

കെട്ടായുവിജയം.

214

മാർ. നാരായണപ്പണിക്കർ
ബി. എ. എൽ. റഡി.

മെംഡ്യൂലി ഇയം

ଅର ରା ଯାଏ କୁଳେ ,

ആർ. നാരായണപുണിക്കർ ബി.എ.എൽ.റി.

സംസ്കാരിക്കാർ,

“വിലാസ ബുക്ക് ലിംഗം,

തിരവന്നന്ത്യം.

വില രൂപം ഫ.

1112.
2.5

(1) அதைப்பகுதியில் பார்வை செய்து கொண்டு விடுவது முன்வதாக இல்லை.

Printed at the V. V. Press, Quilon.

Copies 500.

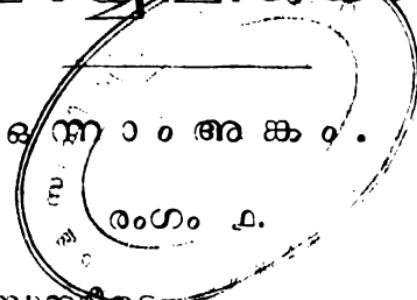
രു പ വു റ .

1/30

അയുനിം വംഗസാഹിത്യകാരന്മാരിൽ അപ്രിതി എന്നും ബഹു ഭാഷാപണ്ഡിതരാം അരുൾ ഡി. ചുരുക്ക്. റാഡി യുടെ ചരിത്രനാടകങ്ങളിൽ വച്ചു് ഏറ്റവും സരസമായ ഒരു മുതിയാണ് മുതിന്തിര മുലം. മുതിനു വേറെയും ഒരു ഭാഷാവിവർത്തനം ഉഖാഡിച്ചണ്ടകിലും, അധിക സ്വർ അധികം ഘടാം' എന്ന തത്പരം അനുസരിച്ചു്; മുഖ രജഞ്ജമയ്ക്കു മുതിന്തിര താണ്. കഴിഞ്ഞനാൽ മുലാത്തിലെ അര ദൈഡനങ്ങളും മുതിൽ ചൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടും എ, അഥവാ എന്നും ചിത്രങ്ങളാൽ സഹായിച്ചുവരുന്നു പറയാൻ അനുബാദകനു് അധികാരമില്ലാത്തോ. വായനക്കാർ കൗൺസിലും മുതിലെ കൂനതകളും ക്ഷമിക്കുമെന്നാണുള്ള ചിരാസത്തോടുള്ളടി തല്ലാലാം വിരമിക്കും.

അംഗവാദകൻ.

മെന്തുവിളക്ക്.

സ്ഥാനം—സിന്ധുനദിക്കരിക്ക.

സമയം—സന്ധ്യ.

(വൈഖരിത്തിനു സ്വന്നവമായി അലക്കാഡിയതം എസ്
ലൂക്കല്ലും അസ്സുമനാക്കണ്ണ നോക്കിക്കൊണ്ടുനില്ക്കുന്നു.
ഒസലൂക്കല്ലും ഒക്കെ പിടിച്ചുകൊണ്ട് തൽപാർപ്പ
ത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഏറ്റവൻ മുഖത്തു സൃഷ്ടിക്കുന്ന ചെഹരി
അകർ പതിക്കുന്നു.)

അലക്കാ—സേനാപതി, പരമാത്മത്തിൽ മുഖ ഭ്രാഹം
അതിവിചിത്രംതന്നെ. പകർസമയത്തു് ചണ്ണ
ഭാസ്യം അകാശവിഭിഞ്ചിയെ ഉജ്ജപലിപ്പിച്ചുകൊണ്ട്
പദ്മിമസാഗരാദിമുഖമായി ഗമിക്കുന്ന; ദാതൃജാ
യാൽ, അഭുതകിരണങ്ങൾ വന്ന സകല ജീവാണിക്കു
ഡ്റ്റു സ്ത്രീഗംഭീരമായ ചരുക്കളിൽ അരുടാടിക്കുന്നു. അം
ഡംരാത്രിക്കു്, സംപ്രാതിതമായ താരാഹണത്താൽ പ
രിസ്വീരതമാണ വിയന്നണ്ണിലത്തെ തൊന്ത് വിസ്ത
യാ നക്ഷത്രവം വീക്ഷിക്കുന്നു. വാദ്യത്തവിൽ, മുത്തം
ചീസ്മീഡി, ഗർജ്ജിച്ചുകൊണ്ട് പെരുംസേനാ
നീറ പ്രജനപോലെ അണ്ണയുന്ന കാർഡമാറാപടലി
എം നഭിനമലം ആച്ചുനമായുന്നോടം തൊന്ത് നി
പ്പാക്കായി നോക്കിനോക്കി നിന്നാപോകാറുണ്ട്.
മീമവാൻ നിതംവെത്തിൽ നീലവസന്നാം ദീപ്തി

തനിൽ മുദ്രക്കാരമുക്കടവും ധരിച്ച് സുസ്ഥിരഭാവെന നീണ്ടുനിവർത്തി നില്പുന്നു. വിശാലതീർഖരിക്കുകൾ നിരയും പതയും വമിച്ചുകൊണ്ട് മത്താവ തനിൽ കൂടിച്ചുപാത്രങ്ങളുണ്ടാക്കിരിക്കുന്നു. ഈ ഒരു ശത്രീലെ മത്തുമിപോലും ഒരു വലിയ സേപ്പച്ചാചാരിക്കു സമാനം തച്ചവാലുക്കുന്നേഴ്മായി ത്രീഡിക്കുന്നു.

സെല്ലു—തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ! പരമാത്മാന്തരനു.

അംഗ—രിടത്രു് താലവനും സഹവർദ്ദന രീഷ്മത്തെ ഉയർത്തി പ്രിടിച്ചുകൊണ്ട് നിൽക്കുന്നതും, മററാറിടത്രു് അര തുന്നതമായ വടപ്പുകൾം സ്റ്റിഗ്ഗൾഡിതളുച്ചായ നാലുപാടും വിരിച്ച് പടന്നപിടിച്ചു വള്ളുതന്നും കാണാം. ഏകദിന മദ്ദത്തനായ കൊലയാനാത്തലവൻ ചരിക്കുന്ന പവർത്തമെന്നപോലെ മറമറം അടച്ചിയും ലഭ്യതു് ശമിക്കുന്നു; അന്തിമ ഉശക്കനായ പെരുവ്വാനു് ഉടർപ്പുണ്ട് അംഗസഹിംസബൈനോൺ പത്ര ക്കു ഇച്ചത്രുപോകുന്നു. അതാ നോക്കു! ഇന്ത്രു സ്വന്മായ അര വന്നതിൽ വലിയ കൊമ്പുകളേണ്ടക്കുടിയു ഒരിഞ്ഞും മുഗ്ഗൾവിസ്തൃയസദ്ധരം, മുന്നു ദേഹികളാൽ നോക്കിക്കൊണ്ട് നില്പുന്നു. ഈ ഒരു തന്ത്ര രേഖച്ചുപോരുന്ന ഇന്തയോ! അവയുടെ മുഖ്യങ്ങളിൽ ശ്രിമത്തുകളുടെ സാരളുപ്പവും, ദേഹങ്ങളിൽ വജ്രത്തിന്റെ ശക്തിയും, നേതൃങ്ങളിൽ തയന്തലാസ്തുരന്തെ ഭീഷണിയും, മുഖയത്തിൽ ചണ്ണിവാത്രയും എ സാഹസവും കളിയാട്ടുന്നു. ഈ മാതൊരിജനങ്ങളേണ്ട പോരാട്ടി വിജയം സന്ധ്യാദിക്കുന്നതിലാണ് അതനാഡം. പുത്രമഹാരാജാവിനെ തോല്പിച്ചുന്നുണ്ടും ഹാജരാക്കിയഞ്ചും അയാൾ പ്രജന്താണു പറത്തതെന്നു നിജപിംകരിയാമോ?

സെല്ലു—അയാൾ എന്തു പറഞ്ഞു?

അല—“നിങ്ങൾ ഏതുമാതിരി പ്രത്യാഹരണമാണ് അതുവിക്കുന്നതു?” എന്ന താൻ ചോദിച്ചു. അംഗുഖാർഡ് അയാൾ നിർഭീകനായി നിഷ്പപട്ടസ്റ്റര തതിൽ പറഞ്ഞു:—“കയ രാജാധു മരാട രാജാ വിനോട്ട് ഏതൊരു വിയത്തിൽ അചരിക്കുന്നതാ ണ്ണാ ഉചിതം, അങ്കേ വിയത്തിൽ അവിട്ടുനോ പു) നോട്ടം പെതമാറുമെന്ന താൻ വിശ്വസിക്കുന്നോ.” താൻ അത്തുക്കുട്ടുപോയി. അഞ്ചാൽ കയ വീരപുര ഷൻതനോ! അതിനാൽ താൻ രാജുവെത അയാൾ ക്കു തിരിച്ചുകൊടുത്തു കൂടുതു.

സെല്ലു—അവിട്ടുനോ മഹാന്ദാവൻ തന്നെ.

അല—മഹാന്ദാവനോ? ഇങ്ങനെ ഒരു മറുപടി കുട്ടിയേഷം അയാളോട്ട് അന്നുമാ പെതമാറാൻ ആക്കം സാധിക്കും? മഹത്പത്തിൻറെ ഒരു ശനമായ നീതാൽ ക്കുമാതിരി അനന്നും ഉണ്ടാവുന്നു. ഈ രാജുത്തിൽ ഒരു സാത്രാജ്യം സ്ഥാപിക്കുന്നുമെന്നുള്ള വികാര തോട്ടുകൂടിയാണ് താൻ ഇവിടെ വന്നതു്. ദിനപ്രി ഇയം സാധിച്ചു് ലോകത്തിൽ അന്നല്ലൂമായ യശസ്സു് നിലനിൽക്കുന്നുമായിരുന്ന പുന്നെൻ മോഹം.

സെല്ലു—പിരിന്ന എന്താണ് ഈ ദിനപ്രിജ്ഞയെത്തു പൂർത്തിയാക്കാതെ അവിട്ടുനോ തിരിച്ചുപോകുന്നതു്?

അല—അതിനു മുതന്നുമായ ഒരു ഘവനബൈസന്റെത്തിന്റെ അവലുമണ്ണു്. ഒസന്നാപതി! പുന്നെതാൽ അഭ്യന്തരം! താൻ സുസ്ഥരസ്യമായ മാസിഡോനിയാശിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു് അങ്ങനെകും രാജുങ്ങളും ജനപദങ്ങളും നിഷ്പ്രയാസം കീഴടക്കി. ചണ്ണമാ തതനെന്നോണം അണ്ണെതു് താൻ ശത്രുക്കളുടെ

വാവിയ വലിയ എ സന്തുദാമൈ മുമരാലിലെ ഫീന
പോചച പാത്തിവാരാ. ഏകദേശം ഏഷ്യാഷ്ടാട
പക്തിഭാഗങ്ങളൊളം മാസിഡോണിയൻവിജയവാ
ഹിന്ദിയുടെ വീഴപദ്ധാരത്താൽ കമ്പിതകാൾരിക്കു
നു. വിധിവിഖ്യാപംപോലെ മുഖ്യാരം, ഹത്രിജ്ഞ തുല്യം
കരാളം, മുർഖിക്കണ്ണ സദരു നിശ്ചാരം അതിന്തു്
ഞാൻ ഏഷ്യാഭ്രവണിയാഖ്യത്തിന്റെ വക്ഷഃസ്ഥല
ത്തിൽക്കുടി തദ്ദേശത്താൽ രജിതമായ വിജയശക്തി
ഞാൻ നിർബാധാരം കാടിച്ചുകാണുപോന്നു. പ്രതി
വാഡം ഫീനതു് ഫീനതാജീവനം ഇം സത്വദി
നദിതീരത്തുതുംവര ഞാൻ അറിഞ്ഞുവാ ഇല്ല.

(മഹത്തും പിടിച്ചുകൊണ്ട് ചെപ്പേണ്ടിരിക്കുന്ന
സന്ദു പ്രവേശിക്കുന്നു.)

അവ — എപ്പി നിരോഹാജനാസ്സു! ഫീനതാണു്? ഇവൻ അതു്?
ചെപ്പേണ്ടി — ചാരൻ — തിരുമേനി.

സല്ലൂ — അതു്?

അല — ചാരനോ?

ചെപ്പേണ്ടി — അങ്കെ! ഇവൻ ഒരു റിഖിരത്തിനടത്തു് നി
ംജിനാമായ ഒരു സ്ഥലത്തിൽനാം മുഖ്യതാലപത്ര
ത്തിൽ ഫീനതോ ഫീളിതുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. അ
ങ്ങപ്പുനം ഫീനനാക്കാണിക്കാൻ ഞാൻ അവലുപ്പെട്ടു.
അഭാർ കാണിച്ചതാണവെക്കിലും ഫീനതാജീവന്തിനി
രിക്കുന്നതാണു് ഫീനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. അതി
നാർ അഭവായുംകൊണ്ടു് ഞാൻ തിരുമ്പിൽ
വന്നാണു്.

അല — ഇവാവെ! ഫീനതാണു് ഫീളിത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്.
സത്രും പരിജ്ഞ?

ചയ—രാജാധിരാജൻ! സത്യം പറയുന്ന. ഓരതനിവാ സികർം ഇതേവരെ കശ്ചം പറയാൻ പറിച്ചില്ല.

(അലക്സിംഗ്യർ സെല്പൂക്കല്ലിനെ സാളിതം എന്ന നോക്കി. വീണ്ടും ചയമുള്ളനോട് പറത്തു.)

അല—കൊള്ളാം. ഫ്രെന്റാബർ ഫ്രെഡ്രിക്കോണടിയന്നതു.

ചയ—ഞാൻ ഏകദേശം കരമാന്നകാലമായിട്ട് അവിട്ടു തേത സേനാസഖ്യാലനുമാം, വൃദ്ധരചനാരീതി, സാമരികനിയമം ഇവയെല്ലാം പറിച്ചുവരികയാണ്.

അല—ആത്തടെ അട്ടക്കൽ?

ചയ—ഈ സേനാപതിയുടെ അട്ടക്കൽ.

അല—വാസ്തവമാണോ സെല്പൂക്കാൻ!

സെല്പൂ—വാസ്തവംതന്നെ.

അല—(ചയമുള്ളനോട്) ഫ്രീഡ്രിക്ക്.

ചയ—യവനസേന നാളെ ഈ സ്ഥലം വിട്ടപോകാൻ ഭാവിക്കുന്ന ഫ്രീം ഞാൻ ഒക്ക്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ പറിച്ചതോക്കെ മറന്നപോകാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി ഹാലയിൽ കരിക്കുകയായിരുന്നു.

അല—ഫ്രെന്റിനായിട്ട്?

ചയ—അലക്സിംഗ്യർചക്രവർത്തിയോടു യൂഖം തെള്ളാനായിട്ടില്ല.

അല—പിന്നെയോ?

ചയ—അവിട്ടു കേട്ടാലും! പറയാം. ഞാൻ മരിയാരാജാവിന്റെ പുത്രനായ ചയമുള്ളനാണ്. മഹാപത്നൻ ഫ്രീനായിരുന്ന ഫ്രീം പിതാവിന്റെ പേര്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫേറവിയോഗാനന്തരം ഫ്രീം സദ്ധാരണനായ നദിൻ സിംഗാസന

സ്ഥനാദുകളും പ്രീതി നാട്ടിൽനിന്ന് അത്ക്രിപ്പായി ക്ഷേഖും ചെയ്തു. ഞാൻ അതിനു പ്രതിക്രിയചെയ്യുന്ന മൊന്തു ദുർപ്പിതത്വങ്ങളാട്ടക്കുടി തൽക്കാലം അന്തേ മിഞ്ചിം സംശയരിക്കണ്ണായിരുന്നു.

അലാ—എന്നിട്ട്?

ചന്ദ്ര—അന്നെന്ന ഇരിക്കേ മാസിഡോൺഡിയാധിപതി യുടെ അരള്ലതവിജയാത്മാശ്ശ്വരൻ കേരിപ്പാനിട യായി. അപിചുന്ന് ഏഷ്ട്രയുടെ അംഗഭാഗത്തെ പദ്ധതിമാക്കിയിട്ട് പിക്രമദ്ദാരാ നബ്ദങ്ങളും നദികളും, പവ്തന്മാരുളും ഒക്കെ അതിക്രമിച്ചു ഭാരതവർഷത്തിൽ പ്രവേശിച്ചുവെന്നും, അതു ക്ഷണിക്കിയായ മഹാരാജാവുന്നരവല്ലുണ്ടെന്ന തോല്പിച്ചു ചെന്നും ഞാൻ പിന്നിട്ട് അറിഞ്ഞു. കൊലം ഭൂക്കടി ചവനത്താൽ ഏഷ്ട്രാലോപണ്യത്തെ വിത്രസ്തമാക്കിയ ആ മറ്റാച്ചുത്താനെ ഒന്നു കാണണമെന്നും, യാതൊരു രക്തിയുടെ സംഘാതമാത്രത്താൽ അഭ്യുമാനം മഹാവിശ്വം പോലും വിചലിതമായിത്തീർന്നോ, അതു രക്തി അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെന്ന ലഭിച്ചു? അതു എവിടെ നിന്മുള്ളതമായിരിക്കുന്നു? എന്നിവ ഒല്ലിം നേരേ കണ്ണറിയണമെന്നും എന്നിക്കും അതിൽ ഉള്ളിച്ചു. ആ ആദ്യത്തെ മലമായിട്ടാണ് ഞാൻ ഇവിടെ വന്നു് സെന്റാപ്പതിമധാരയെന്നു് അടുക്കാൻ കൂട്ടാൻ തുടങ്ങിയതു്. നാശ്ശൈപ്പുട്ടേപാഡ എന്നു് രാജ്യത്തെ വീണ്ടെടുക്കണമെന്നുണ്ട് എന്നു് മോഹം. ഇതുമാത്രമേ എന്നിക്കു പറവാനുള്ളൂ.

(അഭ്യുമാനിയർ സെല്ലുക്കല്ലുമുന്നിന്നു് നേക്കുന്നോക്കി.)

സെല്ലു—ഞാൻ ഇതോന്നും അറിഞ്ഞതിരുന്നില്ല. ഈ യുവാവിന്നു് മുഖഭാവവും സംഭാഷണചാത്രരിയും കണ്ടിട്ട് എന്നിക്കും അവന്നു് പേരിൽ പ്രീതിതോന്നി.

അതിനാൽ യവനയും ശ്രീതിക്കളും താൻ അവനോട് സരളമായി പബ്ലും സംസാരിച്ചു. ഇവൻ വിപ്രപാസമാതകനാണെന്നു താൻ വിജാതിച്ചില്ല.

ചൃംഖി—അതരാണോ വിജ പാസാലാതകൻ?

സെല്ലു—ഈ യുവാവും.

ചൃംഖി—ഈ യുവാവലു—നിങ്ങൾ തന്നെയാണോ.

സെല്ലു—ചൃംഖിഗോണല്ലോ! ഏൻ്റെ വയസ്സിനെ നിങ്ങൾ അതഭരിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ വേണ്ട—ചൃംഖിനാൽ എൻ്റെ പദവിയെ ഏകിലും നിങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്താനിക്കേണ്ടതല്ലോ?

ചൃംഖി—നിങ്ങൾ യവനത്തെനാപതിയാണോ എന്നു കരിയാം. എന്നാലും വിപ്രപാസമാതകനാണെന്നതെന്നു താൻ പറയുന്നു.

സെല്ലു—ചൃംഖിഗോണല്ലോ! (വാരം ഉറയിൽ നിന്ന് ഉംഞ്ഞു.)

(ചൃംഖിഗോണല്ലോ വേഗത്തിൽ വാഴ്ത്തിയിട്ടും സെല്ലുക്കല്ലും ഏൻ്റെ ശരില്ലും ലക്ഷ്യമാക്കി വെട്ടാൻ ഭാവിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതിനുമുമ്പും ചായാളുടെ ഉത്തരവും തന്റെ പദ്ധതിയും ഉംരിയിട്ടും അഡാളുടെ ഉത്തരവും തന്റെ പദ്ധതിയും. ചൃംഖിഗോണല്ലും ചായാളും അകുമിക്കാൻ കൂടുതുനുണ്ടു.)

അല—നിൽക്കു.

(ഇതിനിടയ്ക്കും ചായാളും ചൃംഖിഗോണല്ലും എൻ്റെ പദ്ധതിയും നിലവിലുണ്ടും.)

അല—ചൃംഖിഗോണല്ലോ!

(അഡാൾ ലഭജാനവനത്തുമുഖനായി നില്ക്കുന്നു.)

അല—എന്ത്? ഒരു സാമാന്യസൗഖ്യതിങ്ക് ഇതു ഒരു ത്രംഗോ? ഇതു സ്ഥലം അണോ? എൻ ഇതേവരെ വിസ്തൃതി താൽ ഒന്നം മിണ്ടാതെ ഓന്നാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നി ഒരിക്കൽ ഇതുമാത്രം സ്ഥലം യുണ്ടാക്കിമെന്നു എൻ സപ്പള്ളത്തിൽപ്പോവും വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല.പോവു! ചുരൻറെ മുഖിൽ ഇനി കബട്ടപോകതതു്. ഇന്നായു തഡ്റു ചുരൻറെ രാജുത്തിൽ കാൽവച്ചു പോകതതു്.

(ചുരിഞ്ഞോന്നു് പോകുന്നു.)

അല—സൈല്പുക്കയ്യു! നിങ്ങളുടെ അപരാധം അതു വലു തല്ല; ഏന്നിരുന്നാലും മേലാൽ യവനസ്ത്രം കീറൻറെ മുഖിൽവച്ചു് ഒരു ഒസനാപതി ഇങ്ങനെ കണ്ണു് ചുവഴ്ചിച്ചു് കാട്ടുന്നതു് ഉചിതമല്ലെന്ന ശാത്രി രിക്കണം—യുവാദവേ!

ചാറു—രാജാധിരാജൻ!

അല—നിനെ ഇപ്പോൾ ബന്ധിക്കുന്നതായാലോ?

ചാറു—എന്തപരാധയത്തിനു്?

അല—ഒരുവിൻറെ ചാരനെന്ന നിലയിൽ തണ്ണളുടെ കടീരന്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് എന്നുള്ള അപരാധ തനിനു്.

ചാറു—ഇതാണോ അപരാധം? അലഫ്രാഡും മഹാ വിരുദ്ധാഭിനന്ദന എൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു. ഏന്നാൽ വിദ്യാത്മിയെന്ന നിലയിൽ ഇവിടെ വന്ന മുഹ വിധീനണം നിരാത്രയാണും ആയ ഒരു ദിനക്കുരാജു ചുത്രനെ അവിടുത്തെയ്യു പേടിയാണുന്നു് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലായി. അലഫ്രാഡും ചക്രവർത്തി ഇതു തീര വായ ഒരു കാച്ചുത്തുഷനാണെന്നു എൻ ശിക്കലും വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല.

അല—സെല്ലുക്കൊ! ഇവന്ന വാദപിഴച്ച.

ചെറു—ചെറുവത്തിൻ! പ്രൈൻ കൊണ്ടാരിനാ ഒരേവാരേ
വന്നിക്കൊൽ സാധിക്കു.

(വാസം ഉണ്ടാനു)

ଓল--(সোন্দাস করি! পিৰণ্যুবাবু! পোচুক.
গীতেছে বাস্তিকলামনা পুরীকে মোহৰিল্লু.
তাৰ গৱেষণা পৌৰীকৃতু কোকিলতাৰ। আৰ
তিৰ গীতেৰ বিজয়ীভূষণ। গীতেৰ ফুৰোৱা
ওলক মটৰেক। তাৰ হৃদযুৰী কৈ পৌৰীমাদৰ
গৱেষণা। আতীৰে পুৰীগৱেষণা কাৰ্ত্তকোজ্জী গৱেষণা।
গীতে পুৰীকে পোচু রাখ্যুৰ গীতেৰ কোকিলতাৰ
কাৰণ কৰণ কৰণ মোচুণ; গীতেৰ পুৰীজীৱিতী
যীভূষণীয়ীকৈ, পিৰণ্যুবাবু!

00500 Q.

സുഖം—ഗുണം ക്രമി.

(ചാണക്കുൾ തനിച്ചുനില്ലോ.)

ହାଣୁକୁଳ—ହୁଏ ଜୀବପ୍ରାୟମାଯ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁକୁତିର ତତ୍ତ୍ଵମଙ୍ଗଳାଲୀ ପେଣାନ୍ତିକେଣାନ୍ତିରିକଣଙ୍କ. ହାରିତରୁତୁ ଟଣିଯ ରେବଣେତ୍ରିକ କୃତ୍ତିମ ସତାଲାଯିରିକାଂ—ବା ଯୁଦ୍ଧପୋଲୁଂ ଉତ୍ସୁପ୍ତିସିଙ୍ଗାଣିଲ୍ଲୁ. ରୋଂତିନିକାଣ୍ଟାଙ୍କ ହୃଦୟ ଯିକଟ ‘ଭେଦଭ୍ୟା?’ ‘ଭେଦଭ୍ୟା?’ ରଖୁଣଂମାତ୍ରମୁକୁ ହୁଅନିର୍ଜନପ୍ରତିଭାତିକରୀଣ ଶ୍ରୀଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟରେ ଭେଜି ଯୁଦ୍ଧଙ୍କ. ପ୍ରଭାତତରିକରୀର ସମ୍ବାନ୍ଧତ୍ଵରେ ପ୍ରଣିତ ମାତ୍ରିରିକଣଙ୍କ. ଆହ୍ୟ! ସୁନ୍ଦରି ବୀଡିତୁରେ! ତେବେ ଯୁଗମଂ ଅଭିରୀଚିଲେ ଗ୍ରାମବିଟ୍କୁ ହୁଏ କ୍ଷତ୍ରିତତା ଯିତି—ହୁଏ ଜୀବଗ୍ରୂହତାରିତ—, ସ୍ତ୍ରୀଗାନ୍ଧକାନ୍ତିରିଟ୍ଟିକାରୋ ପାନ୍ଦାଯି ହୁଣେବାକୁ କାଟିବରତନକବେଳୀଂ ନୀ ଅରତୀ

മനോഹരിയാണല്ലോ! പ്രിയേ! നീ ഏതെന്ന വഴി
ഈ ഒക്കെ പാറിപ്പുചെയ്യും. സംസാരത്തെ മുന്നാഭാവ
അതാളക്കൂട്ടി നിർന്മിഷിക്കുന്നതിനും, പ്രാദേവത്തെ മു
ണ്ഡാവാർഹാശിക്കുന്നതിനും, വിഡിയുടെ അത്യുചാര
ജേഡിക്കഞ്ചുവിൽ തുസൽത്തുടാതെ മാറിടംകാണി
ചുക്കൊണ്ട് നില്പിക്കുന്നതിനും നീയാണ് എത്രെന്ന പഠി
പ്പിച്ചതും. അഹിന്ദുവാരി! ഏതെന്ന സംസാര
തതിൽനിന്നും ഒരുക്കൂട്ടി—എത്രും ആകാദമാ അര
ഗണ്ണാളും—അക്കരിജക്കാണ്ടുപോയാണും! നനക
തതിങ്ങളക്കായാണും വേണ്ടില്ല—സംസാരത്തിൽനിന്നു
കനാൽ മതി.

(ഒണ്ട് വ്യക്തികൾ സംഭാഷണംചെയ്യുകൊണ്ട്
പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഒന്നാമൻ—കാര്യാധനൻ ആദ്ദോ ചുതിയ മന്ത്രി?

രബ്ബോ—അംഗീസ്റ്റു! ശാകതാലനാണ്.

ഒന്നാ—അഭ്യാളുടെദേഹത കാര്യാധനൻ ഏന്നാണ്. ശാ
കതാലുന്നു അക്കെങ്കിലും പേരുവരുമോ?“ ശാ
കമും താലാകും ഒണ്ട് ഏംല്ലവസ്തുക്കളുണ്ടോ. ഏ
നാൽ ഏനിക്കും ഒരു യുക്തിതോന്നുന്നു.

രബ്ബോ—എന്താണു് ഒക്കിലുണ്ട്.

ഒന്നാ—മററാരാജാചും അഥാളേ മോചിപ്പിച്ചതുതന്നു
അഭ്യാളുടുത്തു! പോരാളിൽ മന്ത്രിപദവിയുംതുടെ നല്ലി.
മുന്നും അഥാളുടെ ഏഴുക്കുട്ടികളെ പരലോകത്തെക്കു
യാത്രയാക്കി. ഇഴുപ്പാഴാക്കുട്ടു—മതി. ആരോ വരുന്നു.
സുക്ഷമിച്ചുസംസാരിക്കുന്നും.

ചാണകുൻ—(ദുരത്തു നിന്നു്)

“വിശ്രേപാദേസാ എനവ കത്തവ്യഃ
സ്രീഷ്ട രാജക്കുലശ്ച ത”

40445

രണ്ടാ — ഇതാരാണ്?

രണ്ടാ — ചാണക്കുമ്പാമണ്ണനെ അടികയില്ലോ?

രണ്ടാ — മൻഷ്യൻതനെന്നെയോ?

രണ്ടാ — മൻഷ്യനാണെന്നാണ് കേട്ടിട്ടുള്ള തു്. പക്ഷം വിശ്വാസംവരെന്നില്ല.

രണ്ടാ — നടക്കു; വേഗം പോകാം. അപരേക്കനു!

രണ്ടാ — പോകാം. അയാളെ കണ്ടാൽതന്നെ ദേം തോന്നു. (രണ്ടുപേരും പോകുന്നു)

ചാണ — മ്പാമണ്ണനെ കണ്ടാൽ ഒന്നു പ്രണമിക്കാൻപോൾ മടക്കായി. ഇന്നതേ നീചജാതിക്കു് അതു സ്ഥിരം മടക്കായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒരു കാലം ഉണ്ടായി ഒന്നു — പോട്ടു — അതൊക്കെ ഇനി പറത്തിട്ടു് എന്നു പ്രയോജനം! തന്ത്രജ്ഞനു നിശ്ചിരം നിബന്ധന മെത്ത പതിക്കാതിരിക്കുന്നു; — തന്ത്രജ്ഞനു ശ്രദ്ധാസം വിഷമയം; തന്ത്രജ്ഞനു ദൃഢിക്കാശമാണു്; മഹാമാരിയാണു് —

(കൂദാശയുടെ കാത്രായന്നർപ്പണവും പ്രവർഖനവും)

ചാണ — ഈ ക്ഷണങ്ങൾക്കുംപോലും പുന്നെന്ന ദരിദ്രനും നീചനും നില്ലുമായനും അതു ഒരു മ്പാമണ്ണൻ ആണെന്നും അറിഞ്ഞതു് വകവയ്ക്കാതെ തല ഉയർത്തിപ്പു കിച്ചുക്കാണ്ടു നില്ക്കുന്നു. വരട്ടു! തോൻ ഈ ക്ഷണക്കുള്ള സമുദ്രം പാറിക്കാതെ വിടില്ല. (പരിച്ചുകൂട്ടുന്നതു് അതിനെ കാരാത്തു ചരാത്തുനു.) നോക്കു! ഈ നീ മ്പാമണ്ണൻറെ നഗ്നപാദങ്ങളിൽ കൂത്തമുണ്ടാക്കുമോ? അതിനും ശീക്ഷയാണു തു്!

കാത്രായന്നർപ്പണം — (മുന്നോട്ടു വന്നിട്ടു്) നമസ്കാരം!

ചാണ — നിബന്ധനയു്?

കാത്രു—ഞാൻ നന്ദിരാരാജാവിന്റെ മഹിയായ
കാത്രായനനാണ്?

ചാണ—മരാരാജാവിന്റെ മഹിയാണോ നിങ്ങൾ?
പോറ്റ! പ്രീണ്ടെ മുമ്പിൽനിന്ന്.

കാത്രു—പ്രത്യേകകാണ്ട്? ഞാൻ പ്രത്യേകപരാധം ചെയ്തു?

ചാണ—ഒന്നമില്ല അനിയാ! നിങ്ങൾ പ്രത്യേകനെ അപ്പ
രാധം ചെയ്യും? ഒരപരാധയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടില്ല. രാ
ജാധും കരിക്കലും ഒരപരാധയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടില്ല.
ഇംഗ്രേസിൽ അപരാധം ചെയ്തിട്ടുണ്ടില്ല. അപരാ
ധം വല്ലതുമെങ്കിൽ അതതാക്കെ പ്രീണ്ടിനതാണ്.
മരാരാജാഡ് പ്രീണ്ടെ മുഖമേഖലയിൽനിന്നി
രെ മരിച്ചു; അതും പ്രീണ്ടെ അപരാധംതന്നെ.
ഇംഗ്രേസിൽ പ്രീണ്ടെ ഗ്രഹത്തെ ശ്രൂമാക്കി; ഗ്രഹ
ലക്ഷ്യിയും ബാലപുരുഷനും അകാലത്തും അപരാധിച്ചു
കൊണ്ടുപോയി; അതും പ്രീണ്ടെ അപരാധം തന്നെ.
കൂളിനാർ പ്രീണ്ടെ കൂളിക്കുള കവൻ്റെകൊണ്ടുപോ
യ്ക്കുളത്തു; അതും പ്രീണ്ടെ അപരാധംതന്നെ. ഞാൻ
ദരിഡ്രം ദീനം അഥാള്ലോ പ്രീണ്ടെ വിചാരിച്ചു
ഈ ദർഭേദ്യപ്പുല്ലുകൾഡേഹവും ഇന്ന് പ്രീണ്ടെ വകവയ്ക്കു
നില്ല. (ഡർഭേദ്യപ്പുല്ലുകൾക്കുള്ള ദോക്കി) പ്രീണ്ടെ ‘ഈനാ
പ്രീണ്ടെ കാലിൽ കൊണ്ടുകേരുമെന്തും?’ തറയ്ക്കും! പ്രീ
ണ്ടെ ‘കാലം’ കാലിൽ തറയ്ക്കുത്തതും? സാമത്മ്യമെങ്കെ
ഈദ്ദൂരം പ്രീണ്ടെദ്ദൂരം?

കാത്രു—ചാണുകു! ഞാൻ നിങ്ങളെ കാണാനാണ്
ഈദ്ദൂരം വന്നതു.

ചാണ—മഹിമരോദശം! പ്രതിനിംബു? ഇനി പ്രീണ്ടെ
ഒക്കവാരും അപരാധിക്കുത്തെങ്കവാല്ലോ ഒന്നും ഇല്ല.
തന്റെ ചെറിയ കട്ടിൽമാത്രമേ ഉള്ളൂ. വേണമെങ്കിൽ

കാര്യം—അത് പ്രതാവം ഇപ്പോൾ ഇല്ലോ? എംബുനി ചു
മുച്ചപരവത്തിരിക്കുന്നു?

ചാണ—(തന്നോടായിട്ട്) ഇതെല്ലാം പ്രാവമണം എൻഡാക്കി ഒരാൾ ചുംകൊണ്ടുതന്നു വന്നുചുന്നാണ്. സമസ്യ വിദ്യുക്തം, ഇരുപ്പും, വൈദ്യുത്യും സാമർപ്പിയുമെല്ലാ ക്ഷേ തനിക്കുമാത്രം ചാട്ടുള്ള — മറ്റൊരു വാങ്ങ് പാടി പ്പു, പ്രീനവച്ചാൽ അവനു സാധാരണ അഭിവ്രൂതിയുണ്ടാക്കുന്നതെങ്കിൽനാം? ശരീരത്തിനു അപാഷ്ടണം നൽകാതിരുന്നാൽ, മസ്തിഷ്കം തന്ത്രിനു ബാധാവുമോ? തനിക്കല്ലും സാല്പുമല്ലു. ഈ അധികവതനം അതുകൊണ്ടുണ്ടായതുതന്നു. അധി സുന്ദരീ! നീ പറയു! അങ്ങനെയല്ലോ? അല്ലെങ്കിൽ പിന്നൊരു ഈ അധികവതനം പ്രീതെന്നു ഉണ്ടായി?

କାନ୍ତୁ—ହୁଣ ଖୁବରି ଆହୁରେ ? କୋବରି ପୁରିକଟି ? କିମ୍ବା ଆହୁରେଠାଣେ ସଂଭାଷଣା କେବୁ କାନ୍ତୁ ?

ചാണ—അരുവോ! ഏന്തൊരു അധികംപതനം? പവർത്താഗത്തിൽനിന്നു പട്ടക്കണ്ണിലുള്ളു! ഇന്ന് ശ്രൂമഹാന്മാരുടെ മട്ടിൽ ഗവറ്റിൻറെ ഇതളുടനെതു ഒരു വിലത്തിൽനിന്ന് അഭാധകാരാനുതമായ മരറ്റായവിലത്തിലുള്ള ഒരു തത്തുങ്കരാനായി തലാ ഓനിച്ചുകൊണ്ട് ചരിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു! ഇന്ന് ശ്രൂമഹാന്മാരുടെ ഇട്ടുകാട്ടക്കുന്ന ഒന്ന് ഒന്നു മുഴുവി അരിക്കായി തെണ്ടിത്തിരിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു! ലഭ്യം തോന്നാനില്ലല്ലോ? ധാതോരുവൻറെ പദാധാരത്തെ സാക്ഷാത് ശ്രീനാരായണൻപോലും സഹിതം തെൻറെ വക്ഷഃസ്ഥലത്തിൽ സ്വപ്നം ഏറ്റുവെവോ, അ

വശ്രീര വംശത്തിൽ പിറന്നവനെന്ന് അഭിമാനിച്ചു
പോതന ബ്രാഹ്മണൻ, ഈന്ന് ഉപവീതമാത്രസാര
നായി ഒരു മുഴ്ചി അന്നത്തിനാദേശണി ലാലായിത
നായി നടക്കുന്നു!.. ഏതൊരധിപതനു!

കാത്രു—ബ്രാഹ്മണൻ അധിക്ഷേപതിച്ചുപോയെങ്കിൽ അവ
നു വിശ്വം ഉയരാനും സാധിക്കും.

ചാണ—അസംഭവ്യം! അവന്റെ സാമർത്ഥ്യമെല്ലാം ഇങ്ങി
നീ വരാതവള്ളും മറഞ്ഞുകളുണ്ടു. ഫ്രീഡേ! മറഞ്ഞു
കളുണ്ടു! പറയു.

കാത്രു—എന്തുകൊണ്ട് ഉഖരാൻ സാധിക്കുന്നു. ഈ
നും മറ്റു ബ്രാഹ്മണൻ, പുരോഹിതൻ ബ്രാഹ്മ
ണൻ, നായമകത്താവു ബ്രാഹ്മണൻ, വിദ്യശക്തൻ
പോലും ബ്രാഹ്മണൻ. ഈനും ഈ ഗൈഡവള്ളും
ബ്രാഹ്മണനാണ് ഭാരതീയജ്ഞനാസമുദായത്തെ കൊ
ത്തിനുകുന്ന സുവള്ളുണ്ടായും.

ചാണ—എന്നാൽ രാത്രി സന്നികടന്നുമായി! അതാ
നോക്കു! (കുറങ്ങുക്കു ചുണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു)

കാത്രു—ബ്രാഹ്മണൻ തന്റെ സ്വന്തം കൈകൊണ്ട്
സ്വപ്രക്രിയപ്രതിനിണ്ഠ ക്ഷീരതാണിയെങ്കിൽ, അതി
നെ ഉല്പരിക്കാനും അതു ബ്രാഹ്മണനുതന്നെ ക്ഷീ
യും. ബ്രാഹ്മണങ്ങളും! തൊൻ ഈന്ന് അതു ഉദ്ദേ
ശഭ്രതാട്ടുട്ടിത്തന്നെങ്ങാണ് നിങ്ങളുടെ അട്ടക്കൽ
വന്നിരിക്കുന്നതു്.

ചാണ—അഭ്രതാദൈനന്ദന?

കാത്രു—മഹയാധിപതിയുടെ മാതാമഹാന്നൾ ശ്രാലേത്തി
നും നിങ്ങൾ പെണ്ണേരാധിക്കും വരഫിക്കും.

ചാണ—(സോദ്ദേപരം) മറ്റുമഹാധിപായാ! തൊൻ കീന
നും ഭരിത്രാം നിന്മസ്ഥായനും അതു ഒരു ബ്രാഹ്മണ

നാഞ്ചാന്തമുള്ള വാസ്തവംതന്നെ. മില ദിവസം അരഹാരം കിട്ടിയെന്നവരാം. മിലഫ്രോറിം വെറും പട്ടിണിയും അധിഫ്രോക്കം. ഫ്രോന്റം മരഹാരാ ജാവിന്നെൻ്റെ പൊഴരോഹിതും ചെയ്യാൻ തൊൻ തയ്യാരിപ്പ്. ക്ഷതിയംബന്ധം തൊൻ രീക്കദ്ദും വഹിക്ക ഇല്ല.

കാത്രാ—എന്നുമെന്നു! കേരംക്കു.

ചാണ— വേണ്ടേവേണ്ട! ഇതു് ഫ്രോന്റാൽ കർന്നുക്കൊണ്ടുണ്ട്. ചുനിക്കു് എൻ്റെ വിട്ടിൽ ഇതനു് കരയാൻ പോലും സാധിക്കുന്നുമെന്നോ?

കാത്രാ—കരച്ചിൽ പുതംഷമാക്ക യോജിച്ചതല്ല.

ചാണ— അതു വാസ്തവം! പുതംഷമാക്ക് രോപനം നി ഖിലമാണ്. (അല്ലോ അലോക്കിച്ചിട്ട്) ഫ്രോന്റ് മന്ത്രിമഹാശ്രീ! കരയാതെ ഫ്രോന്റുചെയ്യും? ഒന്നിനെ തുടങ്ങും മരഹാന്നായി തുടരെതുടരെ വന്ന കോൺട്രിക്കേഷൻ അനിഷ്ടങ്ങളെയെല്ലാം തൊൻ കൈ വിയം സഹിച്ചു. ഫ്രോന്റ് കൈ കൗകയും സോഗിതന്നതുടക്കി പോയഫ്രോറിം എൻ്റെ സരവന ശേഷിയുടെ നെല്ലിപ്പുലക കണ്ടു.

കാത്രാ—(അംഗ്കസ്പരാതം) അങ്ങു് ഇതു കോമളപ്പു തിയോ?

ചാണ— മന്ത്രിശ്രീ! തൊൻ കൈദിവസം ഫ്രോന്റോ കാഞ്ചു വരാൻ വെള്ളിയിൽ പോയിതന്നു. റിറിച്ചുവന്ന ദ്രോറിം രാത്രിയായി. അദ്ദോറി എൻ്റെ ഭരുൻ ഒബായരഹിതന്നായി നിലത്തുകൊടക്കുന്നതാണ് അ ദ്രോയി കണ്ടത്. കൗക കിടന്ന ശയ്യയും ശുന്നമായിക്കണ്ടു. തസ്മയം ഫ്രോന്റെ ധമനികളിൽ ഫ്രോലും ചുട്ടുരക്കും പ്രവഹിക്കാൻ തുടങ്ങി; നേരുണ്ടാക്കു മു

விழ ஹஜர் ஹுபிடி. ஹுமெரியில்கினங் கை
எம்மெயாஸும் பூதின்' அத்காலத்திலேயே பொன்றி.
தொல் ஒரு தத்தாக்காலை மக்கள்! மக்கள்! பூ
நா விழிதூக்காலை' தொலைக்கலீன் சூரி நடன்.
அந்தத்துறை வாதிரி பக்ஷிகரி கலைகள் வை ஏ
செப்புக்கிழுக்காலைக்காலை. நடியூடெ தீர்த்தங்களி
ங்காலை' உருக்காலை பக்குமாக்கி தொல் விழிக்
கால் துட்டுவி. பூநால் அதை கேமிக்கன்! ஹய
கரக்கூடேங்கும் மலேஸு காலுவளிமால நடி மஜ்ஜித்
எழுகிவகைாக்கிறான். கை துயும் கிடித்திடு; தொல்
தூத்துப்பிதகாலி நிவாரதிடு.

കാര്യം— കിരുട്ട് പണ്ണിതനായിട്ടും ഇത് അധികാരിക്കായി
ദ്രോയ്ദന്റെ.

ମାଣ—ଆସିରିବୋ! ଆଶ୍ରମଜୀବନରତିର ହୁଏ କ୍ରେମି
ଦୃଷ୍ଟିବଳଂ ନିମଶମାକରତକବ୍ଲେଣ୍ଟ କରିବାରେ କୌଣସି
ହେଉଥିବାକାରୀ ହୁଏ ଯୁଣଟ୍. ପ୍ରିଣାର ଆଶ୍ରମଜୀବିନୀ
ଯୁଦ୍ଧ ଉପରୁ ନିର୍ବାଚିତ; ଆଶ୍ରମ ଉତ୍ତରିଲେଖକୁ ହୃଦୟ
କିନ୍ତୁ କଣ୍ଠରିତିକଣାଂ ପ୍ରିଣ ଚିଲାଫ୍ଲୋରିଂ ଦେବା
କାରଣ୍ଟ୍. ଗୁରୁତବରୁକୁ ଆଶ୍ରମଜୀବନରୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ
ହୁଏ ଶତାବ୍ଦୀରୁକୁ ହୁଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ; ଆଶ୍ରମଜୀବନର
କାରଣ୍ଟ ପ୍ରିଣିକିଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ହାତରିବିଳା ହରିତକୁଣ୍ଡଳ
କାରଣ୍ଟିକିଲିଲି.

காருா—அங்கேனுண்” வூடிரெப்பதை வீண்டும் காணாற் கஷி சூஜ்; ஊடிரெப்பதையே மாரிக்கொண்டு. தனித்தினை என ஹதன் சிறைகளுல்யிலிரு அங்கேவாகாதே கம்வோக்குத்திலைச் சூரணுக்! காற்றுமயமாய ஹஸ் ஸஂஸாரத்தில் வெடுதெ ஹரிக்கணது டுப்புக் காண.

ചാണ—അതു രഹിയാണ്. വെറുതെ ഇത്തന്നാർ കാൽപ്പം കൗം നടക്കകയില്ല.

കാത്രു—കാലത്തിന്റെ വികാസം അവലോക്തിയിലും ഒം സ്യകാരത്തിലും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന; അതുപോലെ ഒ ഗംഗുജീവിതത്തിന്റെ വികാസം സുവര്ത്തിയിലും ഭിരി. തതിലും അണ് അടങ്കിയിരിക്കുന്നതു്. ചുമ്മാ ഇത്തന്നാൽ ഭിരിപോ അപാകരിക്കാമെന്നാണോ നിങ്ങളുടെ വിചാരം? ഞാൻ ഭിരിപിതന്മല്ലെന്നാണോ അദ്ദേഹം ഒ വിശ്രോസം? ഈ രാജാവിന്റെ അഭ്യന്തരാനുബാരം ഏഴുകുട്ടിക്കടക്കികൾ നിരാഹാരരായി ഇന്ന ലോകവാസം വെടിയുന്നതു ഞാൻ ഏഴുകുട്ടി ഈ കണ്ണുകൾക്കുണ്ടു് കാണും. ഏനിട്ടോ?

ചാണ—അങ്കെ! ഏനിട്ടം അ രാജാവിന്റെ മഹിയാനം നിങ്ങൾ ഏറ്റെ.

കാത്രു—അങ്കെ! ചാണകു! പകവിട്ടാനായിമാത്രം ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന. അനാഹാരനായി—കുട്ടിപിപാസാദികൾ ഏല്ലാം സഹിച്ചു്—ക്കറേക്കാലം ഇതനിട്ടം ഞാൻ മരിച്ചില്ല. ഈ മഹിപദം ഞാൻക ഭേദരിതും പകവിട്ടാനായിട്ടുമാത്രം. ചാണകു നിങ്ങൾ ഏന്ന സഹായിക്കുമോ?

ചാണ—ശ്രൂമഹണങ്ങാടു് അക്കം ഏതു അത്രുചാരവും ചെയ്യാമെന്ന ദിക്കായിരിക്കുന്ന. പുണ്യ! നീ ഏന്താണ് തീലുദഷ്ട്രാ ഏന്ന നോക്കുന്നതു്! ഏന്താണ് നിരുക്കു അഭ്യന്ത!

കാത്രു—ചാണകു! വതു! വില്പുമായിപ്പുയ അ ശ്രൂമഹണങ്ങജല്ലിനെ നമ്മക്ക ചുന്നതല്ലാറണ്ണംചെയ്യാം. ഞാൻ രാജാവിന്റെ മഹിയായിരിക്കുന്ന. നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രാർത്ഥിയാണും

എൻ‌ക്രീ. നാം റണ്ട് ശ്രൂവമണ്ണയും യോജിച്ചു നാം മൊട്ട് ചെയ്തിട്ടുള്ള അന്ത്യാധികാരിക്കുന്നതും പകവിട്ടാം. ഭാരതം ഭാരതമായിരിക്കുന്നിടങ്ങളാണും കാലം ശ്രൂവമണ്ണൻ ശ്രൂവമണ്ണനായിത്തന്നെന്ന ഇരിക്കിം. സമോദര! വത്ര. തയ്യാറാവു.

ചാണക്കുന്ന്—(ആശിച്ചു കേരിക്കുന്നഭാവം നടപ്പിട്ടു) ഒരി! നിങ്ങളുടെ അഭജന അഭ്യസരിച്ചു് നോൺ പെണ്ണ രോറിതും കൈക്കൊള്ളുന്നു. മന്ത്രിമഹാശയ! എപ്പും പോയിത്തുവരും എന്നോ എന്നിക്കു് അഭിയാം. അവിശ്രദ്ധാസിയായ ബവശം യുഗ്മാദൃമക്കു ഉഡയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ശാന്ത, വശവക്ത മുതലായ ദ്രുതി നേടിം ശ്രൂവമണ്ണക്കാരന്തെ ബാധിച്ചുകഴിത്തു. ഇന്നി ശ്രൂവമണ്ണൻ പ്രത്യേകം രിക്കലും ഉണ്ടാവുകയില്ല. നാം എത്തുവെന്ന ശ്രമിച്ചാലും നിജ്ഞലമാവുകയേ ഉള്ളൂ. ഏന്നിതന്നും പ്രളയത്തിനുമുമ്പ് ഇം കലി മുതൽത്തിലെ ശ്രൂവമണ്ണക്കാവം രിക്കാൻകുട്ടി സൃഷ്ടിനെ ഫോഡ ഭാരതനേംബാധിയാലുതെ ഉജ്ജപലവിട്ടുകൂടി കത്തന്നെ ചെയ്യുമോ എന്നു നന്നാക്കാക്കു.

(രണ്ടുപേരും നിഷ്ക്രമിക്കുന്നു.)

രംഗം 2.

സ്ഥാനം—നടന്നെന്നു പ്രമോദോദ്ധാനം.

സമയം—രാത്രി.

(നടന്നു പരിഷ്കർണ്ണാവും. നത്തകികൾ അടുക്കു മും പാടുകയും ചെയ്യുന്നു.)

അംബാന—അരഭി.

പ്രാണങ്ങൾക്കും പ്രാണനായ കടലോളിവെള്ള്! നിന്നാന്തിക്കത്തിൽ

നാണ്ണംവെടിശത്തണ്ണേള്ളാടിയണ്ണശത്തിതെ പ്രേമപിപാ-
സിതരായ്

വിശ്രവിമോഹനം മദ്ദസ്തിതലേശം തണ്ണറംക്ക തന്നാ-
ലുംനീ

അതു മുക്താധാരമൊന്നണ്ണു തണ്ണള്ളം നല്ലീടാംജീവനാമ-
കാന്ത! നിന്റുകണ്ണമുന്നതെല്ലാന്നിള്ളക്കീടു നോക്കിൽ
തണ്ണള്ളട

സപാന്തണ്ണറം ഏകാന്തപ്രേമവിവരങ്ങളെ നാനേ കാണാ-
മല്ലോ

മില്ലുചമരപ്രസ്തുനവിനിമ്മതം മാല്യമന്ത്രമുകേകം
സോല്ലാസം താവക്കേവടിത്താരികൾ ഭക്തുാസമപ്പി-
ക്കന്തു.

പ്രീതിപ്രച്ചരിമപാരംസ് ഘ്രിക്കന തുമദവഹാസപ്പും
സാദരംനീയതുക്കണ്ണയരിക്കകിൽ യസ്തുരായും തണ്ണലൈല്ലാം

പ്രേമത്തിന്റുകാരളുമെന്നോന്നം നിന്റുടെയോട്ടരംക്കരം
നിന്നാദം

തുമധുസാരപ്രകാശംചേവവികളിൽ കോരിത്തുാരിത്തിട്ട-
ദ്വാർഡം,

ആനദവാരിയിപാരംഗതരായും തീയനാതണ്ണലൈല്ലാം
നുനമീസംസാരകാഞ്ഞണ്ണലൈല്ലാന്നില്ലുംരജിക്കൈല്ലുചിത്താം.

തെറുലോകുമെന്നാതീച്ചാരയ്യുംതന്നെ; ലോകശനാശം
ഉച്ച-

പാലകനാക്കംനീ, തണ്ണറംപ്രജാംഗനമാരുല്ലോക്കര-
മലാക്കം

നീയല്ലോതണ്ണറംക്കബന്ധുരുംമിത്രവും നാടവാം സ്-
സ്ത്രാദം.

നീയേഗരിയന്നമിന്നമെന്നം; തവചിത്രമലിത്തോട്ടാം.

(ചാണക്കുൻ പ്രവേശിക്കുന്ന)

ചാണ—മഹാരാജാഭവ!

എ-ംപരികൻ—ഹോ! ഇതാരാണ വന്നിരിക്കുന്നതു്!
ര-ംപരി—അഹ! ചങ്ങ! നിങ്ങൾ എതാക്കാരേതിൽനി
നോ ഇപ്പോൾ ഇരുളിവനോ?

എ-ംപരി—നിങ്ങൾക്കു നൽകനും വരെമുണ്ടോ?

നാഡ്—അഹ നിങ്ങൾ ആരാണോ?

ചാണ—ബ്രാഹ്മണൻ.

എ-ംപരി—പോ അവിടുനോ; ഇവിടെനിന്നു യാതൊ
നോ കിട്ടകയില്ല.

ര-ം—സ്നീ,-ഗോവ്, ബ്രാഹ്മണൻ ഇവരോടു് തെങ്ങൾം
കൂടി യാതൊനോ പറഞ്ഞാനില്ല. ഒവരും പൊജും ഒരും.

നാഡ്—നിങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷ് സമയത്തു് ഇവിടെ എത്തിനു
വനോ?

ചാണ—മധാരാജാവേ! തോൻ അവിടുതെ മാതാമ
റഡൻറു ശ്രദ്ധത്തിനു പെണ്ണരോധിത്വം വഹിക്കു
ന്നായി വന്നതാണോ; ഭിക്ഷാചാരിക്കാനല്ല.

നാഡ്—ഇവിടെ എഴുന്നയള്ളുൻ നിങ്ങളോടു് ആര്യ
അംപക്ഷിച്ചു്?

ചാണ—അവിടുതെ മരു.

നാഡ്—മഹിയാണു ക്ഷണിച്ചുതെങ്കിൽ, അഞ്ചാളുടെ അട്ട
അഭേദങ്ക പോതു.

ചാണ—നിങ്ങളുടെ സ്ഥാലൻ എന്നെന്ന അവമാനിച്ചു.

എ-ംപരി—ഈദ്ദേഹം അവമാനിച്ചും?

ര-ംപരി—സ്ഥാലയാരോഹക അവമാനിക്കുന്നവരാണോ;
അതാണോ അവരുടെ തൊഴിൽ.

ചാണ—(ഘൃതപ്രിയിൽ ശക്തിപ്പുർണ്ണം ചവിട്ടിക്കൊണ്ടു്)
നാജ്ഞാളേ! മിണ്ടാതിരിക്കണം!

(പാരിഷദനാർ ദേംപുണ്ട് നിസ്താർയായിരിക്കുന്ന.)

നന്ദൻ—അദ്ദേഹം അവമാനിച്ചതുകൊണ്ട് എന്തുവന്ന
പോയി? മഹാശ്രൂഹമണ! അദ്ദേഹം മഹയാസത്രാട്ടി
നെന്നു സ്വാല്പനാഭന്നു് അറിയാമോ?

(വാചാലൻ പ്രഭവരിക്കുന്ന)

വാചാ—എ ശ്രൂഹമണ! നീ എന്ന ഒരു സാധാരണ
ക്ഷാരനാഭന്നു യാത്രിച്ചിരിക്കുന്ന. തൊൻ മഹാരാജാ
വിന്റെ സ്വാലൻ—എൻറെ പിതാവു് മഹാരാജാ
വിന്റെ ശ്രദ്ധയൻ—മഹാരാജാവു് എൻറെ സ
ദഹാദരിയുടെ തേതാവു്—മഹാരാജാവിന്റെ ഘൃത
നാർ എൻറെ ഭാഗിനേയമാർ—തൊൻ സാമാന്യ
മഹാശ്രൂഹന്നു മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളുന്നു.

നന്ദൻ—പോതു! ശ്രൂഹമണ! തന്ത്രം ഇവിടെ ശ്രൂഹ
ബന്ധന സക്കം കേരംക്കാനല്ല ഇരിക്കുന്നതു.

മാണ—എന്തിരു കേരംക്കുന്നു? ഇന്ന ശ്രൂഹമണൻ ശ്രൂ
ഹമണനല്ലാതായിരിക്കുന്ന. അതുകൊണ്ട് ക്ഷതിയന്ന്
അവൻറെ സത്ത്രസ്രവും നില്കുകും അപേരഹരിച്ചു് അ
വന്നൊടു കണ്ണുകളിക്കാണിക്കാം. അന്നത്തെ തേജസ്സു്
അവൻബാധിതനെങ്കിൽ, അവൻറെ കോപം ദാണി
തമായ മുഖത്തിന്റെ ദർശനമായുത്താൽ നിഞ്ചെറി
സിംഹാസനത്തിൽനിന്ന് ഇരുണ്ടി നിലംപതിക്കു
യിരുന്നു. എന്നാൽ ഒരു കാലും മനസ്സിലാക്കിക്കൊ
ളുക്കു. ഇപ്പോഴിനും അ പ്രതാപം നിഃദ്ധേയം വിജു
ഷ്മായിട്ടില്ല.

വാചാ—കൊള്ളാം! ശ്രൂഹമണൻറെ അ പ്രതാപം ഒന്നു
കാണണ്ടു! മഹാരാജാവിന്റെ സ്വാലൻ എത്തു പ്ര
താപമുണ്ടെന്നു തൊൻ ഒന്നു കാണിച്ചതരാം.

ചാണ—കാണാൻ കൊൻ കാത്തിരിക്കുന്ന; മഹാരാജാവേ! ഇതിനു പ്രതിവിധാനം നിങ്ങൾ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ, അത് പ്രതാപം നിങ്ങൾക്കും അച്ചിരേണ് കാണാറാക്കും.

നായർ—എംടാ തെണ്ടിപ്പുരിപ്പേ! നീ എൻ്റെ മുമ്പിൽ നിന്നു കല്ലു ചുവഴ്ത്തിക്കുന്നോ! ഇവിടെനിന്നു കടക്കു ചുറ്റരു!

ചാണ—ഒഹി!കല്ലികാലബ്രഹ്മണ! വൈവിജ്ഞാത്ത് കേരം സ്ഥി. കഷത്രിയൻ ഭ്രാഹ്മണനോടു എറഞ്ഞിരിഞ്ഞാൻ അതിനൊപ്പിക്കുന്ന! എന്നിട്ടു കൊടുക്കാറും ഉണ്ടാക്കുന്നില്ല; അഗ്നിപ്പൂർണ്ണി ഭ്രതവത്തിൽ ചൊരിയുന്നില്ല; ഭൂമിക്കു കലുക്കം ഉണ്ടാവുന്നില്ല, എല്ലാം സുസ്ഥിരമാണി നിർക്കുന്നോ; എന്നൊരാഘവത്തും!

നായൻ—ഇവനെ കഴുത്തിൽപ്പിടിച്ചു വെളിക്കു തെള്ളുവാൻ എൻ്റെ ചോദ്യത്തിനുവരാതും ഇല്ലോ?

ചാണ—ഒഹവരി വസുന്ധരേ! നീ രണ്ടായി പിളന്തു പോചുക! ഒഹി! ഭ്രാഹ്മണ! നീ ജയത്തുല്യം ഇതെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടുനിൽക്കുന്ന! അലാകത്തിന്റെ റാസ്യപാതമായിട്ടു ലിക്ഷയ്യുവേണ്ടി ചെയ്യപ്പെട്ടു തതിന്റെ പട്ടികാത്തു നിൽക്കുന്നതിൽ നിനക്കും ലജ്ജാതോന്നുനില്ലോ? നിനക്കു ശക്തിഉണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ വിച്ചംബീപ്പിക്കും! കപിലന്റെ തേജസ്സും നിന്നുണ്ടായ അഗ്നിപ്പൂർണ്ണി നീചമാതട ദഘ്നതെ നശിപ്പിച്ചു. നിനക്കും ഇന്ന് അതിന്റെ സാധ്യിക്കാതെ പാക്കി—ഒഹി! കഷ്ടം! ഒഹി! മൃഗി! ഒഹി! പാച ദശി! മഹത്പത്തിന്റെ കംകാളി! മുഖം വെളിച്ചതുകാട്ടാതെ വല്ല രസാതലവത്തിലും പോയി മരഞ്ഞു.

നാൻ—എന്തു! ഇന്ന നിങ്ങളെല്ലാം ഒരു ഭ്രാന്തൻറെ
പ്രഖ്യാപം കേരിംപ്പൂനായി വന്നിരിക്കയോണോ?

വാചാ—(ചാണക്കുണ്ട് മുടിക്കു പിടിച്ചുവലിച്ചുകൊ
ണ്ട്) തെണ്ടി! പോതു എറഞ്ഞതക്കു.

ചാണ—എന്തു! ഞാൻ ഇതാ പോകുന്നു. മഹാരാജാ
നാൻ! അതിനാ മുമ്പായി ഒരു കാഞ്ചിംഗ്രൂട്ടി പറയാ
നണ്ട്. നിങ്ങൾഡിക്ക് ഈ കലികാലത്തുന്ന പാരി
ക്കീസിവും നഷ്ടപ്രായവും അതയ പ്രാഹമണപ്രതാപം
രിക്കൽത്തുടി കാണാറാവും. ഈ നാനവംശത്തെ
ചുവദോടെ പറിച്ചെത്തിപ്പേജിൽ ഞാൻ ചണക
നീൻ ദുരന്തലും. നിങ്ങളുടെ ഏദയരക്കും ദുരംഭ
കൈകർിക്കൊണ്ട് ഞാൻ ഈ മുടികെട്ടും; അതുവരെ
അതു അഴിക്കുത്തുന്ന കിടക്കുന്നു. ഈനി രബസറ
ത്തിൽ ഈ ലിക്ഷ്യക്കുന്നീ പാദങ്ങളിൽ പിടിച്ചു
കൊണ്ട് നിങ്ങൾഡിക്കു തേടും. പ്രധാനാൽ
ഞാൻ അനന്ന് അത ലിക്ഷ്യാഭാനം തിരുത്തായും ചെയ്തു
കയില്ല. ഈ പ്രാഹമണനീൻ തപസ്യാരകതിയും പ്ര
തിഭാപ്രാവച്ചും, പ്രതിജ്ഞാവലഘവും അഭിരാപദതെ
ജീവിപ്പിക്കും, തുകാധാരിയിടും ദായകവിഞ്ഞും, ദ്രും
യപ്രതാപച്ചും അനന്ന നിങ്ങൾഡിക്കു കാണാറാകും.
ഈ വീഘ്നപ്രാണിയെ സദാ രാംമിച്ചുകൊള്ളുക.

(നിഷ്ഠകുമിക്കുന്നു.)

നാനൻ—അതാരായിതനു? പ്രധാനതാക്കെയൊന്ന് ഉണ്ടാ
യതു?

വാചാ—അത മുൻവെള്ളം പുരോഹിതനീൻ സ്ഥാനത്തു
വന്ന് ഇരുന്നു. പ്രധാനാൽ ഞാൻ അതിലേക്കു ദേവ
രാരാജൈ കൊണ്ടുവന്നിതനു. ഞാൻ അവനോടു്
ഇരണ്ടിപ്പൂവാൻ പറഞ്ഞു. അവൻ പോയില്ല.

പിടലിക്ക പിടിച്ചു വെളിയിൽ തള്ളി. ഇതാണ്
സംഭവം.

നവൻ—ങ്ങ പ്രാഹണനെ നിന്നും കഴുത്തിൽ പിടിച്ചു
തള്ളിയെന്നോ?

വാച്ചാ—അങ്ങ! എൻ മഹാരാജാവിന്റെ സ്വാലഗന്മ്പേ?

മ-ാംപരി—അതിനും ഒരുമേ മഹാരാജാവും അദ്ദേഹ
തനിന്റെ സദഹാദരിയുടെ ഭർത്താവും.

ര-ാംപരി—അതും പോരെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പി
താവും മഹാരാജാവിന്റെ ശ്രദ്ധാർന്ന്.

രം-ാംപരി—ഇതെല്ലാം കാക്കണമ്പോറി ചെയ്തു
യി—വളരെ നന്നായി.

നവൻ—എല്ലാം കൗദ്യപുത്രിലാക്കി, അതക്കേട്.

മ-ാംപരി—എന്തു കൗദ്യം?—ങ്ങ നല്ല തമാരേ.

ര-ാംപരി—സദഹാദരാ! അയാൾ ഭംഗിയായി പാടി.

മ-ാംപരി—ആലഡത്തിനു മുമ്പൊരിക്കലും ഇംഗ്ലൈനു
അതനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അതേ—മകളുടെ കല്യാഞ്ച
തനിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് മാതിരി പാട്ടം അടച്ചും ഉണ്ടായിരി
ക്കണം.

ര-ാംപരി—അതും ക്രമാതിരി ആലഡതനെന്നാണ്.

മ-ാംപരി—അതെന്നെന്നോ?

ര-ാംപരി—ആലഡ മുന്നപ്പകാരത്തിലുണ്ട്. കന്ന് അ-
ച്ചുന്നീരും ആലഡം. അതിനെ വെറും ആലഡമെന്ന പ
രയുണ്ട്; രണ്ടാമത്തും മകളുടെ ആലഡം. അതിനെ
കല്യാഞ്ചമെന്ന വിളിക്കുന്നു; മുന്നാമത്തും ഉഭയ്യുകയുടെ
ആലഡം. അതിനെ നല്കുമെന്ന പരയുണ്ട്.

മു-ംപരി—തൃത്തിശൻറ വാസ്തവിക ശ്രാബം. അതിൻറെ ഷേഖരത്ത്?

ഈ-ംപരി—അത് ശ്രാബമാണ് ഇവിടെ നടന്നതു്.

(മുരയേഴുംകൊണ്ട് കാത്രായന്റെ പ്രഭവരിക്കുന്നു.)

നായൻ—ഹനി! അതാണ വനിരിക്കുന്നതു്! ചാരോ! ഈ വളിവിടെ ഏതുനേരു വനു?

കാത്രാ—അവിടുന്ന കല്പിച്ചിശ്വു? കാലവിളം—

നായ—എന്നാലും ഇവിടെ കൊണ്ടവരാണമായിരുന്നോ? ഇതു പ്രമോദോദ്യാനമല്ലോ?

മുര—വതു! നിന്റെ മുഖത്തിനു മുഴ വാങ്ങുക്കുട്ടിക്കു ഞാൻ പ്രസന്നയായി.

നായൻ—നിങ്ങളെ പ്രസന്നാക്കാനായി ഞാൻ തില തെല്ലാം ചെയ്യാൻ പോകുന്നു. പങ്കു അതിലെയും നിങ്ങളെ ഇങ്ങനൊട്ട് വിളിച്ചില്ല. മഹി! അ സ്ഥര നീതെങ്കിലും രാജുകാർക്കുതെങ്കിലും നിങ്ങൾ ഹാത്തില്ല. നിങ്ങൾ വലിയ അവിഘ്വകിശാണ്.

കാത്രാ—കല്പിച്ചാൽ ഇവശ്രൂ തിരിച്ചുകൊണ്ട് ദൊ ചുണ്ണാളിലും.

നായൻ—വേണ്ട! നിങ്ങൾ എത്രാധാരം കൂട്ടിക്കൊണ്ട് വന്നുല്ലോ. (മുരയോട്) അരുമു! കേരംകൂ. ചായഗു പുൻ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്.

മുര—ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ? ഏവിടെ? അവൻ ഏവിടെ?

നായൻ—അതിനാധാരിക്കാണ് ഞാൻ, നിങ്ങളെ വിളിച്ചു വരുത്തിയതു്. അവൻ ഏവിടെയെന്നു് നിങ്ങൾ കാരിത്തുട്ടുടെ?

മുര—മകനേ! ഏനിക്കരിഞ്ഞതുകൂട്ട.

നന്ദൻ—നിങ്ങൾക്കുംബാം. പറയുന്നതാണ് മുംബോ. നന്ദൻ നെ നല്ലപോലെ അറികയില്ലായിരിക്കാം.

മുരു—അറിശാം. നന്ദൻ നല്ലപോലവരിശാം. തൊന്താണ് അവനെ മടക്കിയിൽവച്ചു വളരുന്തി ഒരു പുതഞ്ചനാക്കി വിട്ടതു്; ഈ മാറിടത്തിൽ ഒചത്താണ് അവനു സൗഖ്യം നല്ലിയതു്.

നന്ദൻ—അതൊക്കെ ഇരിക്കേണ്ട. ചങ്ഗമല്ലെനവിടെയെന്ന പറയു.

മുരു—എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല.

നന്ദൻ—അതു കൂടും. പറയു! അല്ലെങ്കിൽ—

മുരു—എന്നെ കൊന്നുകളും യുമായിരിക്കാം. കൊന്നുകളും കു—എന്നാൽ ചങ്ഗമല്ലെനെ ഒന്നു കണക്കിട്ടു്—തേരു ഒരു ക്രാഡിക്കിട്ടു്—എന്നെക്കാനാൽ കൊള്ളും.

നന്ദൻ—ഈല്ല. നിങ്ങളെക്കാല്ലുകയില്ല. അതു വേഗത്തിൽ കൊന്നുകളുംതൊരു പരദുകയില്ല. ആജീവനാന്തം കാരാഗ്രഹത്തിൽ പാസ്പ്രിക്കാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിരി എന്നതു്. ബുദ്ധക്ഷാശിയിൽ നിങ്ങളെ പത്രക്കു പുതുക്കു പഠിപ്പിക്കും.

മുരു—ഈല്ല. നീ അതു നിവൃതനല്ല. തൊൻ നിന്റെ മാതാ വഴുലു്?

നന്ദൻ—മുംബു അമ്മയാണെപോലും! അച്ചുനീറുന്ന ഭാസി അയതുകൊണ്ടു മരു സ്ഥാപ്തയോ?

മുരു—ഹാ! (ശിരസ്സു നമിസ്ത്രിക്കുന്നു.)

മ-ാംബരി—ഒരു കമ ഓമ്മയിൽവരുന്ന—ഒരു—

നന്ദൻ—മിണ്ടാതിരിക്കും. നിങ്ങൾക്കു മഹാരാജാവിന്റെ അമ്മയാവാൻ മോറും—ജാല്ലു? മുംബാണിഞ്ഞേമു!

മുര—ഇല്ല. പ്രീനിക്കു മഹാശാഖാവിന്റെ അഞ്ചയാവാൻ ലോഡ് കൊതിയില്ല. നീ ചിങ്കാലം രാജാവായി വാഴുക; പ്രീന്റെ ചായുള്ളുന്ന ഭിക്ഷുകനായി കഴി തെരുക്കൊള്ളുന്നു. അവര് ഭീവദാനംമാത്രം ചെയ്യാൽ മതി. അവനെ ഒന്നു കാണണമെന്ന മാത്രമെ പ്രീനിക്കു മോഹന്തിയും. തൊൻ ചായുള്ളുന്ന പ്രസവിച്ച വള്ളാണ്; അതാണ് പ്രീന്റെ പരമമായ അഭിമാന രേഖ—അതിൽ കവിതയെ ഒരു മറതപ്രവും തൊൻ ഇച്ചിക്കുന്നില്ല.

നാൻ—ചായുള്ളുന്ന പ്രീവിടെയെന്ന പറയു. അതാണ് നല്ലതു.

മുര—പ്രീനിക്കു അറിഞ്ഞുള്ളട. അമവാ അറിയാമെന്ന വന്നാൽ തന്നെയും തൊൻ പറഞ്ഞുമെന്നും വിചാരിക്കേണ്ട. മഹാരാജ! നാൻ! ഒരു ദാതാവും പ്രാണാർക്ഷ്യം വേണ്ടി തന്റെ പുത്രൻ ദ്രുതഗതിയിൽനിന്ന് മുവ തന്തിലേക്കു പ്രീനിഞ്ഞുകൊടുക്കുമെന്നാണെന്നു നിന്റെ വിചാരം? മുഖം! നിന്നു അമു പ്രീന പദ്ധതി നീന് അത്മംപോലും അറിഞ്ഞുള്ളടാ.

നാൻ—പറയുകയില്ല! ഇല്ലോ? രേറി. അവൻ ശ്രദ്ധപക്ഷ തനിൽ ചേന്നു മഹയാംബുദ്ധത്തിനെന്ന ആദാധിക്കന്തായി തൊൻ കേട്ട്—സൈന്യസംഭാരം ചെയ്യുന്ന വദ്ഗ്രം.

മുര—ഹാ ജീഹദിശ്രേര! ഇതു സത്യമായിത്തീരണേ! തന്റെ മാതാവിനെ അവമാനിച്ചുവരോട് പകരം ചോദിക്കാൻ ചായുള്ളുന്ന ശേഷിനാല്ലോ!

നാൻ—ഇവളെ കാരാഗ്രഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി അടയ്ക്കു.

വാചാ—നടക്കാൻ! (തലമുടിയിൽപ്പിടിച്ചുവലിക്കുന്ന)

(പാരിഷദമാർ ചിനിക്കുന്ന — ഇടയ്യിടയ്യും നദനും പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്ന.)

മുരാ—ഹത്യാങ്ങാ? നദ! നിൻ്റെ മാതാവിനെ അവ മാനിക്കുന്നതുകണ്ട് നീ രസിക്കുന്നോ. മറ്റുള്ള വഴം ടൊപ്പും നീയും ചിരിക്കുന്ന — അല്ല — തൊൻ നീ നെൻ മാതാവല്ലു. തൊൻ നിനെ സ്ക്രൂംനബ്ദി വളരും തനിയുമില്ലു. ഏതോ ഒരു രാക്ഷസിയാണ് മുല്ലുത്ത് തനു നിനെ വളരുത്തി പുതശ്ചനാക്കി വിട്ടതു് — അ ഞൈനെ അല്ലായിരുന്നവുകിൽ ഒരു ക്ഷത്രിയനായി തനാക്കാണ്ട് — ഇല്ലു — ഒരു ക്ഷത്രിയൻ ഈ വിധം പെരുമാറാൻ സാധിക്കുന്നവക്കിം ജീവജീവനാന്തര രംഗളിൽപ്പോലും ഒരു കൂട്ടുറൂപിയായിരിക്കാനാണ് തൊൻ ഇത്തീക്കുന്നതു്.

മ-ാം പരി— ഭേദം! നനായി സംസാരിക്കുന്ന! ബഹുഭം ഗിയായി — കേരിക്കാട്ടു, ഇനിയും കേരിക്കാട്ടു.

മുരാ—നദ! തൊൻ നിൻ്റെ മാതാവല്ല — എന്നാവും ഒരു നില്ലുവരായയായ ഭൂർഖലഗ്രൂപിയാണ്. ഭൂർഖലത ഷോട്ടോ ഈ അത്യാചാരം? എന്നാൽ ഓത്രത്കൊള്ളുക. ഗ്രൂപ്പും ഹതോകേ സവറിക്കാൻ കഴിയും; ധമ്മത്തിനു സാധിക്കയില്ല.

വാചാ—നടക്കു! ധമ്മത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വ്യവഹാരം കേരിപ്പാനല്ല തന്നെറി ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നതു.

(വാചാചൻ അവളുടെ കഴുത്തിൽപ്പിടിക്കുന്ന.)

നദൻ—ചങ്ഗളുണ്ടെനവിടെ എന്നു് ഇനിയെക്കില്ലും പറയുന്നോ? അല്ലാത്തവക്കിം —

(വാഴുരിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് ചങ്ഗളുണ്ടൻ പ്രവേശിക്കുന്ന)

ചത്രമുള്ളൻ—ഇതാ ചത്രമുള്ളൻ നിങ്ങളുടെ മുന്നിൽത്തെന്ന നില്ലുന്നു. അധികാരിയായി! (വാചാലാനെന്ന അട്ടിച്ച് നിലംപരിപ്പിച്ചിട്ട്) അദ്ദേഹം! ഈ അവമാനം—
ഹാ—ചത്രമുള്ളൻ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹം ഈ അവമാനം—സഹിക്കണമെന്നല്ലോ അദ്ദേഹം!

മുരാ—വത്സ! (ചത്രമുള്ളന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പറ്റിക്കൊന്ന) **ചത്ര**—ഭീത! പാശണ്യഃ കാബുതാഷഃ! ഇതിന്റെ മലം നീ അന്വേഷണം.

അദ്ദേഹത്തു. (മുരഞ്ഞാട്ടുകിട്ടുന്നുണ്ടാണോ.)

രംഗം ഒ.

സ്ഥാനം—മലയരാജാവായ ചത്രക്കേതുവിന്റെ കൊ ക്രാം.

സമയം—സാധാരണം.

(ചത്രമുള്ളനം ചത്രക്കേതുവും)

ചത്രക്കേതു—മഹാരാജാവേ! ഈ തും അവിട്ടുതെ ഗ്രഹമാണാം വിചാരിച്ചാലും! തൊൻ അവിട്ടുതെ അന്ന ചരനായ സദ്ധാരണൻ! ഏന്ന വിശ്വസിക്കക. പ്രഭോ! അവിട്ടുതെക്കവേണ്ടി ഈ പാർതീയസൈന്യം പ്രാണൻവോലും കൈവെടിയാൻ സദാ സന്നഖ്യായിരിക്കുന്നു.

ചത്ര—തൊൻ ഈ അശ്വിക്ഷിതങ്ങൾക്കും ഒരു പാലം അംഗസരിച്ച് സുലഭിക്ഷിതമാക്കിത്തുടർന്നുണ്ടോ. ഈ പാർതീയസാഹസരതെ വിജയാനക്കുത്തുവിൽ ചാത്രത്തുക്കഴഞ്ചോറാം, മാത്രയിൽ കൂടുതലും തനിച്ച് അതിന്റെ മുഖ്യിൽ ക്ഷണങ്ങേരുന്നില്ലോന്ന് സാധിക്കുകയില്ല—ഭാരതവാദം മുഴുവൻം അതിനെ ബഹുമാനിക്കാൻ ഇടയാണോ.

ചത്രകേ—എന്നാൽ നദിന്റെ മഹി വലിയത്തുട നീതി ജ്ഞനം മുഖ്യമാനം അഭ്യന്നു ഫേറംക്കുന്നു.

ചരുമല്ലൻ — ശാത്രു' പ്രസ്തിക്കം അഭിയാം. പ്രിൻസ് വശത്തു് നദിന്റെ പഴയ മന്ത്രിയായ കാത്രായന്നനെ. സുത്രത്തിൽ പാശ്ചാത്യചാണകുന്ന വിളിച്ചു കാണ്ടുവരാനായി ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ അയച്ചിരിക്കാണോ.

ചരുക്കേരു — ഈ ചാണകുന്ന അതു്?

ചരുമല്ല — അദ്ദേഹം അതിബുദ്ധിശാലിയും നീതിനിപുണനം വാചകഷണം അടയ ഒരു ഗ്രാഫ്മാനാണെന്നു കൊട്ട്. നദിവംശത്തെ ഉന്നചനംചെയ്യുമെന്നോ അദ്ദേഹം ശൈമംചെയ്തിരിക്കുന്നവ ആണു. മായാലു ഡോഗ്രത്തിലും അതിചത്രാനാണുപോലും.

ചരുക്കേ — അതെങ്ങനെ?

ചരുമല്ല — അദ്ദേഹം കാറിനേന്നാടു സംസാരിക്കുയും അശി ഡോക്ടർക്കി കാഞ്ഞാലും ചന്ന നടത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ശൈമംശകൊട്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോപാഗിയിൽ ദഹിക്കാത്തവസ്തു കനമില്ലെന്നാണു കേരിവി. അദ്ദേഹത്തിനു ഉറവുവരായി ലോകത്തിൽ തുടക്കമില്ല.

ചരുക്കേ — അദ്ദേഹം അഭ്യാസം വലിയ ദേശകരനായിരിക്കുന്നമാല്ലോ.

ചരുമല്ലൻ — ഈ ഫാട്ടത്തിൽ ദേശരമനാശ്ചരാണോ നമ്മൾ അവശ്യം. ചരുക്കേരു! ഞാൻ നിങ്ങളെ പുണ്ണമായി വിശ്വസിക്കുന്നു.

ചരുക്കേരു — മഹാരാജാവേ! ഞാൻ അവിടുത്തെ മരിയാരാജാവെന്ന വിളിച്ചു് സഹോദരഭാവേന പ്രിദ്ദേഹം ആചിംഗനംചെയ്യുവോ അദ്ദേഹം മുതൽക്കു അവിടുത്തെക്കാവേണ്ടി പ്രാണാസ്ത്വം ചെയ്യാൻ പോലും മടക്കാത്ത ഒരു മിത്രമായിത്തിന്നിരിക്കുന്നു.

ചായു—സദ്യാദാ! (ആലിംഗനംചയ്യുന്.) ഇനി
എനിക്ക് മരിയുംപോലെ ചിന്തയുംഈല്ല. (നേപ്പമുത്തിൽ)
ചായും!

ചായ—അമേഖ! എൻ ഇതാ വനക്കിഞ്ഞു. ചായകേതു!
വത്ര. അമ്മാട്ട് അശീവം വാദ്യാം. (രണ്ട്
പേരും പോകുന്ന.)

(ചായയുടെ പ്രവേശം.)

ചരാഖാ—ഈദേഹം സാക്ഷാත് ദാവരാജുൻറ അവതാ
രംതന്നെ. പുണ്ണ് ചങ്ങ്രാദയംപോലിരിക്കുന്ന ഈ
ദേഹത്തിൻറ ദർശനം! സ്വന്നം റണ്ടാദ്യസ്ഥം.
ജീവ്യുണ്ടാ ഈദേഹം ആലിംഗനംചയ്യുംപോലെ, ഒ
രട്ടു ചിചച മൊംബത്ത സൃഷ്ടുകിരണങ്ങൾം വന്നു് അതു
ചുഡാദനംചയ്യുപോലെ എനിക്ക് ഏതാനും. അദേഹം
കുറച്ചും മലഞ്ഞാച്ചുപ്പാസം എനിന്നപോലെ വന്നു് ഉ
ന്നതനെ തിരിച്ചുപാശി! കുറച്ചും മാത്രം
ഒരുംഖിച്ചു.

(പാട്ടുന്.)

ശൈന—അരജി.

മത്തുമജ്ജരീപുജ്ജരജ്ജിതേ! വസന്തത്രീ!
കജ്ജലതാപ്രകാണ്യഭോഗാസംവല്പിനി!
വന്നാലും തത്തണാക്കകിരണങ്ങളാഭിചപക്ഷ-
പ്രദപംവിച്ചത്തിപ്രമാനങ്ങൾം പാടിപ്പാടി (ഒ)
മഹായർത്ഥന ദ്വലപുനസ്ത്രഭവാഹി-
യാഭോലംനിന്നും സഹകാരിയായണങ്ങളിട്ടും.
അകാകിലക്കലംചാതക്രജ്ജിതംചൊരിശ്രീടം
ബൈകാതെ മാരഞ്ഞവൻ നിന്നൊന്നിരുന്നിട്ടും. (ഒ)

மஸ்திஷ்கத்தின் பூஷையிலோ நடத்துவதற்கு ஆயு
க்கூடிய ஸம் தவா முழுமீது வருமாறு திருக்காத;
அதனாலே தீர்மானம் பூஷையில் பூஷை வ-
பான புமதையால் எதான் துணிக்கூடி பிடிக்கவேண்.

(സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതാണ് ' ചരിത്രം മുറയും പ്രവർഖനം)

உயுக்குள்—அரசம்! எதான் நூல்வாங்கேற்றாடு அதிகு யைஜாதண்டி புரைபூதிரிக்கொள்ள. அதை ஜபவி தீட்டுவாலும்! அவரில்கின்ஸ் அமையூதெறிக் கொமா நூல்த அதிகத் தூங் அதிர்த்திசெய்துகொள்ளக். முன் விலாபேபாகோகை நூல்கொ ஸத்தாப்பர்கொனா வி பாரித் தொன் கூமித்; தூநி ஏறிக்கீ டைக்க மில். ஏக்கென் கேள்வாதுவிக் கூமையூதேவென்கி அதை ஸ்டாபிஂக்குப்பமாயித்தீர்க்க.

എരു—വസ! അ നാടൻ പ്രജന മുദ്രാജിയമെ പ്രജന
സംഭവാധനചെല്ല അവസരത്തിൽ, കത്തിക്കാള്ളുന
അംഗിയുടെ ഇപ്രാലാമാലയ്യുള്ളിൽ വതിച്ചുപോലെ
പ്രജനിക്ക തോന്തി; അ വാചാലൻ അവന്റെ അ
ശ്രദ്ധാനംസാരം പ്രജന്റെ തലമുടിയ്ക്ക് പറിച്ച സമ
ഖം—(കരയാൻ ഭാവിക്കുന്ന.)

പര—അംഗമുണ്ട്! പുനിക്കു് അല്ലോ രേക്കയുണ്ടായിരുന്നതു്
ഈ ക്ലീർ കണക്കുമാറി പാടെ നീങ്കി. പീഡി
തഖായ സീതാദിവിജുടെ അത്രാളാലത്തിൽ ലംകാ
നഗരി മുന്തിരുപ്പായി; അവമാനിത്തായ ദേഹഭി
ശുടെ ക്രൂയാസിഡിൽ ക്ഷയവംരോ ദഹിച്ച സ്നേഹി
തമാർക്കി. അവബലകരൂപാട്ട് അവമന്ത്യാദമായി ചെയ്യ
മാറ്റുന്ന ഒരു മഹാജനമണ്ഡലത്തിനുപോലും നിമ്മി
ലനാരോ സംഭവിച്ചുപോങ്ങും; ഈ നദവംരത്തി

നെൻ്റെ കുമാരം ചാലിക്കാറായിരിക്കുന്നു.

ചുരു—മകൻ! ഈ അതിരെ കന്നുകൊണ്ടു മാത്രമാണ് താൻ ജീവധാരണം ചെയ്യുന്നതു്. (പോകുന്ന.)

ചുരു—കുറുപ്പിനേയോ? ഏറ്റാ കുറുപ്പ് മനസ്സുന്ത്വി നോ? കഷ്ണത്തിയന്നങ്ങളും അഭ്യന്തരം കൈയ്യും കാഡുകാക്കുകയും?; തലക്കുറുപ്പിനേയോ? എല്ലുമാണും? എന്നൊരു അഭ്യന്തരം! ഏറ്റാ എല്ലാം? അതുകൂടി കുറുപ്പിനം രക്തിയും കാണിച്ചുവെണ്ടുക്കാം. അപ്പുനം മനസ്സുന്തരനു ചുന്ന താൻ വെളിയുള്ള തതിക്കാട്ടുകാം. അലക്കുംബാഡിയർമ്മദാഡയു്! അംഗങ്ങുടെ വെഡ്യുപ്പാണിയുടെ സമലീകരണം കന്നമാത്രമാണ്, ഈ ജീവിതത്തിനെന്റെ ഏക ലക്ഷ്യം.

(കാത്രാശ നും പ്രാവശ്യിക്കുന്നു.)

ചുരു—അതരതു്?

കാത്രാ—താനാണ്—കാത്രായന്നൻ.

ചുരു—ചാണക്കുനെവിടെ?

കാത്രാ—ചുജാകമ്മം നിവാരിച്ചിട്ട് വരും.

ചുരു—കണ്ണിട്ട് ഏതു തോന്നുന്നു?

കാത്രാ—മദിതമായ സമുദ്രത്തിൽനിന്നു്. അനുതദ്ധോ വിഷമോ ഏറ്റാണു കിട്ടുന്നതെന്നു് നോത്തെ ഏപ്പോന്നു നേരുക്കുന്ന നിശ്ചയിക്കാം? ഏന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിനെന്നു മുവഭാവം കണ്ണിട്ട് നല്ല കോളില്ലെന്നു് ഏപ്പോക്കു തോന്നുന്നു.

ചുരു—എത്രക്കുണ്ടോ?

കാത്രാ—നിശ്ചാരം കായ്ക്കുന്നും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടിരിക്കുവേ അദ്ദേഹത്തിനെന്നു ശംഖിരമുഖം ചെച്ചുന്ന മു

തികാലസമാനം ദീപ്പമായെങ്കിലും, അദ്ദോഹിതാ നേര ഫോറ്റൂളിസ്റ്റുഡിയിലും ഫാനീവീച്ചു. അദ്ദേഹ തതിന്റെ ക്ഷീണിശ്വരിയിൽ പ്രദീപ്പമായ അഗ്നിശിഖാ ജ്യോപ്തിം അഭ്യും നേര കമ്പിതമായി; എന്നാൽ വീണ്ടും സുഖമിരണ്ടാവം പൂണ്ടി. റാഫ്പാറത്തിൽ ഒരു വ്യംഗ്യധാസം ഏഴുന്നതു് ക്രോമണ നിദ്രയും മാത്രതുപോയി. ടുട്ടിൽ മെംഗമുദ്ധപൂണ്ടി, അന്നേരെ, നീരക്കതമായ മുഖത്തിലും ലലാടത്തിലും ശംഖിരമായ ചിത്രാരോവകൾ ധരിച്ചു്, തുഞ്ചനേതുംഖല താൽ, വിക്രമമായ ത്രഞ്ഞത്തിലേക്ക് നിശ്ചയം നേരാക്കിക്കൊണ്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു അത്രത്തുനിശ്ചയാലെ കാണബുച്ച.

ചാത്ര—അതുതം! ഇനി ചീഫ്പൂർണ്ണം വരുമോ?

കാത്രു—അതാ വന്നകഴിഞ്ഞല്ലോ.

ചാത്ര—എ വരുന്ന അർദ്ധം തന്നെയോ?

കാത്രു—അതേ.

‘ (ചാണക്കുൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

(ചാത്രമുള്ളിനും ചാണക്കുന്നം പരസ്പരം നോക്കുന്നു. ടുട്ടിൽ ചാത്രമുള്ളൻ മുട്ടക്കത്തി പ്രണമിക്കുന്നു.)

ചാണ—നിങ്ങളാണോ ചാത്രമുള്ളൻ?

ചാത്ര—അതേ! അവിടുത്തെ ഭാസനായ ചാത്രമുള്ളൻ താനാണ്.

ചാണ—(മുടിമുതൽ അടിവരെ നോക്കിയിട്ടു്) നിങ്ങൾ കു സാധിക്കും.

ചാത്ര—അവിടുത്തെ കുപയുള്ള പക്ഷം.

ചാണ—താൻ ആൽ? ഒരുത്തനും അല്ല, നിങ്ങൾക്ക് തനിച്ചു് അതു ചെയ്യാൻ സാധിക്കും. താൻ ഒരു ദീനാല്പാരമണ്ണൻ—അംതിഭീനൻ.

ചങ്ങ—ശീനമ്പുംഗണനോ?

ചാണ—ഈനു മ്രൂമണനോളം ശീനനായിട്ട് വേരെ
അതണ്ടും ഇന്തോ അവൻറെ ശോപത്താൽ സ്വാരവം
ശും ചടിക്കയില്ല; ഇന്തോ ഉപവിത്തം കേവലം ഭിക്ഷു
ക്കച്ചിയമായിരിക്കുന്നു. ഇന്തോ ക്ഷത്രിയൻ അവൻറെ
മെൽ നിർബാധം കൂതിര കേരുന്നു.

(ചങ്ങമുള്ളുൻ സൗഖ്യധനായി നില്പിനു.)

ചാണ—അതേ! മ്രൂമണൻ ചിലപ്പോഴെല്ലാം സമുദ്രതെ
രംഗാവമം മുന്നോട്ട് വരുന്നവെക്കില്ലോ നിരലു
ഗതിയായിട്ട് ശീർഷാനീശപ്രാസപൂവം വീണ്ടും തിരി
ചുപ്പോകുന്നു. ഒരു രൂക്തിയും അവൻ ശേഷിച്ചി
ട്ടില്ല.

ചങ്ങ—ഈതെന്തു്? ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതു് ചാണകൃപണ്ണി
തൻ—

ചാണ—വിചക്ഷണനം വിദ്യാനം കൂടുന്നിതിൽനിന്നും അത്
ബന്ധനായിരിക്കാം. അപ്പേ? നിന്തുവാൻ കേടുതു ശരി
തന്നു. എന്നാൽ അയാൾക്ക് പ്രദയം ഇല്ലെന്ന
നിന്തുവാൻ കേട്ടിരിക്കയില്ല. എന്നേൻ പ്രദയം തക്കൻ
പോയി. ഈ വക്ഷഃസ്ഥലം (പെട്ടുനു ചുറ്റു
പൂഞ്ഞുന്നു കൈപിടിച്ചു് തന്നേൻ വക്ഷഃസ്ഥലത്താിൽ
വച്ചിട്ടു്)-ഈ വക്ഷഃസ്ഥലത്തിൽ കൈവച്ചു നുാ
ക്കിട്ടു് എന്നു കാണുന്നു?

**ചങ്ങ—ക്ഷീണഭാവത്തിൽ രക്തമ്പ്രോത്സ്ഫ ഒഴുകിക്കാണി
രിക്കുന്നു.**

ചാണ—എന്തു് മ്രോത്സ്ഫ?

ചങ്ങ—രക്തത്തിനെൻ.

ചാണ—മുർഖ, രക്തമല്ല; ഈ ദേഹത്തിൽ രക്തം
ഇല്ല. ഇതു മത്തുകട്ടിയുടെ പ്രവാഹമാണ്.

ഉണ്ടായിരുന്ന ഒക്കെമല്ലോം തന്നതു കട്ടിപിടിച്ചു
പോയി.

ചാരു — മുത്രേവ! ഞാൻ പ്രസ്താവം കേട്ടിരിത്തിരിക്കുന്നു. അവിട്ടുനോ പ്രാണിക്ക് അനുവാദം തന്നാലും; പ്രാണു
നും അതശീപ്തിച്ചാൽ മാത്രം മതി. ‘ചാരുമുഖം!
മുങ്ങാട്ടു ഗമിക്കുക!’ പ്രാണനാനു അതളിച്ചെഴുണ്ടാൽ
മതി. മരംബനം പ്രാണിക്കാവലുമില്ല. പ്രസ്താവം
ഞാൻ സാധിച്ചുകൊണ്ടും.

ചാരു — സാധിക്കുമോ?

ചാരു — അതേ! സാധിക്കും മുത്രേവ! തൊൻ ദിനപിജി
യില്ലാളിന്തിരമെന്നാണ് അല്ലോണ്ടയതട ഭവിഷ്യ
പ്രാണി. അത് വാക്ക് ഉണ്ടാവിരിക്കുന്നുവോളും ‘ഉറന്തു
അഡാഴും ഒക്കെ പ്രാണൻറെ കള്ളംഞളിൽ മുണ്ടിത്തു
യിരിക്കുന്നു. പ്രാണിക്ക റിർച്ചയായും സാധിക്കും.
അവിട്ടുനോ ഈ മാഹായജ്ഞത്തിനു് പെണ്ണരോധിത്തും
വച്ചിച്ചു് പ്രാണ ഈ പ്രത്തതിൽ ദീക്ഷിതനാക്കി
യാൽ മാത്രം മതി.

ചാരു — എന്താണ് പ്രാണംപേരി! നിന്നെന്നു അതജ്ഞ പ്രി
ഞ്ഞു്?

ചാരു — മുതാങ്കു്? അവിട്ടുനു അതരോടാണ് വത്തമാനംപ
രാജുന്നതു്?

ചാരു — മുംബനയാണോ അതജ്ഞാപിക്കുന്നതു്! ശരി!
(ചാരുമുഖംനോട്) പ്രാണാൽ മുട്ടക്കത്തി, ഈ മും
ബന്നന്നെന്നു അതഭ്യംശത്തെ സവ്വാ പാലിക്കുമെന്നു
ശേഖമും ചെയ്യു.

ചാരു — (ചാരാന്ത്രിക്കുന്ന ചാദത്തെ സ്വർഗ്ഗിച്ചുകൊണ്ട്)
മുത്രേവ! ഞാൻ ശേഖമും ചെയ്യുന്നു; അവിട്ടുനു
അതജ്ഞാപിച്ചാലും.

ചാണ—അതേ! നിങ്ങളാൽ ഇക്കാൽം സാല്പുമായാം. നിങ്ങളുടെ മുവവും ദിഷ്ടിയും ഭാവഭാഗിയും ഏപ്പിസ്റ്റാം എക്കസപരത്തിൽ അതു വിജിച്ചുപറയുന്നു. അതേ! ഞാൻ നിങ്ങളെ അതിലേക്കു ലീക്ഷിതനാക്കുന്നണണ്ട്; നിങ്ങളെ ഞാൻ മഹയാസിംഹാസനത്തിൽ ഇതു തുറ്റും—ഭാരതത്തിന്റെ ഭാധീരപരനാക്കം. ചന്ദ്ര ഗൃഹം! വിരക്ക് തദ്ധാരാക്കും; അതിനെ ശ്രൂവംതേജി സ്ഥിനാൽ ഞാൻ പ്രജപവിസ്ത്രിക്കം. അ അശ്വി ദാ വാനലനു തുല്യം വ്യാപിക്കം. സമസ്ത ഭാരതവർഡി യും ഏരിയും! ചന്ദ്രഗൃഹം!

ചന്ദ്ര—ഹരദേവ!

ചാണ—മുവം ഉയർത്തി മുകളിലോടു നോക്കു. ഏതു കാണുന്നു?

ചന്ദ്ര—അക്കാരം.

ചാണ—എത്ര നിരത്തിൽ?

ചന്ദ്ര—വെള്ളു കലൻ ചുവപ്പു്.

ചാണ—അതിൽനിന്ന് ഏതു മനസ്സിലാക്കുന്നു?

ചന്ദ്ര—കൊടുക്കാറുണ്ടാക്കുമെന്നു്.

ചാണ—ഒരി! കൊടുക്കാറുണ്ടാക്കം! മുന്നിലേക്കു—വേണ്ടുത്തിലേക്കു—നോക്കു. ഒന്നം കാണുന്നില്ലോ?

ചന്ദ്ര—ഈല്ല.

ചാണ—നിന്നക്കു കണ്ണില്ല; ഏവിടെയാണ് കൊടുക്കാറുണ്ടുന്നതു്. ഇതു് കപിലൻറെ ശാപമല്ല; വിശ്വാമിത്രൻറെ തപോഖലമല്ല; പരമതാമൻറെ ശ്രേഷ്ഠമല്ല; വാമനൻറെ ചരലമല്ല. ഇതു് ശ്രൂവം സാന്നിഡി ഘുഖ്യി, ശ്രൂദാൻറെ നിശ്ചി; ശ്രൂവംസാന്നിഡി സാധന, ശ്രൂദാൻറെ പ്രതിഫിംസ; ഇതു് ശ്രൂവംസാ

നുറ്റ തേജസ്സ്, മുദ്രകൾ ശക്തി; ഇതു സപർജ്ജ തതിനേരയും മഞ്ഞലോകത്തിനേരയും പരസ്യരസം ഗമമാണ്. ചതുരാഘവ, ഇന്നി ഭയപ്പെടേണ. ഏഴ് നേരങ്ങൾ; തൊൻ ഏന്തേര മുഖിൽ കാണന്നതെന്നെ നീ നിന്നക്കരിയാമോ?

ചതുരാഘവ—ചുന്താണ് ഗ്രാന്തേവൻ കാണന്നതു.

ചാണക—ഈ പ്രധിമിതയും പ്രജപലിതയും രക്തനടീമ തിയും വാരവിയും അരയ ഭാരതമുമിയുടെ സ്ഥാന ത്രയ് രതാലംകൃതയും, പുഞ്ചാജാപലയും സംഗീത ചുപായും ഹാസ്യമയിയും അരയ ഒരു പുതിയ ജനനി ദൈ—സമുദ്രംമുതൽക്കു സമുദ്രവരെ വൂച്ചിച്ചുകിട കിന്ന ഒരു മഹാസാന്താജ്ഞാനിത തൊൻ കാണന്നു. അത് സാന്താജാതിനേര പ്രതിഷ്ഠാതാവായി നിന്നു യും, പുരോധിതനായി ഈ ദീനദിവ്യാഹണങ്ങു യും തൊൻ ദർശക്കണ.

രണ്ടാം അംഗം.

രംഗം ച.

സ്ഥാനം—വിരാത്തിലെ രാജമന്ത്രിരം.

സമയം—രാത്രി.

(സെല്ലുക്കണ്ണും ചെലവനം.)

സെല്ലു—ചെലവൻ, വീരവരനായ അലക്കാബഡർ ഇഹ ലോകവാസം വെടിത്തു.

ചെ—അച്ചുന്ന ഏന്തേന അറിഞ്ഞു?

സൈല്പ്പ—സുന്തുൻ അസൂമിച്ചാൽ അതു പ്രമിവി അറിയാ തിരിക്കുമോ?

ഹെ—അതിനാലേഷം?

സൈല്പ്പ—അവിടുന്ന നാട്ടനീഞ്ഞുമുന്നുതന്നെ ഫുന്നെ ഏ ഷ്യാസാമാജ്ഞത്തിന്റെ ഉത്തരാധികാരിയാക്കിയി തന്ന.

ഹെ—ങ്ങ മഹത്താഥ ആകാംക്ഷയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് അങ്കേഹം ഏപ്പാവണ്ണയത്തിന്റെ പക്കതി കീഴട ക്കി; എന്നാൽ അങ്കേഹത്തിനു സ്വന്തനാട്ടിൽക്കി ടന്നു മരിക്കാൻപോലും സാധിച്ചില്ല.

സൈല്പ്പ—ഹെലാൻ, അങ്കേഹം തുടങ്ങിവച്ച കാഞ്ഞം തൊൻ പുത്തിയാക്കം.

ഹെ—എതു കാഞ്ഞം?

സൈല്പ്പ—ഭാരതവപ്പത്തിന്റെ വിജയം.

ഹെ—അതുകൊണ്ട് ഫുത്തു ലാഡം?

സൈല്പ്പ—കീത്തിലാഡം?

ഹെ—അല്ല—അപകീത്തിയാണ് ഫലം. പുതശ്ശൻറെ ഉച്ചാരയ്ക്കു അതിരല്ലാത്തതിൽ ആണ് അതുടെതം! അ യാർക്കു തന്നിലും സംഗ്രഹിയുണ്ടോപ്പന്നില്ല. റിം സാപ്പുത്തികളിൽ ആണ് അതികൈഞ്ഞുകും. മന ഷ്യുൻ വേട്ടയ്ക്കും മുഗമാണോ? മനഷ്യമാംസം മന ഷ്യുൻ തിന്നാറില്ലാത്ത സ്ഥിതിക്കു് അവനെ ഫുന്നി നെ വെച്ചയാളുന്നു? അച്ചും! അതു സ്വാദിപ്പിക്കുമല്ലാത്ത തുകൊണ്ടാണോ ആതും ഭജിക്കാത്തതു്?

സൈല്പ്പ—പതിവില്ലാത്തതുകൊണ്ടുമാത്രം.

ഹെ—മനഷ്യമാംസാഹാരം നടപ്പിലാക്കിയാൽ, അവി ചുത്തപേരെ ഫുന്നെന്നേയ്ക്കും നിലനില്ലോ—അച്ചും!

പുതശ്ശമാക്ക് ഇതു രക്തചിപാസ എന്നെന്ന വന്ന
ചേൻ? നിങ്ങൾക്കു മറ്റൊരു പ്രവർത്തിയിലും രസം
തോന്നാനില്ലോ?

സെല്ലു—എന്തുമാതിരി പ്രവർത്തി?

ഹൈ—അത്തമാതരട ഭൂഖിപനിവാരണം, രോഗികളുടെ
ക്രൂരുഷാ, ക്ഷയിതമാക്ക് അവധാരണം, അജ്ഞന്താ
നികർംകു ഇന്നൊന്നുപ്രാന്നം, ഇന്നെന്ന ഏറ്റവുംലൂപ്പാം
കത്തവുംദിവം ഇരിക്കുന്നു. അവയിലോന്നിലും എം
പ്പുടാതെ, സപാത്മലാം—ഭൂഖിപാഡിലുണ്ടി, അതും
ചാരം, പരപിഡിനം ഇത്രാദികളിൽ മാത്രം മനസ്സു
ചെലുത്തുന്നതുകൊണ്ടു?

സെല്ലു—വിജിഗ്രിഷ മാനവയ്ക്കുംയത്തിന്റെ മഹത്തായ
രൂപ പ്രവാന്നതയാണെന്നു ഡെമാസ്കുനീസ് പറയുന്ന
രിക്കുന്നു.

ഹൈ—ഡെമാസ്കുനീസ് അന്നെന്ന കരിട്ടത്തും പറഞ്ഞി
ടില്ലു. ഒരു വേണ്ടെങ്കിൽ ഡെമാസ്കുനീസ് എടു
ത്തുകൊണ്ടു വരാം.

(പോവാൻ ഭാവിക്കുന്നു)

സെല്ലു—വേണ്ടെങ്കിൽ, അതിന്റെ അവലുമില്ല. അതു
കുട്ട നീ ഡെമാസ്കുനീസിന്റെ കൂതികൾ വായിക്കു
ന്നാണോ?

ഹൈ—ഉണ്ടു്.

സെല്ലു—നീ എന്തിനു് ഇതുവളരെ വായിക്കുന്നു? വായി
ചുവായിച്ചു നിന്നും മെശലിക്കത്തും എല്ലാം നെല്ലും
ദ്യുട്ടപോക്കുമണ്ണല്ലോ.

ഹൈ—വായിച്ചുത്ത് മെശലിക്കത്തും നെല്ലുംദ്യുട്ടപോക്കു
മോ? എന്നാൽ വായിക്കാതിന്നും മരണ്ണുന്ന

മെഴുലിക്കത്തും ഉണ്ടാവണമെങ്കിലും അല്ലോ. അന്നേന്ന യാണെങ്ങിൽ പ്രജ്ഞാറിഖം അയിക്കും മെഴുലിക്കത്തും ഇം കഴുതിള്ളാണെങ്കിൽ തു്.

സെല്ലു—പ്രജ്ഞാരകാണ്ടു്?

ഹരീ—അതു് ഒന്നും വാഗ്മിക്കാറില്ലുത്തത്തുകാണ്ടു്.

സെല്ലു—നീ പ്രജന അപമാനിക്കുന്നു.

ഹരീ—അല്ലോ! എന്നർ അല്ലോനു അപമാനിക്കുന്നോ? ദരിക്കലുമില്ല.

സെല്ലു—നീ പ്രജന കഴുതണ്ണുടു സാദ്ധല്ലേദ്ധുട്ടാണി അഭേദ്യു?

ഹരീ—ഇല്ല.

സെല്ലു—തീച്ചയായും സാദ്ധല്ലേദ്ധുട്ടാണി.

ഹരീ—അല്ലോ! പ്രജനിക്ക തെററിഞ്ഞുണ്ടാണി. (കൈകുള്ളി ക്കൊണ്ടു്) മാസ്തരണം.

സെല്ലു—മാസ്ത തരില്ല. നീ പ്രജന പ്രതിബാധി അപമാനിച്ചുവരുന്നു.

ഹരീ—അല്ലോ! (കൈപിടിക്കുന്നു.)

സെല്ലു—(കൈ കടങ്ങുകളിൽത്തിട്ടു്) ഓപാ!

ഹരീ—(ഗംഗാസപരത്തിൽ) അല്ലോ! (മുട്ടക്കൂത്തുനു)

സെല്ലു—വേണേ! വേണേ! പ്രജനില്ലു! പിന്നെന്തിനും! നീ ഒരു തെററുമെഴുലില്ല. പ്രജനിക്കാണ തെററുവന്നതു്. എന്നർ അഭേദ്യു കോപിച്ചു് ‘ওപാ!’ പ്രജനപാരഞ്ഞതു്. നിന്നോണ്ടു് ഇതു പത്രമായി പെരുമാറാൻ ദരിക്കലും പ്രജനിക്ക സാധിക്കുമെന്നു എന്നർ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. പ്രജനില്ലു! (കൈപിടിച്ചു പ്രജനില്ലിച്ചിട്ടു്) നീ പ്രജനിക്ക മാസ്തുതരു.

• എഹി—അംചുട്ടോ! പ്രിയാശി പറയുന്നതു്? (ഒക്കരിപ്പിതാവിണ്ണിൽ ശ്വാസിൽ ഇട്ട്)

സെല്ലു—പ്രിണ്ണൻ മാത്രാർഡിനായു മകളേ!

എഹി—ഞാൻ മാത്രാർഡിനായതെന്നെന്നു? അങ്ങെനെ അതുപറയുന്നു? അവിട്ടുന്നാണോ പ്രിണ്ണൻ അമ്മ! അവിട്ടുന്നോ പ്രിണ്ണൻ അംചുട്ടുന്നമാത്രം അതയിൽനിന്നും ഞാൻ ഇതു വളരുമായിരുന്നോ? പ്രിനിക്കു് ഇതു ഉൽക്കപ്പം ഉണ്ടാവുമായിരുന്നോ?

സെല്ലു—നിന്നുക്കുള്ള ഉൽക്കപ്പം വന്നിരിക്കുന്നോ?

എഹി—പ്രിനിക്കു് വേണ്ടതെല്ലാം വന്നിട്ടുണ്ട്.

സെല്ലു—നീ പ്രിയനോട്ടോ ദരികല്ലും നന്നാം അവശ്യമല്ലെങ്കു് ടാറില്ലെന്നു. ഏറലാൻ, അതെത്തുകൊണ്ടു്?

എഹി—ഞാൻ ചോദിക്കാതെന്നു അംചുട്ടുന്നു വേണ്ടതോക്കു തന്നെക്കാണിരിക്കുന്നുവാൻം ഞാൻ പ്രിന്തിനു ചോദിക്കുന്നോ?

സെല്ലു—നിന്നു വിലായേറിയ വസ്തുങ്ങൾം പ്രില്ലാം ഉണ്ടായിരിക്കാം; പ്രിയനാൽ അനന്തരാഭാജിത്തും അതഭേദം സ്വാഭാവികമാണും.

എഹി—അതഭേദം സ്വാഭാവികമാണും.

• സെല്ലു—പിന്നു അവശ്യ അഭിയാത്തതെത്തു്?

എഹി—അതുകൊണ്ടു് അംചുട്ടുന്നു സദേതാപ്പമുണ്ടാക്കുമ്പോൾ കിൽ ഞാൻ ധരിക്കാം.

സെല്ലു—പ്രിയനാൽ ധരിക്കു—ഞാൻ നോക്കു. മകളേ, പ്രിനിക്കു് സേനായുക്കിൻറെ ശ്രീമൈരത്തിലേക്കു നന്നാ ഫോക്കണം—മകൾം ചോധി ഉറന്നു—യാത്രി!

സൈല്പ്പ്—ശാച്ചു—ഞാൻ തനിച്ചുവോണ്ടിയും ഓ. ഞാൻ കൊച്ചുക്കണ്ണതും മറ്റുമല്ല സന്ദൃശ്യാധാരം ഉടനെ കിടത്തിയുട്ടെങ്ങന്നതിനു വളര്ത്തുമ്പോൾ വിളിക്കാൻ.

സൈല്പ്പ്—നീ വളരെ ഇരക്കുംവരെ വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. വായിച്ചുവായിച്ചു നിന്നും ഒഹോം വാളുരെ വിളുവിയിരിക്കുന്നു. ഇതുവളരെ വായിക്കുതുക്കുകയേ!

മഹലൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) അച്ചു! ഇല്ല. ഇന്നമുതല്ലോ ഞാൻ മെഴലിക്കപ്പോ രക്ഷിച്ചുകൊഞ്ചും. (സൈല്പ്പ് ക്കുസും ചോക്കുന്നു. മഹലൻ ഒരു പുസ്തകമെടുത്തു കുറുക്കേന്നും വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അനന്തരം അതു താഴെയുള്ളതിട്ടു് പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.)

മഹലൻ—സുത്രൻ അസ്തുമിച്ചു; സിന്ധുനദിയുടെ റീറ തുവച്ചു കഴിഞ്ഞെ അനുബന്ധം അതു ഗാമിമമുമായ സുത്രാസ്തുമയും ടാമ്പർഡിവയുന്നു. റവിക്രോജ്പലമായ അതു ഭാരതമെവിടെ? കുറരാപുന്മായ ഇംഗ്ലീഷ് ഗാനിസ്റ്റും ചുവിടെ? (പിന്നെയും വായിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നു) മഹയദേശത്തിലെ അതു രജപുത്രുവായു്!—ഞാൻ സംസ്കൃതം പഠിക്കാൻ ചോക്കുന്നു. സംസ്കൃതാശ ഭാവുക്കത്തെയും കവിതപയും നിന്നെന്നു വിജ്ഞാനവനിയാണുന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. (പിന്നെയും വായിക്കുന്നു) അതുന്തു് ചുറ്റും നോക്കിട്ടു്, ഹാ! (ചുവിംഗിഡാണഡ്രൂസ്).

(ചുവിംഗിഡാണഡ്രൂസ് പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ചുവിംഗിഡി—അങ്കേ മഹലൻ! ഞാൻതന്നെ.

മഹലൻ—(ചുവിംഗിഡിട്ടു്) അച്ചുന്ന ഇവിടെ ഇല്ല.

ചുവിംഗിഡി—അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് ഞാൻ വന്നതു്.

രഹലൻ — നിങ്ങൾ മുഖിട — അക്കസ്താൻ.

ചെറുണ്ടി — ഏൻനു ആത്മമനം നിങ്ങൾക്കു രസിച്ചില്ലോ യിരിക്കും.

രഹ — ചുന്ന തൊൻ പറത്തില്ല.

ചെറു — ഇംഗ്ലീഷാതിയുടെ കാപ്പട്ടം! ഇതേവരെ, ഇതു കാലമായിട്ടും — ചുന്നിക്കു നിങ്ങളുടെ മനസ്സ് അറി വാൻ സാധിച്ചില്ല. അന്നു തൊൻ ചോദിച്ചതിൽ ഇതു നല്ല ഉത്തരം? ഉത്തരം തുറന്നു പറത്താൽ ഏതു ദോഷം?

രഹലൻ — പറത്തിട്ടുള്ള ലാഭം?

ചെറു — നിങ്ങൾക്കു ലാഭം ഇല്ലായിരിക്കും. ഏനിക്കു ലാഭമുണ്ട്.

രഹ — ഏതു ലാഭമാണ്? അക്കരിക്കട്ട.

ചെറുണ്ടി — ആ ഉത്തരത്തിലാണ് ഏൻനീറ ഭാവി നിർണ്ണരായിരിക്കുന്നതു്. രഹലൻ! തൊൻ രണ്ടിലോനു അറിവാനായി വന്നിരിക്കുയാണ്.

രഹ — ഏന്തിന്നതരം?

ചെറു — രഹലൻ! തൊൻ ക്ലീർപ്പോഴിച്ചുകൊണ്ട് മുട്ടുകൾ ഞാൻ പ്രാത്മിച്ചു; — ഏന്നിട്ടും മലിച്ചില്ല. അക്കായക വിതമായ സപാത്തിൽ ചോദിച്ചു. ഏന്നിട്ടും മലം അതുതനെന്ന. ഇന്ന് സരജപ്പും സഹജപ്പും തു പ്പേരും അതയ ഭാഷയിൽ നേരുട്ടി ചോദിപ്പാനായി വന്നിരിക്കുയാണ്. നിങ്ങൾ ഏന്നെന്ന വരനായി സ്പീകർിക്കുമോ? ഇല്ലയോ?

രഹ — ഏൻനു, അച്ചുനീരുകഴുത്തിനീരുങ്കുക്കു വാളോന്നീയ അരളിനെന്ന തൊൻ കതകാലത്തും വരനായി സ്പീകർിക്കുയില്ല.

ବ୍ୟୁ) — ଅରାତେ କର ପାଲ୍ପାରିତଣା! ଆଶିଆ ହୁଏଗାନ୍ତି
ନିଜଦିନରଣୀ ଆଖିବିଷଣୀଫେଲ୍ଲ? ତଥାକି ଗାନ୍ଧାରେଲୋକୁ
ଦୁଇକୁଣ୍ଡଳି ପ୍ରାତମିଶ୍ରଫ୍ଲ୍ୟାଂଡ୍ ‘ଅର୍ଦ୍ଧାଶେର ହୁଏନ୍ତି
ଯାବାଂ’ ପ୍ରାତମିଶ୍ରଫ୍ଲ୍ୟାଂଡ୍ ହୁଏନ୍ତି’ ଏବାନା ନିଜଦିନ ପାଠ
ଶେଷ. ଅରା ଓହିକୁଣ୍ଡଳ ତଥାକି ଆରାତ୍ରେହରତିରେହାନ୍ତି
ଚୋଳିଥିଲୁା. ‘ଜୀବନରେତୁ ନିଶ୍ଚାଯମିଲ୍ଲାଗନବାନ’ ଏବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
ଏବାନା ଆରାତ୍ମି ପାଠର କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା ଏବାନା ଆରାତ୍ମି ପାଠର କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

என — அங்கேயும் வேங்காப்பதிலும் நினைவில் வாய்மொழி குறை வேங்கால்யுக்ஷமங் அதிகமாகிறது?

எழி— ஹு காரணதால்லூ புள்ள அறுவைத்துறை
தெக்கிடியு அவகையிடியுதுகேட்டிடாஸ், புளிக்க
கோபாவரை உண்டாய்னு. ரைவன், புளிக்க
மாட்டுது.

ഒഹ—ഞാൻ മാസ്തതയനു; പ്രജനാൽ വിവാദങ്ങളിൽ
ഞാൻ കരിക്കലും സമർത്തിക്കാലിലും.

— ചുമ്പൻ കൊണ്ടു

என—தை ராஜக்கணுக்கண்” அஜாவழித்திட்டபெடு தைவ
கோடு காரணம் ஹாஃஸீலா சூழ்நிலையிலு.

എ—ഇത് ഗവ്മോ?

எஹ—ஈறி! அது வாகை திறிசெழுக்குத்திரிக்கண; அதில் என்ற ஸ்மாகனத்து^{கு} ஹுமாடுமே பரவாக்கூஜி. கடைக்குக்கூஜி^{கு} ஸபவிவாவதெத ஸஂவயாகிடு^{கு} தென்ற ஹஸ்தாக்கிஹஸ்தாங்குடுக்க காரளானங்கூழிபூரிக் கார்க்கு அங்கு கோடு பங்கேயல்க்காயிடிலு.

ചെറു—ചുനിങ്ങ കാരണം അറിശണമന്നാലുമില്ല.
ഉത്തരം കിട്ടിയാൽ മതി; ചുനാ വരനാഡി സ്പീക
രിക്കമോ ഇല്ലയോ?

ഹൈ—എ! ഇതു തുക്കസ്പദതിലോ!.

ചെറു—ഉത്തരം പറയു. ചുനാ വിവാദം ചെയ്യുമോ
ഇല്ലയോ, പറയു. (കൈക്ക പിടിക്കുന്ന.)

ഹൈ—ചെറുണ്ടിങ്ങാണോ—കാപുത്തൻ! നിങ്ക! കൈ
വിട്ട്—നീഡാണോ അവന്റെ?

ചെറു—ഞാൻ രാജിഷാണ്—സരളും ഭാഷിൽ ഉത്തരം
പറയു.

ഹൈ—നിനെ കല്പാണം കഴിക്കുന്നതിൽനിന്നും ദിൽസ്ഥി
മയനായ ഒരു ക്ഷുദ്രരാഗിയെ വരിക്കുന്നതാണ്
ഉത്തരം. അധ്യമാധ്യമൻ!—(കൈക്ക തട്ടിയിട്ട്) പോ
ഇവിടെന്നിന്.

ചെറുണ്ടി—ശരി, ഞാൻ പോകുന്ന, (അല്ലെങ്കിൽ നടന്നിട്ട്
തിരിച്ചു വരുന്ന) ഹൈലൻ—നൗരണ്ടു വാക്കുള്ളി
പറയാൻണ്ടു.

ഹൈ—രാജക്കുണ്ടു! ചുനാ വിളിക്കു. ചുന്നേൻ പേരുമോ
ല്ലീ വിളിക്കാൻ നിനക്ക് അധികാരമില്ല. കീടസൗ
ശ്യനായ നീ ഏഷ്യാസത്രാട്ടിന്നേൻ മകളുടെ കൈയ്ക്കു
കടന്നപിടിക്കാരായോ! ശരീ! മുർഖ!

ചെറു—ഈനി തെളിവസം ഇതിനു മറുപടി പറയാം. ചു
നിക്ക് അനുത്തുലമായും ഭാഗ്യമകും തിരിയുമോ ചു
നാ നൗരോക്കുന്ന. (ചുനാ പറഞ്ഞിട്ട് പോകാൻ
ഭാവിക്കുവേ പെട്ടെന്ന് സെച്ചുക്കുസ് പ്രവേശി
ക്കുന്ന.)

സെല്ലു—ചുനും! നീ ഈ അന്തഃപുരത്തിൽ—

ഹൈ—(കമ്പിത്തസ്പര്ത്തിൽ) അച്ചു! അവിട്ടെന്നെ എക്കുക
നുകയുടെ ശേരിരത്തിൽ റബ്ലൂഡ്‌കഷപം ചെയ്ത ഇല
മന്ത്രാഭാരിനന്നാണോ അവിട്ടെന്നെ യവന്നേസനാ
യുകഷൻ?

സെല്ലു—ചെഫ്പാടിഗോണല്ലോ!

ചെഫ്പാടി—അതേ! താൻ അപരാധം ചെയ്തുപോയി.

സെല്ലു—ചക്രവർത്തി നിന്നെ നാട്ടുകടത്തി. ചീനിക്കും
താൻ നിന്നെ സേനായുക്ഷിനായി നിയമിച്ചു. അ
തിനു പ്രതിഫലമാണോ ഇതു്? സെസനികമാരോ!
(രണ്ട് സെസനികമാർ പ്രവോഗിക്കുന്നു.)

സെല്ലു—ഇവനെ ബന്ധിക്കുക. (സെസനികമാർ ചെഫ്പാടിഗോണല്ലീനെ ബന്ധിക്കുന്നു.) ചെഫ്പാടിഗോണ
ല്ലോ!

നിന്നും വയറിക്കുയ്യാണു് ഉച്ചിതം. ഭേദമാ
രേ! ഇവനെ വയ്ക്കുമിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകവിൻ!

ഹൈലൻ—നിന്ത്തു!

(സെല്ലുക്കുസിനോടു്) അച്ചു! ഇതു

വന്നയ്ക്കു് ഇവനെ വെറുതേ വിടണം.

സെല്ലു—ഇല്ലോ, ഇതു ഡിക്കാരമോ ഇവനോ!

ഹൈലൻ—സ്ഥാനത്തേക്കാക്കി വിട്ടാൽ മതി.

സെല്ലു—സ്ഥാനത്തേരും ഇവനു മതിയായ ശ്രീകഷ്ണാവുക
യില്ലു.

ഹൈ—അവനെ നാട്ടുകടത്തിയാലും! വയറിക്കുമാത്രം
നൽകത്തേ!

സെല്ലു—ഹൈലൻ! അവനെ വയിക്കതനെ ചെയ്യും.

ഹൈ—ചെഫ്പാടിഗോൺസ് ഒരു വീരദേഹാഖാഡ്.
അവൻ തെറു സമരിച്ചുംകഴിഞ്ഞു. ഇതുവന്നയ്ക്കു
കൂടി അവനു നിവാസഭണ്യം നാളുംഖാലും.

ചെഫ്പാടി—താൻ സെല്ലുക്കല്ലുംനോടു് കുമ അല്ലത്തിക്ക
നില്ലു. സെല്ലുക്കല്ലും!

താൻ അപരാധംചെയ്യും.

വെന്ന സ്ഥലിലെന്നു. തക്ക രോക്ഷൻ രംഗക്ക്, ഞാൻ
ക്ഷമ അതരുഹിക്കുന്നില്ല.

ഒഹ—ഞാൻ അതരുഹിക്കുന്നു! അച്ചു!

സൈന്യ—ഒഹലൻ! പാടില്ല.

ഒറ—അച്ചു! പുരേറ പ്രായമനുംണു!

സൈന്യ—മുകളേ! മിണക്കാതിരിച്ചു.

ഒറ—(ശുചിക്കാനി വാക്കുപ്പിക്കൊണ്ട്) അച്ചു!

സൈന്യ—ഒഹി! ഏപ്പിണ്ടിങ്ങാബാഡു! ഇത്തവണ ഞാൻ
ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു. അപാര്യ! ഇന്തി ഏപ്പിൻറു ഇം
സാറ്റുംജുതിൽ കാൽ വച്ചു ദോഷനുപക്ഷം നി
നക്കു വയശിക്കുംണ്ട് ദണ്ഡം. ദാത്തുകൊ
ജ്ഞാനം.

(ഒസനിക്കും അയാളെ വിചുന്നു. ഏപ്പിണ്ടിങ്ങാ
ബാഡു പത്രക്കു പത്രക്കു നടന്നുപോകുന്നു.)

ഒഹലൻ—അച്ചുൻ അവും വെറുതെ വിചുമെന്ന് ഏപ്പി
ക്കു അനുരോദിച്ചു.

സൈന്യ—നിന്റെ അത തൊഴുകെ ഏപ്പിൻറു സകല ഒ
ക്കിക്കുള്ളൂ തോട്ടിച്ചു. നീ ഏപ്പിൻറു വാല്പക്കു
ശൗലിലെ ചുതിയാണു. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം
എപ്പിൻറു അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ സവാധികാരണങ്ങളിലും അ
ഉംഗിക്കുന്നതു.

ഒഹലൻ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) അച്ചും ഇം വിഷയത്തെപ്പു
ററി മെമിസ്സാട്ടിലും ഏപ്പുള്ളവരത്തിരിക്കുന്നു?

സൈന്യ—തന്നും വരവത്തിട്ടില്ല. നീ വലിയ കയ കുറുതി
ജീവക്കത്തെനു. ദോഷം. (എപ്പുനു പോകുന്നു.) (ഒഹ
ലൻ തുറിനടന്നിട്ട്)

കൈവൽ—അച്ച! അവിട്ടതെന്തെ ഇച്ചതെന്നു എന്നീരും
ഇച്ച. അച്ചെൻ്റെ ഇം അഹായങ്ങളെപറിവത്ത്
നാത്തിൽ മററെന്തെച്ചയ്യാൻ ഏനിക്കു സാധിക്കും?
അവിടതെന്തെ കഴുത്തിൻ്റെനേക്കു് വാരി ഓൺഡിയു അ
ളിനെ—അയാൾ അരായിതനാലും ശേരി—ഞാൻ
ഈ ഇന്ത്യിൽ കല്പാണംകഴിക്കുമോ? രീച്ചുയാരും
ഈലു.

രംഗം 2.

സ്ഥാനം—യുദ്ധക്ഷേത്രത്തിൽ ചാണക്കുണ്ടെന്ന് ശ്രിബിരം.
സമയം—രാത്രി.

(മുരിയും ചാണക്കുന്നം.)

മുര—നാളെ യുദ്ധമുണ്ടാക്കുമോ?

ചാണ—അങ്ഗതെ, ഉണ്ടാവും.

മുര—ചയുള്ളുണ്ടെന്നും നാട്ടുവരും അകുമിക്കുമോ?

ചാണ—മുരേ! ഞാൻ ‘അങ്ഗതെ, അങ്ഗതെ’ എന്നു് ഏതുപൂജ
സ്വം പറഞ്ഞുകഴിത്തു. ഏന്നിട്ടും, അങ്ഗതെവിഷയ
തെപ്പുറവി ചോദിച്ചുകൊണ്ടുതെന്നു ഇരിക്കുന്നു. ഈ
രാത്രിക്കു് ഇതു ചോദിപ്പാനാണോ വന്നതു്?

മുര—ഇതാദേവ! ഈ യുദ്ധത്തിൻ്റെ അവലേക്കതു ഇല്ല.

ചാണ—(അരയുള്ളവും) മുരേ!

മുര—ചയുള്ളുണ്ടെന്ന് എന്നെന്നു് ചുത്തുന്നു. ചുനാൽ
നാട്ടും ചുത്തുന്നു. ചയുള്ളുംനാം നാട്ടു
നാം ഒരു ദശ്തിലെ രണ്ടു ചുപ്പിങ്ങൾിൽ അഭ്യന്നു. എ
ൻ്റെ ഇരുദിശയാകാരത്തിലെ സൃഷ്ടചയുള്ളു! അവർ
തമിൽ തുട്ടിട്ടുണ്ടാൽ ഈ അകാരം തകന്താരോ
ക്കു. വേണ്ട, ഇതാദേവ! ഈ യുദ്ധം അവലേക്കുമില്ലു.
എൻ്റെ ചയുള്ളുണ്ടെന്നു ദിക്ഷാടനംചെയ്യു ജീവിതം
നാഡിച്ചുകൊള്ളുന്നു. എന്നാലും വേണ്ടില്ലു.

ചാണ—മുരോ! കാലത്തിന്റെ സംശാരമുന്തി മുമ്പിൽ ന്
ത്രനം ചെയ്യുന്നു. അകാദേം ഏതു സ്ഥിരമായി നീ
ബുദ്ധനു എന്നു കാണുന്നില്ലോ? അളവകാലാനിലനെ
പ്രതിക്ഷിച്ചു് ശ്രൂഢാം അടക്കി നില്പുന്നുവോ
തൊന്നുന്നില്ലോ? ഒരു സ്ത്രീയുടെ പ്രാത്മക കേരംപും
നൂളും സമയമില്ലു. പോവു. നിങ്ങളുടെ ശീഖിര
തതിൽ പോയിക്കിടന്നാൻമെ.

മുരു—സ്ത്രീയുടെ പ്രാത്മകയെന്നോ? സ്ത്രീ അത്രയുംു് അ
വഴേജ്ഞയെന്നും വോ! എന്നെന്നു ഹ്രദയത്തിൽ ഏതു
മഹത്തായ ഒരു കൊടുക്കാറും പിരുവുമാണോ നടന്ന
കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നോ? അവിച്ചുനോടും അവിയുന്നതും?
ഞാൻ ഏ നെല്ലും സഹിച്ചുകൊണ്ടാണിരിക്കുന്നതെ
നോ? അവിച്ചുനോ? എന്നെന്ന അവിയും?

ചാണ—യോ! നീ എന്തറിയുന്നോ? യാതൊരുവു
നെന്നു പ്രതിക്രിയമായ അവേദനം ഹ്രദയകാരാഗ്രഹ
തതിനെന്നു ലോറഡനിന്മിതമായ വാത്രക്കൽ തട്ടി തല
പൊളിത്തുണ്ടായ രക്തവും പുരണ്ടു് വെള്ളിയിൽ വ
രുന്നോ, അ മരംപുനെന്നു വിലുപ്പശശരവത്തിനുള്ളൂ
ക്കുണ്ടായും ദീനവും അയ മഹിമയെ നീ എന്നെന്ന
അവിയും? കേവലം നാരിയായ നീ പ്രതിധിംസയും
ടെ ജ്ഞാലയെ—ഈ മമ്പാധത്തെ—എന്നെന്ന അ
റിയും? പോവു! എന്നു വിരക്തനാക്കുതു്. പോവു!
ശീഖിരത്തിലേയ്ക്കു പോകു. ഈ യുദ്ധം അനിവാര്യമാണോ.

മുരു—എന്നാൽ മുത്തേവ—

ചാണ—(കണ്ഠാരസപരത്തിൽ) പോവു ഇവിടെന്നോ—
(ഭീതയായിട്ടു് മുരു പോകുന്ന.)

(ചാണക്രൂർ തനിച്ചു ചുറ്റിനടന്നുകൊണ്ടു്)

ചാണക്കുന്ന—അഹ! അരുളുമരാശക്തി! നിരവധി പത്ര
ക്കാലേയും മുന്നിൽനടത്തി, ഏൻ്റെ വഹന്മാരും ഗ
വിച്ചുകൊണ്ട് നീ ശ്രദ്ധാന്ത്രവിലേക്ക് പോജ്ഞു
ണ്ടിരിക്കുന്ന—വലിയാരി! (വൈളിയിലേക്കുന്നാക്കി
ടു്) അരേഹാ! ക്കാലേയുടെ കാരാ അഥാവും
സ്വപ്നലിംഗപ്രായം പ്രകാശിക്കുന്നു. അതകാരം യ
ക്കയകായമാനം ജ്ഞപ്ലബിക്കുന്ന—ത്രിഖ്യാമതേജസ്സു്
ജ്ഞപ്ലബിക്കുന്നവുനു ഏന്നിക്കു തോന്നുനു. (ചിരിച്ചിട്ട്)
അല്ലെങ്കിലും, ഈ കലിയുഗത്തിലും ദരിക്കർത്തൃടി ഖ്യാമ
ണ്ണൻറെ അതജസ്സു് ഒന്നു കാണിക്കുന്നവുണ്ടും. അ
ങ്ങനെന്നയല്ലെങ്കിലും പ്രയസീ? നീ വലിയ വലിയ പല്ലു
കൾ ഇഴുച്ചുകാട്ടി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു മുണ്ടിരിക്കിയും
തെന്തെ അട്ടിക്കൊണ്ടു ‘അരതേ’ എന്ന പരിയുന്നതിനെ
തൊൻ കേരിക്കുന്നു. അഹ! സുന്ദരി! നീ ഏന്തിനു
കാതരഭാവം ഘുണ്ടിരിക്കുന്നു? നിന്നോടുള്ള പ്രമ
ത്താർ തൊൻ ഒരു ഭ്രാന്തനാകാതിരിക്കുന്നു—അതു്?
കാത്രായന്നുനോ.

(കാത്രായന്നുനോ പ്രവേശം)

കാത്രാ—അരതേ ചാണക്കു, തൊൻതനെ.

ചാണ—ഈ രാത്രിയിൽ ഇങ്ങോട്ട് വന്നതെന്തിനു്?

കാത്രാ—ഒരു സഹാതി പരയാൻണ്ടു്.

ചാണക്കു—എന്താണു്?

കാത്രാ—നന്ദനുന്ന മുഖമല്ലു വന്നിതനു.

ചാണ—(അരുമഹസ്യവിതം) ഏന്തിനു്?

കാത്രാ—സന്ധികാഞ്ചും പരയുന്നതിനു്.

ചാണ—എന്തു പരിഞ്ഞു?

കാത്രാ—അതും ഇതും ക്കൈ പരിഞ്ഞും ശേഷം “സരേഹാജ
രമാർ തമ്മിൽ ഈ കലഹം ഏന്തിനു്? നന്ദന

അൻവില്ലുംത ഒരു അംഗജൻ; അങ്ഗേരിയം ചെള്ളതെ
ല്ലാം കുമിക്കാൻ ജോപ്പുംസഹോദരൻ സാധിക്കണി
ല്ലോ?" ഫുന്ന് ചോദിച്ചു.

ചാണ—(ക്രതുവലപ്പുവം.) ശരീ! ശരീ! അ സമയത്ര
ചായുമ്പുൻ ഉണ്ടായിതനോ?

കാത്രാ—ഉണ്ടായിതനോ.

ചാണ—സഹോദര! ഈ മഹി വെള്ളസമർപ്പനാണ്.
ചായുമ്പുൻ ഫുന്നുവരണ്ടോ?

കാത്രാ—ഒന്നം മിണ്ടിയില്ല.

ചാണ—നിങ്ങളോ?

കാത്രാ—അഞ്ചുടെ അഭിപ്രായം അൻവെത്തിട്ടു് മറ്റപടിപ
റയാമെന്നമാത്രം.

ചാണ—കഴും! അയാളെ ഇങ്ങോട്ടു് എന്താണ് തുട്ടിക്കാ
ണ്ടുവരാതെത്തു്?

കാത്രാ—അതിനു അയാൾക്കു് അതു സങ്കാരം തോന്തി
യില്ല.

ചാണ—നല്ലകാര്യം! പരാജയം തീച്ചുയാണൊന്നാറിന്തി
ടുക്കു ചുറ്റുംബാണ്. (അലോച്ചിക്കുന്നു.)

കാത്രാ—ഈവിടുന്നു് ഫുന്നുവരായുനോ?

ചാണ—ഒന്നം പരായുന്നില്ല.

'മനസാചിതിം കാര്യം വചസാ ന പ്രകാരങ്ങൾ' ഫുന്നമാത്രം.

കാത്രാ—ഈൻ അവിട്ടുത്തെ മിത്രമല്ലോ?

ചാണ—'ന മിത്രംപചി വിശ്വസേൽ' എന്നാണ് പ
ണ്ണിതചാണകുണ്ഠര മതം. നിങ്ങളോട്ടു് പരിയാണ

ಇತ್ತು ಸಮಯಂ ಅರಹಿಲ್ಪ. ಸಾರ್ಥಿ ನಡಕೆಹಿಲ್ಪ ಏಂ
ನಮಾತ್ಮಂ ತಲ್ಪೂಳಂ ಹರಿಯಾಂ.

ಹಾತ್ರೂ—ಏಂತ್ತು ಕೊಣ್ಟು?

ಹಾಳೆ—ಗಿಡರಿಂ ಶಿವಿರತಿಲೇಕೆ ಪೋತ್ತಿ, ಏಂತಿಹಿ
ಎಂತಿಗೆ ಪ್ರಯಸಿಯಾಟ ಪಳತ್ತಂ ಅರಲೋಚಿಲ್ಪಾ
ಹಿಣ್ಟು.

ಹಾತ್ರೂ—ಹುಂ ಪ್ರಯಸಿಯಾತ್?

ಹಾಳೆ—ಗಿಡರಿಂಕವಿಶತ್ತುತ್ತಾ, (ಪಿರಿತ್ತು ಕೊಣ್ಟು) ಏಂ
ಗೆಂದ ಈ ಗಣಿಕ.

ಹಾತ್ರೂ—ಗಿಡರಿಂಹಿ ಗಣಿಕಯೋ? (ಹಾಳೆತ್ತುನೀ ಪೊ
ಡಿತ್ತಿರಿತ್ತುತ್ತಣಿಗೆ. ಹಾತ್ರೂಯನೀ ಮಬಂ ತಿರಿತ್ತು
ಅಂತ್ರೇಹತಿಗೆಂದರೆಹಿ ಸ್ವಾಹಿತ್ತುಗೊಳಿಸಿ.)

ಹಾಳೆ—ಗಿಡರಿಂಹಿ ನಾಡಗೆಂದ ಹುಂ ಮಹಿಯೆ ನ್ಯಾಪೋ
ಲೆ ಅರಿಯಾದೋ?

ಹಾತ್ರೂ—ಪಿಗೆನು ಅರಿಯಾತಿರಿಹಿಕಣಾತೆಂದೆನು? ವೊಲ್ಯು
ತತಿರು ತಣರಿಂ ಹತಮಿತ್ತುಣುಂ ಶಾಂತಿ ಪರಿತ್ತತು.
ಮಗೊವಿಜಣಾತಿರು ಅಯಾರಿಂ ಅತ್ತುತಸಾಮತ್ತ್ರು
ಪ್ರಕಾಶಿಲ್ಪಿತ್ತುವಣ. ರಾಪಕರು ಅಂತ್ರೇಹಂ ಸಾಂಪ್ರೇ
ಅಂತ್ರಸಿತ್ತು ಕೊಣಿತಿಗೆ.

ಹಾಳೆ—ಗಿಡರಿಂ ಪಾಣಿಗಿ ಉತವಿತ್ತಂ ಕಣಿತ್ತುತ್ತಿ.
ಅಂತ್ರ್ಯಾ?

ಹಾತ್ರೂ—ಪಾಣಿಗಿಯ್ಯಾದ ಹಾಡೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರು ಹಾಡೋ ಶ್ರುತ
ತತಪತತಿಗೆಂದ ಶಿವ್ಯಗಾಮಯಾಣುಂ, ಹತಾ ಗೊಹ್ನೆ.

ಹಾಳೆ—ವಲ್ಲಾತರ ವಿಷಮಮಾಯಿ. ಏಂತಿಹಿ ಹೌಣಿಗಿಸ್ತು
ಅಂ ಕೆರಿಂಹಾಗೆ ಸಮಯಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಅರಿತ್ತುತ್ತುದೆ?
ವೃಂಡಾಗಣಂಹಿ ಹಾತ್ತುಮೊಗಣಂ ನಡಕೆಹಿಲ್ಪ.

കാത്രാ—നിങ്ങൾക്കിം പാണിനി കരഞ്ഞാക്കെ അറിയാമ
ബ്ലോ. എന്നാൽ—

ചാണ—നന്ദൻ നിങ്ങളെ തടവിൽ പാസ്പിച്ചതിന്റെ കാ
രണം ഇപ്പോഴാണ് മനസ്സിലായതു്.

കാത്രാ—എന്താണ കാരണം?

ചാണ—നിങ്ങളുടെ ഈ പാണിനിലെമഠനെ. നിങ്ങൾ
ഉത്തരിക്കാൻ പാണിനിനുതും ഉത്തരിക്കുവന്നു. രാജീ
തതിൽ ഭൂമർഖണ്ഡം വദ്ധിച്ചുതു്—പാണിനി! യും
ഉണ്ടായുണ്ടായും പാണിനി! അതിപൂർണ്ണി ഉണ്ടാ
ണുകിലും പാണിനി! മഹാരാജായും രാജിയും ത
മ്മിൽ സൗഖ്യപ്പൂർണ്ണിന്നും സംഭവിക്കുന്ന കാലത്തും
പാണിനി! നിങ്ങളുടെ ഈ പാണിനിപീഡനിമി
ത്തും രാജ്ഞാവിനും സുഖക്കേടു് ഉണ്ടായി.

കാത്രാ—സുഖക്കേടു് എന്തെന്നു്?

ചാണ—അങ്കേരാം പാണിനിപീഡയാൽ രാജാവിനു് ഒരു
വിധി ശ്രൂലഘവഭാ അതരംഭിച്ചു; തലകുറങ്കിരുത്തു
ണ്ടി; അതരാരത്തിനു തച്ചിയില്ലാതെവനു. ഒരു
വിൽ നിപുണത്തിയില്ലാതെ നിങ്ങളെ തടവിൽ പിടി
ചൂക്കി. പാണിനിക്കു് ഒരു വലിയ അബവശം പറി
പ്പോയി.

കാത്രാ—എന്തെന്നുലും?

ചാണ—നല്ല മനസ്സുക്കാക്കിം കണ്ണാസ്മമാക്കാൻ കഴിയാ
ത്തു ഒരു ബേശാവ്യാകരണം എഴുതിയതുതനെ.

കാത്രാ—നിങ്ങൾക്കു് ഈ അറിവില്ലാതെപോയതു കണ്ണും
തനെ. പാണിനിയുടെ സുതും—

ചാണ—വളരെ നല്ലതനെ. നിങ്ങൾ ശിഖിരതെ
പേരു പോവുക. നോക്കു! ഇപ്പോറിം മന്ത്രക്കേതു
എവിടെയാണു്?

കാത്രു—ചന്ദ്രകേതുവിന്റെ ശിഖിരനിൽ.

ചാണ—എത്ര ശ്രദ്ധയായി അഭിഭ്രതിരിക്കുന്നോ! പാണിനിയും ഒരു സൃഷ്ടിയാണ് നിങ്ങൾ ഇതിന്തെത്തു്?

കാത്രു—പാണിനി ഇംഗ്ലാൻഡിൽ തുച്ഛസംഗതികളെപ്പറ്റി അലോചിച്ചു തല പുന്നാക്കിട്ടില്ല.

ചാണ—ചോയാലും. ചന്ദ്രകേതുവിനെ ഇങ്ങോട്ട് പറ ഞ്ചയജ്ജു.

കാത്രു—അണ്ണബന്ധനനെ. എന്നാൽ പാണിനി—

ചാണ—പിന്നെഴും പാണിനി! യുദ്ധക്ഷത്തിൽ വനിട്ട് രാത്രി രണ്ടുയാമം കഴിഭ്രതിരിക്കുന്നോ. പാണിനിയും കേരംപ്പുറം എന്നിങ്കും സമയമില്ല. ചന്ദ്രകേതുവിനെ കണ്ടിട്ട് വിശ്വേഷിച്ചു് ഒരു കാത്രു മണ്ണു്.

കാത്രു—എന്നാലും പാണിനിയും—

ചാണ—പാണിനിയും അങ്ഗേരത്തിന്റെ സൃഷ്ടിയും നാക്കുന്നിൽ പോകണ്ടു. പോവുക.

കാത്രു—പാണിനിങ്കു വ്യാകരണംമാത്രമേ നിശ്ചയമുണ്ടു് എന്നാണ് സാധാരണ ജീവണം യരിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നതു്; അവർ മുൻവന്നാരാണ്. അങ്ഗേരത്തിനു വേദാന്തസാരം—

ചാണ—കാത്രുയന, പോതു. തക്കിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാതെ പോകാനാണ് എന്ന് പറയുന്നതു്.

കാത്രു—ഇതാ പോകുന്ന (പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കേ) എന്നാൽ നിങ്ങൾ പാണിനിയെ യിക്കരിക്കുന്നോ. (ഇംഗ്ലീഷിൽ പോകുന്ന.)

ചാണ—പാവം! വെറ്റും പത്രപ്പായൻതന്നെ. ഒരു കമയും ഇല്ല. കേവലം പ്രാണിക്കു വരുന്നായിട്ട് ഓരോ

നാചെയുള്ളകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പ്രേഖൻ! നീ എന്തുപറയുന്നു? നാദങ്ങൾ മനുഷി പരാജയം അസന്തിത്വം ലൈംഗികമാണെന്നുണ്ടാക്കിട്ടു് ഒരു പുതിയവഴി തെളിക്കാൻ നോക്കുന്നു. ഒരു നാദമനുഷി! നിങ്ങളുടെ ഇംഗ്ലീഷ് സുതമൊന്നും ചാണക്കുന്നോടു പറ്റുകില്ല, അല്ലെങ്കിൽ സുന്ദരി! (ചാരുകേതു പ്രവേശിച്ചു് പ്രഖ്യാതിക്കുന്നു.)

ചാണ—വിജയിഡേ! നിന്നുക്കു് ഞാൻ അതുകൂടിയുണ്ടാക്കുന്നു. ചാരുകേ—അവിടുതെ അരഞ്ഞതു ഏന്താണോ?

ചാണ—നാളുംയാണോ യുംബം. പ്രാണനെ തുച്ഛമായി വിചാരിച്ചു് യുംബംചെയ്യുന്നപക്ഷം നമുക്കു ജയം നിശ്ചിതമാണോ.

ചാരു—‘പ്രാണനെ തുച്ഛമായി ഗണിച്ചിട്ടു്’ എന്നോ അവിടുന്നോ പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എന്തു്? മുതൽ വൻ എന്ന വിശപസിക്കുന്നോല്ലോ?

ചാണ—ഇല്ല.

ചാരു—അതെത്തുകൂട്ടുകുണ്ടോ?

ചാണ—എന്നിക്കു് ചാരുമുള്ളനിൽ പുള്ള് വിശപാണം വരുന്നോല്ല.

ചാരു—അതെത്താണോ മുതൽവേ?

ചാണ—ഉച്ചാരണയക്കാർഡം ബാലവതിയായ വേറൊരുദിക്കി അവക്കുറി പിന്നാലെ സദാ ചരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നു. നോക്കരേതാറും, ചാരുമുള്ളനുകുറി കീഴുപം പെട്ടുനു മേഖാച്ചുന്നമായിത്തീരുന്നതായി ഞാൻ കാണുന്നു.—അല്ലോ പുള്ളിയും ഇടയ്ക്കിടെ ഉണ്ടാവുന്നു. ചാരുമുള്ളനുകുറി ശരാഞ്ഞം അപ്രയുഷ്യം തന്നു. എന്നാൽ അ പ്രഖ്യാതരക്കിക്കു വരുത്തേണ്ടാക്കുന്ന സുക്കിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ എല്ലാം തുലയും.

ചാരു—എന്താണോ മുതൽവേൻ അരഞ്ഞരാപിക്കുന്നതു്.

ചാണ—നാഞ്ചിയാണ് യുദ്ധം. യുദ്ധപ്രത്യസാനിക്കണ
വരെ അവരെ അട്ടക്കർണ്ണനെ നിന്തിക്കൊള്ളണം.
തനിച്ചുവിടത്തു—യുദ്ധസമയത്തുപോലും അവ
നീറ തുടക്കിടക്കുന്നു.

ചായ—അവിടുത്തെ അഭ്യന്തപോവു.

ചാണ—എന്നാൽ പോവുക. (ചായകേരു പോവാൻ
ഭാവിക്കുന്ന) നോക്കി (ചായകേരു നില്പുന്ന) ചായ
മുഴുൻ ഉറങ്ങുകയാണോ?

ചായ—അങ്കെ മുത്തേപോവ.

ചാണ—ഹുണ്ണാട്ട്—വേണ്ടാ ഉണ്ടേന്തുണ്ട്. ഉറങ്ങിക്കൊ
ളു ഒട്ട—മുരയെ—വേണ്ട; ഹുന്ന കണ്ണിട്ട് കയ പ്ര
ഡോജനുചും ഹല്ലു. നാഞ്ചി നീ അതിരാവിലെ ഉണ
രണം.— മുരു ഉണ്ണംമുണ്ണേ ചായമുഴുങ്ങും. ഉണ
തനിക്കൊണ്ട് യുദ്ധത്തിനു വോക്കണം.—എന്നാൽ
പോവുക.

(ചായകേരു പോഷി)

ചാണ—ഉണ്ടാരയുവാവേ! നടക്കി. അല്ല ‘പ്രേയസി!
ഹുദ്ദോംവേണ്ട—മഹാശ മുഖത്തനും’ വന്ന
പോയി. നിർദ്ദേശാധിവാലക! അനൃതവേണ്ടി
തന്റെ സപ്പസ്തവും നീ ബലിഭാനംചെയ്യുന്ന!.
ചായമുഴുൻ നിന്നുക്കാൽ? മായൻ!

(പ്രശ്നാനം)

രംഗം ന.

സ്ഥാനം—രാറിനാൽത്തിലെ രാജുഗ്രഹം.

സമയം—പ്രഭാതം.

(ബുദ്ധിഭാഗാണ്ണും ബഹ്യനസ്തനായി സൈല്യക്കു
സ്ഥിരമാണ്.)

ചെമ്പിണ്ടി—ഈപ്പു അസേ! ഇന്ന നിങ്ങൾ ഏതെന്ത് വിന്ദുവാം സ്വന്നത്തിലായിരിക്കുന്നോ.

സെല്ലു—ചെമ്പിണ്ടിഗ്രോണ്ടേസേ—അതു ഏനിക്കും മനസ്സിലായി.

ചെമ്പിണ്ടി—സത്രാട്ടു, ഇന്ന നിങ്ങളുടെ അത് ദംഭം ഏവിടെപ്പോഴി?

സെല്ലു—ദംഭം എന്നൊന്ന് ഏനിക്കു പറഞ്ഞു ഉണ്ടായിൽ നില്പു. യുഖന്തിൽ ജയാപജ്ചയങ്ങൾം സാധാരണ ബന്ധംആരംബാൻ. ഹാലേ യുഖന്താളിൽ തൊൻ ജയി ചീട്ടുണ്ട്. ഇന്ന നിങ്ങൾ ജയിച്ചു. ഇനിയും യുഖം ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം—

ചെമ്പിണ്ടി—സെല്ലുക്കാസേ! ഇനി യുഖം ഏവിടെ ഉണ്ടോ കാൻ പോകുന്നോ? ഇതു് അതിമായുഖം അഭാൻ.

സെല്ലു—അ തിമായുഖമോ? നിങ്ങൾ ഏന്നു .വയി കാൻ നിങ്ങയിച്ചിരിക്കുന്നോ?

ചെമ്പിണ്ടി—അല്ലോ—അതിനാലു നിങ്ങയിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

സെല്ലു—പിന്ന എന്നു എന്നു—വയ്ക്കാൻ പോകുന്നോ? നിങ്ങളുടെ നേതൃത്വങ്ങളിൽ തെമാതിരി റഹിംഗുജ്പാല തൊൻ കാണുന്നു; മുവത്തു് രക്തച്ചവി കാണുന്നു. പല്ലുകൾ തമ്മിൽ ഉയ്യമിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എങ്കാണ തെ ഏപരാചികസകളും നിങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ കടികാളിച്ചുനാണു്. അ സകലുംതിന്റെ ഭീ വിജാകാരം ഡാങ്കിട്ട് നിങ്ങൾക്കുന്ന പരിശോഭയും കാണുന്നു.

ചെമ്പിണ്ടി—ഇല്ല. നിങ്ങളെ തൊൻ നിറുദ്ധിക്കുന്നില്ല.

സെല്ലു—ചെമ്പിണ്ടിഗ്രോണ്ടേസേ! എന്തിന് ഈ ഒരു വാക്കുത്തെ തൊന്ന കൂട്ടിട്ടുട ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോ?

ചെറുണ്ടി— ഞാൻ യാവിനൊരു തെയ്യവന്നൽത്തെന്നും സംശയം. മുല്ലത്തിൽ പറസ്റ്ററും അടയും പ്രദയാഹിക്കുന്നു. ദിനംസ്രവ്യാമൃതത്തിനു തുല്യരത്തെന്ന് മരിയാൽ തത്തെന്ന് വഴിഞ്ഞുന്നു; പ്രീനാൽ മുല്ലത്തിനാദേശം ഒരുപിണ്ട ചിംബാസമായ കാരാഡിഷാന്തിൽ പാസ്ത്രി ക്ഷയേ ഉള്ളി. കൊട്ടുക പതിവില്ലെ. അതുകൊണ്ട് കൂടം, ഭയപ്പെടുന്നു.

സെല്പു— അതുവേണ്ടെ! ചെറുണ്ടിഗോണങ്ങൾ, നിങ്ങൾ ക്ഷയം ക്ഷയമായി പ്രീനെ നൃക്കിക്കളൈക്കു. അതിൽ പ്രീനിക്കു ലേഡം ഭൗമില്ല; സൗഖ്യവും ഇല്ല.

ചെറുണ്ടി— ഇല്ലെ. ഞാൻ ഭോച്ചായുംനായ ധവനുണ്ടാണ്. നിങ്ങളെ അഭജിവനാന്തം തടവിൽ പാസ്ത്രി കാനാണ് നിഞ്ചുളിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സൂച്ചപ്രകാശം ഭൗമം ഉള്ളിൽ കടക്കാത്തതും, വാഴു അതും വൈനും തിരിച്ചുപോകുന്നതുമായ തെ മുൻ യിൽ അടയ്ക്കാൻപോകുന്നു. തീച്ചുയായും വയിക്കയില്ല. സെല്പുക്കുണ്ടെന്നും. ഞാൻ ബാലുംശുത്തേട്ടു പിറ്റെ ദാരിനന്നാണ്. ഇംഗ്രേസ് പ്രീനെ ഭാക്ഷിണ്ണത്തിന്റെ പട്ടി പട്ടിവാതുക്കൽ ഭിക്ഷാപ്രാത്മിയായി തള്ളിയിട്ടുകളുണ്ടു്. പ്രീനാൽ തൊനാക്കു, ഭാരിപ്പുത്തിന്റെ കണ്ണാരബ്യാധയെ അകറിനിട്ടു്, ശൈശ്വതാലും ചാതു തുതാലും ബലച്ചുവും സേനായുക്കുപറം നേടി. ഇതു് പ്രീനിക്കു ലഭജാകരമാണോ?

സെല്പു— പ്രീനു ഞാൻ കരിക്കലും പാതേതിട്ടില്ല.

ചെറുണ്ടി— ഇല്ലെ, പ്രീനു നിങ്ങൾ പറവത്തില്ലെ. പ്രീനാലും പ്രീനിക്കു പ്രീന്റെ അച്ചുകൾ അത്രെന്നു പറവാൻ കഴിക്കയില്ല; ഞാൻ ഇംഗ്രേസ്-പ്രീനാക്കു പ്രവദം പ്രീനെ ധിക്കരിക്കുന്നു; പ്രീനെ എല്ലായും അകറി നിത്രുന്നു. പ്രീന്റെ അച്ചുകൾ അത്രെന്നു പ്രീ

നിങ്ക അറിവെളുത്തടന്നാളുള്ള വാസ്തവംതന്നെ; എന്നാലും അദ്ദേഹം നിങ്ങളെപ്പോലെ മറഞ്ഞുമോ അതാട്ടകൂടിയ തത്വഗാധിരിക്ഷനാം എന്നാളുള്ളതു തീച്ചിയാണ്. ജാരജൻപൊയും! എൻ്റെ അഭ്യർത്ഥിന്നു എന്നേന്നു ഉത്തരവാദിക്കാഡ്യും? എൻ്റെ കമ്മ്പിംഗ്സ്ക്രൂതെ ജാഖ്യത്തിനു എന്നെന്ന് ഉത്തരം പറയുണ്ടോ? എന്നെന്ന് പറയുണ്ടോ? എന്നെന്ന് പറയുണ്ടോ?

സെല്ലു—എൻക്കവും കബിട്ടില്ല.

ചെറുബാടി—അണേനാ? ഇല്ല—ഈ സമയത്തുന്നിങ്ങളുടെ ഫ്രോസ്യൂം എന്നുവിലയുണ്ട്! ഇപ്പോഴാക്കട്ടെ എന്നു പറയുന്നതിനെ വെറും കിളിയെപ്പോലെ നിങ്ങൾ അതവത്തിന്തു പറയും. ഇതാ നോക്ക! സെല്ലുക്കുണ്ടോ! നിങ്ങളുടെ മകർം വന്നിരിക്കുന്നു.

(പാരാധുകാരങ്ങനാട്ടകൂടി ഏലവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഏലവൻ—അച്ചുന്ന ഈ നിലയിലോ! അച്ചു! അച്ചു!

(സെല്ലുക്കല്ലുപ്പിന്റെ മട്ടിയിൽ മുഖം മരയ്ക്കുന്നു.)

സെല്ലു—മകഞ്ഞോ! ഏലവൻ, (മാറോട്ടണാച്ചുതൃഷ്ണകുന്നു.)

ചെറുബാടി—സത്രാട്ടോ! നിങ്ങളുടെ സെപ്പരസംഭാഷണം നിങ്ങനാ ഇല്ലയോ? ഇല്ലെങ്കിൽ വേഗം അവസാനിക്കും. എന്നു പ്രാഞ്ചിക്കുന്നു. അതിനെ തടയാൻ ചെറുബാടിക്കു മനസ്സുവര്ത്തനില്ല: ഇതു നിങ്ങളുടെ അന്തിമസദ്ധാനമാണെല്ലാ.

ഏലവൻ—അാതിമദർശനമോ!

ചെറുബാടി—അങ്കേ! രാജക്കുന്നു! നിങ്ങളുടെ പിതാവിന്റെ ഭിംബപാർശ്വത്തുനാശം കാരാഗ്രഹവാസം നല്ലാനാണ് എന്നു നിങ്ങയിച്ചിരിക്കുന്നതും.

ഡലവൻ—വിചാരകത്താവേ! നിങ്ങളുടെ ഇച്ചുപോ ഒരു!

ചൃംഖി—നിങ്ങൾക്ക് വല്ലതും പറയാൻമാണോ?

ഹരിഹർ—ചൃംഖിക്കോ?—ഒന്നാംപറയാനില്ലെ. ഒരു വീരം നോട്ട് മരാറാതെ വീരചൂദ്യമാണ് പെരുമാറേണ്ടതെ തേരെനാശനം വീരനാണ് ദിച്ചരിക്കാനില്ലതു. ചൃംഖാൽ ബന്ധനസ്ഥനോടും ജീവായും വുവയർി ക്രൈസ്തവത്തേനെന്നോ? ചൃംഖാം പുരാഖാരിക്കും അവക്കാശം ജീവാവിനാണ്. ചൃംഖിക്കും ചൃംഖാപരയാനില്ലെന്നോ! ഞാൻ അനധികാര ചാത്രം ഒരിക്കലും ചെയ്യുന്നില്ലെ.

ചൃംഖി—അനുമതി! സെസ്റ്റുക്കേനോ! നിങ്ങളുടെ ഏതു വളരെ പിതൃക്കേതനോ.

ഹരിഹർ—ചൃംഖിശാഖാശി! നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കാൽപ്പനാക്കു. പിതാവിനോടു മകർംക്കളും സ്ത്രീരാജാപ്പരി ചാത്രം ചെയ്യുന്നതു നിങ്ങളില്ലെ, മകളാണ്.

ചൃംഖി—ഇപ്പോഴാണും ആ ശവ്വേമാ!

ഹരിഹർ—നിങ്ങൾ ചൃംഖ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നതെ ശ്രദ്ധനും ചൃംഖിക്കു മനസ്സിലായി. ചൃംഖാൽ ആ പ്രയതിം വൃത്തമായിപ്പോയി. നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വിജയിയായിരിക്കോ; രാജ്യാധിപരിയായി തീന്തി നിക്ഷേപം. ഇന്നി ചൃംഖാം നിങ്ങളുടെ ഇച്ചും സാരം നടക്കം. അതോടു ഭേദിക്കേനോ. ചൃംഖാൽ ചൃംഖിക്കും ഒരു രാജ്യമുണ്ട്. അതിനെന്ന് അധികാരി ഞാൻതുനെന്നയാണ്. അവിടെ പ്രവേശിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കും അധികാരിക്കാരമില്ലെ. അച്ചും പോയാണും—അവിടുന്ന് വീരനാണ്. വീരങ്ങാടും വീരൻ പെരുമാറുന്ന നോന്നരിതി ഇതാണെങ്കിൽ അവിടുന്ന് കാരാഗ്രഹ ത്രിലേക്ക് ഉസാധപും പോയാണും. ഞാനം പോകുന്നോ. അച്ചും! അംഗീജതരനാണും. അച്ചും ചൃംഖ ഞാനിതു്? തലരാഞ്ചിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതുണ്ടോ?

സെല്ലു—ഹൈലൻ, മുന്നുക്കു് രണ്ടുപേക്കം കാരാഗ്രഹവാ
സം അവാഡാറിക്കണമല്ലോ!

ഹൈലൻ—അതു! ഈ അവസരത്തിൽ നമ്മൾ രണ്ടുപേ
'തടങ്കും അവസ്ഥ കന്നതനെ. അവിട്ടുന്നുന്നതുണ്ട്
ഈ കാണന്ന അഭ്യകാരംതന്നെ തൊന്തം പ്രീഞ്ഞി
കളുകൾക്കാണ്ടു കാണന്നു. അവിട്ടുന്ന പുത്രങ്ങൾ
ചിത്മാംവള്ളം സഹിച്ചാലും! സൗഖ്യമജ്ഞമായ വി
ധത്തിൽ തൊന്തം സഹിച്ചുകൊള്ളാം. ഭയത്തിന്
പ്രതിവകാരം? ഈ വൈണ്ടിഗോണസ് നമ്മുടെ
നേക്ക് കളുകൾ ചുവപ്പിക്കാതെ—പ്രതിച്ചതം!

വൈണ്ടി—ഹൈലൻ നിങ്ങൾ പ്രീഞ്ഞിന് പ്രീണാട്ട് ഈതു
കോപിക്കുന്നു? പ്രീഞ്ഞി പ്രീഞ്ഞിനിനു വെറുക്കുന്നു? പ്രീ
ഞ്ഞി വരനായി സ്വീകരിക്കുക. തൊൻ നിങ്ങളുടെ
പിതാവിജൻ കൃതദാസനായിരുന്നുകൊള്ളാം. അ
ങ്ങളുടെ വിശ്വം സിംഹാസനത്തിൽ ഈ
തന്തം—ഹൈലൻ, പ്രീഞ്ഞിൽ പ്രസാദിച്ചാലും.

ഹൈലൻ—(വുംഗ്രൂപ്പുപ്പകം ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) വൈണ്ടി
ഗോണസേ! ഏണ്ണർ വലിയമംയൻ്തനെ. പ്രബോ
ഡനു കാണിച്ചു് നാരിയുടെ ഹ്രദയത്തെ ഇയിക്കാമെ
നോ നിങ്ങളുടെ അരം! പ്രഭാതസൂര്യുന്നേക്കാരം ഭാ
സുരയും മൂല്യുമിനേക്കാരം പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു
അതുകൊണ്ടും അതിപവിത്രവും അതു അതു നാരിയമ്മ
തന്തുകൊണ്ടും മുള്ളിയിൽ വച്ചു തെരിച്ചുപൊടിയാക്കി
പറ്റപ്പിക്കാനാണോ നിങ്ങൾ കാംക്ഷിക്കുന്നതു്?
പോധുക! തൊൻ നിങ്ങളും അതുനും വെറുക്കുന്നു.

വൈണ്ടി—ശരി! സെസ്റ്റുക്കുണ്ടോ! ഈനി പ്രീഞ്ഞി കുറവും
കുത്തതതതു്. സെസനിക! ഇവരെ രണ്ടുപേരെയും
വേരേവേരെ കാരാഗ്രഹങ്ങളും കൊണ്ടുപോയിട്ടും.
(സെസനിക്കും അവരെക്കാണ്ടുപോകുന്നു.)

କେବଳମୁଁ — ଆରା ଯୁଦ୍ଧ ! ଆରା ଲୁଣାତଙ୍ଗାଦ୍ୟ ।

ஸெல்யு—வெலங் (தமிழ்நிதி கலைஞர் துடன்மூலம்)

ஸெழு—வேண! வேண! அதையிக்கலும் பாடிலூ. ஹதி நெக்கார்ம நரகத்திற் போக்கந்தான் யீரிக்கி ஷு. ஸபக்குக்கூற விரிட்சு யீரிக்கி ஸபாத ரூ. அவனுமிலூ. தொன் யவந்தான். ஹது கை கூளிக்கொல்லுவதும் மாதுமானிதன. நடக்கு சென்னிக், காராருவத்திலேக்க கொண்டுவாய்க். மகஞே! தொன் போக்கீடு, யீரிக்கி அரங்குதா ந

പ്ലീക. (ബാഹ്യവാദന, ചെങ്കിട്ട്) ഫേലൻ,
കാരലൻ!

(രണ്ട് ഭേദമാർ അബ്ദാര വേർപ്പച്ചടക്കത്തുന്നു. അവർ
അപ്പുള്ളിരത്തായദ്ദോസിൽ ചുപ്പാടിക്കേണ്ടാണെന്ന് സിംഹാസന
ന്തിൽനിന്നും താഴത്തു ചാടിയിട്ട് വിളിച്ചു പറയുന്നു.)
ചുപ്പാടിക്കേണ്ടാ—നിൽക്കു. (ശോപായികൾ രണ്ടുപേരും
നില്പിക്കുന്നു.) നിഃബന്ധം മുഖത്രാഖിരിക്കുന്നു. ചൊ
ജ്ഞാജ്ഞാവൻ! ഇംഗ്ലീഷുക്കാക്കിയും താനും യവനനു
ണ്. മരതപും കാഡാൻ പ്രൈനിക്കും അറിയാം. ഈതു
സുന്ദരം മാത്രമല്ല, സംസ്കൃതയും അതു തെ പ്രലോം
അതണ്. ഫിസിച്ചസ്റ്റിനുപോറ്റും ഹതിനേക്കാർഡ്
ഉർക്കുപ്പുമായ തെ സൗന്ദര്യക്കല്പനചെങ്ങും സാ
ധിക്കുന്നു. താൻ കാഡാരപ്പേരുക്കുന്നു. ഏ
നാലും ഈ അചൂവ്യപ്രലോം കണ്ടിട്ട് ഏൻ്റെ നേരു
ങ്ങളിൽ അല്ലെങ്കാൽ നിരുച്ചുനു. ഓഹ! മഹിമമയ
നായ ഭവൻ! രംഗൻ, താൻ നിന്നുക യോഗ്രൂന
ല്ല. സെപ്പുക്കങ്ങു! ഈ സിംഹാസനം നിംബുള്ളേ
തുനെന. (പോകുന്നു)

രംഗൻ ഒ.

നാമാനം—യുഡ്സറംഹം.

സമയം—സന്ധ്യ.

(പ്രൂഢികളുടെ ശീഖരിതത്തിനു സമുഖയായി ചരായ
ഈ അവളുടെ സററചാരിണികളും).

ചരായ—ഈ യുഡ്സത്തിന്റെ മലാഫലം അറിയുന്നതിനു
താൻ അധികാരിയായിരിക്കുന്നു. കൂറത്തുനിന്നും യുഡ്സ
ത്തിന്റെ കോലാവലം കേടുകൊണ്ടിരിക്കും രണ്ട്
ചിച്ചാസ്യാൽ എത്തും വരജ്ജുനു.

എംസഹ—രാജുക്കമാരി! അവിടുതേക്ക് ഈ യുഡ്സത്തുണ്ണി
പ്രൂഢിക്കൊണ്ട്?

ചരായ—തൊൻ അദ്ദേഹത്തിന് അയോഗ്യമല്ലെന്ന എ തുക്കംപുട്ടതിങ്ങാട്ടക്കാൻ ഈ ചുമ്പിക്കുന്നു.

ച-10സവർ—അതക്ക്?

ചരാ—ചയുള്ളുന്നു.

ച-10സവർ—അദ്ദേഹത്തിങ്ങനാട്ട് “അവിട്ടുതുക്ക്” ഈ പ്രമാണം?

ചരാ—പ്രമാണം ഉജാഞ്ചാ ഇല്ലായും? അതാനീക്കണാണെന്ന നി മുഖമില്ലെ. ഉറങ്ങുമ്പോൾ, ഉണ്ണന്തിനിക്കുമ്പോൾ ഒ ക്കു അദ്ദേഹം പ്രജന്നുവെന്നു യാന്ത്രികൻ വിശ്വാസിയി റിക്കന്ന പ്രജന്നമാത്രം അറിയാം തൊൻ ഇന്നുവെ പ്രിയും സപ്രസം ആണ് കണ്ണംതെന്നോ!

ച-10 സററ—പ്രിയും സപ്രസംമാഖിയെന്നും കേൾക്കുന്നു.

ചരാ—അക്കാരേത്തിരുവക്കാ തൊൻ പത്രക്ക പാത്രക്ക ഇയന്ത്രപോലെയും, അവിടെന്നിന് കീഴുംപാട്ട നോക്കിയദ്ദും ഭൂമി ചയുള്ളുന്ന പ്രജന്നി രണ്ടുവ സ്തുക്കരിം മാത്രം പദ്ധതിയിൽ ഉണ്ടായിയെന്നുള്ള പ്രജന്നം തൊൻ സപ്രസംത്തിൽ കണ്ട്. ചിന്നെയും തൊൻ ഉംഗ്. അടക്കും ഭൂമി ഒരു കുടുക്ക ലാഡേയാളും അയി; ക്രമമാ അതും പോസ്റ്റിക്കിയിൽനി നും” മാത്രം. ചയുള്ളുന്ന മാത്രം സൗംഘ്യസ്ഥാം റി ഇന്ത്രിക്കാണടിയന്നാ.

ച-10സവർ—നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ അഥവാൽ ചയുള്ളപോ ആയക്കം.

ചരാ—പ്രിയുംകൊണ്ടുകൊണ്ടു?

ച-10സവർ—ഈ ഫോറംകൊണ്ടു.

ചരാ—പ്രിയും ഫോറം?

ച-10സവർ—ഈ പ്രമാണം.

മരാ—ഇതിനെ രോഗമെന്നാണോ പറയാറുള്ളതു്?

രംസഹ—അതേ! രോഗംതന്നെ.

മരാ—അങ്ങങ്ങൾ അതണ്ണക്കിൽ ഈ മാതിരി രോഗത്താൽ
മരിക്കാനാണ് പ്ലിനിക്കാരേ—ഇതിനേക്കാടിം സുഖ
കാരാധ ഒരു മുത്ര ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. (ചയ്യ
കെത്തു ഫുവേശിക്കുന്നു.)

മരാ—ജ്ഞേയും, യൂദ്ധവത്തമാനം പ്രീതാണ്?

ചായ്ക്കേ—പ്രീതിന് കൂതിര ചതുരപോയി; മരായും
കൂതിര വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. (പോവാൻ ഭാവിക്കുന്നു.)

മരാ—യൂദ്ധം പ്രീതിനെ ഇരിക്കുന്നു?

ചായ്ക്കേ—നമുക്കു തോർവിശാശ പററിയതു്.

മരാ—തോർവിശാശ? ചായ്ക്കുപ്പുന്ത് പ്രീവിടു?

ചായ്ക്കേ—അദ്ദേഹം അപത്തിലായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹം തിരിക്കുന്നു സഹായാത്മം പോവുകയാണ്.

മരാ—നില്ലുണം ജ്ഞേയും, ഞാനം വരുന്നു. പ്രീതിന് കൂതിരയെ കൊണ്ടുവരാൻ പറയുണ്ടോ.

ചായ്ക്കേ—ഈരി. നീതുടി വത്ര. (പോകുന്നു)

മരാ—(സററചാരിസിക്കേണ്ടു്) പോവിൻ. നിങ്ങൾ റിംബിരം രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുണ്ടോ. (അവർ പോകുന്നു)

മരാ—ഇവൻ! ഈനോ് പ്ലിനിക്ക ഭാഗ്യമുണ്ടാക്കിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ രക്ഷിച്ചു തുതക്കുത്തുയാവും. അദ്ദേഹം റഡു സകടാവസ്ഥയിലായിരിക്കുന്നു. ഹാ! അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണരക്ഷാത്മം മരിക്കേണ്ടതായിവന്നു ഭൂം, അതിനാം ഞാൻ തയ്യാറാണ്. ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു് ഈ പ്രാണനെ ബലിക്കിക്കും. പ്രീനാൽ അദ്ദേഹം റഡു അതിനാപകരം തയ്ക്കി പ്രീനെ പ്രേമചൃം കു

നീ കടാക്കിച്ചാൽ യാ! എൻ്റെ മുത്തു സാമ്പക്കമാ യിൽനിയോ.

(രണ്ട് ക്രതിരക്കേളാട്ടുക്കി ചങ്ങക്കേതു പ്രവേശിക്കുന്നു.)
ചങ്ങ—ചരായേ! ക്രതിര തയ്യാറായിരിക്കുന്നു.

ചരാ—ജ്ഞേയും, വന്നു! (“മുട്ടക്കത്തിയിട്ട്”) മഹേശപോൾ യാ രാജ രക്ഷിക്കാണ്ട് അവധിച്ചുനു കാനവസംബാന്താ നിലഗമിച്ചുവോ, അതു രക്ഷിയുടെ ക്ര ക്രണിയി എന്ന്) നിക്ഷേപി നല്ലിയാലും—ജ്ഞേയും, വന്നു.

(ക്രതിരദ്ദൂരത്തുകയറി രണ്ടുപേരും ഫോക്കുന്നു.)
രംഗം ഭ.

സ്ഥാനം—പാലത്തിനു സമീപത്തുള്ള വനം.

സമയം—സന്ധ്യാ.

(ചാണക്കുൻ തനിച്ചു.)

ചാണക്കുൻ—ക്ഷുഡിതരായി നാക്കനീട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വെട്ടനായ്ക്കു യുഖക്കേഷ്ടത്തിൽ അശിച്ചുവിട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ അവ സപ്രദൂഷം മാറിച്ചു അവിടെ ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തെരവരണാധാര യേ ആവേഡിം പാനംചെമ്പുട്ടു. ഈ നാണിയമായ അരംബന്നത്തിൽ വ്യാമൃദ്ധംജീവനും കരടികളുടെയും കുറവിനെ മനസ്സും പരിഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ തന്മാത്രം വൃത്താനുഭൂതിയും. വ്യാമൃദ്ധംജീവനും കരടികളുടെ കൈവല്ലം വിശ്വസ്തക്കാനായിട്ട് മനസ്സും ക്രിയ നാംചെമ്പുനു. മനസ്സുരാക്കുടു, ലോഭവരാത്രി അന്നു ഹിന്ദുസാലോലുവരായിച്ചുമത്തേ പരസ്പരം കൂട്ടുതെറുക്കുന്നു. സൗഖ്യിയുടെ ബലിധാരി! സൃഷ്ടിനു അസൃഷ്ടന്തനാവാരാക്കുന്നു. ചക്രവർത്തി ചിതാഗി അവേണ്ടി നാലുപാട്ടം യക്കയക്കായമാനം ശാശ്വതിക്കുന്നു. നാഞ്ചി ഈ സൃഷ്ടിനു വീണ്ടും ഉചിക്കയില്ല. ഈ

ജ്ഞാതിപ്പും കുമേഖ ശൈലിപ്പും മലിനപ്പും യുസരവു
മായിപ്പോകം. അവൻറെ പാംസുരക്തവർഗ്ഗമായ
യുഥങ്ങൾ പുമിവിച്ചുടെപാണ്ഡിരമുഖത്തു പതിക്കം.
പിന്നീടും അതും പതിക്കണില്ല. ഏറിന്തെതിന് തു
ജ്ഞാപ്പും അനാത്മകന്നുത്തിൽ അദ്ദേഹായിത്തീ
രും—അതും ഏതു ശരിമപ്പെന്നമായ ഭലുകായിരി
ക്കം—അതരതും?

(കാത്രായന്നൻ പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചാനക്കുൻ—കാത്രായന്നനോ? ഏതാണോ വത്സമാനം?

കാത്രാ—യുഥത്തിൽ നമ്മക്കു പരാജയം പറി.

ചാന—പരാജയമോ?

കാത്രാ—ചങ്ഗളും ഒതാറോടി; അതു കണ്ണിട്ടു നജ്ഞ
ടെ സംബന്ധപ്പും ചിന്നിച്ചിരിപ്പോയാണ്.

ചാന—ചങ്ഗളും റാടിപ്പുംനോ—അവൻ എവിടെ?

കാത്രാ—കിഴക്കോട്ട് റാടിപ്പോയി.

ചാന—എത്ര ദിക്കിലേക്കുംപുണ്ണ തൊൻ ത്രോഡിക്കുന്നില്ല.
അവൻ ചുവിടു ഏനു മാത്രമേ ത്രോഡിച്ചുണ്ട്.

കാ—അതനീകരിഞ്ഞതുണ്ട്.

ചാന—ഈതു തൊൻ രേഖിക്കാരിയുണ്ടില്ല. ചങ്ഗക്കേരു
ചുവാടാ?

കാ—അതും പുനികരിഞ്ഞതുണ്ടാ. അയാൾ കുറിപ്പുറത്തു
നിന്നും വിഴുന്നതു കണ്ണിട്ടു് അല്ലെന്നരമാണ്.

ചാന—അതുവരു നിങ്ങൾ പുന്നുചെയ്യുകൊണ്ടിരുന്നു?

കാ—നൊന്തു മുഴു പ്രവർത്തനത്തിൽ കയറി യുദ്ധത്തിന്റെ ശതി
നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ചാണ—നതി നോക്കിക്കാണ്ടിരുന്നോ? വിജയം നിങ്ങി
തമായി— ഹസ്തംഗതമായി— ഇതനു സമയത്ത്
നും ചെഴുംപിലു—വെറുതെ നോക്കിക്കാണ്ടിരുന്നോ!
കുള്ളം!

കാ—അതാ ചയ്യുള്ളുൻ വരുന്നു.

ചാണ—എവിടെ? ഓ! അവൻതനു. ഇനിയും അരം
ജീ വഴിയുണ്ട്. രേഖി! കാരുായനു! നിഞ്ചിൽ പോയി
ബൈന്മുതെ അരംപസിപ്പിക്കുക. ചയ്യുള്ളുൻ
ഹാടിപ്പോളിപ്പുനും ഇപ്പോൾ വരുമെന്നും അവരും
ടു പറയുക. പോതു; വേദം പോതു.

(കാരുായനു പോകുന്നു.)

ചാണകുള്—തൈ വിന്തയും ഇല്ല. ‘കണ്ണകേന്നുവ ക
ണ്ണകും’ മുറേ! മുറേ!

(മുരു പ്രവേശിക്കുന്നു.)

മുരു—ഹരുവേ! എന്താണ് അവിടുത്തെ അഭിഭാഷി?

ചാണ—ഇവിടെ നിൽക്കു. നിഞ്ചിൽക്കു കരയാൻ അറി
യാമോ?

മുരു—ഇതെത്തും?

ചാണ—അതാ ചയ്യുള്ളുൻ വരുന്നു. നിഞ്ചിൽ അല്ലോ
കരയണും.

മുരു—മകനേ! മകനേ! (മുന്നോട്ടു പോവാൻ ഭാവി
ക്കുന്നു.)

ചാണ—മിച്ചക്കി!—ഇതു സ്നേഹംകാണിപ്പാനുള്ള അവസര
രംല്ലു. ഇപ്പോൾ തീപുമായ ദർശന, ചുട്ടക്ക്ലീർ,
പുത്രൻറുമെൽ മാതാവിനുള്ള അഭിമാനം—ഇവ
ബാക്കെയാണ് വേണ്ടതും. ഇതൊക്കെയും നും അം
ഭിന്നയിച്ചേരു മതിയാക്കി. പറയു! തയ്യാറുമെന്നു?

(വാഴ്രിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് നത്രശിരസ്സുനായി
ചങ്ങളുൾ പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചാണ—നോക്കു! ചങ്ങളുൾ! മുരേ! ചങ്ങളുൾ യുദ്ധ
ത്തിൽ വിജയം നേടികൊണ്ട് വനിറിക്കും;
അവവന മാറോട്ടും അദ്ദേഹിക്കു! ഈ നിങ്ങ
ഴുടക വീരപുത്രനാണ്. അവർ കൂദാശിക്കുക!

ചങ്ങ—അംഗ്ലു മുരയേവ, ഞാൻ പരാജിതനായി.

ചാണ—അംതെങ്ങനെ?

ചങ്ങ—ഞാൻ യുദ്ധക്കഷത്തിൽനിന്ന് നാടി വനിറിക്ക
യാണ്.

ചാണ—അതു അസംഭവ്യം! മുരയുടെ പുത്രൻ യുദ്ധരംഗ
ത്തിൽ വിജയം—അബ്ലൈഷിൽ പ്രാഥമാനം. ഇവയി
ലൊങ്ങന സംഭവിക്കു. അവൻ ഒരിക്കലും നാടുക
യില്ല.

മുര—ഒടിപ്പോന്നവെന്നോ? ചങ്ങളും! നീ ഒരു ലജ്ജ
ഗില്ലാതെ സ്ഥിരച്ചിത്തനായി ഇണ്ണെന പറയുന
തിൽ ഞാൻ അതുള്ളതെപ്പറ്റുന്ന. നിന്നു ചാകാമായി
തന്നിശ്ചേ? നീയാണോ ഇം മുരയുടെ മകൻ! ലീര!

ചാണ—അംഗ്ലു! മുരേ. ഈ തെ കുമണിക്കുംവല്ലും
കൊണ്ട് വന്നപോയതാണ്! ചങ്ങളും! പോയി
യുദ്ധം ചെയ്യു.

ചങ്ങ—ഇല്ല; എനിക്കേ ഈ സാധ്യമല്ല.

(വാൻ ചാണകുഞ്ഞു പാടത്തിൽ വയ്ക്കുന്ന.)

ചാണ—സാധ്യമല്ലെന്നോ? എന്തുകൊണ്ട്?

ചങ്ങ—സദ്ദോഡരെന്നു ശരീരത്തിൽ അയ്യയപ്പേരാണ്
എന്നാൽ സാധ്യമല്ല.

മുര—കാച്ചുതയി!

ചാരു—കാഡ്യൂഷനായിട്ടല്ല. അവൻ എന്നേൻ അനജ നാണ്.

ചാണ—നിന്നെന നാട്ടുകടത്തിയ അനജൻ! അങ്ങു?

ചാരു—എന്നാലും അനജനല്ലെന്ന വരുമോ?

ചാണ—നിന്നേൻ അമ്മയെ അപൊമാനിച്ചു അനജൻ! എന്നതാണ് മിണങ്കാരെ നിൽക്കുന്നതു?

ചാണ—കൈശരാത്രുതിന്നേൻ നാമാന്തരമായ രാജനീതി നടത്തുന്ന അനജൻ!

ചാരു—ഹരുദേവ! അവിടുന്ന ഭാരുവയത്തിനാണോ ഏ) നേ പ്രേരിഘുക്കുന്നതു?

ചാണ—ഈതേ! ദമ്പദുഃഖത്തിൽ! കുതക്കുകയും ഉംഗത്തിൽ ശ്രവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഏ)കുപറ്റപരഞ്ഞു?

ചാരു—അവിടുന്ന ക്ഷമിച്ചാലും! ശ്രീകൃഷ്ണൻറെ യുക്തി ഏ) നേരു പ്രദയന്തെ സ്വർഖിക്കുന്നില്ല.

ചാണകു—(അരുവേദപുവം മാവിട്ടിക്കൊണ്ട്) ഈ ടാപ്പാരത്താൽ തന്നെയാണ് അന്ത്യവംശം നശിച്ചു പോയതു. ചാരുഹൃ! ശ്രീതയുടെ മാറ്റാത്മ്യം നിന്നുണ്ടാക്കി. ശാസ്ത്രചത്രജ്ഞാജീവികാരം ശ്രൂവാമണനാണ്—നിന്നുണ്ടില്ല.

ചാരു—ശ്രൂവാമണനേൻ അധികാരം ശ്രൂവാമണൻ പ്രഞ്ചാഗിച്ചുകൊള്ളുടെ; ഏ)നിക്ഷ പോവാൻ അനാവാദം തന്മാലും.

ചാണ—ചാരുഹൃ! നിന്നേൻ ഈ ഭൂർബലതയെ ഞാൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കണ്ണുകൊണ്ടുതന്നെ ഹരുന്ന. മറ്റു സമയത്തായിരുന്നെങ്കിൽ ഈ ഭൂർബലതകൊണ്ടു പോശ മൊന്നം ഉണ്ടാക്കമായിരുന്നില്ല. അന്തേനെയുംജീവി അവസരം വരുമ്പോറിം ക്രൂഷ്ണനെന്നരാശ്രൂതിൽ പതി

ചു ചതിച്ചു് പക്കുകളൊക്കെ അലസ്യത്തിൽ കഴി ചുത്തിക്കൊള്ളുക! രാത്രിയിൽ ചുട്ടക്കല്ലീർ ചുത്തേവ നീമെങ്ങിലും പൊഴിച്ചു് ശരൂതലത്തെ നന്ദികൊള്ളുക! ഒരു ദോഷവും വരാനില്ല. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു അല്ലോ കരാടുന്നതു ഒരു മാതിരിവിലാസം തന്നെ. ഏ നാൽ കമ്മക്കുംത്തിൽ നിന്നുംകാണ്ട് ഒഴർവ്വെല്ലും കാണിക്കുന്നതു് വലിയ തെറാൻ. തെല്ലുസമയം കൊണ്ടു് നീ ഈ ജീവിതത്തെ നിശ്ചലമാക്കിക്കൂട്ടുന്നതും കാണാൻ. ചന്തയുള്ളൂ! ഈ അലസ്യത്തെ ഭീ ഭീവദ്ദേഹമം എന്തയത്തിൽനിന്നു ദീര്ഘത്തിന്തുകളും. യുദ്ധക്കുംത്തിൽ ശ്രദ്ധി സദയമും പോരാടുക.

ചന്ത—മരദേവ! ക്ഷമിച്ചാലും.

മുര—ചന്തയുള്ളൂ! വാസ്തവത്തിൽ നീ ഏന്തേന്തു മകൻ തന്നെയോ! അന്ന നടന്ന—

ചന്ത—അമേഖ! അവന്തേരു അപരാധം ക്ഷമിക്കു.

മുര—ക്ഷമിക്കയോ? ആയിരാം തേളുകൾ തെമിച്ചു കടിച്ച തുപോലെ സപ്രാംഗം പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഭവാര വേദനയാറുന്നതിനു ഒരു ഉപാധമയുള്ളൂ—നന്ദ നീന്തു രക്തം!

ചന്ത—അമേഖ! ഞാൻ കട്ടിക്കാഡാത്തു് അവനോട്ടുടി പ്രതി കളിച്ചിരിക്കുന്നു! അവൻ പ്രതെല്ലാം മധുരപാദാദിമന്ത്രം ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തിരിക്കുന്നു! അമ്മയോടു മിംബയിവാന്തി പക്കതി മുറിച്ചു അവനു കൊടുത്താലേഷാമുണ്ടാം അവന്തേരു കല്ലുകൾ ഇൽനിന്നു പുരപ്പുട്ടുന്ന അല്ലെങ്കിലും ഞാൻ ചുംബിച്ചു ചുംബിച്ചു തുടച്ചുവന്നു. തെഡിവസം തുടക്കതിനു പീനോ കണ്ടിട്ടു് ഫേപ്പേട്ടു് ഹാടി; നന്ദൻ അതിനു

സംശ്ലേഷണാധി വന്നു. അതിനുമായു ആ വിചത്രയു കണ്ടിട്ടു് എന്നാൻ അഭവാനു പ്രീതിന്റെ മാഗറാട്ടുകുളവുന്തു പിടിച്ചു. കൗതില്യംടെ ഏറ്റവും എന്നാൻ പ്രീതിന്റെ ശരീരം തതിൽ ഏറ്റവും ഉന്നനാ—യുംഗകുപ്രജനിൽവാച്ചു്—എം വന്നു കോകമുള്ളമായ മുഖം കണ്ടുപോറ്റി, ആ പഴയ കാടകളെല്ലാം കാംഞ്ചിന്നുവന്നു. അവബന്ധം മാസുകൾ തതിനു നേരം വാർഷിപ്രദിവസിന്നു ഭാവിച്ചുപ്പോറ്റു പിതാവിബന്ധം രക്ഷം എത്ര പിണ്ഡിയാണിൽനിന്നു എ തിച്ചുപാതയു് അതിബന്ധം പജജംപതാരത്തിൽ വെബാ മുഖം താഡിച്ചുകൊണ്ടു് “ചന്ദ്രമുഖു്! അപയാനവു പം പ്രാത്യക്ഷിക്കു്. ഇതു നിബന്ധം അഭ്യന്തരനാണു്—മന യാസാനും സദ്വാദാദാനാശാർഹ വാദത്വാശോ? എന്നു ചൊഡിക്കുംപോലെ പ്രീനിക്കു തോന്തി.

മുര—നന്ദൻ നിബന്ധം അഭ്യന്തരനുണ്ടെനെ! പ്രീനാൽ അവൻ പ്രീനിക്കുതു്?

ചന്ദ്ര—അമ്മയുടെ മകൻ! ഒർജ്ജനാിൽ ധരിച്ചില്ലെന്നുവാച്ചു് അവൻ മകന്റെതെ വരുമാ? അപവന്നേറു അതു മരിച്ചുവേണ്ടം അമ്മയും അവനെ ലാളിച്ചു വുത്തിരുതു്?

മുര—ഈതുകൊണ്ടാനാം പ്രീനിക്കു കൂദിക്കാൻസാധിക്കു യില്ല. നന്ദൻ എന്നു തെളിഞ്ഞും പ്രീനേനു മറന്ന കഴിഞ്ഞതിരിക്കുന്നു! ആ അധ്യാനായ വാക്കാലൻ പ്രീതിന്റെ തലമുടകിക്കു പിടിച്ചിട്ടിട്ടും നന്ദൻ കൂദാണി യമു പ്രീനാ പ്രീനാ മഹാസ്തമാധി വിജിക്കുചും തെളിഞ്ഞു ആ സമയത്തു്—മകനോ തേൻ പ്രീനു ചരഞ്ഞു എന്തു? ഇരിക്കുതു്—അമ്മയും അപമാനം നേരിട്ടിരിക്കുന്ന നിന്നു ഒക്കുംലില്ലോ—എന്നു നിന്നുക്കാതമല്ലില്ലോ.

ചാണ—എക്കോടുസരാദരിനായാൽ തന്നെയും അവ കൈകാരിം വലുതു' അമ്മതന്നീയാണ്. മാതാവിനെ അവമാനിക്കുന്നതു കണ്ണംകൊണ്ടു് എത്രമകൾ പകരം വീട്ടാതെ ഇരിക്കും? (മുറങ്ങാട്ട്) കരയു! കരയു! നിങ്ങളുടെ ഭാഗ്യാശാധി! അമ്മയെ അഭിശത്രിക്കാതെ ഒരു മകനാണ് നിങ്ങൾക്കു ഉണ്ടായതു്. ഏതു ചെയ്യാം. ഈ ഫോകത്തിൽ എന്തെല്ലാം പറവിതുവ സ്തുകരിം ഇരിക്കുന്നു! എന്നാലും അവചയാക്കു അമ്മയുടെ മുന്നിൽ അസ്തു പ്രഞ്ഞേളായി പോകുന്നു. അതാണ് അമ്മയുടെ മാഹാത്മ്യം.

ചായ—ഇതുപേരും അതുനിക്കിയിരും.

ചാണക്കു—അഭിജന്തുള്ളട. അഭിയാമക്കിൽ, മാതാവിനെ അവമാനിച്ചുവരുതോടു പക്കവീട്ടാൻ മടിക്കുമോ? യാതൊരുവഴുവുണ്ടു് ഒരദിവസം ഒരേ അംഗം— ഒരേ പ്രാണി——പരു മനസ്സ്,——ഒരേ നിശ്ചയം— ഒരേ അത്മാവു——ഇങ്ങനെ ഇതുനുണ്ടെല്ലാം വിശ്വവിശ്വർ യോഹനിദിപ്പിൽ അഭിഭ്രതയായ സ്വല്പി അഖിജുട്ടു സ്വർഗ്ഗപിംബം എന്നപോലെയും, സംഖ്യിതത്തിന്റെ മുർച്ചുനപോലെയും, ഏപ്രകാരം മും അത്രുപോലെ നാ പുമാംഭാവം പുണ്ട് ദാം—അഥ അമ്മയാണിതു്. ധാതോത്വം തന്നെ ഒരാത്തു ഉണ്ടാവുകയുള്ളു് നിപുണ്യം—നിശ്ചിതം—തന്നിപ്പിത്തം— എഡയപാത്രത്തിൽ ഒഴിച്ചു് അപ്പുറത്തിന്റെ ഉത്താപത്താൽ ചുറ്റപിടിപ്പിച്ചു്, അതുപരായമാക്കി നിന്നെ കടപ്പിച്ചു്; യാതൊരുവരം നിന്നെ അയരന്നെത്തുക്കു് സ്വർത്തപ്പെയും നാവിനാ ഭാഷയും നാളി; ധാവരം നിന്നെ ലഭാടത്തിൽ അശ്വീപ്പനവും ചുംബിച്ചു് ജീവിതാദ്യാധനങ്ങളിനു് അതു അമ്മയാണിതു്!

ദോഹത്തിലും ശ്രോകത്തിലും വൈദ്യുത്തിലും ദ്രുതിന്
ത്തിലും നിന്റെ ദ്രോവണാരത്തെ നിന്റെ അതാളിൽ
നിന്നും സപയം എന്നറട്ടക്കമന്തിനും അക്ക് സാധി
ക്കമോ—നിന്റെ ഫോന്റുവേണ്ടി തെന്റെപ്രാണഗൗഢ്യാലുംവെലിക്
ചിക്കാൻ അതു സദാ സന്നദ്ധയായിരിക്കുന്നു—
അതുടെ ദ്രോവണാക്കിനി ഈ ത്രംഖലയും
അതു മത്രമില്ലിൽ ശേഖാരമായി ഉച്ചപ്രസിദ്ധു്
പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു— അതു അമ്മയാണി
തു! യാവെള്ളാത്തതിയുടെ ത്രംകരും മാനവജീ
വിത്തതിൽ പ്രഭാതത്തിലെ സുഞ്ചനങ്ങനാണം
മധുരകിരണങ്ങളെല്ല തൊറിഞ്ഞുവകാണിരിക്കുന്നു—
തെല്ലുവോലും അലാറേം കാണിക്കാതെ, പ്രതിഫലം
കാംക്ഷിപ്പാതെ, ധമച്ചിന്തയില്ലോതെ, ഉള്ളക്കയും
ഉഭാരവും കമ്പിത്തും അതു അതുപ്രാശതാർ മാത്രം
പ്രേരിതയായിട്ടു് തന്റെ സാതാനത്തിനു് ഇതുകൈ
കളാലും വാരിക്കോരിക്കൊട്ടക്കാൻ മടിക്കുന്നില്ല—
ചായും! അതു അമ്മയാണിതു!

ചായ—ഇതുവേ! ഒക്കുചൂഡാലും! താതുവയത്തിനായി എണ്ണ
പുന്നു ഉത്തേജിപ്പിക്കരുതെ!

മുഹ—ചായും! ഇതുനാറിം കഴിഞ്ഞു് ഇപ്പോൾഡാതു
മാണിം നിന്നു തൊൻ അതുമല്ലെന്നുള്ള സംശയി
പ്രത്യുക്ഷമായതു്. നാന്നൻ കൂത്തിഉൻ; നീ കൂ
ത്തിയകമാരൻ. തൊൻ നിന്നു ഓരോക്കാലം ദർശ
ത്തിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു! ഏന്നാലും തൊൻ
അതു് നിന്നു തൊൻ അതുമല്ല.

ചായ—അഞ്ചേ! എത്തേനോടു ഇതു നീഡ്യുംമായി സംസാരി
ക്കുന്നതിനു് അമ്മയുള്ള കഴിയുന്നല്ലോ. എന്നെന്നു അഞ്ചു
യല്ലേന്നു! എന്നെന്നു അമ്മ മാത്രമല്ല—എന്നെന്നു

യാമ്മ—പ്രൈൻറ സാധന—പ്രൈൻറ ഇംഗ്ലീഷ്—
ചുട്ടും അമ്മതനാ. അമ്മയുടെ വാക്കു പ്രീനിക്കു
വെച്ചവാനിയാണ്.

മുര—ഇതു സത്രമാണോകിൽ യുദ്ധത്തിനു വേഗം തയ്യാരായുക. പ്രീനാണ് പിന്നെയും മിശ്കാറിതിക്കുന്നതു്.
ചങ്ഗളും, (ഭഗവപരത്തിൽ) തൊൻ നിഞ്ചൻ അഥ— അവമാനിതയും പ്രീവിതയും, പാഠാധ്യയും
അയ്യ അമ്മയാണ്. പ്രൈൻറ അതിനു ഇതാണ്.
പിന്നെ നിഞ്ചൻ ഇച്ചു ചോലു.

ചങ്ഗ—അമ്മയുടെ ഇച്ചു തന്നെ പ്രൈൻറയും ഇച്ചു. അമ്മയുടെ അതിനു അഡിഷൻ ഇച്ചു പ്രോഫസംക്ലാസ്യും കട്ടി
ലാഡും അതു ജോത്തിൽ പ്രീനിക്കു ദ്രുകമായും ദർശകം.
ഇം സംസാരത്തിൽ അമ്മയെ യുവതാരമായി കല്പിച്ചു്, മുന്നംപിന്നം ഒന്നാംതെ തൊൻ പ്രൈൻറ ജീവിതനെന്തുക്കുണ്ടു്. അദ്ദേഹം!
അശീർവ്വദിച്ചുണ്ടു്. തൊൻ യുദ്ധത്തിനു് ഇതാംപോകുന്നു.

മുര—ഇതു് പ്രൈൻറ മകൻതന്നെ.

ചാണ—ഇതു് പ്രൈൻറ റിഷ്യൻ അണോ! ഇം ക്ഷണിക
മായ അബസാദത്തെ എല്ലാത്തിൽനിന്നു് അട്ടിപ്പാ
കിക്കു— കയരവണ വെലച്ചുപ്പുകും—
(ഒന്നാട്ടുത്തിൽ) ഇങ്ങോട്ടു ഇങ്ങോട്ടു്.

മുര—ഒന്നാക്കു—ഇതാ അവർ വരുന്നു. വത്സ, പ്രീ
ണിക്കു. ഫോറിനിമ്മുക്കതനായ സൃഷ്ടിനെന്നോനും
പ്രിയണിതരേഖാദ്രൂട്ടുക്കി പ്രകാശിക്കുക. ഇതാ
നാസിംഹയപനി കേടിക്കു. നിഞ്ചൻ ക്ഷേമയും
ഇതാവതനു. ഭയപ്പെടണ്ടു. ഒരു ചങ്ഗളും
മുറു നടന്നാക്കു തുറ്റുന്നാണോ. പ്രൈൻറ റിഷ്യനു

തോല്പിക്കവാൻ ലോകത്തിൽ ആത്മണ്ട്? (വിരൽ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ട്) ചയ്യേക്കുസേനാസറിതനായി നിന്റെ സഹായത്തിന് ഈതാ പ്രിയത്തനാ.

(അട്ടത്തു് നേപാല്യത്തിൽ) ഈ കാഴ്ചിരജ്ഞിൽ.

ചാണ—ചയ്യേള്ള! എപ്പറന്നുജാലാദൈമിക്കു. വാതു മുംബാ! നമ്മുക്കുവോവാം—നിന്മാക്ക് ആഡം ഉണ്ടാക്കും. — (രണ്ടുംഖോരും ഷപാശനം) (ബേബാരിട്ടുനിന്നു നാലു ശീപായികക്കൂട്ടുകൾ വാഴ്രിസ്തിച്ചുകൊണ്ട് നൃസിന്മാരുമുണ്ടായാണ്.)

നൃസിന്മാരു—ഹാ! ഭീരാ! നീ ഇവിടെ അഭിച്ചിരിക്കുന്നാ? (ആക്രമിക്കുന്നു.)

ചയ്യേ—നൃസിന്മാരുക്കി ചെയ്യുക്കാണ്ടുക. (രാജാവാത്തുനാം.) പ്രാഥാണ പുണ്ണൻ കൈവിറിയ്യുന്നതു്? (യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നു. രണ്ടും ദേഹാർ മുറിവേറും നാലാം പതിക്കുന്നു. ഒരുവിൽ ചയ്യേള്ളൻറെ വെള്ളക്കാണ്ടു് നൃസിന്മാരു കൈയ്യിൽനിന്നു പെട്ടു ദുരന്തത്തിൽ കുറഞ്ഞു. ചയ്യേള്ളൻ നൃസിന്മാരു ശീരസ്യുവെട്ടാണോ വിക്കുന്നു. നൃസിന്മാരു ‘പുണ്ണനു കൊല്ലുത്തരേ? പ്രായം പുംബിക്കുന്നു. ചയ്യേള്ളൻ തൽക്കഷണം വാസം ദുരന്തവും തുടരുന്നു. അംഗുഹം നൃസിന്മാരു പ്രായിച്ചു് ‘വാതു’ അനീയ? പ്രാണിനു മാറാടു ചെന്നിരിക്കും’ പ്രായപരശ്രമു് അഭലിംഗനം ചെയ്യുന്നു. ഈ അഭവസരത്തിൽ രണ്ടും ദേഹാർ അംഗുഹത്തിനെ ആക്രമിക്കാൻ തയ്യാറാണു്. തസമയം ചയ്യേക്കുതുവും ചരായയും കടന്നവനു് ആ ദേഹാരു ആക്രമിച്ചു വീഴ്ചുതുന്നു. ഈതേസമയത്തു ദുരന്തനിന്നുകൊണ്ടു് ചാണകുന്നു് ‘കൊല്ലുത്തരു്’ ബാധിക്കുകു് പ്രായം വിളിച്ചുപറയുന്നു.)

മുന്നാം അക്കം.

രംഗം മ.

സ്ഥാനം—സമുദ്രത്തിനാശം.

സമയം—സന്ധ്യാ.

(സൈനികനാർ പാടി അണിപ്പിക്കുന്ന അല്ലെങ്കിൽ സൈനികനാശം എന്നായി ചെയ്യാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു നില്ക്കുന്ന.)
വൈദിക—അതാൾ.

ഗാനത്തിൽ ധാനജാലം കനത്തു റിതർഡം ചുബി-
ദ്വിഗതം പൊട്ടു മാറു ചെച്ചു രഹായ് ഗജജു റിനം ചെയ്യു
പെരുത്തു ദാരമാം മാരി ചൊരി തെരുവാണിട്ടുന്നും
വിശ്വാസിയും പാരം ഭേദനുകളുകൾ പുഞ്ചി
ഇരിക്കുന്ന കാലഘട്ടം, ധാരാ പരിശീലന ചെയ്യും
മുഖത്താൽ തുരിയ ഒഴുപ്പും മക്കലുന്നു തുരിയാശാ-
മുഖവും മുന്നാനതനീം തെരുത്തു കാണുന്നു മാറാക്കം
അവളും തുരുമ്പു ചാരകടി റിതിനിൽ മഹാരാജാണി-
യവളും മുഖം മനസ്സിൽ ശ്രദ്ധിയായിരാജാതി.
നീലനീം വനങ്ങോടു ഒപ്പുവരിക്കുന്നും ശാം ശാരം ചെയ്യും
നാലുപാട്ടും കൊമ്പും പുതു പ്രകരത്തെ വീശിട്ടു
അനരുദ്ധം, കോകിലജാലം ചാരകവാം മുന്നാനപീഡ്യും
കോരിവാരി തുവിതനിൽ ചൊരിയും നേരവും പാത്താൽ
ശിരിരിഞ്ഞു വിലേഴ്ചീ തവവ വന്നതിട്ടുന്നും
അതുകൂടിയാവരിം ക്ഷേത്രയോരു ചാരകവാണിസൃഷ്ടി ചീടും
അവളും തുരുമ്പു ചാരകടി റിതിനാമരാരാജാണി-
യവളും മുഖം മനസ്സിൽ ശ്രദ്ധിയായിരാജാതി.

(പാടിക്കാണ്ട് ദോഷന്.)

ചുവന്തിഗോ—ഈ വരെല്ലാം തന്നെഴുടെ വീച്ചകളിലേക്ക് ഒപ്പാക്കൻ. അവർക്ക് പ്രാണതാരാവ് ഇം! വളരെ കാലാത്തിന്റെയേം പ്രിയജനങ്ങളുടെ മുഖത്തിൽനാം മാറിക്കേണ്ടാൽ എന്നുണ്ടെന്ന അഭന്നം ഉണ്ടാകാതിരിക്കും? പ്രാണാർ മുഴുവിനുമായും അതുമില്ല. പ്രാണ കാണാനും ശിരം മുഖം പ്രസന്നമാക്കുന്ന ഒരു ജീവിയും എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തില്ല. ഒരു മുഖമാതാവുമായും ഉണ്ട്. കൂട്ടിക്കാലത്തു് അഥവാ ലാളിച്ചുവള്ളുത്തി, പ്രാണാൽ തട്ടവിൽ പത്രവിന്നാടോ സ്തു? അഞ്ചാടിയിൽക്കാണ്ടുചെന്ന വിറുകളുണ്ടു്. പ്രാണിക്കു സൗഖ്യികത്തക്കവരാണി ലോകത്തിൽ അതുമില്ല; ഏനൊ സൗഖ്യികാരം അതുപോ ചെത്തുന്നു. തൊന്തം നാട്ടിലേക്ക് പോകുന്നു. പ്രാണാൽ എത്തിനുപോകുന്ന! നിശ്ചലമായ വായുവിനെ ഇപലിച്ചുപോന്നുന്ന അശ്വിനിരിവെ മുളക്കിവിട്ടുന്നുവോലെ, ഒരു കരിനമായ വ്യംഖ്യവാക്ക് പ്രാണ നാട്ടിലേക്ക് തജ്ജീവിട്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു മഹാവ്‍ಯാധി—പാക്ഷി അതു തൊൻ ഉണ്ടാക്കിവച്ചു തല്ല. അതിനു തൊൻ ഉത്തരവാചിയുമല്ല. പ്രാണിട്ടം പോകും പ്രാണ പചിക്കുന്നു. മുതാണ ലോകരീതി പ്രാണാൽ ലോകനാനീനു പ്രാണിനാ പചിക്കുന്നു? മുശ ശ്രേരന്നു നിശ്ചയം മുന്നേന്നു അതിരിക്കാം. എപ്പോൾ പാപത്തിനും ധീരതയും വ്യാധിക്കും വ്യതു ഭാഗഭാഗാക്കാനിവനിച്ചല്ല? മുതൊന്നു പോകുന്നതു. മുതിനെന്നപുറി അഭലോചിച്ചുംകൊണ്ടിരുന്നാൽ ഭാര്ത്തപിടിച്ചുപോകും. അമാവാം പ്രിഡിനാംകൊക്കുന്നു; ചണ്ണാം ചണ്ണാം ചണ്ണാം ചണ്ണാം; സെപ്റ്റംബർ ഉത്തരവുംനാശജിക്കുന്നു. രേ

നീലാസിസ്യ! ദോധക! കല്ലോലജാലം ഇള കിരക്കാ
ണ്ടു മുഖ്യാട്ട ഒപ്പാധുക! മശിഷ്യനൻറ കഷ്ടദംബന്തേത
ഭണ്ണിച്ചുകൊണ്ടും കാലാന്തിരന്നറ ഭ്രഹ്മിയെ വകവ
യുട്ടുവരത്തും, അനാന്തമായ അകാഡമേത്താട്ട സ്പാം
ഗവണ്റ ഗമിഷ്യിന്തമാക്കിയും, സ്രൂഷിച്ചുടെ അനാശി
സംഗ്രീതത്തെ നാദാ ഗാനം ചയ്യും, ദൃഢിയും മന്ത്രം
അതാഞ്ചാളുന്ന അഞ്ചുണ്ടാട്ടുടി പുതുപിയുടെ ക്ര
പ്രാഥത്തിൽനിന്നും ഇതരപ്രാഥത്തിലേക്കു നീ
പോബജ്ജും വാഴിയാണും! നീ ഉള്ളക്കരം ഉദാരനം
അഭിശാം. സ്രൂഷിച്ചുടെ മററാം രിവത്തനമല്പുത്തിൽ
നിന്നും ഉരദവിച്ചുട്ടും നീ യൂട്ട യൂഹാന്തരം മുതല്ലേ
ഈര ഭാവത്തിൽ ദോബജ്ജും വാനിക്കുമ്പുണ്ട്. മുകളിൽ
ഇള്ളക്കമായ നീലാകാശം. താഴെ അതിന്റെ സ്പ
ദ്വാരായ പ്രതിച്ചുവി. ചാത്രൻ, സൂത്രൻ, അവരസ്തു
രം, നക്കാറു നണ്യാലം— ഇവരു പുല്ലാം നിന്റെ
അനായറ്റഭയത്തിൽ പ്രതിഫലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന
ലും! ഉമാന്തരായ ചണ്ണംവാത്രയുടെ തുട്ടപിടിച്ചു
ഉച്ചിതമായ തരംഗംഗങ്ങളാൽ ഭാനവീയക്രീഡ
നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നാലും! കഷ്ടവും ധനിക്കു
മായ റജ്ജുന്നതാൽ പ്രഹരാനിക്കു മറുപടി പറ
ന്തുകൊണ്ടിരുന്നാലും? രാത്രിശിൽ ചാത്രത്തുവോ
നേരിച്ചതനു ഏതന്നുറും വച്ചിക്കു വിത്രുത്തിനേ ഉ
ചാരസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാലും! കൊട്ടക്കാറു ശൈക്ഷിക്കു
ഒന്നും വീണ്ടും നീമുഖാകാശസമാനന്നായി നീ
ലാവണ്ണന്നായി സൂന്ധിരന്നായി, മേനനാവലംബിയാ
യി, ശംഭിരന്നായി ഭവിച്ചും. പ്രജനാലും യേ! ഫീ
മ! എ! കാരന്ത്രുപ! എ അംബായഗംഭീരപദ്ധേ
യേ! നീ നീരഞ്ഞ ഉദ്രാമചും പ്രമത്യയും അഡിയും
അതായ വിത്രുചത്തോടുള്ള കിത്തനേ ചിരകാലം സമാം
ഒവന കല്പും ലിംഗന്നായി വർണ്ണിച്ചും!

രംഗം 2.

അധികാരം—കാരാഗാരം.

സമയം—രാത്രി.

(നദിയിൽ വാചാവനം കുറിയിൽ നിന്മിന്നെങ്ങിലും വാചാവനം കുറിയിൽ വരുമ്പോൾ നദിയിൽ വാചാവനം കുറിയിൽ വരുമ്പോൾ.)

നദി—ഈ മുറിയിൽ വപിയു ലുത്തട്.

വാചാവൻ—അതുകൊണ്ടുള്ള്? മുട്ടകടി ഇല്ലാതിരാതുക്കാൽ മാത്രം മതിച്ചായിരുന്നു.

നദി—തൊൻ അന്ന് കാത്രായന്നെൻ്റെ കുട്ടിക്കളെ അടച്ചിട്ടിരുന്ന മുറി ലുതുതനു.

വാചാവ—അങ്കെ! മഹാരാജാഭവ!

നദി—എന്തു ദേക്കരം?

വാചാ—ഈ മുറിയിൽത്തന്നെങ്ങാണ് അവൻൻറെ ഏഴു കുട്ടികളേയും പട്ടിണിക്കിട്ടു കൊന്നതു്.

നദി—ഈപ്പും പ്രിനിക്കു പഞ്ചാത്താവം തോന്നുന്നു.

വാചാ—തോന്നുന്നോ? മഹരാജയെചും തോന്നുന്നില്ലോ?

നദി—ഡേം തോന്നുന്നില്ലെന്ന് പ്രിഞ്ചെന പാറയും? പ്രിഞ്ചും ചായും ചായുള്ളുൻ പ്രിഞ്ചെന വയിക്കുന്നില്ലെന്നു നിശ്ചയമാണ്. ശ്രീഖിംബരിരുന്നും കുട്ടിലുള്ളുകട്ടിയും പ്രതി ഹിംസാപരം ആയ അല്ലെങ്കിലും അതു മഹാരാജന്റെ കാരണം പ്രിഞ്ചുവേബട്ടി. അന്ന് അഥാൾ നോക്കാൻ ആരു ഒന്നു ടും! വാചാവ, നിഞ്ചെറിക്കു ഭയംതോന്നുന്നില്ലോ?

വാചാ—പ്രിഞ്ചുക്കു ഫലം ഭയമില്ല. കൂടിഉള്ള യാത്ര, അഭവർ അഞ്ചേരെ നിന്മാറിക്കുമായിരിക്കാം. അതിലെയിക്കു കുറം ചെയ്യുന്നില്ല. പിന്നെ പ്രിഞ്ചു ഒരു ദേവതനിന്റെ പ്രാജ്ഞവക്കാംഡം; പ്രിഞ്ചെന്റെ സദ്ധാ

ദണി വിധവയാദേശമോ ഏന്നാൽ ദേശം മാത്രമേ
എനിക്കുള്ളൂ.

നടൻ—അവർ എന്ന നിറവഹിക്കയും നിങ്ങളെ വെറു
തെ വിചുകയും ചെയ്യുമെന്നാണോ നിങ്ങളുടെ വി
ചാരം.

വാചാ—മഹാരാജാവിന്റെ അനാമാനം ശരിയാണ്.

നടൻ—അങ്ങനെ വിചാരിച്ചിരിക്കേണ്ട.

വാചാ—എന്ത്.

നടൻ—നിങ്ങളുടെ ചാതുപ്പുക്കയും അംഗയുടെ തലമു
ടിക്കപിടിച്ചിച്ചതു?

വാചാ—അങ്കെ, വലിച്ചിച്ചു.

നടൻ—പോരെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ചാണക്കുപണ്ണിത്തെന്നു
മുടിയിൽ ചുററിപ്പിടിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

വാചാ—എഴുപാർഡി? ഇല്ല. ഇല്ല.

നടൻ—എല്ലാറിനം പുറമേ—നിങ്ങൾ എന്നു സ്വാ
ല്പമാണ്.

വാചാ—അങ്കെ! പരമാത്മംതന്നെ. അതുകൊണ്ടു?

നടൻ—എന്ന ഒരപക്ഷേ വിചയാദ്ധിക്കം. നിങ്ങളെ
ഒരിക്കലും വിടില്ല.

വാചാ—അങ്ങും! (കൈകൂപ്പുനാ) മഹാരാജാവോ?

നടൻ—നിങ്ങൾ എന്നു ഒരിക്കൽ കൈകൂപ്പുന്തെ
ന്തിന്റെ?

വാചാ—അതും ഒരു സപ്രഭാവമായിപ്പോയി. എനിക്കൊ
നാം അവിത്തുക്കുടാ.

നടൻ—എന്താണ് വിറയ്ക്കുന്നതും? വധിക്കരണ ചെ
യും.

വാചാ—ഇതിന്നു അഭ്യന്തരം?

നാൻ—കുടിപ്പോയാൽ വധിക്കമായിരിക്കാം എന്ന നിഞ്ചിലും കുച്ചുമുയ്യു പറഞ്ഞിപ്പേ? അതു തൊനാവ ത്തിക്കുന്ന അങ്ഗതുയുണ്ടാ.

വാച്ചാ—അഞ്ചെന്ന പറഞ്ഞത്തായി എന്നിക്കോമ്പയില്ല.

നാൻ—നിഞ്ചള്ളടക്ക സൂരണക്കെതി നിഞ്ചിലുംക്കു സപായീ നമാണ്ണന്ന് എന്നിക്കരിയാം. മറക്കുണ്ടതിനനു മറക്കും; ഹാമ്മിക്കാനുള്ള തുമാത്രം ഹാമ്മിക്കും. ഇഴപ്പും ലൈ നിഞ്ചിലും പറഞ്ഞതു?

വാച്ചാ—എപ്പോറിക്കും? അടവാ പറഞ്ഞതുകിൽ അനേന്തും എന്നേറു അരബ്യം അഞ്ചെന്ന അരയിക്കുന്നില്ല.

നാൻ—നിഞ്ചള്ളു വധിക്കുന്ന ചെയ്യും.

വാച്ചാ—(കൈകുപ്പിക്കോണ്ട്) അങ്ങും! അങ്കതേ! വധിക്കുതേ?

നാൻ—നിഞ്ചയമായും വധിക്കും.

വാച്ചാ—അങ്ങും! വിധവയായിപ്പോകും.

നാൻ—അതുകും? നിഞ്ചിലും കല്ലാണും കഴിച്ചിട്ടില്ലപ്പേ.

വാച്ചാ—കഴുപ്പും! എന്നേറു മണ്ണത്താൽ ജീവയവും വന്ന പോകതക്ക ഒരു സ്ത്രീയും ഇല്ലാതെപോഡാശല്ലു.

നാൻ—നിഞ്ചിലുംവേണ്ടി കരയാണും അതുമില്ല.

വാച്ചാ—ചുനാൽ ഭാത്യുംബാധിക്കുന്നകിൽ അവരിലും കരയുമായിരുന്ന എന്ന് അവിട്ടുന്ന് ഹാങ്ക്കണ്ടാണ്.

നാൻ—ഈ അസന്നവിപത്തിലും നിഞ്ചള്ളടക്ക മുർഖത ഫോത്തു് എന്നിക്കു ചീരിവന്നപോകുന്ന.

വാച്ചാ—മഹാരാജാവേ! ചീരിവതന്ന എന്നുള്ള തും ഹാമ്മഗിലിരിക്കുണ്ടോ!

നീ —വാചാല! യുഖത്തിനമുന്ന് മഹാരാജിനിയെ മറ്റി
യുടെ അത്രയത്തിൽ വിട്ടിട്ടല്ലോ നിങ്ങൾക്ക് വന്നതു്?!

വാചാ —അതേ! മഹാരാജാവേ!

നീൻ —അതു് അതുടെ ശൈമാണം വാചാല!

വാചാ —(കധിതനാശിട്ടു്) അതോ ഇന്നോട്ടെ വരനു
വെന്ന ദേശനും.

(ഒന്നു പാരാധുകാരോട്ടുള്ളി കാര്യായനീൾ പ്രവേശിക്കുന്നു)
കാര്യാ —മഹാരാജാവേ!

നീ —വിദപ്രാസമാതകനായ മറ്റി!

കാര്യാ —ഈനീ വിദപ്രാസമാതകനോ?

നീ —ബാല്യംമുതലേക്ക് ചുണ്ടുനീരും അചും നീരും അന്നംതിനു
കൊഴിത്ത—

കാര്യാ —അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ ഏന്നപ്പോലെ ചാലു
പൂഞ്ഞുന്നും പിതാവായിതനില്ലോ? അതുകൊണ്ട്
ഈനീ അദ്ദേഹത്തെ പിതാവിനു വിശ്വസമായി യാ
തൊനും ചെള്ളിട്ടില്ലോ. അദ്ദേഹത്തിനീരും ഒരു വൃത്ത
നീ ഏതിരായി മരിയും ചുത്തുനേ സഹായിച്ചു;
അദ്ദേഹം മുള്ളും.

നീ —അതേ! അദ്ദേഹത്തിനീരും ഭാസിപ്പുതുനെ സഹാ
യിച്ചു. മുംബനു! അദ്ദേഹം ലാജി ദേശനുനി
ല്ലോ? നിങ്ങളും അ ചാലാകുനും—രണ്ട് മുംബനു
ബാർ—അത്യുദ്ധം—ജനാർ—അയിതനിട്ടു്, ഒരു ചീ
ഡുപ്പും രചിച്ചു് അനാഥുംനാരായ പവർത്തിയണ്ണുനു
യുടെ സഹായത്തോട്ടുള്ളി ഒരു ക്ഷണിയുനെ സിം
ഹാസനചുതനാക്കിച്ചു്, അവനീരു പിതാവിനു ഭാ
സിംഖിം ജനിച്ചു ഒരുവനു ശാജാവായി വച്ചിച്ചു്.
ഒരു ക്ഷാമി—ജാരജനായ ക്ഷാമി—ഇന്ന് മഹയാ
സിംഹാസനത്തിൽ അത്രുഡനായിരിക്കുന്നു!

അഹാ! ഫീനോത കാലവിശ്വാഷം! ഇതു് ന'നും റം
കു് ഫീതുകീത്തികരം! ഫീനോണ മുഖംതാഴീ നില്ലു
നുതു്? വിശ്വാസമാതകൻ!

കാത്രു—നന്ദ! ഞാൻ ഫീനാം വിശ്വാസമാതകനായി
തനിട്ടില്ല. അവിട്ടുനാണ് ഫീനെ അ നിലയിൽ
ഫീതിച്ചതു്. ഫീൻറെ ഏഴു നിരീഹപുത്രനാരെ
അവിട്ടുനു കാരാഗ്രഹത്തിൽ ഇട്ടുകൊനു. അവ
രിൽ ഓരോതത്തനും ഈ മുറിയിൽ—ഈ അന്യകാ
രത്തിൽ—വിശ്വാസവിശ്വാസ് മുതിയടയുന്നതു് ഞാൻ
ഫീൻറെ ഈ പുഡിയും ക്ഷീണവും അയ നേതൃങ്ങ
ളാൽ കണ്ടു. ഫീൻറെ ഓരോ പുത്രനും മരിക്കുന്നതി
നുഴിവായി തനിക്കെ ലഭിച്ച തെപിടി അന്നത്തി
നെൻ്റെ ശേഷാംശേം ഫീനിക്കെ തനിട്ടു് അവിട്ടുതെ
ശൈക്ഷയും ‘അരച്ചു ഈ കട്ടംകൈകയ്ക്കു്’ പ്രതിക്രിയ
ചെയ്യുണ്ടോ?’ ഫീനു് ഫീനോടു പ്രാത്മികക്കയുംചെയ്യു.
സന്താനനാശത്താർ ഒരു പുഡിപിതാവിനണ്ണോ
കന ദ്വിപാരവുമയുടെ കാരിന്നും, നന്ദ! അവിട്ടുനു്
ഫീഞ്ഞെനു അറിച്ചും? കാലമേമഘപടവത്താർ ഈ
പ്രചശയം അന്യകാരത്തിൽ വിജുപ്പമാവുന്നുണ്ടോ,
ഈ ലോകത്തിന്റെ ഭവിഷ്യത്തു് പുഡിപിതാവിനെ
സംബന്ധിച്ചിട്ടേതാളും സപ്പുത്രനിൽ നിർദ്ദേശം
യിരിക്കുന്നു! അന്നാം അയാളുടെ നേതൃങ്ങൾക്കു
മുമ്പിൽ സപ്പുത്രനാതും ജ്ഞാതിശ്രേഷ്ഠ വീശിക്കു
ണ്ടിരിക്കുന്നു. കീത്തിയും അകീത്തിയും—നവത്തി
യും ഭാരിത്രയും—പുണ്ണയും പാപധും—ഫീനാവേ
ണ്ട താൻ അർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള സവിധും അയാൾ പുത
നായി ഭാനംചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെന്നായിരിക്കുന്ന ഏഴു
പുത്രനാരെയാണ് അവിട്ടുനു നിങ്ങയും വയിച്ചതു്.
ഫീൻറെ ഭാവിയെ അഞ്ചു് ശ്രൂതേന്നരാലുത്തില്ലും

ഹാരാകാരത്തിലും തജ്ജി. കള്ളം! അവർ അങ്ങ
യുടെ നിത്യസഹകാരികളും അവിടുന്നതുക്കു ധാരെ
തു അനിഷ്ടയും ചെയ്യാത്തവയും അധികന്നല്ലോ.

നാൻ — (അല്ലോച്ചിപ്പിയിൽ മൃഗകിയിൽനിന്ന്) മ്രൂഹമണി!
തോൻ ചെഫ്റ്റതും അന്നുയംതന്നെ — അതിഴച്ചാര
മായ അനീതിതന്നെ. എന്നാൽ തോൻ സപ്പം
ചാപിയായിൽനില്ല!; സഹവാസദാഷംകാണ്ട്
വന്നപോയതാണ്.

കാത്രു — മഹാരാജാവേ! അങ്ങ് ഏന്തെന്നാണ് ഇതു നി
ല്ലോനായിപ്പോയതും. എൻ്റെ കണ്ണുകൾക്കു മുമ്പിൽ
അഞ്ചലപ്പു അങ്ങ് വളരുന്ന് ഇതുഡായതും. തൊനാ
ണല്ലോ അങ്ങെയെ ഇളിയിൽ താങ്ങിയെടുത്തുകാണ്ടു
നടന്ന് ഒരു പുതശനാക്കി വിട്ടതും. ഇതു നില്ല
രന്നായതെന്നെന്നു?

നാൻ — മ്രൂഹമണി, എനിക്കു മാറ്റുതതു.

കാത്രു — നാൻ! തോൻ ക്ഷമിച്ചു. എന്നാൽ തോൻ ഇനി
സംസാരത്തെ കൈവെടിഞ്ഞും സന്ന്യാസിയായി
ജീവിക്കാൻ പോകുന്നു.

വാചാ — അവിടുന്നതു ഇം ഉള്ളം ഉചിതംതന്നെ. ഇം
സംസാരം കലവറമുഖരമാണ്. അതിൽ ജീവിക്കുന്നതു
നന്നല്ല. അങ്ങും തന്നെപിന്നെ മുക്കരാബന്നാണോ
അവിടുന്ന പരയുന്നതും?

കാത്രു — നിന്നെല്ല വിമുക്തരാക്കാൻ എനിക്കിയിക്കാര
മില്ല. തോൻ ചാണകുങ്ഗാട്ട് അതിനെല്ലറി
പരയാം.

നാൻ — ഒരു തുള്ളല്ലോഹമണിനാണോ ഇപ്പോൾത്തെ മരു?
കാത്രു — മരു മാത്രമല്ല, ചായുള്ളുമഹാരാജാവിന്റെ

നന്ദ—കൂദചയ്യുള്ളൻ മഹാരാജാവു്! ഭിക്ഷീകചാണ
കുഞ്ഞ മത്രു! ഇനി സേനാപതി അത്യു?

കാത്രു—മലയരാജാവായ ചയ്യുകെത്തു.

നന്ദ—അഹോ! ശ്രൂഹമന! തൊൻ നിംബേളാട്ടു കുടംബക്കു
പ്രവത്തിച്ചു. നിംബേളാട്ടു ക്ഷമാധാചനം ചെ
യ്യാൻ എനിക്കു ലഭജതോന്നനില്ല. എന്നാൽ
തൊൻ ഈ കൂദചയ്യുള്ളനേയും കൂദാണി മുറ
യേയും വെറുക്കുന്നു. മഹാ! എനിക്കു മോചനം ലഭി
ച്ചാൽ—

കാത്രു—അതിനു തൊൻ ചാണക്കുനോട്ടു പ്രാത്മിക്കാം.

വാചാ—മത്രമഹാശയ! എനിക്കുവേണ്ടിയും ഒരവാക്കു
പറയുമേണു!

കാത്രു—വാചാല! നിംബംതന്നെ ചെന്നപറയു. നിംബ
ഒള്ള വിളിച്ചുകൊണ്ടു പോവാനാണോ തൊൻ വ
ന്നതു്.

വാചാ—അങ്ങും!

നന്ദ—വാചാലഗനക്കാണ്ടു് അവക്കുള്ള പ്രായാജനം?

കാ—അതെനിക്കരിഞ്ഞുകുടാ. വത്രു! വാചാല.

വാചാ—(കരഞ്ഞുകൊണ്ടു്) മഹാരാജാവേ!

നന്ദ—തൊൻ പുന്നുചെയ്യും? തൊന്നു നിംബേളുസ്താലെ
വെന്നുന്നമൻ—പോവുക.

വാചാല—അങ്ങും! അയാളെപ്പുറി ചിന്തിക്കുന്ന മാത്ര
യിൽ ഒഴിയം തുടിക്കുന്നു. പിന്നു അട്ടതെന്നുനെ
ചെല്ലും?

കാ—വത്രു വാചാല! പേടിക്കേണ്ട.

വാചാ—എനിക്കു വിപ്രോസം ഇല്ലു.

കാ—റടക്ക!

വാചാ—അങ്ങ് നടക്കുക. തൊൻ പുരുക്കേ വരാം. (കാ
ത്രായനനോട്ടുട്ടി വാചാലൻ പോകുന്ന.)

നാദ—ഈ ഭാസിപ്പതുൻ മഹാസിംഹാസനത്തിൽ?
ഹാ! വല്ലവിധത്തിലും മോചനം ലഭിച്ചുകൂടി—
(മരറാത മുറിയിലേയ്ക്കു പോകുന്ന.)

രംഗം ന.

സമാനം—ചാണക്രൂഡടിരത്തിന്റെ ഉർജ്ജാദാം.

സമയം—രാത്രി.

(ചാണക്രൂൻ തനിച്ചു)

ചാണക്രൂൻ—ഈനി തിരിച്ചുപോവാം! ഏന്നാൽ ഏ
അങ്ങാട്ടു്? നിശ്ചിതമായ അതലസ്യത്തിലേക്കോ? നി
വള്ളുമ്മെന്നരാശ്രത്തിനോക്കോ? ഇല്ല! അതു ദിനുംഹാ!
അതിനേക്കാൾ ഇതുതന്നെ കൊണ്ടും! ഇതിൽ
പ്രതിധിംസയുടെ തിപ്പജ്ഞപാല—ഉത്തേജിനയുടെ
ഉന്നാദനം—പതനത്തിന്റെ നിശ്ചിതലക്ഷ്യം—
ഉണ്ടോ. കന്നകിൽ സപ്രൂഢാം—അഭ്യുക്തിൽ നം
കപ്രാണ്ടി—എന്താഖാലെന്തു്? വിധാതാവു് ഏന്നെന്ന
സപ്രൂത്തിൽനിന്നു ഭ്രംഗനാക്കിയെങ്കിൽ തൊൻ നം
കാത്തിൽ പോകാം. ഇംഗ്രേസ്! നീ എന്നെന്ന സപ്ര
ക്ഷത്തിൽ ചേത്തില്ലെങ്കിൽ, തൊൻ നിന്നെൻ ശരു
പക്ഷത്തിൽ ചേന്നു നിന്നോട്ടു് ഏതിരിട്ടോ. നീ
പ്രിയുവേണമെങ്കിലും ചെയ്യുകൊണ്ടുക. ഇല്ല—
തൊൻ തിരിച്ചുവരില്ല. അതേ! പിരാചി! നിന്നെൻ
അക്ഷയസൗംഘ്യം ഏന്നെന്ന അക്കഷിച്ചുകഴിത്തി
രിക്കുന്നു. നീ നിന്നെൻ പാപകവചത്താൽ ഏന്നെന്ന
അച്ചാദനം ചെയ്യാലും. നോക്കെട്ടു—ഇംഗ്രേസ്
അപ്പോൾ ഏതുചെയ്യുമെന്നു നോക്കെട്ടു. മേ!

അരുളുമവാരേക്കി! ഞാൻ നിന്റെ മന്ത്രത്തെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കഴിത്തു. ഞാൻ നിന്റെ കാമുക ഗാണ്; നിന്റെ അത്രുതിഭാസനാണ്. നിന്റെ അധിവൃത്തിലെ വിഷം പാനംചെയ്യു ഞാൻ അമരപ്രാബല്യിൽ പ്രാബല്യിക്കാണ്. നിന്റെ വിഷാക്ത മായ അരുളുവിത്തെ മാറിൽ ഏറ്റുകൊണ്ടു് നരക തതിനാദപാശ സനാലഗായിരിക്കുന്നു. പ്രിഞ്ച! ഞാൻ നിന്റെ വിടില്ല. പ്രിഞ്ചു മന്ത്രം അവപം ബിച്ചു നടന്നാലും—മുങ്ങാട്ടുങ്ങാട്ടു് പ്രിഡിറം വേണമെക്കിലും നടന്നാലും!

(വാചാലസഹിതം കാത്രാശനൾ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു)

മാണക്കു—അതു്? കാത്രായന്നാണോ? തുവനാതു്?

കാത്രാ—ഈതു നദിയിൽ സ്വാലഗായ വാചാലനാണ്.

മാണ—ഒരേറ്റാ.

(വാചാലൻ വലിയ ഭക്തിഭാവേന പ്രണമിക്കുന്നു)

മാണ—ഈഴ്ചും നീ വലിയ ഭക്തി കാണിക്കുന്നു.

അംനം നീ പ്രിഞ്ചു മുടിങ്ക മുറിസ്തിച്ചതു് ഹാക്ക് നാഞ്ചെടാ?

വാചാ—എഴ്ചും? ഞാൻ ഹാക്ക് നില്ലു. (പുറകിലേ ക്കു നോക്കുന്നു.)

മാണ—അതഹാ! ഹാക്കനില്ലു? ഞാൻ ഹാമ്പയിൽ വരുത്താം—നിൽക്കുട്ടു—അതുമായി നദിയിൽ പരിവാരം പ്രവിശ്യെന്നു പറഞ്ഞു.

വാചാ—അതെന്നിക്കു് അറിഞ്ഞതുതുട്ടാ.

മാണ—(ഭക്തിപ്രത്യേകാട്ടുടി നിലത്തു ചവിട്ടിക്കാണ്ടു്) നിന്നുക്കു തീച്ചയായും അറിയാം.

വാചാ—അതേ! അറിയാം.

മാണ—എവിശ്യെനാണു്?

വാചാ—(പിന്തിപിത്തുനോക്കുന്ന.)

ചാണ—പുരകിലേഡ്കു നോക്കുന്നതെ തിന്റു്? നദിപറി
വാരം ഏവിടെയെന്നു പറയു. നിന്മുൻ സദ്ധോദൻ
യും അവളുടെ പുത്രനും ഏവിടെ?

വാചാ—മലയുപവ്യതിക്രിയ.

ചാണ—(കോപചൂപ്പും വിശ്വാസം ചവിട്ടിക്കൊണ്ടു്) അല്ല!
പാതുക്കുള്ളൂ!

വാചാ—അങ്ഗേ! കൂളി നീനു.

ചാണ—എവിടെയാണു്? സത്രംപറയു—സമാനംതരം.
നദിപരിവാരമെവിടെ?

വാചാ—അതുനീൻറെ ഗ്രഹത്തിൽ.

ചാണ—കാര്യാധന! അങ്ങോട്ടു സേനയെ അയയ്ക്കു. അ
തുവരെ ഇവനെ കാരാഗ്രഹത്തിൽ പാർപ്പിക്കു.
നദിപരിവാരത്തെ അവിടെ കാണുന്നപക്ഷം അ
വനെ വിച്ഛയാം. അഭ്യൂഷിൽ കൊന്നകളുണ്ടാണു.
വേഗം പോരുക.

കാര്യാ—വത്ര. വാചാല!

വാചാ—അങ്ങോ!—പ്രാ—ണ—ഡ—ണ്ണ—

കാര്യാ—അങ്ഗേ! വാചാല!

വാചാലൻ—പ്രജന്നീര സദ്ധോദൻ അവിടെ ഇല്ല.

ചാണ—പിന്തനവിടെ? വാചാല! കാളിസ്ത്രുത്താണു്
നീ കളിക്കുന്നതു്. ഓമ്മയിൻക്കണ്ടു.

വാചാ—റാ ധമ്മസങ്കടമേ!

ചാണ—സത്രംപറയു. അവസാനമായി ത്രോഢിക്കുന്നു.
നദിപരിവാരം ഏവിടെ?

വാചാ—മഹിയുടെ അശ്രൂഹത്തിൽ.

ചാണ—(അല്ലെന്നറം അരലോചിച്ചിട്ട്) ഈ സത്യമായി
രിക്കാനിടയുണ്ട്. ശരി! നോക്കേടു സൈനിക!

(സൈനികൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ചാണ—ഈവനെ ബുദ്ധാവസ്ഥിൽ വച്ചുകൂട്ടാം. നാഡപരി
വാരം മന്ത്രിയുടെ ഗ്രഹത്തിലുണ്ടെങ്കിൽ ഈവനെ
വിട്ടുക്കൊക്ക. അല്ലാന്തപ്പക്ഷം വധാരിക്കാം എന്നുക.

വാചാ—എനിക്കു വലിയ ദാഹം! അല്ലോ വെള്ളം ത
രഞ്ഞാ.

ചാണ—അവനെ വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി അല്ലോ
ജലം കൊടുക്കു.

(സൈനികൻ വാചാലുന്നാട്ടുട്ടി പോകുന്നു.)

ചാണ—സംസാരത്തിൽ വ്യത്യസ്തമായി ഒരു വസ്തുവും ഇല്ല.
മഘമുതാഴികളുടെ ഭൂർജ്ജം പൊരിജാതന്ത്രി
നേരം സൂര്യന്യമായി പരിഞ്ഞമിക്കുന്നു. കാത്രായന!
എന്താണ് അരലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു?

കാത്രാ—മനഷ്യനു ഈ നീചനാഭാവൻ കഴിയുന്നല്ലോ?
അതുചൂരം, പീഡനം, ദയ ഇതൊക്കെ ഏറ്റവും
കുറെ സഹിക്കാം. നന്ദികേടുമാത്രം അസരവു
മാണ്.

ചാണ—മനഷ്യൻേരം ഈ കൂത്തല്ലതയാണ് ചാണകുന്നി
തിയുടെ ജന്മത്രാം. ശ്രാവൻ മനഷ്യത്തെ ഈ കാട്ടിലു
വുത്തിക്കളെക്കാണാണ് കാഞ്ഞങ്ങൾം നടത്തിക്കൊ
ണ്ടുപോകുന്നതു. മിത്രത്തെ ശത്രുവാക്കുക, ഔദ്യോഗി
നെക്കാണ്ടു അരാജാജീവനേരം ശരൂത്തും ചെയ്തിങ്കു,
വിംസാവുത്തിയെ ഉത്തേജിപ്പിക്കുക, ഇതൊക്കെ
യാണ് ചാണകുന്നിതി. തിരിച്ചുംകൊണ്ടു കൂട്ടത്തെ
ക്കുക; മധുരവാക്കു പരഞ്ഞുകൊണ്ടു വിഷ്ടുട്ടുക,

හු තිශේරා තසෙ ග්‍යෝගාණ් ඡාගාකුනීති. ‘බෙං
ඡාටු සමාචැරාත්.’

කාතුරා—ඡාගාකු! ගොන් ප්‍රතිඵාරිජෙස් ඇත්තාත් අපා
ගායිපූදායිරිඡෙන; ඒකිලිඩු නු රාජුනීති එම්
ගිකු තු ඔහුගිලු. අත්තස්ථිතු ප්‍රවත්ති
කාර් එම්ගෙනකාවකාවිලු.

ඡාගා—තාමසිහාතෙ ප්‍රවත්තිකාරාකා. ගොන් ගි
ගිවෙනු පරිපුද්ධාවිජ්‍යාසාධාතකගාක්බිඳු. ගෙවෙන
ගෙවෙන ගෙ ගොංතරා කළාවිලුද රීති
යිත් ගොන් අභුසිතුවර්කහාණ්. ගොන් ස
කළගු ගිගෙවෙනු පරිපුද්ධා.

කාතුරා—හතු ප්‍රචිය අ ගුරායමාණ්. පාඨිගියුද
ගෙ ගුතුතුණ්ද. ‘තිව්‍යාගො වාගෙ’ අත්මාත්—

ඡාගා—පාඨිගියා ප්‍රිගෙනු වෙගා? පරියු. නුත්
ගුරායමාගොනා අත්තපාරයුනා?

කාතුරා—සමුජායා.

ඡාගා—ගොන් අග්‍රාගෙනෙහාත පාසු ඩිගෙනයු අත්ති
ගිලු.

කාතුරා—විශේෂකම.

ඡාගා—විශේෂකමො? අත්තාත ක්‍රිස්ත්‍යානි—දුඩා
සිතාණ්.

කාතුරා—හු පෙරාන්!

ඡාගා—හු පෙරාගෙ නුවු.

කාතුරා— ඡාගාකු! ගිගෙරිජ පාත්තලු ගෙතිගෙර ඔරි
විත් ගිලුදායාණ්. තීර්තුයායු අත්තිපතිකම.

ඡාගා—විශේෂකම්සියිර්, අත විශ්‍රා ගෙ ප්‍රකාශය
මාය ඉරකාඟාතමායිරිකීම. මුහුරුත් අත්තක

ലം ക്രമം. ഇന്ത്യാദി പോയുക. എൻ ഉദ്ദേശം ചോക്കം. താരാക്കിവജ്ഞക.

കാത്രാ—ചീതിനെന്ത്?

ചാണ—യുപകാഘുഞ്ഞം വാദ്യത്തെയും. ബലിപ്പുത്തെപ്പറ്റി ചിതിച്ചിട്ടാവലുമെങ്കും. അതു” ഒരു കിക്കഴിവാർക്കെന്ന്.

കാത്രാ—എൻ പ്രാഥമിച്ചതനാസരിച്ച് നന്ദന വിച്ഛക യിപ്പേ?

ചാണ—ഹല്ലു! പോയി ചീല്ലാം ഒരുക്കിക്കൊള്ളുക. മനാ ക്കുക, പുന്നെൻ്റെ പ്രയാസി ചീരിക്കെന്ന്.

(കാത്രായെന്ന് വിസ്തയസരിതംപോകുന്നു.)

ചാണ—ഹേ! അദ്ദേഹവാശകൾ! മുന്നാട്ടപോയാലും. എന്നാം കൂടുതലെന്നായാണ്. എം! നിന്നെൻ അര കുടി ലഭ്യമിയും, വികിട്ടഹാസ്യവും, വകുഗതിയും, ദൃഢി പാശുംഖമായ നിശ്ചോസവും, മലിനസ്വർഖനവും പുത്ര മധുരം! എൻ ഇവയെ ഒക്കെ വിട്ടിട്ടും ഒട്ടി സ്വീജ്ഞായും ഇച്ചിച്ചിത്തെന്ന്. പ്രയാസി! നീ പുത്ര ക്ഷേമിത! നിന്നെ ദോഷങ്ങോടും എൻ മുഖ്യ നാശിച്ചുമയ്യുന്നു. ഒരു ഭിക്രഭാവാനലും പുഴുന്ന സമസ്ത ജീവത്തിനെയും, മുട്ട ചാഡലാക്കിക്കൊണ്ടി രിക്കുന്നു. വന്നതിലെ വൃാമ്പം മുയമാണമായി നില്പുന്നപ്രായമായിരിക്കുന്നു. തന്നെ ഇരയെ ലാല സ സീഫിക്കുന്ന കണ്ണകളാൽ തുറിച്ചുകൊക്കുന്നു. പുത്ര ദേക്കരം! പുത്ര സുന്ദരം!

രംഗം ഒ.

സൗംഗം—ഹിരാത്തിലെ രംജുരുഹം.

സമയം—രാത്രി.

(സെല്ലുക്കൻ" ഉംതെങ്ങിതാവത്തിൽ മുറിക്കുള്ളിൽ
ഹരിക്കുന്നു. ഫലൻ അട്ടതുനില്ലെന്നു.)

സെല്ലു—ഹരി അല്ലോണ്യർ മഹാരായൻ തുടങ്ങിവച്ചു
മഹാകാര്യത്തെ തൊൻ നിവർത്തിക്കും. ചയ്യുള്ള!
ഭാരതവച്ചുവരിൽ സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന ഘവനോപനി
വേദത്തെ ഒരു വച്ചുവരിനുള്ളിൽ നിന്നും നിമ്മല
മാക്കി. അതിനു തൊൻ പക്കാം തോഡിക്കാതെ ഹന്ത
വണ വിടില്ല. തീച്ചുഡാണ്.

ഫഹ—അച്ചു! ഭാരതവച്ചുത്തെ കീഴടക്കാനാണോ ഉള്ളി
ക്കുന്നതു? അവിടുന്ന' എപ്പറ്റിയുടെ നോർപ്പക്കതിക്ക
അധികാരണമേഘം. അവിടുത്തെ ഒരു ദിവസം ഭൂമി
യിൽ സപ്തര വ്യാപിച്ചുകഴിത്തു. സിന്ധുനദി
യുടെ അസ്ത്രിയുള്ള ചയ്യുള്ളൻ സാത്രാജ്യം സ്ഥാപി
ച്ചതിൽ അവിടുത്തെക്കു ഇതു ഇംഗ്ലീഷ്യരെന്തിനു?

സെല്ലു—അയാൾ ഏറ്റവിന രാജ്യം സ്ഥാപിക്കുന്നു? അ
യാൾ യവനന്മല്ലേം.

ഫഹൽൻ—യവനന്മല്ല, ഏന്നാലും മരജ്ഞുന്നതെന്ന.

സെല്ലു—എൻ്റെ ദശ്വിയിൽ രണ്ടുജാതിക്കാരെ ലോക
ത്തിൽ ഉള്ളൂ. ഒന്ന് പരിപ്പോക്കുതൻ; രണ്ട് അപരി
പ്പോക്കുതൻ. യവനന്മാർ മാത്രം സഭ്രർ; ദേശമുള്ള
വരെല്ലാം അസഭ്രർ.

ഫഹൽൻ—അച്ചു! യവനന്മാർ എല്ലാക്കാലത്തും വിശ്വ
വിജയിക്കുള്ളായിരുന്നില്ല; എന്നാം വിശ്വവിജയിക
ഉംയിരിക്കയുമാല്ല. അവതെന്ന സുഖനും അസ്തുമിച്ച
കഴിത്തു; ഇപ്പോൾ കാണന്നതെല്ലാം അങ്ങേരത്തി
നും അതിനമരിയുടെ ദേശിച്ച മുകളിയാണു. അവിടുത്തെക്കു ദോഷവിഹരി.

സെല്ലു—തോർവി പറുകയോ! വിജയരാലിയായ സെ
ല്ലുക്കല്ലുനിനു തോർവിയോ?

ഹര—അവിടുന്ന് വസന്തതിലക്കമ്പടിം.

സെല്ലു—ഖന്യനമോ? നീ എന്നർ വലിയ ശ്രദ്ധാശം സിനിതന.

ഹര—അവിടുന്ന അന്ത്യാധമാണ് ചെഞ്ഞന്തു.

സെല്ലു—യുഖണ്ണ സംഖ്യയിച്ചു് തൊഴ്ച നിരന്മാടു അഭിപ്രായം ചൊണ്ടിക്കുന്നില്ല. ഏറിസ്സാമേനോന്നു പറത്തിട്ടുണ്ട്.

ഹര—എന്തു പറത്തിട്ടുണ്ട്?

സെല്ലു—(സദി:ന്യാഭാവത്തിൽ) സ്രീക്കോട്ടു അദ്ദേഹ ചിക്കന്തു നല്പത്തല്ലുന്നു.

ഹരലൻ—എന്ന് എവിടെ പറത്തിരിക്കുന്നു? അദ്ദേഹ തതിന്റെ പുന്നക്കണ്ണലൈ തൊൻ എടുത്തുകൊണ്ടു വരട്ടു. (അപാകാൻഭാവിച്ചു.)

സെല്ലു—അല്ലെ, ഏറിസ്സാമേനീസ് അല്ലെ. മെമിസ്സാള്ളീ സാണു.

ഹര—ഒമമിസ്സാള്ളീസ് രാജുനീതിജ്ഞനായിരുന്നു; അദ്ദേഹ റത്തതിനു ഇതിനെ സംഖ്യയിച്ചു എന്തു പറയാനാണുള്ളതു?

സെല്ലു—അല്ലെങ്കിൽ സേമോള്ളീസായിരിക്കാം.

ഹര—തൊൻ സേമോള്ളീസിന്റെ ഗവഡം പ്രക്രതുകൊണ്ടുവരാം. അദ്ദേഹം അഞ്ചേരെ പറത്തിരിക്കുന്ന തെവിടെയെന്നു കബനിച്ചുതരാമോ? (അപാകാൻ.)

സെല്ലു—കാഞ്ഞം അഞ്ചുംത്തിലായി. പ്രകിക്കേ ഏറിസ്സാ ഫീനിസ്സും സേമോള്ളീസ്സും നേരപോലെതനു, രണ്ടുപേരുടുമും കൂതികൾ തൊൻ വായിച്ചിട്ടില്ലെ. അതു് എന്നർ അഭിപ്രാധമാണ്—എന്നാർ വലിയവത്തെ പേരോടു ചൊത്തു പറത്താൽ അതിരാ

വിലക്കുമെന്ന വിചാരിച്ച് അങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയി. ഈ ചെണ്ട് അവാതട ക്കു തുതികൾ പറിച്ചുകഴിത്തിട്ട് ഇപ്പോൾ സംസ്കരം പറിക്കായി. അതാ അവർ വന്നുകഴിത്തു. അതിനമുഖ്യം ഇവിടെ നിന്നു കടക്കാൻ. (ചോക്കാൻ)

(നാലത്തു പുസ്തകങ്ങളുമായി വഹലൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വഹലൻ—അല്ല! അച്ചുൻ കടന്നകളുണ്ടതാ! നാടിയാണുന്നും തൊൻ വിടില്ല. കാണിച്ചതയുക്കതനെ വേണും. (പുസ്തകങ്ങൾം നിലവത്തുവച്ചിട്ട് വഹലൻ അച്ചുന്നെൻ്റെ കൈപ്പും പിടിച്ചുകൊണ്ട് പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വഹലൻ—ഇരിക്കുന്നും. പ്രജനിട്ട്, ചുവിടെപ്പുന്ന കാണിച്ചതയും.

സെല്ലു—ഇതൊന്താൽ മാഖാർക്കാറും! കാണിച്ചതരാൻ ഭാവമില്ലെങ്കിലോ? എന്തുചെയ്യും?

വഹലൻ—പിന്നെ പ്രജനിനു അങ്ങനെ പറഞ്ഞതു?

സെല്ലു—പ്രജനിക്കു തൊന്തിട്ട്. നീ വലിയ കസ്തിക്കാരിയാണും; നിന്നക്ക് പ്രജനാട്ട് സ്നേഹമെന്തില്ല.

വഹലൻ—അച്ചും! പ്രജനിക്കു സ്നേഹമെല്ലാനോ? ഈ വാക്കു ചാറഞ്ഞാൻ അച്ചുന്ന തൊന്തിയെല്ലാ. അച്ചുന്നെൻ്റെ തയ്യുള്ളിക്കണ്ണിൽ തുടയ്ക്കുന്നതിലേക്ക് പ്രജനാട്ട് സ്നേഹപ്പെട്ടു തൊൻ കൊടുക്കിം.

സെല്ലു—വഹലൻ, പ്രജനിക്കു തെറ്റുപറിച്ചുപോയി. മാറ്റുതാ.

വഹലൻ—അച്ചും! അപരാധം പ്രജനാട്ട്. അച്ചുന്ന കൊടു സ്നേഹമെല്ലാഞ്ഞിട്ടാണും തൊൻ ഇങ്ങനെ അലക്കുന്നതും. പ്രജനിക്കു മാപ്പുതന്നാലും.

— സൈല്പ്പു — അപ്പു മകാളേ! നീ ചുന്ന പ്രാണങ്ങാളും സ്നേഹിക്കാശഭ്രംഗവും ഏനിക്കിഞ്ഞാം.

ചെലവൻ — (ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) എന്നാൽ ഈ വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ച് അസഹായീസ് നേരം പറഞ്ഞാ കുണ്ടല്ലോ?

സൈല്പ്പു — ഇല്ല.

ചെലവൻ — എന്നാൽ തിരിച്ചിതക്കമെല്ലാം നിന്താം — അച്ചു! തോൻ അലക്കാണ്യർമ്മദാനെല്ലുറി തൈകമുകുടിച്ചിണ്ട്.

സൈല്പ്പു — അരതൊതാനും കേരിക്കുന്നു.

ചെലവൻ — അങ്കുറുവം ഭാരതവപ്പും അനുമിക്കാൻ ഫോരി തന്നെല്ലാം ഒരു ഗ്രാമണിക്കുക്കുന്ന കണക്കുണ്ടി. അഡാർ ചക്രവർത്തിക്കയാട്ട് ചോദിച്ചു: — “ചക്രവർത്തി! ഭാരതഭൂമി കീഴടക്കിക്കഴിത്താൽ പിന്നെ ഏതുരാജ്യം ദിയിക്കണും?” “ചീനം.” “അതിനും പും” “അതുവർഗ്ഗിക്കാം?” “പിനിറ്റും” “ഔരോപ്പും” “അതുംകഴിത്തും?” അല്ലെന്നും അരലോചിപ്പുവരിനും പും അങ്കുറുവം പറഞ്ഞു. “അതുംകഴിത്തും” നിന്നേറിക്കു വയറുന്നിബായ കേൾബംതരയം” ഗ്രാമം സാൻ ഉത്തരമായി ചോദിച്ചു: “മോജനം ഇരുപ്പാർത്തനെ തരാത്തുതെന്നു്.”

സൈല്പ്പു — അ ഗ്രാമംനാൻ വലിയ വയറനായിതനു എന്ന അതാനുണ്ടാ.

ചെലവ് — അല്ലെന്നു്!, അങ്കുറുവം മരാനായ ഒരു തത്പര്യം രാജിക്കുന്നു. മരശ്ശുന്നേരും ഉത്താരയ്ക്കു് അവസാന മില്ലു. ഭാർത്തനികനായ ഡൈഡാജുവരിസ് അതിനു വിശ്രായിക്കായിതനു. ജീവിതത്തിലെ അവസ്ഥയെ

ഈ പ്രത്യക്ഷാ ക്ഷയിച്ചാമോ അതുന്തൊളം അദ്ദേഹം ക്ഷയിച്ചവനു.

സെല്ലു—അഡാർഡ ഒരു വലിയ മുർഖാർഡികൾനെന്നു അഭയിരിക്കണാം.

ബൈല—മുർഖനോ? അലക്കാഡിയർ ചക്രവർത്തിപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദർശനാത്മം പോയിതനു. ചക്രവർത്തി അദ്ദേഹത്തിനും പറഞ്ഞു. “ഞാൻ ക്ഷവനവാഴുയിയായ അലക്കാഡിയരാണ്. അങ്ങു” പ്രത്യും അവശ്യമുട്ടുട്ടാലും തരാൻ തയ്യാറാണ്. എന്നാൽ മഹമാണ് അദ്ദേഹം ഇഷ്ടതു്?”

സെല്ലു—അഡാർഡ ഒരു വലിയ ജമിഡാരി അവശ്യമുട്ടുകൊണ്ടു.

ബൈലൻ—ഇല്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:—ഇംഗ്രേറൻ അപ്പീക്കന യൂചാതെ മരിച്ചാതെ നിന്നനാൽ മാത്രം മതി. മറ്റൊരാറുവാം എന്നിക്കില്ല.

സെല്ലു—അഡാർഡ ഒരു ഭാന്തനാണോ അലക്കാഡിയർ വിചാരിച്ചു കാണാണോ.

ബൈല—അദ്ദേഹനെയല്ല. “അലക്കാഡിയരല്ലാതെ വന്നാൽ സദ്യാജനീസ് അവാനാണ് ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നതു്” എന്നാൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്.

സെല്ലു—‘അലക്കാഡിയർ അല്ലാതെ വന്നാൽ! ചക്രവർത്തി വലിയ ചതുരന്തനു. (ചിരിച്ചുകൊണ്ടുവോ കുന്ന.)

ബൈല—റാ മന്ത്രി! നിന്നക്കും അനുശ്രാന്തി സുവന്നെന്ന കാണമാൻ ശക്തിയില്ലപ്പോ. അക്കന്നനിന്നുകൊണ്ട് അനുശ്രാന്തി ക്ഷുച്ചവസ്തിച്ചുകാട്ടുകയും റംഭജിക്കയും ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഹടിച്ചെന്നു് അവ നും കഴുത്തു വെച്ചിക്കെള്ളുന്നതാൽ കൊള്ളും മെന്നു

നിന്നലാറുമെണ്ട്. പങ്കിൾ ഭയംനിമിത്തം അംഗീച്ചി സാധിക്കേണില്ലെന്നു ഉള്ളി. ഭൂമിയെ സഹൃദാരന്മാരുടുക്കിത്തന്നെ വിഴുങ്ങുമെന്നു നീ ഇപ്പറ്റിക്കുന്നു. മാതാ യസുന്നിയേ! ഈ മാതിരി രാക്ഷസനു നീ എന്തിനു ജീവം നൽകി! ജീവിപ്പേരും! അവിടുത്തെ ഈ ജീവന്നുസ്ഥിരെ തിരിച്ചുവിളിച്ചുണ്ടും. അക്കിമുതല്ലോ അവസാനവരെ ഭേദമല്ലാതെ മറ്റാനുണ്ടും. ശ്രദ്ധാലുമേ മേം!

രംഗം ദ.

സ്ഥാനം—ചങ്ഗകേരുവിന്റെ ഗ്രാമാല്പാനം.

സമയം—സന്ധ്യ.

(നദിതീരത്തു ചരായ തനിച്ചിരുത്തു് പാട്ടു്)

മോഹനം.

- 1 പ്രാത്യമഞ്ചതു വാഞ്ഛിതം ഒത്ത ദിഷ്ടപ്രാപമല്ലോ
വാഡിപ്പിച്ചത്തിൽ മിന്നം ചാതവാം മണി
 - 2 അച്ചതകരനികരം തുകിവാനിൽ വാണിട്ടും
വിമലചങ്ഗൾ വന്നകരം തനിൽവീഴ്മോ?
 - 3 എന്തിനേവം സന്തതം ഞാൻ ചിന്തിച്ചീടുണ്ടോ?
എത്രക്കാണ്ടും ദിർല്ലുണ്ടോ മൊത്തു ചങ്ഗനു.
 - 4 കേരംകൂടു! യത്തോഞ്ഞു! നിന്റെപ്പറ്റഭ്യാസിക
രാഗമയരാജിജിഞ്ചയ യാവാപിക്കുന്നു!
 - 5 കമ്പിതമായും തീന്തിട്ടുന്ന നിന്നുടെ ഗാത്രം;
സാന്തുരം നീ വ്യത്യചനിത കൈവെടിത്താണും!
- (ചങ്ഗമല്ലുന്ന പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ചങ്ഗമല്ലുന്ന—ചരായേ!

ചരാ!—മഹാരാജാഓവാ?

ചങ്ഗ—നിന്റെ അച്ചുനന്നവിടേ?

ചരാ—അറിഞ്ഞുള്ളടാക്കി നോക്കിട്ടുവാം (പോകാൻ ഭാവി ക്കുന്ന.)

ചങ്ങ—ചരായേ! നില്ലു.

(പെപദ്ധന നിനിട്ട് ചങ്ങമുള്ളുകൾ മുവള്ളു സു കഷിച്ചു താങ്കുന്ന.)

ചങ്ങ—യും ശജക്കിനാദേഹം പിന്നു നിജാന കണക്കിട്ടു ഈ സ്ഥല്ലോ.

(ചരായ മിഡാത നില്ലുന്ന)

ചങ്ങ—ചരായേ! നീ എൻ്റെ പ്രാണത്വാ കഷിച്ചു.

(ചരായ പിന്നും മിഡാത നില്ലുന്ന.)

ചങ്ങ—അതിനു നദി പറഞ്ഞാൻ തക്ക അവസരം ഇതേവ എ ലഭിച്ചില്ല. ചരായേ! ഞാൻ നിന്നോട്' അതു താം കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു.

ചരാ—(അരുംഗം ആരിതമായ സ്വന്തത്തിൽ) മരി. അങ്ഗു ഉച്ചുള്ളും

ചങ്ങ—പ്രത്യുപകാരത്രുചത്തിൽ ഞാൻ നിനക്ക്—

ചരാ—മഹാരാജാവേ! അതിനെന്റെ അവല്ക്കര നന്നം ഇല്ല. തന്ത്രം കേവലം പവർത്തിയജ്ജനഃം; ഉപകാരത്വത വിലയ്ക്കു വില്ലുാറില്ല. മഹത്തായ പ്രവർത്തികളെ വാസ്തവിക്കാം കൂടും. വിനിക്കു അവിടുങ്ഗത ജീവനെ കുഴിക്കാൻ സാധിച്ചു; അര ദുരംതന്നെന്നാണ് ഏനിക്കു തക്കവുരഞ്ഞാം. അതിൽ കാവിജന്തരാനം ഞാൻ അശ്വിക്കുന്നില്ല.

ചങ്ങ—ഈ കിഞ്ഞാരപ്പുദയത്തിനു് ഇതു മഹത്പദ്മാ! ഏന്നാലും—

ചരാ—മഹാരാജൻ! തന്ത്രം വാല്യംമുത്തേല്ലു മുഖയാ വിന്നോദം ശൈലിക്കുന്ന; യുദ്ധംചെയ്യാൻ അല്ലെന്നി

க்கள். எழுஙாத் வனவைமாறும் ஏனெப்பிள்கள் வரே மிழு. ரங்கத்துமூலம் டோசியூம் எனெப்பிள்கள் அவர்கள் சிதமாஸ். எனெப்பிள் பராய்கள் வாக்கிள்கள் கீர்த்தமே காள்க்குத்து. அதில்பினை ‘எழுஙாலும்’ எழுங்கு ஸங்கேதத்தினாணம் காட்டுமிழு.

உரு—ஏராயே! நீ ஒரே கடங்கம் வோலிரிக்கனா.

உரா—மஹாராஜாவே? எனான் புறுபகாரமொனாம் ஹ டிக்கனிழு. (வோகான் டாவிக்கன்.)

உரு—ஏராயே? நிழூ. எனான் ஒருக்காட்டும் சோடிக்கனா. உபகர்ண செழியேஷன் அது உபதுதவுக்களை ஒருந்தும் உபாஸினமாயிபெற்றமாடுங்கதற்கொடு என்கு? நீ நினீர் ஜெய்யுங்கோடு ஸஂடாஷனம் செழிக்கொள்ளிரிக்குதினிடிழு எனான் வங்கேடுங்க பகிளும் உடன் கடங்கக்கூடியுங்கன். ஹா உபாஸினதற்கு ஜூ சுருங்கவன்யா?

உரா—(அரஸ் பூட்டுப்பரத்திற்) உபாஸினதறையோ! (அல்ல னொரம் தலக்கிடிழுகொடு நினங்கேஷன் விளைக்கு ஸரிஸா பரஞ்சுதுறுத்துங்கனா.) அவிடுங் சிருபுங் செகிழும் பவ்தத்தினீர் ரை பரத்திற் நினங்கொடு என்கு ஸுஞ்சுப்பை னோக்காடுங்கோ? சிரங்கவற்று நம் பரங்கிக்கை பாவ்தஞ்சுளியுடை உபரிஞ்சு ரத்துநினங்கொடு கங்கிரஸ்துகிரஸ்னாஜ்ஜெட் ரங்கங்கை காலி யாடுங்கதற்கொடு களிடுங்கோ?

உரு—உடூ?

உரா—எழுங்கேபூாலும்து கராஜ்ஜெட் ஜீவிதம் அது நீதியில் லாஸ். ஒரை உஜஜ்பலாங்கரூமமாய லாத அது வேறுதொல் கங்கிரஸ்தையின் வோக்கன். பவ்தொபரினிழூ நாய்கர்ப்பிக்கை தாங்குவரயிற் வத்திக்கை நம் அவசூத காளான் கஶியுமோ?

ചുങ്ങ — ശരീ! ഇതിനാൽ നിന്മാദ്ധ്യാലുള്ള വരെ ശരിയായി അറിയാൻ എന്നിക്കു സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അ വാനശ്രൂമമായ അവരണ്ണ തിന്റെ കീഴിൽ ഒരു ഹൃസ യുണ്ട് എന്ന തൊൻ മനസ്സിലാക്കിട്ടുണ്ട്.

ചുരാ — കൂദത്തേരോ എന്ന പറയാതെ വബനശ്രൂമമായ അവരണ്ണം എന്ന പറഞ്ഞതു് മഹാരാജാവിന്റെ സൗഖ്യലും ലമ്മാണ്; എന്നാൽ മേഘം എത്തുന്നേരം ഇം ഇതണ്ണിരിക്കുന്നവോ അതുന്നേരാളും സലിലസം ഭാരസമുഖവുമാണ്. അതിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അതുന്നേരാളും തീപുമായ വിദ്യുത്തും കൂടിക്കാളുണ്ട്. തെന്തുംകൈ ഹൃദയമുണ്ടെന്നുകുലും അവിട്ടുന്ന അവിച്ചുപ്പോ. എന്നാൽ അ ഹൃദയം എത്തു വിപുലമാണെന്നും എത്തുമാത്രം ഭാവതരംഗിതമാണെന്നും കൂടി അവിട്ടുന്ന അർഥത്തിനുകുറിക്കിൽ!

ചുങ്ങ — ചരാദേഹ! ഇതു സംഭാവ്യമോ നീ എന്നിൽ അനുകരിക്കണമോ?

ചുരാ — മഹാരാജൻ! എന്തുകൊണ്ട് സംഭാവ്യമല്ല. ഈ ശ്രേംൻ അവിട്ടുന്നതേദ്ധ്യാലുള്ള ഇന്നങ്ങളുടെ, ശരീരത്തിൽ കൂടു അധികം നിരംകലത്തി; അതിനാൽ അവർ അധികാരംപുണ്ട് നിലത്തുനടക്കാതിരിക്കുന്നു. തൊൻ അഞ്ചയിൽ അന്നരക്തയായിരിക്കുന്ന എന്ന അവിട്ടുന്നതോടൊപ്പം അവിട്ടുന്ന ദൈഹികവും അവിട്ടുന്ന ദൈഹികവും അവിട്ടുന്ന വിചാരിക്കുന്നതു്? ദയാപൂർവ്വം അവിട്ടുന്ന ദയവിടി ഫ്രേമിക്കുതും; തൊൻ അതു് കൈനിട്ടി വാങ്ങിക്കയും ചെയ്യും. എന്നെതാങ്കു അപരിശുദ്ധത! കൂദത്തിനുണ്ടെങ്കു പവർത്തിയവനിൽ! അവിട്ടുന്നോ? മഹയയിലെ ഓവ

സുതനായ മഹാരാജാവ്. എന്നിൽനാലും തൊൻ
അവിടുതേ വെറുക്കുന്ന.

(വേദത്തിൽ പോകുന്ന.)

ചങ്ങ —**ഹതാണ്** അതുതം! പ്രാണാക്ഷിബ്യയ്യും ഒരു മാതിൻി ഭർത്താനും നാരീചരിത്രം ഒരു അപ്പും അങ്ഗരജിക്കതനും. വളരെക്കാലാത്തിരമുഖ്യും സിഡി നടക്കുടെ തീരത്തുവച്ചു് അലക്കൂണ്ടുകുടുക്കുന്നതും സന്നിധിയിൽ അംഗിൽ സെല്ലുക്കുസിന്റെ കന്ദ്രക നിൽക്കുന്നതു് രീ ക്കും കാണുകയുംബാധി; ഇപ്പോൾും അവക്കുടെ കുരാ അത്താപ്പുണ്ടാമായ ആ സജലദുഷ്ടി ഹാമ്മയിൽ വരുന്നു. അതു് പ്രേമമായിൽനാണോ? അതോ കേവലം കുത്തജ്ജൈതനോ? ആ ധവനവാലികയുടെ ആകാര സുഷ്ഠുമ മഹാസമുദ്രത്തിലെ നിലാജലരാശിക്കപരി അവതരിച്ചു ഉഷ്ണസ്ത്രനാപോലെയും രക്തവണ്ണാമായ ജപാപുണ്ണംഗിരുടുടെ നടക്കു് വിരിഞ്ഞുനില്ലെന്ന പാനിനിർപ്പുണ്ണംപോലെയും അവർം ഒരാൺചു. ആതൊക്കെ പോകട്ടെ. തൊൻ എന്തിനോ? അതു് വെറും ഒരു മധു രസപാളം!

(ചങ്ങകേരു പ്രവേശക്കുന്ന.)

ചങ്ങ —അതാ ചങ്ങകേരു വരുന്നു.

ചങ്ങകേ—സദോകര! ഇന്നരാത്രി മഹാരാജന്നന്നു ബാലികഴിക്കുന്നുമെന്നു് ബ്രാഹ്മണന്ന് ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.

ചങ്ങ—(വിസ്തൃഥും) എന്തു്? ബലിഭാനമോ? ബ്രാഹ്മണന്നു ആജ്ഞാപ്പുണ്ടോ? തൊൻ ആതു്? മഹയാരാജാവും വല്ലോ? ഇം ശ്രമങ്ങളും ആഘയാധനങ്ങളും എല്ലാം ഒരു ബ്രാഹ്മണന്നു പ്രഭ്രതപ്രതുപമായ ഫോമാശ്രി

യിൽ ചെതലാസുചനം ചെള്ളാനായിട്ട് മാത്രമാണി
തന്നോ? ചരുക്കേതു?

ചരുക്കേ—സഹായം!

ചരു—ഈ പ്രാണഭണ്യം നടക്കകയില്ല. ഞാൻ അവ-
ന മാപ്പുന്തുക്കന്ന. ഏന്നീര അജ്ഞാപത്രം വാ-
ങ്ങിശ്ശാണ്ടു പോധുക. ചരുളുപ്പേന്നീര അജ്ഞാപ-
ത്രം—പ്രാത്മനയല്ലെന്ന ചാണക്കുന്നോടു പറയു.

(ചരുക്കേതു പോക്കനാ.)

ചരുളുപ്പു—മുാഹമ്മൻ! ഇതു സ്വഭാവമോ!
അതലോചിക്കാതെ—എന്നീര അനവാദംകൂടിടാതെ ന
ഡാ വയലിക്കുപോധും! അനുയർത്തും! ഞാനദ്ദോഡി-
ചാണക്കുന്നീര ചെകയുംബെ ഒരു പാവമാത്രം! നട
പ്രില്ലാത്ത കാല്യമാണതും.

(ചരായ വിശ്വം പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചരായ—മറരാജുന്ന്? അവിടുന്ന എനിക്ക മാപ്പുതരണം.

ചരുളു—എന്തപരായത്തിനും.

ചരായ—എന്നീര ശാലുത്തിനും—അവിനയത്തിനും.

ചരുളു—നീ ഒരു അപരാധവും ചെയ്തില്ല. നിന്മക്ക്
എന്നോടു ചെറുപ്പാണാണുതെങ്കിൽ, അതിനെ തുറന്ന
പറച്ചുന്നതിൽ എന്തുണ്ടോഹം?

ചരാ—ഞാൻ അവിടുതെ ചെറുക്കകയോ! ധാതൊരവൻ
ജാഗ്രതവസ്ഥയിൽ എന്നീര നിത്യയ്യാനത്തിനും
നിദ്രാവസ്ഥയിൽ സൃഖസപ്ലാത്തിനും വിഷയമായി
രിക്കുന്ന; ധാതൊരവൻ എനിക്ക ഈ മഹത്തിലെയന്ന
മായും, ഹരത്തിലെ സപ്രീമായും വിളഞ്ഞുന്ന; ധാ-
തൊരവൻ ഒർജ്ജനം എനിക്ക തീത്മമായും അ
ദർശനം അഭിശാപമായും ഇരിക്കുന്ന!

தேடாக் கவருக்குப்பா? எதான் சுறுஞ் தால் வரசுத் து். பீணாலும் வெடுத்தால் கொடுக்காமென்ற் பீணி சூ அதற்கெழுள்ளு”.

சுடு—பீறுகொள்ளு? எதான் நிழங்காக் பீறுவென்று?

ஏலா—பீறுவென்று? பீறுவென்றிலூ—பீண மோடிக்கை. அபிடிக்கான் அத்துறைத்திலும்தான் தொடு வேயும் உடனடியாகதிலேவதும் நிதியதும் ஸவ்காடி கமாய ஶாந்தியேயும் அப்பாரதித்து. அபிடிக்கான் பீணிர் பூஷ்ணித்தினின் ஸஂஸாரம் கூடுவங்கேயும் விலுப்புமாகி. அபிடிக்கான்திட்டுரியும்து மின்தயிலான் பீணிர் அஸ்தித்தான் லினமாலினிக்கானது. எதான் வாசிக்கானது” ஸப்புற்றிலே நாங்களுக்கிலே பீண” பீணிக்கை நிதுயமிலூ. பீணிடு” பீறு வென்று பீண அபிடிக்கான் சொல்லும் நியூர!

(கருத்து.)

சுடுமூல்—ஏலாலே (அஸ்திரவூர்த் தொழுதெக்கவிடிக்கான.)

ஏலா—வேளை! வேளை! பீணை, தொட்டத்து—தொட்டத்து. ஹா ஸுத்தமாதுத்தால் ஸவ்வாங்கனத்திலும் கை விழுதுப்புவாரம் உடன்கூனா. பீணிர் உஸ்தியூம் கலீத்திவின் காங்கூபாதுங்கோலை யெங்கென்றும் தமாயிரிக்கான. ஹஸு—எதான் ஹா உங்காதெதை அத்தகைன் குழுமிக்கான்டு.

(வேற்றுகிற் தோக்கான.)

சுடுமூல்—பீணதாராங்காது! எதான் ஹதுகாலமாயிருத் தை ஸங்கோதியெழுப்பாலை டளித்து அஸ்திரி வாய்க்காலமாங்காது!

രംഗം സ.

(ചാണക്യാർഥ അംഗരക്ഷിക്കാം. വാന്നുന്നമുന്നൊന്ന് നിലയിൽ നഘൻ നില്പുന്നു. അട്ടത്തു് ഒരു വാളും ചുപക്കാവുവും ഇരിക്കുന്നു.)

ചാണ—എത്തുവ്‌മറ്റാരാജന്നു! ഇതേവരെ മ്രാഹമണ്ണ പ്രതാപം നശിച്ചുചൊലിപ്പുന്ന നിങ്ങൾ കഴഞ്ഞാറി ഇംഗ്രേസ് മുൻപുന്ന് മുർപ്പവന്നല്ല; അതിനാലാണു ബാധകരിൽ ഒരു ഉപരിഖായി മസ്തിഷ്കത്തെ വച്ചിരിക്കുന്നതു്. അത്യുപാപികളും മുർപ്പനാരായിക്കുന്നില്ല; അതുകൊണ്ട് അവർ മ്രാഹമണ്ണക്ക് ക്ഷതിയിരുന്നാരോഹണാറിം ഉപരിഖായി സ്ഥാനം കല്പിച്ചു. മ്രാഹമണ്ണനു അടക്ക നാതിനു് അതക്കും രക്ഷിച്ചില്ല. ഭാരതം ഭാരതമായിരിക്കുന്നിടങ്ങന്താളുംകാലം മ്രാഹമണ്ണൻ സമൃദ്ധായതെന്നിരിക്കും. അവിനാടരാജം ഏല്ലാം തുലന്തുചുപാകും.

നഘൻ—ഈ ദാംഡിക്കാഡാഷനാം കേരിംഗ്രീക്കാനാദേശാച്ചിനു ഇത്തോടു വരുത്തിയുതു്?

ചാണ—അണ്ണു! ഈ വാദ്യം കണ്ണില്ലോ? അതാ അത് ചുപക്കാവുത്തും കണ്ണില്ലോ? ഏന്നിട്ടും നിങ്ങളെ വിളിച്ചുവരുത്തിയതാതിനാനു നിങ്ങൾ ചേയാം ചുംക്കിക്കും. നിങ്ങളുടെ രക്തംപുരം കൈകുള്ളാൽ ഈ തലമുടി കെട്ടുമെന്നു ഞാൻ അനും പ്രതിജ്ഞയെ ചെയ്തില്ലോ? ഈ താം അനാക്കി! അത് മുടി ഇന്നേവരായ്ക്കും കെട്ടിട്ടില്ലു. ഏതാനിനാ വിളിച്ചുവെന്നു് ഇപ്പോറിം മനസ്സിലാഞ്ഞാറി?

നഘൻ—നിംഗ്രേഗായ ബാദ്ധിന്യ വയിക്കുന്നോ? ഇതായിരിക്കാം നിങ്ങളുടെ സന്നാതനയമ്മം.

ചാണ—എന്തു്? മ്രാഹമണ്ണനും അട്ടക്കൽവനു് ക്ഷതിയൻ സന്നാതനയമ്മം പാവിച്ചിക്കാരാദേശാ?

നാൽ അകർച്ചി. ഇതു വിഭൂഷണ; മുത്തുവണ്ണമാണ്. മൂർഖന്നനായ ഞാൻ വിധിക്കുന്നു.

നാൻ — എന്തപറായതിനോ?

ചാണ — മൂർഖത്വം എന്ന അപരാധത്തിനോ — മൂർഖ സ്വം അപദാരിച്ചു എന്ന അപരാധത്തിനോ — മന ലീലാജോ? ഞാൻ ഈനു വിചാരണനടത്തി വിധി കല്പിക്കുന്നു. അതിനോ എന്നിക്കു അധികമാരുംണ്ട്. ഒസ്യീകരാരെ! ഇവന്നു യുപഗ്രംഭത്തിൽ വെസ്തിക്കു.

നാൻ — ചാണക്കു, ഞാൻ കാര്യാധനങ്ങാട്ടം നിങ്ങളോ ടും ശരന്നായം അവത്തിച്ചുപോയി; എന്നിക്കു മാറ്റു തരണം.

ചാണ — (ചൊട്ടിച്ചിരിച്ചിട്ട്) ശൈ! അക്ഷരംപുതി ശൈ! നാൻ! ഈ ദിക്ഷുക്കൾ കാല്പാദവിശം നിങ്ങൾം ക്ഷമാപണംചെയ്യുന്ന തൗദിവസം വരുമെന്നും ഞാൻ മാറ്റുതരികയില്ലെന്നും അനു പറഞ്ഞി തന്നതും ടാക്കന്നില്ലോ?

നാൻ — മൂർഖനാം — ഞാൻ പ്രാണിക്കു തേടുന്നില്ല. ഞാൻ ക്ഷതിയന്നാണ്. മൂർഖനാപ്രഭത്രാത്ത തേട്ടുപോവും ഞാൻ മാനിക്കന്നില്ല; ഇരു രാജാവിനേയും മാനിക്കന്നില്ല. ശണികാവുതനു ഞാൻ വെറുക്കുന്നു — മുത്തുശ്രയം എന്നിക്കില്ല. നിങ്ങളുടെ അതിബാതാംമായ നേതൃത്വങ്ങളും ഞാൻ തുകരി മായി ശണിക്കുന്നു; എന്നാൽ ചെയ്തുപോയ തെററി നു ഏറുപറയുന്നു; അതിനു ക്ഷമാപണം ചെയ്യുന്നു. പ്രജകളുടെ സന്ധത്തിനു അപദാരിക്കതെ കിവണ്ണുവും നാഹത്രുചെയ്യുതക്കവണ്ണുവും ഞാൻ അതു നീചനായിട്ടില്ല. സംസ്കർഥാശനത്താൽ

—വിം തൊറ്റുകൾ ടെ ചയ്യുപോഡി. അതിനമാപ്പേ
ഒച്ചടിക്കുന്നു. കാത്രുാഡൻ —

കാത്രുാ—(കമ്പിതസ്പരംതിൽ) നന്ദി! മഹാരാജൻ!
തൊൻ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചാണ—സമർപ്പി! ക്ഷമയേ! ഇല്ല, ഇല്ല. ഈ ഭൂമി
ആരം മഹരാതവൻ തെള്ള അവരാധനയും ക്ഷമി
ക്കാറില്ല; അവിനും രേഖക്കിയും അവൻ കാണുകയി
ല്ല. ആദ്യാദി തന്നുണ്ട് തുള്ളി കള്ളിതകൾ
കൊണ്ട് ആക്കം തന്നുപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുംല്ല. ക്ഷ
മയല്ലോ മെശവികമായിരിക്കുന്നപോലെതന്നു ക്ഷമയും മെശ
വികംതനും. ദണ്ഡം മുന്നിൽ ഇരിക്കുന്ന ഏറ്റവും
കാണുന്നതു ആരം അവന്താപിക്കാറില്ല. രണ്ടായി
പിള്ളൻപോഴു തുടങ്ങം കേവലം ക്ഷമയാൽ വിണ്ടും
മുറിക്കുന്നതായി തൊൻ ടീട്ടത്തും തരിക്കലും കണ്ണി
ചുമില്ല. ചിന്ന ക്ഷമകൊണ്ട് ഏറ്റു പ്രയോജനം?

കാത്രുാ—എന്നാൽ നന്ദൻ വെറും ബാലനാണല്ലോ.

ചാണ—ബാലകനാണുകിൽ, ബാലകനെപ്പോലെ ഈ ഒരു
ക്കും. കൂട്ടിയാണുന്ന വിചാരിച്ചു് തീയിലേക്കു
കൈനിട്ടിയാൽ പ്രാഥൃതിരിക്കുമോ? അണി ത
നീറ കമ്മനിർബന്ധനയിൽ മുന്നപിന്ന നോക്കു
ന്നിപ്പ.

കാത്രുാ—എന്നാലും —പാണിനി —

ചാണ—(രേഖകിച്ചുവം ഭൂമിയിൽ ചവിട്ടിക്കൊണ്ട്) വി
ന്നും പാണിനി! ഇം റ.മയത്തു് പാണിനിയുടെ
പേരു ഇന്തി പറയുന്നയക്ഷം തൊൻ നിഞ്ഞെല്ലയും
വരനിക്കും.

കാത്രുാ—നന്ദൻ വെറും ബാലകൻ —

ചാണ — അഭ്യു പ്രിനിക്കും കാണാം. കാത്രുായൻ! വാറി
പ്രിട്ടി. നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കൈകൊണ്ടുനെ
ഇവനെ വയിക്കുന്നോ.

കാത്രു — എന്തോന്നു?

ചാണ — അങ്കേ! നിങ്ങൾക്കുന്നു! ചുത്തുരുജ്ജു പ്രതിക്രി
യ! അ ഏഴുപ്പതുമാസങ്ങളിലും പാശിലും സിലിനീ
ഷാർക്ക്. അവർ അന്നു തന്ത്രിനാവെണ്ടി കഴിഞ്ഞു. റ
തന്ത്രിൽ ചെങ്കു റാഹരാകാരന്ത ശാർക്ക്: — അവരുടെ
ടെനിപ്പുങ്ഗളുടെ കുളം ആവായിൽ മുത്രുപാരിട്ടിലു
കരാളിക്കുടാക്കണ്ണാതെയും ശാർക്ക്. നിങ്ങൾ റിങ്ങ
ളിടുന്നുടെ അ കണ്ണുകൾക്കുന്നു അവർ മുത്രുവടയു
ന്നതു കണ്ണുകൊണ്ടിരുന്ന പുന്നാളി തും ശാർക്ക്. നി
ങ്ങൾ അഭ്യരം പിതാവായിരുന്നിട്ടും അബ്ദിക്കണ്ണ
ഒക്കിരിക്കുന്നോ? കാത്രുായൻ! നിങ്ങളുടെ മഹില
ഉം അതിനു പ്രതിക്രിയ ചെയ്യുക.
(കാത്രുായനൻ വാറി കൈച്ചാം പ്രിട്ടുക്കുന്നു.)

ചാണ — പ്രിനിനു താമസിക്കുന്നു? രോപായികളെ ഇവ
നെ ചുപ്പിംത്തോണും വെറയിക്കു.

(രോപായികൾ നൂറുനെ വെറയിക്കുന്നു)

ചാണ — മുത്രുവാദ്ധാരാജാവേ! കാത്രുായൻ!

(കാത്രുായനൻ വയ്ക്കുന്നു അതോടുകൂടി ചുപകാഫുന്തി
നേരം ശാട്ടുത്തു ചെല്ലുന്നു)

ചാണ — മുഹാരാജനു! ഇതു ഗ്രാമംനേരം കുത്രുമല്ല
ഇപ്പോൾ ഗ്രാമംനും അതുപെട്ടു പുല്ലാം ഇപ്പോൾ
താഴിപ്പോയി. പ്രിതീയപരമുരാമനെപ്പോചെ താര
തവശിത്തെ നിഃക്ഷത്തിലുമാകി ചുഡ്യുന്നതിനും ചുഡി
ലനെപ്പോലെ ക്രൂയചുപ്പിന്മായ കരംനോട്ടതാൽ
നൂറുവംശം നേരീകരിക്കുന്നതിനും പ്രിനിക്ക് ഇപ്പോൾ

തോന്നുണ്ടോ? കലിയുഗത്തിൽ ഇതൊന്നും സാധിക്കാൻലില്ല. അതുകൊണ്ട് വാർഷിക ഉപദേശനിക്ഷേഖണി വന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ എങ്കിലും പാപകല്പമായ ഈ കലിയുഗത്തിലും ഭാരതവൈഷ്ണവരുടെ മാര്യാദ സ്വപ്നാവം കാണുന്നതുണ്ട്.(കാത്രായന്തരാചാര്യ്) കാത്രായന്തരാചാര്യും നാഡി ദിവ്യാദിവും നാജീവനിലൂടെ വാരംത്തിൽ വെള്ളും തയന്തിനേനാ വിജയക ഏകാജ്ഞയുടെ നതിനേനാ അത്യം ഇല്ല. നാദവംശം നിർബന്ധമായിരിക്കുന്നു.

(നാദൻ അത്തന്തനാദം ഘൃതപ്രചോദനിക്ഷേഖനം)

ചാണകി—ഈനി ഇവനു നിറുഹിക്കു(കാത്രായന്തരാചാര്യും വാർഷിക ഉച്ചത്തിനു.)

(പെട്ടുനാ ചന്ദ്രക്കര പ്രവേശിക്ഷേഖനം.)

ചന്ദ്രക്കേതു—നിൽക്കു. വാദ്യഗത്തെ അവിടെ വയ്ക്കു ശ്രദ്ധിക്കാം.

ചാണകി—എന്തുകൊണ്ട് ചന്ദ്രക്കേതു?

ചന്ദ്രകേതു—രാജാജ്ഞയെന്ന് (കാത്രായന്തരാചാര്യും വാർഷിക താഴുത്തിനു.)

ചാണകി—എന്താണ് ഇതിന്റെ സാരം ചന്ദ്രക്കേതു?

ചന്ദ്രകേതു—ഈതാ ചന്ദ്രമുഖംന്റെ ക്ഷമാപാത്രം. മഹാരാജ്ഞനുംനെ മോചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചാണകി—മഹാരാജ ചന്ദ്രമുഖംന്റെ കല്പന;മനസ്സിലായി. എന്നാൽ ഈ അതജ്ഞനെ എന്തില്ലെന്നും. വയ്ക്കു — കാത്രായന്ത.

ചന്ദ്രകേതു—അഞ്ഞെനെ അതജ്ഞനിൽ മഹാരാജാവുതന്നെ എന്തില്ലെന്നും. അതുവാരെ നാദനെ വയ്ക്കാൻ താൻ അംഗവാദിക്ഷയില്ല. എന്നാൽ രാജാജ്ഞയെ പാലിക്ഷേഖനം കണ്ടോ. ശീപാഖിക്കുണ്ടോ! മാറിനില്ലിൽ.

හාණ— ගරිසඩු හැසු — (ඡිපාහිකජ්ංගු) ගිණය ම
ඇවිචත්තෙන ගිලුළු.

හරු ගෙතු— ඩීරභව!

(සෙගායුක්ෂිගාස ඩීරභවගත ගාජනු ගෙස
ගික්කායම ප්‍රශ්නවලිසෙන.)

හරු ගෙතු— ගෙසගික්කාගත, ගහාරාජාවිගේ අතර
ගාපත්‍රාතම ගාපමරාජාවිගා රෝගිතුෂ්කයා
දූෂ්ක. ඩීරභව! රාජාවිගා ටිචරම අපතිතිතු.

(ඩීරභවග්‍ර ජෝක්ගා)

හාණකු— කාපායන! වාඩු ඩිංතුකාංක් ඩුගිනින
තකිස්පාටු ඇගාක්කින් ක්කන! මේංපාවතා
ඇතා? තගු! වාඩු'නෑ තගු.

හරු ගෙ— (මුළුනාදු තෙගම මුදුක්කති තෙයුගා.) නොක්
ඹුංමසෙක් මුයිලින් ගමිජාන; ඩුගාත් රාජා
ඡ්‍රෑනෙය පාලිසිතෙන තෙයු.

හාණ— ඩයිනු කාතුරායන!

(කාතුරායන් ටාර් මුයුම් තුළුන්; හරු ගෙතු
අත්සනාපත්‍රම කාඩ්බිසෙන.)

හරු ගෙතු— රාජාඡ්‍රී. (කාතුරායන් ටාර් තාතු නා.)

හාණ— කාතුරායන! තෙ ඩිගයුදු කාතුමිලු. ඩුංම
ගාග ඩරුමුවුන සිංහාසනතින් බුත්තාන්
ක්ෂියුමෙහින් ඇවිතෙනින් බුරක්වාගම ක්‍රි
යු. මු— ඩයිනු.

(කාතුරා උගන් ටාර් මුයුම් තුළුන් ආවිසෙන.)

හරු ගෙතු— රාජාඡ්‍රී පාලිසිනාතින් ඩුංම
තෙඟෙනු අකිවාගාලු තාන් අපතිත මධික්ෂිලු;
හාම් එරික්කෙන.

(මරු තෙනිනු මුහුණින් ගිගා මුර ප්‍රශ්නවලිසෙන.)

മും—നാൻിഹിന്തു ചെങ്ങുണ്ടിവ നാലോ? (കാത്രായന്ന
അൻറച്ചും ചട്ടകേരുവിന്റെയും മദ്ധ്യത്തിൽവന്ന
നിൽക്കേന്നു.)

ചന്ദ്ര—(സംഗ്രാന്തനായിട്ട്) അരങ്ങേ! അവിടുന്നോ?

മും—അരുതെ! തൊന്തരവന്നു! എന്തെന്നും അരുളുതുയാണോ;
വയിക്കു.

ചന്ദ്ര—അരങ്ങേ! നന്ദന മാപ്പുകൊടുക്കു.

മും—(ധാസ്യസ്സുചക്കാശി ചിറിച്ചിട്ട്) കഷമയോ! ഇല്ല
തന കഷമയും ഇല്ല—എന്നിക്കു കഷമിക്കാൻ സാധി
ക്കാലു—തൊന്തർ മുട്ടാണിയാണോ—കഷമ മുംഗ
ഞയമ്മമാക്കുന്നു; മുട്ടേയമ്മല്ല.

ചന്ദ്രകേരു—കഷമ നിന്നുംയാംമാണോ—മുംഗണന്നമാത്ര
മുള്ളു യാമ്മല്ല. കഷമാഡാനത്താലുണ്ടാക്കുന്ന അപ്പാര
സ്വാനഭോഗത്തിനു മുംഗണന്ന മാത്രമേ അധികാ
രമുള്ളുണ്ടോ? കഷമ ഭാഗിരമീഡുടെ പവിത്രജലധാര
മൈന്നോനും സപ്രൂതത്തിൽനിന്നു ഭൂമിയിൽവക്കു
മുംഗനിട്ടുണ്ടോ. ഇഴ എന്നുതരംഗിണിയിൽ
സൂം ചെയ്യുന്നതിനു് എല്ലാവരും അധികാരിക
ഇംഗ്ലീഷ്. ഇഴശ്രദ്ധനേരിൽ കഷമ അക്കാദമത്തിൽനി
ന്ന ശത്രയാരയായി മത്രാവോക്കത്തിൽ പ്രവഹിച്ച
കൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ടോ? രോഗാക്രമങ്ങൾക്കാലത്തു് ഇഴ
കഷമ സ്വാസ്ഥ്യത്രാചിണിയായുംവന്നു നേരേ രക്ഷി
ക്കുന്നു; ദരിദ്രനു് ഇഴ കഷമ സഹിഷ്ണുത നൽകി ഭാരി
ശ്രദ്ധിക്കുന്നും കരയ്ക്കുന്നു. മാത്രായു് തന്റെ
സാത്താനങ്ങളുടെ ശൈലശൈലകാലത്തു് അവരോടു കഷ
മ കാണിക്കാതെപക്ഷം അവക്കു രക്ഷ ഏവിടെ? അ
മേം! അമേം! കഷമിച്ചാലും! തൊന്തർ മുട്ടക്കുന്നി ഫു
ത്തിക്കുന്നു. (മുട്ടക്കുത്തുന്നു)

ചുരു—ചങ്ങളെക്കു! നീമാതും കഷമാപ്പാത്മന ചെല്ലും. ഏ)വൻ അബാന്റ് ഈ പണ്ഡിതന്തിന്റെ കവാടം ഒഴിച്ചു, വൊളിശിൽവനിട്ട് ഏ)വൻറെ കാൽപിടിച്ചും പ്രാത്മിക്കനില്ലല്ലോ. നന്ദന വെദിയുടെ അവസ്ഥയിൽ ഞാൻ കാണുന്നണ്ട്; അവശ്യം ഈ ദ്രീനമായ അരങ്ങുമാണെന്നും കാണുന്നണ്ട്. ഏ)നിട്ട് അരത്തുകൾഡു ഉദ്ധരിച്ചു് എ)വൻറെ ദേഖിപ്പമണ്ണം തെപ്പുഭവാധംരാധിക്കണ്ണില്ലോ. നന്ദ! ശ്രദ്ധാണിയുടെ സ്ത്രീത്വത്തിന് ക്ഷാത്രിയല്ലോ എന്നും ദിവ്യഭരതക്കാർമ്മ മധ്യരജഗവുംണ്ടോ? ശ്രദ്ധാണിയും എന്നും കഷത്രിയവനിതയുടെപ്പുറംരാജത്താണോ? ഇല്ലോ—ഞാൻ കഷമിക്കയില്ല. പ്രാഥു കൊണ്ടുന്നാൽ ഞാൻ ശ്രദ്ധാണിയാണോ; ശണികയാണോ--വയിക്കു! ശ്രൂവമണം.

ചങ്ങ—എ)വനാൽ രാജാജ്ഞനെ അലംകാരിയമാണോ.

ചുരു—ഈതു് രാജമാതാവിന്റെ അരജനയാണോ. ഞാൻ ദാസിയും ശണികയും അതണ്ണക്കില്ലോ ചങ്ങമുള്ളുക്കുന്നും ജനനിയാണോ. ഏ)വൻ നുത്താജ്ഞനിയും! വയിക്കും ഖവനു!

ചങ്ങ—മതി! ഞാൻ പരാജിതനായി. ഏ)ല്ലാദേഹത്തും ഏ)ല്ലാകാലത്തും നാരിജീനന്തരിന്റെസന്നികടന്തരം ഞാൻ പരാജിതനാണോ അപാക്കുന്നു. (ചുരുഡെ ഏ) തന്ത്രിൽ വാരിംവച്ചു്) നാരിയുടെ ഒക്കലാശത്രം സ്വർഖിക്കാൻഅപാദ്യം ഏ)നിക്ക ശക്തിയില്ലോ.

ചാണ—കാര്യായന! വയിക്കു.

(കാലുംനന്നു വെള്ളുന്നു. നന്ദാന്റെ ശീരസ്സു് ദേഹ ന്തിരംനിന്നും വേർപ്പെടുന്നു.)

ചാണ—ഹ! ഹ! പ്രതിരീംസ ഇന്ന പരിച്ഛേണ്ടമായി. (ചാണകുന്നു തന്റെ കൈക്കുള്ള നന്ദാന്റെ രയത

തനാൽ റജിതമാക്കിയ ശ്രേഷ്ഠം മുടി ഏകട്ടിവയ്ക്കുന്ന്
അമന്നാതരം പോകുന്ന)

കാത്രാ—(നദൈൻറെ ശീരസ്സു് കൈകുംഖ പിട്ടാത്തിട്ട്)
തന്റെ ഏഴ് ചുത്തും ദിനിച്ചതിന് ഇതാണ്
പുതികാരം.

മുര—രഹാ പ്രീതാണു ചെങ്കുത്തു്! നദൈനെ വധിച്ചു?
രഹാ! ഞാൻ ഇതു പ്രീതിനു ചെയ്യു? അവൻറെ
പ്രാണാനെ കഷിക്കാനായി വന്ന ഞാൻ അവക്കു
വധിപ്പിച്ചു. (കൈകുള്ളാൽ മുഖം മരയ്ക്കുന്ന.)

(ചായമുള്ള പ്രവർഖിക്കുന്ന.)

ചായ—(നദൈൻറെ ശീരസ്സുക്കണ്ണ ദേഹപ്പെട്ട് ടിനോക്കം-
മാറിയിട്ട്) പൂന്താണിതു്?

മുര—അവർ നദൈനെ വധിച്ചു! ഈ മുഖത്തിൽ ആണ്
ഞാൻ ആല്ലോ സ്ഥാനം നൽകിയതു്; ഈ ദേഹത്തെ
തന്നെനായാണ് ഞാൻ മാറ്റാട്ടുചെത്തു ഉറക്കാറുണ്ടാ
യിതെന്നതു്. ഹാ പ്രീതായ കിനകമ്മാണു ചെയ്യു
പോയതു്. മകനെ ചായമുള്ളു! ഞാൻ പ്രീതാണു
ചെങ്കുത്തു്! (മുഖം തിരിക്കുന്ന)

ചായ—ആരാണു് വധിച്ചതു്?

കാത്രാ——ഞാൻ.

ചായ—ആരുടെ ആശഭ അനാസരിച്ചു്?

മുര—പ്രീ എൻറെ ആശഭ യാൽ. ഫേറു! ഗ്രൂവമണ്ണാ ഞാനൊരു
സ്ത്രീ—മുൻവയും ദുർബലയും ജനാനവർന്നിനയും
അതയു ഒരു നാറി!—പ്രീനാൽ ഗ്രൂവമണ്ണനായ അ
ണ്ണു് പ്രീനിനു് ഇതു ചെയ്യു? പ്രീയ പ്രീയ പ്രാവല്ലും
ഞാൻ ഈ മുഖത്തു ചുംബിച്ചിരിക്കുന്ന! നീ ഇപ്പോൾ
ഡും പ്രീയ പെപരാചികമായ ഉല്ലാസത്താട്ടുട്ടി

හූ ගිණෙමාදුකින බිරුදු ගෙ ගෙයිත්වයු
කොඳු ගිත්කෙන! (කාත්‍රායනෙන් ගෙ
යිත්ගින බිරුදු තාഴ ඩිසෝපාකෙන.)

හයුළු — බුද්‍යාහැන! ගිණයි රාජාභ්‍යතෙය ගිහේයි
සු. මුදු?

කාත්‍රා — අරුතේ!

හයු — බුද්‍යාහැනක් අවයුගාස්. අරුත් කොඳු,
පොතු බුගේර ගාන්තිත්ගින. නොක් ගිණෙහි
රාජාභ්‍යතිත්ගින වෙඩිජුරිත්‍රිරික්ෂන.

කාත්‍රා — මධාරාජාවේ! —

හයු — බුගිස් ගෙන ගෙරීනෙයි! බුගේර අරුත්
ලික්ඩුකේර ප්‍රාත්‍යාගලු ගෙන දුනාදුතත්
සි ප්‍රතුක්ෂලුදුතිකොටුක්ෂනක්, පොයුක!
දානාස් ගිණෙහි බික්ෂ!

(කාත්‍රායන් පත්‍රකෙ ගිණෙපාකෙන.)

හයු — ඩයුකෙතු!

හයුකෙතු — ඇගතිවෙ තෙකොටි මධාරුද්‍යාර රාජා
ඡෙයු ඩිපරිතමායි බුතිත්තුගිනාවු ඩයු
කෙතු අතිගෙ පරිපාලික්ෂනතිඛාකායි ප්‍රා
ශනපොවු ගත්කාතිරිකෘහිලු. බුගාර ගා
රීජානතින් සමුභාකාක්ෂනපාක්ෂි, නොක්
බිජුවිගෙකාර අයික්. ඉත්තෙලානාය් රීත්ර
පොක්ෂන.

හයු — අරමේ!

එර — මකෙන! නොක් ඩයු අපරායතින් බුගෙ
෉ ඩිතමාය ඩියතිත් බික්ෂිත්‍රාවු.

ചങ്ങ—(മുട്ടക്കുന്തി മുരയുടെ വൈക്കക്കാണ്ട്,
അമ്മ മുടുന്തെ അപരാധമോ? പുത്രൻറെ മുദ്ദവിൽ
മാതാവിന്റെ അപരാധമോ? അമ്മ പ്രജ്ഞാ
ചെങ്ഗാലും പ്രജനിക്കുന്നും അമ്മതന്നെ! ഇന്നൊന്നീ
ഇന്നുമിന്നു സ്വന്ധാദച്ചി തോറുണ്ടുണ്ടാണ്.

(കൈ കൈ നിഹതനായ നദിന്റെ ഭന്നക്ക് പ്രസർ
പ്രിക്കുന്നു; മറുപട്ടണത്തിൽ രണ്ടു കല്ലുകളും വെന്നുമിക്കുന്നു.

നദിലാം അക്കം.

രംഗം മ.

സ്ഥാനം—ചാണക്കുന്നുന്ന കുടീരത്തിൽ കെട്ടുവി.

സമയം—ഗോധുലീവേല.

(ചാണക്കുന്ന് തനിച്ചു)

ചാണക്കുന്ന്—പ്രതിവർണ്ണം പൂണ്ടംമായി സാധിച്ചു. പ്ര
നാൽ അതു് ഒരു ക്ഷണികമായ ഉണ്ടാക്കാം തന്നെ.
ഈ ദ്രോഢം അങ്കേ അവസ്ഥയാണെന്നു തിരിച്ചു വന്നിരിക്കു
ന്നു. വെള്ളിയിലലു കൊല്ലാവലുമൊക്കെ നിലച്ചിട്ടും
ഈ ദ്രോഡയിലലു അങ്കേ വാഹനാകാരങ്ങപനി പിന്നെ
ഈം കുറഞ്ഞുകൊണ്ടു. അഹായണ്ണുവരാംവിശ്വ വയ്ക്കാൻ
ക്കു എത്ര പാത്രം ഇല്ലോ. പ്രദയം കുമ്പിത്തമായ അ
റാറങ്കതാച്ചുടി അതിരംഗങ്ങിലും ഒന്ന് അതിന്റെയി
ങ്ങൾ കാംക്കാറിക്കൊണ്ടു. പ്രജനാൽ അതു് ഉണ്ടുനിശ്ചയം
സബ്രത ആലിംഗനം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അറി
ംക്ഷസി! നീ പ്രജനാം ചെങ്ഗാലു്? ഇതു വെറും
അംഗ്രേഖരാദനം തന്നെ.

(പ്രശ്നാവത്തിൽ ചുറിനടക്കണം.)
(രണ്ടാമതെ മുഴുവൻ പ്രവർഖിക്കണം.)

ചാണക്കുൻ — പ്രാന്താശ വത്തമാണോ?

ചാരൻ — കാതുായനൻ ശരൂ ബിന്ദൻ ശിഖിരത്തിൽ എല്ലാ തതിയിരിക്കണം.

ചാണ — ഏനെന്ന വല്ലതുമുഖഭാഷാ?

ചാരൻ — യവനമാർ സീന്യുനി കടന്ന കഴിഞ്ഞതു.

ചാണ — ഏതു ഭേദമായണ്ട്?

ചാരൻ — നാഭുലക്ഷ്യം.

ചാണ — ഒരി! പോയെട്ടോള്ളുക.

(ചാരൻ പോകണം.)

ചാണ — കാതുായന, നിങ്ങൾ പ്രാന്തം ഒരുപോലെ തന്നെ. അയ്യാപനകമ്മംകൊണ്ട് കാലങ്കേഷ്ടപാം ചെയ്യാമെന്നോ നിർവ്വാസനകാലഗ്രഹം നിങ്ങൾ ഉറച്ചു; പ്രിനാൽ ഇപ്പോൾ സെല്പുക്കേണ്ട വാദിൽ തുണ്ടിയിരിക്കണം. നിങ്ങൾക്കു പ്രിന്ദൻ മന്ത്രി ത്രപത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷു തോന്തിയിരിക്കണം. അതു സ്ഥാപ്തം — മുൻപൻ!

(രണ്ടാംചാരൻ പ്രവർഖിക്കണം.)

ചാണ — ഏതുവിശദ്ധം.

ചാരൻ — വിദേശാധികരം ഭലബലരായിരിക്കണം; ഒരു സസ്കേതവും ഉറപ്പിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ട്.

ചാണ — പിന്നോ?

ചാരൻ — മഹാരാജാവിന്ദൻ ശയനാഹാരത്തിൽ തുരങ്ങുവച്ചു ഇത്തവന്നെല്ലാ റബാതകമാർ ഒളിച്ചിരിക്കണം. അവർ മഹാരാജാവിന്ദൻ വരവു കാത്തിരിക്കുന്നാണോ.

ചാണ — അതു തൊൻ നേരാന്തേ കെട്ടുകഴിഞ്ഞു; അതരാണ്
അവയദേ പലപതി?

ചാരൻ — വാചാലൻ.

ചാണ — അരുക്കട്ടി, പോവുക.

(ചാരൻ പോകുന്ന)

ചാണ — ദൂർവ്വാചാലൻ! വീരബാല!

(വീരബാലൻ പ്രവേശിക്കുന്ന)

വീര — അവിട്ടുതെ അജ്ഞനെ ദ്വിതാണ്?

ചാണ — ചങ്ഗമുള്ളൻറെ ഉറക്കരയിൽ തുംഗംവച്ചു് ഒരു
മാതകനുബിരിപ്പുണ്ട്. ഒരു സേനയോടുള്ളി നി
ങ്ങൾ ചെന്ന് അവരെ ക്ഷേ വയിച്ചു കളിയുക.

വീര — അവിട്ടുതെ അജ്ഞനെപോലെ.

ചാണ — കുറം താമസിക്കുണ്ട്.

വീര — ഇല്ല.

(പോകുന്ന.)

ചാ — കൊള്ളാം! വത്തമാനം ഗ്രൂഡമായി അറിവാനുള്ള
ഈ പ്രവസാധം കൊള്ളാം. ഇതു് ചാണകുന്നേരു
സ്ഥിഖാണ്. ശ്രീരാമചങ്ഗൻ ചാരനുംരൂ നിയോ
ഗിച്ചിതനു ദ്വിനാളു തു് പരമായ്മംതനു. ദ്വി
നാൽ അതു തനിക്കുള്ള പോഷങ്ങളെ അറിവാനാ
യിട്ടു മാത്രമായിതനു. എന്നോ? മറ്റുള്ളവരിൽ
നിന്നുണ്ടാകുന്ന അപത്രുക്കളെ പരിഹരിക്കാനാണ്
ഈ പ്രവസം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്.

(ചങ്ഗകേരു പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചങ്ഗ — മുത്തേവ! അവിട്ടനു് ദ്വിനിക്ക് അഞ്ചലയച്ചി
തനോ?

ചാണ—അയ്യിതനു. ചങ്ങളുൾ ഇന്നരാത്രി ദാക്കി
സാത്രവിഴിയം കഴിഞ്ഞു് തിരിച്ചുവരുന്നു—നിന്നെല്ലം
അറിഞ്ഞിരിക്കുമ്പോ.

ചങ്ങ—അറിഞ്ഞു. നിന്നരാത്രിൽ ഒരു ഉഖ്യവം അതുണ്ടാണെങ്കിലും
നം എന്നും അദ്ദേഹം അതുണ്ടാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ചാണ—ഒരുക്കുന്നും വ്യാലും എമ്മുക്കിഞ്ഞു?

ചങ്ങകേ—കഴിഞ്ഞു; നിന്നരാത്രിൽ ശീപക്കാഴ്ചയുണ്ടായി
രിക്കും. വിട്ടതോടും ശൈലേയപനിയും ജീവജീവ
അമാധ്യവും ഉണ്ടായിരിക്കും—വ്യാനമാത്രമുല്ല—

ചാണ—അതുണ്ടാണെങ്കിലും. പുരുഷമായ ഒരു
ക്കുന്നും. വ്യന്താൻ” തുരിച്ചുനേന്നുതു്? പോ
രി ഒരുക്കുന്നും വ്യാലും നിന്തിവാരു്—

ചങ്ങകേ—ഇതെന്നാണ് ഗ്രാമവോ.

ചാണ—പോധുക! പരയുന്നതു കേരിംക്കു.

(അനീഞ്ഞിതഭാവേന ചങ്ങകേയു പോകുന്നു.)

ചാണ—പവിത്രവും ഉജ്ജപലവവും അയയ ഒരു മഹാരാജ്യം
കൈവിട്ടിട്ടു് എന്ന് വ്യാങ്ങണ്ടാട്ടു പോകുന്നു? ഇപ്പോൾ
ശും അ രാജ്യത്തിന്റെ അലോകമണ്ഡിതമായ ഓ
പരം ദൃഷ്ടിയിൽ പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അ സ്ഥി
തിക്ക് വ്യാലും അധികാരത്തിൽ വിലുപ്പമാണും
മുഖ്യം എന്ന് വ്യാളുകൊണ്ടു് തിരിച്ചുപോകുന്നില്ല!
പിരാച്ചി! വ്യാനന വിട്ടു ദുരത്തുപോ! എന്നും തിരി
ച്ചു പോകുന്നു. ഇല്ല—ഇല്ല—വ്യാങ്ങണ്ടാട്ടു പോകാ
നാണു്? എത്തു റംസുത്തെ അവലംബിച്ചുപോകും?
മായ, പ്രവാഹം, ചെഉആം, ഹത്യ ഇവയെല്ലാംചെ
ന്ന ഒരു രാജ്യമുണ്ടു്. അതിൽ ചിന്ത അഭിഷും;
കൊഞ്ഞാം! (ശീർഘവനിപ്പോസം വിച്ചുന്ന) രാത്രി

എത്ര അഭി? നോക്കേട്. (കിളിവാതിൽ തുറ ക്കൊ, പുനിലാ ചു മുൻകുഴുവിൽ വ്യാപിക്കുന്നു.) ഈ തൊത്താണ്? ഇതുവരെ ഇതു എവിടെപ്പോയിതുന്നു? എത്ര നയനാസേചനകമായിരിക്കുന്നു! ഈ ചാ ഗ്രീക്ക് മുകളിയും, താഴെയും; അടക്കത്തുറ, ദുരിയും, എ) നാദവാശ തിനാത്തതിൽ എല്ലായിടത്തും— ഒരു വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു! എത്രനാളായി ഞാൻ ഇതു കാഡിട്ട്; അതകാശത്തിൽ നിന്മലങ്ങമാരകലങ്ങൾ പൊജ്യാഘാടിരിക്കുന്നു; അവയ്ക്ക് താഴെയായി ജോ സീനാസ്ത്രാതയായ ഭാഗിരമി കളകളുംസ്പരശത്തിൽ പാടിക്കാണ്ട് പ്രബഹിക്കുന്നു. എന്നൊരു സൈംഗരം കിട്ടാൻ! മേ! പതിതപാവനി! മാതാ! മദ്ദ കിന്നി! എത്ര പുണ്ണംവലത്താലാണ് ഗോരമഗം നി നന്ന മത്തുപ്രഭാകരത്തു അനുഗ്രഹിക്കാൻ സാധിച്ച തു. ഈ മദ്ദവ്രദ്ധയത്തിൽ അര ഫേരിയുടെ ഉച്ഛ്വസം സതെത അങ്കരിപ്പിച്ചാലും. ഞാൻ അമേഖ! അമേഖ! എനവിളിച്ചുകൊണ്ട് നിന്നെന്ന കല്ലോലപരമ്പര തിൽ റത്തം വയ്ക്കേട്. ഈതു ചാണക്കു! നീ അ ധീരനാച്ചുനോ? ഈല്ല. എനിക്കൊന്നം കാണകയും വേണ്ട. (കിളിവാതിൽ അടച്ചുകളിയുന്നു)

(ഈ സമയത്തു നേപ്പട്ടത്തിൽ ഒരു ബാലികയുടെ കാന്നസ്പരശത്തിൽ) “ബാബാ ഒയിക്കേട്. അല്ലോ ഭിക്ഷ ത രണ്ണോ” (ചാണക്കുൻ പെട്ടെന്നു ചാടിച്ചിണിറിട്ട് പറയുന്നു.)

ചാണക്കുൻ—നീ അതു? അതുടെ സ്പരം? അക്കത്തു വരു.

(ഭിക്ഷുകനും ഭിക്ഷുകബാലികയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഭിക്ഷുകൻ—അല്ലോ ഭിക്ഷതരണോ! ബാബാ!

ബാലിക—പകർ അന്നം കണക്കെതയില്ല ബാബാ!

ചാണ—(അരുഹരപ്പും ബാലികളുടെ ഓക്ക് നോക്കിട്ട് ഭിക്ഷുക്കനാടായിട്ട്) അറ! ഭിക്ഷു! ഈതു രാത്രിയായിട്ട് ഭിക്ഷുജ്ഞ ഇന്ത്യൻമരാത്രുന്നു?

ഭിക്ഷു—ഈ നിരന്തരിൽ ഇങ്ങും വന്നതേഴുജ്ഞ; പകരം യാതൊന്നും കൂടി തുടിപ്പില്ല.

ചാണയു—ഈതെന്തു! പുനിക്ക കരത്തിൽ വന്നവോ അന്ന. അെ! ഭിക്ഷുജ്ഞാലിങ്ക! പുനിക്ക ദുർഘട്ടം നോക്കു—(ബാലികയോട്) ഒരു മന്ത്രം അടുത്തവയ്ക്കു (ബാലിക അടുത്ത ചന്ദ്ര നിർക്കുന്നു.)

ചാണകു—(അവളുടെ മസ്തകന്തിൽ തദ്ദോട്ടിക്കാണ്ട്) പിതൃക്കാരാ! ഈ നിശ്ചളുടെ മക്കളാണോ?

ഭിക്ഷു—ഒരു ദിവ്യാ!

ചാണകു—(ബിൽ പാരപ്രാസം വിച്ചിട്ട്) കുറേതെ നിന്റെ പ്രവരത്തു?

ബാലിക—മാധു.

ചാണ—നിന്റെ വിശ്വവിടെ?

ബാലി—വള്ളരെ ദുരത്താണ്—അപ്പു ബാബാ! തന്ത്രം വി

ക്രില്ലു—ചിഡപ്പും വല്ല സത്തനിലും പോയിക്കി

ടക്കം—ചിലപ്പും വല്ല മരത്തിന്റെ തന്നെ ലില്ലും.

ചാണ—നിന്റെ പാടാനവിശ്വാദമാ?

ഭിക്ഷു—പിതൃക്കാണ്ട് അഭിഭ്രതുത്തം. മാധു ഒന്നാ പാട്ട്.

ചാണകുൻ്ന്—അപ്പും ഇതനു വിശ്രമിക്കു—പിന്നെ മതി.

ഭിക്ഷു—പാടുന്നതിൽ ഒരു കുറിഞ്ഞവുമില്ല. തന്ത്രജ്ഞനു തൊഴിൽ ഇതാണ്. പാട്ട് മക്കളും!

ഒദ്ദേശി.

ഉംഗളുടെ മുഴുവൻ താരമ്പ്രാഥ
യരിപ്പിക്കിയാണും മറഞ്ഞുപോയിതെ.
യാം യാം അന്തർഭൂതാഹാസ്യാനുബാധം-
തരം നമാലാശ്വരൻ ഗാഡി നാശം കീകരം.

കയറ്റത്താടേവീ സ്ത്രീം ദയത്രും ദൈഖിച്ചു
വായനിയും കടപ്പായിം ശായം യന്നനം
പ്രജാനിരാഘവം മഞ്ജനനി! നാജാർക-
ശമാനിയാം എവാലാമാനിയിൽ താ വന്ന.

പ്രജാനിൽ ഒരു അപാരത്തിൽ വിളുക്കുന്നതിയും സ്ത്രീ
പുണന്നാലും മാഞ്ചാടണ്ണ ആവിംഠനനെ.
അടവിക്കിട്ടിപ്പലാഹിരിതടങ്ങളും
കടനിതാതവനികടം പ്രാവിത്തേൻ

ഇരുപ്പിരാനും എണ്ണാട്ടയികമായും സീത-
മൊയമരം ശ്രൂരമട്ടതെന്നും മില്ല്.
ഇടയ്ക്കിടമിന്നാൽ പിണ്ട തുള്ള യും നാ
കടനിശീമിനീപ്പട്ടം ശാതു തന്ന
തുനാനിതാവാതിരക്കിട്ടു; രികതമായും
യുറക്കരകാണ്ണു; ദേയന്നീശം ശ്രൂരും
പ്രാവിടെയെൻ്മാതാവെവവിടെയെന്നമും?
പ്രാവിടെനനിപ്പോയിയെന്നും ആവിംഠനനും?

അതുലിതപ്പേരുമധുമയമുള്ളി-
മുദം ഫേഡിച്ചു ദൈഖിയും നേരാദനം
അംഗാനത്തും ലാങ്കേരും ചരണതാരിണം;
പിടത്തുഭൂമിയിൽ പാരിച്ചുവെപ്പണി.
അവളുടെ പിന്നീടിന്തിരേക്കയില്ല
ഇവനവാസത്തിന്ത്രസുവയും ദ്രോവയും.

ചാണക്കുൻ—(ആമുഹത്തം) അന്നരാത്രിയും ഇരുതോടിരി ചാറ്റിക്കയ്യണായിതനു! ഏപ്പട്ടിനു ചാറ്റുൻ മുമ്പാ പടലംതാൽ മുട്ടെപ്പുള്ളുപോയി. ശീതമാത്തൻ വിള ക്കണ്ണചുകളുണ്ടു്. എം! എന്നുന്നുവും യുമി! അവശേഷി റിനിയും ചിന്തപൊരും സ്പർശിയസുവമതജുനു. എം ചാണക്കുാ! നിഃന്തര അന്ത്രങ്ങളിലും ക്ലോഡിയാക്കിക്കുക! നീ കൈകനിറയു സ്പാസ്റ്റിനാണായണ്ണരി കൊണ്ടുപാടുക. (ഭിക്ഷാ നൽകുന്നു, മക്കളും! നീ പോകത്തു്—അല്ലോ—അവഗം ഓഡായു—ദേഹം വിൻ വേഗം.)

(ഭിക്ഷുക്കുനും ബാലികയും ആദ്യത്തോൽ നിംബാ ക്കായി മറ്റമറ്റം പോകുന്നു.

രംഗം ഒ..

സ്ഥാനം—പാടലിപുത്രത്തിലെ രാജമന്ത്രിം.

സമയം—രാത്രി.

(മുരയും ചാറുകേതുവും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

മുര—ചാറുകേതു! ഇന്ന് ചാറുള്ളുൻ കാക്കിണായുവി ഇയം കഴിഞ്ഞു് മരയയ്ക്കു തിരിച്ചുവരുന്നു. എന്നി ടും നിരത്തിൽ അരാധാവശമൊന്നും ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതു്?

ചാറു—മല്ലി ചാണക്കുൻ അതോന്നും വേണ്ടുന്നു പറ ഞതിരിക്കുന്നു.

മുര—അതെന്തെനു? ഗ്രതാദേവൻ തന്റെ പ്രിയരിശ്യ നേരി വിജയത്തിൽ അനുമോദിച്ചു് അരാധാവശം നടത്താതിരിക്കാൻ വിശദേഖി രഹതുവെള്ളു?

ചാറു—അമേഘ! മല്ലി അതിനെ നിഃഷ്യിച്ചതിനു മതി ദായ കാരണം കാണം.

മുര—കാരണമൊന്നമില്ല. മൂറമണംഗൽ മുദയത്തിൽ
ഈ വിജയത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഇംഗ്ലീഷ് അങ്കരിച്ച്
കാണോ.

ചന്ദ്ര—എ വിജയത്തോടു തന്നും ഉപദേശിച്ചതു
അങ്കുരമാണാല്ലോ. അതു സമർത്ഥിക്കുന്ന ഇത്തരം പറ
യുന്നതു' ഉചിതമല്ലോ.

മുര—ഈതാ വാദ്യാലാധിം കേരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രമുഴുവൻ
വരുന്നവും ഒരുന്നാം. റാഞ്ചർമണിംത്തിന്റെ ശ്രീ
ബുരിത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട്, നഗരപ്രവേശസമാരം
രംഗം കാണുന്നു. (വേഗത്തിൽ പോകുന്നു)

ചന്ദ്ര—എന്ന—വള്ളരു നാളുകൾക്കുംരേഖിം—ജയലീപ്പി
യാൻ ദിലാക്കിക്കുന്ന സദേഹാദരമുഖം കാണാം. ഏ
നോതു അനുനദി! ചന്ദ്രമുഴുവ്! അവിടുന്ന് കഴിഞ്ഞ
ജന്മത്തിൽ ഏ)ന്റെ സഹായിസ്ഥമാദരംതന്നെ അര
ജിച്ചുന്നോ?

(നേപ്പലുത്തിൽ കൊലാഹലധും വാദ്യധനിയും
പത്രക്കൈയുത്തുക്കൈ 'ജയമനാരാജ! ജയജയ ചന്ദ്രമുള്ള!
പ്രിന ധപനിയും അധികാധികം അട്ടത്തുവരുന്നു. തന്നെ
നീരം പതാകാധാരികളും സെസനികൾഡേതാട്ടംകൂടി
ചന്ദ്രമുഴുവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ചന്ദ്രകേരു--സദേഹാദി! വന്നാലും (അതലിംഗനം ചൊ
ളുന്ന് ഭാവിക്കുന്നു)

ചന്ദ്രമുഴുവ്--ആക്ഷഭാവത്തിൽ, ചന്ദ്രകേരു! നിഞ്ചിംക്ക്
പ്രിന്റെ അഞ്ചൊപ്പതും കിട്ടിയില്ലോ?

ചന്ദ്രകേ--പ്രിയവരാ ഏന്താജ്ഞാപത്രം?

ചന്ദ്രമുഴുവ്--പ്രിന്റെ അതാരമനം പ്രമാണിച്ചു് നഗരത്തിൽ
ദിവക്കാഴ്ചയും ഉത്സവങ്ങും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നമന്നും
തിനെ സംബന്ധിച്ചു്.

ചയ്യേക്കെത്തു—കിട്ടി.

ചയ്യേമുള്ളു—അത് അരുളം ചീരുന്നുകൊണ്ട് പാലിച്ചില്ല?

ചയ്യേക്കെത്തു—മഹും നിശ്ചയിച്ചുതുക്കൊണ്ട്.

ചയ്യേമുള്ളു—ഈതു എന്നാരും അനുഭവിച്ചാണ്.

ചയ്യേക്കെത്തു! മന്ദാരാജാജും എന്നുണ്ടോ ചാണകാക്കുംനാം!

ചയ്യേക്കെത്തു—സദ്വാന്മാരും, കേള്ക്കാറും.

ചയ്യേമുള്ളു—ഒ മാലിച്ചുവിന്റു കീഴുന്നുവോ? മന്ദാരായിച്ചാൽ തൊന്തോ മഹ്രിച്ചോ?

ചയ്യേക്കെത്തു—മന്ദാരായിപബി ചയ്യേമുള്ളൻതെനാ.

ചയ്യേമുള്ളു—അങ്ങുംഡി?—

ചയ്യേക്കെത്തു—പുതിയവരാ!

ചയ്യേമുള്ളു—പ്രജനിക്കൊന്നാം കേൾംക്കണ്ണാ. മഹുംഡേവി വിളിക്കു.

ചയ്യേക്കെത്തു—അവിടുന്ന ശ്രദ്ധിച്ചുകെട്ടാണും. ഇതിന്റെ പ്രജനാ വിശ്വേഷകാർണ്ണമുണ്ടായിരിക്കുന്നും.

ചയ്യേമുള്ളു—പ്രജനിക്കു അഭ്യന്താനാം കേൾംകണ്ണാ; തൊൻ അരങ്കുറത്തിന്റെ അവധകാരം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട്.

ചയ്യേക്കെത്തു—അങ്കുറവം പറഞ്ഞു—

ചയ്യേമുള്ളു—അങ്കുറവം ചാത്രത്തെല്ലാം സപ്പയം ഇവിടെവന്ന് പുന്നെന്ന കേൾംപുറിച്ചുകൊള്ളും. മന്ദാരായിച്ചാൽ തൊന്തോ ചാണകക്കുംനാ പുന്ന തീച്ചുപറ്റുട്ടാണിട്ടുന്നും.

ചയ്യേക്കെത്തു—സദ്വാന്മാരാം അധിരന്നാവാരിരിക്കു! കേള്ക്കാലും!

ചയ്യേമുള്ളു—ചയ്യേക്കെത്തു! നിങ്ങൾ തൊൻ പരയുന്നതിനെ അഭ്യന്തിക്കുന്നില്ലോ! ഓപാചുക.

(ചയ്യേക്കെത്തു പത്രക്കൈ ചതുരക്കൈ ഓപാക്കന്ന)

ചായുള്ളു—അപേക്ഷാനിൽ തംഭേ കരെ കടന്നവോയി.
അതു് പ്രൈറർ ദൈയമുന്നത്ത ചലിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു കു
റി അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ട—പ്രൈറ്റോഫസ്സ്! അദ്ദേഹം!
ഖുക്കറി ഞാൻ—ഖല്ലു—അഭ്യുമായി സമാധാനം
ചോദിക്കാം. അവിനിച്ചാരച്ചുവാം നന്നം പ്രവർത്തിക്ക
യില്ല (ചുവി നടക്കുന്നു.)

(ചാന്നാഴുന്നും ചായുള്ളതു മും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ചാന്ന—മഹാരാജാവു ജൂലിക്കുട്ട.

ചായുള്ളു—(ആക്ഷഭാവത്തിൽ പ്രണമിച്ചിട്ടു്) മന്ത്രിവരി!
പ്രൈറർ ന റൈപ്പുവരാനാവസരത്തിൽ നിന്നു
ത്തിൽ ദിച്ചാഴ്ച നടത്തണമെന്ന് ഞാൻ അതജ്ഞാ
പിച്ചിയന്നാല്ലോ. അദ്ദീനാ പാബിക്കാതിരുന്നതു്
പ്രിയതകാണ്ടു്?

ചാന്ന—ഞാൻ അതിനെ നിങ്ങൾ കൂട്ടാണു.

ചായുള്ളു—(അല്ലെന്നും സ്കംഭിച്ചു നിന്നിട്ടു്) അതിനു
കാരണം അറിയാൻ എന്നു് ഈ ചുമ്പിക്കുന്നു.

ചാന്ന—ഒരു പ്രയോജനവും ഖല്ലു.

ചായുള്ളു—ഒരു പ്രയോജനവും ഖരല്ലുനോ?

ചാന്ന—ഞാൻ അഞ്ചേരി ചെണ്ടതു് നല്ലുപാലെ പത്രം
ബോച്ചിച്ചുവേശമാണു്.

ചായുള്ളു—അതിനെന്നു് കാരണം അറിയാൻ താൻ കാം
കുറിക്കുന്നു.

ചാന്ന—കാരണം അറിയാനുള്ള സമയം വന്നില്ല; വരു
ഡോപ്പിം പറയാം.

ചായുള്ളുന്നു—മഹാരാജി! മഹാരാജിപ്പതി താനാണു്.

ചാന്ന—(മദസ്തിതച്ചുവാം നോക്കിക്കൊണ്ടുനില്ലുന്നു)

ചയ്യ—മഹു! ഈ ഒലപ്പുതം ഏനിക്കു സഹിക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. തൊൻ ഇതിനു ബ്രാഹ്മികാരം ചെയ്യും.

ചാണ—വത്സ! നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിതനായിരുന്നുണ്ടി. അഥവാ ശാന്തനായും. (അംഗാരൻ ഭാഗിക്കുന്ന.)

ചയ്യ—മഹു!

ചാണ—വത്സ!

ചയ്യ—ഈ രാജുത്തിന്റെ അധിപതി തൊഴനാ ചാണ ആപണ്യിത്തനാ ചുനു അർത്താർ കൊള്ളാം.

ചാണ—മഹാരാജായോ ചയ്യഹൃഷിൻ.

ചയ്യ—എവിടെ? അതിന്റെ ലക്ഷ്യംമാനം തൊൻ കാണുന്നില്ല. തൊൻ എൻ്റെ സാത്രാജ്യത്തിൽ ഒരു വൈദി—എൻ്റെ ഗ്രഹത്തിലെ ഒരു ഭാസൻ-മാത്രമായിരിക്കുന്നു. മഹു ചാണകുൻ പാടലിപുത്ര ത്തിൽ നിശ്ചിതനായിരുന്ന് രാജുദോഹം അവരുടെ വിക്രാന്തൻ; മഹാരാജാവായ ചയ്യഹൃഷിൻ ദേശങ്ങൾ ശാന്തരഞ്ജളിൽ നിന്ന് അതിനും വക്ക് സമ്പ്രാഡിച്ചുകൊണ്ടു വരുന്നു. ഭാരതവർഷം മഹുചാണ കുന്റെ മുഖം ശാന്തമായെല്ലെങ്കിൽ കീർത്തിക്കുന്നു; അതു സ്നേഹം തനിന്റെ വിഷയമുണ്ടാക്കി കൊടുക്കുന്നതു് ഈ ചയ്യ ഹൃഷിൻ. മഹാരാജാചയ്യഹൃഷിൻ ചാണകുന്റെ അഭ്യന്തരായ നാലുശിരസുകനാളി നിവർത്തിക്കണം; ചാണകുൻ മഹാരാജാചയ്യഹൃഷിൻറെ അഭ്യന്തരായ ധിക്കരിച്ചുകൊണ്ടും ഇരിക്കുന്നു. എനിക്കും നിങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ ഉള്ള ബനാസം ഇതാണെങ്കിൽ, അതിനെ ഏതു വേഗത്തിൽ അടുത്തുകളും യാമോ അതുണ്ടു നന്ന്.

ചാണ—മഹാരാജാവിന്റെ ഇപ്പോൾ ചാണക്കുൻ
ലു മഹിപദം കാംക്ഷിച്ച് ഇങ്ങനൊട്ട് വനിയ്.
ഈതു ഞാൻ അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചരയു—അംഗിന ദൂന്യ് സമാധാനം കേരിലുണ്ട് തുണ്ട്
ഈ ചുറ്റിങ്ങുന്.

ചാണ—സമാധാനം ചാരിയാൻ ഞാൻ നിന്തുവിളി
ക്കിപ്പു.

ചരയു—ഈ തിള്ളാഴക്കാ! എസനിക! വെന്നില്ല.

(എസനിക്കൻ സഹാരഭാവത്തിൽ നിന്നുന്ന.)

ചരയു—സെസനിക്കബാഡു! (സെസനിക്കബാദു അട്ടക്ക
ശില്പി പോകാൻ ഭാവിക്കുവേ ചാണക്കുൻ തട
യുനു.)

ചാണ—കൂടുന്തോ ഈ അംഗങ്ങാരം ഇക്കാലാത്രതും പാടില്ല
മഹാരാജാഭവ! ഈതു ഞോക്കു. ഞാൻ മഹിസുമാ
നം ഉപേക്ഷിച്ചു കഴിത്തു. (മഹിയിടെ വേഷ
വിഭാന്തഃപിം അഴിച്ചുവയ്ക്കുനു.) മഹാരാജാഭവ!
ചാണക്കുൻ നിശ്ചിതനായി രാജ്യാനീഥിൽ ഈ
നീം കളിക്കയല്ല; ഇവിടെ ഇരുന്നു ഒരു വിചുല
സാത്രാജ്യത്തെ ധ്രൂവവിശി നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കും
ണാൻ. ഈതുനീം ചാണക്കുൻറെ രാജ്യദോഹം! അത്
വൊരുമാണെങ്കിൽ രണ്ടുപിടി ചൊറുമാതും; മരഞ്ഞു
പാണാൻ അയാളുടെ ശരൂ. അംബർഹാത്രിയായുംവരെ
ഐടീരാജുണ്ടാതിനു ഇരുന്നു രേണുവിഷയകമായ
കാലുംഞ്ഞെജുപുന്നി ചിന്തിച്ച് ചിന്തിച്ച് തല ചുണ്ണാ
കിക്കാണടിപിക്കുന്നു. ഈതു ഞാൻ പോകുന്നു.
നിഞ്ഞുടെ രാജ്യം—നിഞ്ഞമിന്തനെ ഭരിച്ചുകൊ
ജ്ഞക. (പോകാൻ ഭാവിച്ചിട്ട് വെള്ളുനു തിരി
ച്ചുവന്നു) അങ്കെ! പോകുന്നതിനുമുയ്യ് ഉത്സവം

വിരോധിച്ചതിനുള്ള കാരണമുട്ടി പറയേണ്ടയും. നാൻകെന്റു മഹി നിങ്ങളെ രാജുദേശനാക്കുന്നതിനു അവണ്ടിയുള്ള ഷയ്യുഗ്രുഞ്ചിൽ ഏല്ലോ തെക്കി വച്ച് തന്നെ. മുന്നരാത്രി ഉംവസമയത്തു് നാമരണ്ടു അക്കുമിക്കുന്നതിനുള്ള ലൈസ്സേസംഭാരംഡിം എ യാർഡ് ചെയ്തുചെയ്താണെന്നീ ചാരവാർ ദുഃഖവാ ഞാൻ അംഗിഞ്ഞു. അധുന്തു് നിങ്ങളുടെ രേഖനാ ഗാരതത്തിൽ തുരങ്ങുവച്ചു് ഏതൊരും അപ്പുകൾ, നിങ്ങളു കൊല്ലുന്നതിലോക്കും നിങ്ങളാണിച്ചിരുന്നു. അവരെ നിറുറ്റിക്കുന്നതിലോക്കും ഞാൻ ലൈ സ്സേരെത അങ്ങനോടു് അയച്ചു. (ഫോറാൻ ഭാവി ചുട്ടു് പിണ്ടും റിറിച്ചുവരുന്നു) ഈനി ഒരു സംഗ്രഹി തുടിയുണ്ടു്, വിജയിയായ സൈന്യക്കു് സിഡ്യുലുക്കി കടന്നു് ഇക്കൊരു ഇൻഡിക്കേഷൻമുണ്ടു്. ഇങ്ങനെന നാബി പൊട്ടു് രാത്രുക്കും വളരെത്തിരിക്കുന്നകാലം ഉംബരാ തിനുള്ളൂത്തലു്. അതുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ അതിനെ നിങ്ങളുംയിച്ചതു്. (ഫോറാൻ ഭാവിക്കുന്നു.)

ചന്ദ്രകേ—(ചാണക്കുന്നു കാല്പിക്കി വീണിട്ടു്) മുത്തേദാം മാറ്റുതരണോ!

ചാണക—സമാധാനം പറഞ്ഞുകഴിതേ; ഇനി മഹി സമാധാനം സപ്രീകരിക്കാൻ ചാണക്കുൻ രാജ്യാരില്ല.

(ഫോറാൻ.)

ചന്ദ്രകേതു—ബാഡിവര! രഹ്മിമഹാരാജേന സമാധാന സുചുത്തി റിറിച്ചുവിളിച്ചിച്ചാലും.

ചന്ദ്രമുഖ—എന്തിനു്? ചാണക്കുറാഡില്ലാരിതന്നാൽ രാജ്യം കാഞ്ഞുംഡിനു് നടക്കുകയിരുന്നു? ഇതു അവരുകാരുമോ? ഏതുംഡാഖാ! ഞാനിനാരു മുക്കാനായിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ ഞാൻ യുമാത്തുരാജാവായിത്തീർന്നു.

ചയ്യുകേ—സദോദാ! പ്രീതി ഉപദേശം കേരിംകുളം.
അരങ്ങേവത്തിനാ തിരികെ വിളിക്കു.

ചയ്യു—ചയ്യുകേതു! തൊൻ നിഞ്ഞുടെ ഉപദേശം അവ
സ്രൂപ്സ്വാദിപ്പ്. നിഞ്ഞുടെ വാക്കാശസരിയും തൊൻ
കയ തബണ ചാണക്കുന്നു അപാരാധം ക്ഷമിയും.
പ്രീനാർ അന്ന് പ്രീനിക്കു തെരിച്ചുപാഡി. മുഹമ്മദ്
ജാഹിർ ദൃംഗനാകുളം. തൊൻ രാജുവാശാഖിലും
പ്രീനിക്കു കയ രേഖകിയും ഇല്ല. പ്രീതി സദോദാദരാ
മാസ്ത്രുന്നത്തുകാൻപോലും പ്രീനിക്കു രേഖകിയില്ലാതെവ
നാദപാഡി. പ്രീതി രാജുത്തിൽ തൊൻ അതുമ
ഒല്ലാണാഡി! മാറാംജുവൈഷംകെട്ടിയാടാൻ മാത്രം
തൊൻ! അതിന്റെ ഇനി പ്രീനിക്കു സാധിക്കാലില്ല.

ചയ്യുകേ—മുരുദേവൻ ചെയ്തെന്നു മഹാരാജാവിന
വേണ്ടി അയിത്തന്നില്ലോ?

ചയ്യുപ്പൾ—പ്രീതി നന്ദയ്യുവേണ്ടിത്തന്നെന്നയല്ല ചാണ
ക്കുൻ പ്രീതി അനംജനായ നന്ദന കൊല്ലിയതും?
അവർ—ചാണക്കുറം അ കാത്രായനന്നംകുടി—നന്ദ
നെ എനിച്ചിട്ട് പെപരാചികമായ ഉല്ലാസ
അതുകുടി അവൻകുറ മുതാരീരത്തിൽ താണ്യവ
റുത്തുചെയ്യുതു് തൊൻ കണ്ണില്ലോ?

ചയ്യുകേ—പ്രീനാർ ശ്രൂ സിംഹാസനം അദ്ദേഹം മുലമ
ഇല്ല നിഞ്ഞലിക്കു ലഭിയതും?

ചയ്യു—സിംഹാസനം! അനംജനക്കൊന്നിട്ട് സിംഹാ
സനാദാവദാം ചെയ്യാൻ അത ലഭ്യിയും? ചയ
കേതു! അപ്രിയമായവാക്കു ഉച്ചരിക്കാൻ നിഞ്ഞു
വള്ളു ക്ഷമനാഡിക്കുന്നു.

ചയ്യുകേതു—അപ്രിയ സത്യം പറയാൻ ബന്ധുജനങ്ങൾ
സാധിക്കാനും ഉണ്ടാല്ലോ.

ചങ്ങളു— അ വാദ്യത്തു തുല്യമാർ തക്കിലാണ് ഒവം എന്തു്.

ചങ്ങകേ— (സപ്ലൈനേരം മിണ്ടാതിരനിട്ടു്) മഹാരാജാവും! കൂട്ടമിച്ചും. മേലിൽ ഞാൻ വാദ്യത്തു പാവിക്കുവില്ലെന്നു. പോകാൻ പ്രീനിക്കു വിടതനാലും. പ്രീനാൽ അതിരാചുന്നു് ഒരു കാഞ്ചി പറവാനാണു്. സന്ധവുള്ളകാലാള്ളു് അവിടുന്നോ് പ്രീനൻറെ സാദ്യത്തെ തെരു ഉപേക്ഷിക്കുന്നു; അതിരിക്കുട്ട—പ്രീനാൽ പിരിക്കാലാള്ളു് അതു അധികാരത്തിൽനിന്നോ് പ്രീനാ മോചിപ്പിക്കാതിരിക്കണെ! അവിടുതെങ്കു് പ്രീനാ കിലും സഹായം ഏതൊരവസരത്തിലെങ്കിലും പ്രീ നിൽനിന്നോ് ഉണ്ടാകുന്നതായി വന്നാൽ, അനോ് പ്രീ നെ വിളിക്കാതിരിക്കുതെന്നോ് ഒരു അപേക്ഷയുണ്ടു്. പ്രീനൻറെ ഇം ജീവൻകൊണ്ടു് അവിടുതെങ്കു് പ്രീനെങ്കിലും പ്രീനായാശനം ഉണ്ടെങ്കിൽ അഭിനവ തെള്ളപോലും വൈമനസ്യംകൂടിടാതെ അവിടുണ്ടോ് പാഠം ഒഴുഡിൽ അസ്ത്രിക്കാൻ ഞാൻ സദാ സന്നദ്ധനാാണു്.

(പോകുന്ന.)

(**ചങ്ങളു—** ഓച്ചുനേരം മിണ്ടാരെ ഖരനു. ഒട്ട നേരു സംഗ്രഹായ സൈനികമാർ പ്രാബല്യിക്കുന്നു. അം വരിൽ കരാളുടെ കൈയിൽ കരാളുടെ ശാംഗു് തുരിക്കുന്നു. അ റീറല്ലിനെ ചങ്ങളുടുന്നെങ്കുണിച്ചിട്ടു് പറഞ്ഞു.)

സൈനി— മഹാരാജാവു! ഇതു അ ഭലപതിയുടെ ശീരം സുംഭാണു്.

ചങ്ങളു— ഏതു ഭലപതിയുടെ?

സൈനി— ഇതുപത്തെല്ലാ ഫാതകമാർ തിരുമെന്നിലും പാളിയറയിൽ തുരകുവാളു് ഒളിച്ചിത്തനു. അനാഥ നിറുത്തിക്കുന്നാണിലേക്കായി മന്ത്രമഹാശ്രൂർ എന്നു

കൈയാണ് നിയോഗിച്ചിരുന്നതു്. അവരും ഇതുപെ തതിയഞ്ചുപേരെയും കൊന്നകഴിഞ്ഞു. ഈതു് പ്രമാ സ്ഥിരുടെ ശ്രീരം്മൂണം.

ചായുഹ—(ശ്രീരം്മൂകണ്ടിട്ട്) ഈതു് നായൻറെ സ്വാലാ നായ വാചാലൻറെ ശ്രീരം്മൂണാലേപ്പാ—ഒരി ഓഡാ ഷവാൻ.

(സൈനികനാർ പോകുന്ന.)

ചായുഹ—പിന്നുയും കരുതാണ് വരുന്നതു്.

(തെ സേനാഭ്യുക്കൾ ആവേശിക്കുന്നു.)

സേനാഭ്യുക്കൾ—മഹാബാജാധു ഇയിക്കാട്ട!

ചായുഹ—എന്താണ വിഷദേഹം?

സേനാ—വിദ്രോഹികൾ നാരാമാക്രമിക്കാനായി വന്നി തന്നെ പ്രിന്നാൽ തിരമേനിയുടെ ഭടകാർ അ വരെ കാടിച്ചുകളിഞ്ഞു.

ചായുഹ—നിങ്ങളെ അതിരേഖക നിയോഗിച്ചതാരാണ്? സേനാ—മഹിമവാദാരയൻ.

(ചായുഹുൻ ദ്യുക്തിപ്പാട്ടു ശ്രൂന്തിലേക്ക് നോ ക്കിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു. സേനാഭ്യുക്കൾ പോകുന്നു. ചായുഹുച്ചുൻ പിന്നുയും നോക്കിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നു)

രംഗം ഒ.-

സ്ഥാനം—സൈല്പുക്കല്ലിൻറെ ശ്രീബിരം.

സമയം—രാത്രി.

(സൈല്പുക്കല്ലും കാത്രായനനം)

സൈല്പു—പ്രിന്നാൽ അരയാളിടെ ഒന്നു ആറുലക്കുത്തോം ഉം വരുമാലേപ്പാ.

കാര്യം — ചാണക്കുൻ മന്ത്രിസ്ഥാനം കഴിത്തെതിനാൽ അത്
അസന്ന ഇള്ളുവാർഡ് വിശ്രൂതപ്പെലമായിഞ്ഞിന്നിമിക്കുന്നു.
പ്രീനിക്കു അഭിനന്ധനപ്പറ്റി ശരിയായ തെളിവു കിട്ടീക്കു
ണ്ട്. അങ്കുമണംനടത്തുന്നതിന്തു ശരിയായ സ
മയമാണ്.

സെല്പു — പ്രീനാർ നമ്മുടെ ഒസന്നും പ്രീണിത്തിൽ വച്ചു
ഉ കുറവാണ്.

കാര്യം — അവിടുന്ന് ഈ സംഗതിയിൽ ഒരും ദയപ്പേജും
ണ്ട്. ഏ ഓമഹാരാജാവിന്നു പക്ഷക്കാരായി നന്ന
രത്തിൽ ഒരുവള്ളും അരളുകൾ ഉണ്ട്. അവരെല്ലാം
ദബബ്വലസമിതം യവനരോടു യോജിക്കാൻ തീച്ച്
യാക്കിയിരിക്കയാണ്.

സെല്പു — പ്രീതു നിശ്ചയം?

കാര്യം — പ്രീനിക്കു നിശ്ചയമായും അറിയാം. ചാരുകേ
തുവിന്നു സെസന്നുവും തിരിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു.
അഭ്യാസം ഒരപക്ഷേ യവനമാരോടു യോജിച്ചു
കും. ഇതേവരെ നമ്മുടെ സെസന്നുതൊടു ദോ
ജിക്കാത്തതെന്നതാണുന്ന് താൻ ആലോച്ചിച്ചുകൊ
ണ്ടിരിക്കയാണ്.

(ഹെലൻ പ്രവേശിക്കുന്ന)

ഹെലൻ — ഹെ! ബ്രാഹ്മണ! പ്രീലൂ മന്ത്രം നിന്നു
ദ്വൂരപ്പെല വിശ്രൂതസമാതകരാണോ?

സെല്പു — ഹെലൻ; ഈ സമയത്ത് നീ ഇവിടെ പ്രാണ
നെ വന്നു?

ഹെലൻ — താൻ അടുത്ത മുറിയിൽ ഇതുന്ന് വായിക്കുകയാ
യിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കും ഈ ബ്രാഹ്മണൻ പോസ്റ്റ
ക്കി സംസാരിക്കുന്നതു് പ്രീനിക്കു കോറിക്കാൻ കഴി
ഞ്ഞു. അതുകേരംക്കാൻ പ്രീനിക്കു കൈഞ്ഞതു ഹെലൻ

എതാൻറി പുസ്തകം മടക്കിവച്ചിട്ട് എതാൻ കുറരെയേ
സ്ഥാപിക്കുന്നതും ഒക്കും മുഖമണം! നീ വിശ്വാസമാത
കർത്തനെ.

കാത്രും—എതാൻറാ?

ബഹുല—എറിക്കരൻ അല്ലോ! എറുവാട്ടും! രാജാവിനു വിതലു
മായി പബ്യുഗ്രം റച്ചിച്ചു്, ഒരു ഭക്തമണിയശാന്തനു ന
ശിപ്പിക്കാനുള്ള ദുഷ്സജ്ജലും തൊട്ടുള്ളി, ഇന്നുസിദ്ധ
മായ സ്നേഹത്താൽ വജ്രിതമായ ആ രാജാക്കരിഞ്ഞ
പരിവള്ളിച്ചിട്ടു് അതരാഹയികളും സന്ധിച്ച
യുന്നവനും രാന്തിക്കുറത്തിൽ രക്തനദി ടൃഷ്ണ
നതിനു കാംക്ഷിക്കുന്നവനുമായ തൈവൻ കേവലം
സപജ്ഞനതയ്ക്കു മാത്രമല്ല; സമസ്തമാനവജാതിക്കം
പരാമരാത്രുവാൺ; അവൻ നിഖലത്തിനും ക്രൂപ
ലയ്ക്കും രാത്രുവാൺ; ധമ്മത്തിനും നീതിക്കം രാത്രു
വാൺ. ഏന്തോ വിശ്വാസമാതകാ! നീ ഇന്ന്
പുന്നർ പിതാവിന്നർ ശ്രേമിച്ചുതുടങ്ങിയ വിജയ
ലുലാസംശയ വിണ്ണം പ്രജാപലിപ്പിച്ചു് രണ്ട് വലിയ
സഞ്ചാരത്തെ ഇടയ്ക്കു കൈ വിചുലമായ കഴി
തോണ്ടി. നീന്മാ നന്ദനത്തിൽപ്പോബും സ്ഥാനം
കിട്ടുകയില്ല.

കാത്രും—എന്നാൽ പാണിനി!

ബഹുലൻ—പാണിനി വ്യാകരണമാണ്.

കാത്രും—അതിൽ വേദാന്തസാരം അടങ്കിയിരിക്കുന്നു.

ബഹുലൻ—നിന്മന്ത്രപ്പോലെ ഒരു മുൻവന്നു എതാൻ കണക്കിട്ടു
പോബും ഇല്ല. പോ ദ്രുതതു്.

(കാത്രുംയന്നൻ പോകുന്ന.)

ബഹുലൻ—അതും എതാൻ ഇം മുഖമണിന്നർ അടുക്കരൻ
നിന്നു അല്ലോ സംസ്കൃതംപരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഇവൻ ഇതു വലിയ ദ്രാമാവാണെന്നു ഞാൻ സ. ।
ഒരു തിൽപ്പോദ്യം വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. അനരുദ്ധത
അറിഞ്ഞിരുന്നവകിൽ, അങ്ങനെ അകററിക്കുന്ന യുമാ
യിരുന്നു.

സെല്പു—വെറലൻ!

വെറലൻ—അതും.

സെല്പു—നിന്നേൻ അമ്മ യവനിയായിരുന്നോ അശ്വരാ
വെരലാട്ടോ.

വെരലൻ—എന്നേൻ അമ്മ ഒരു ദേവിയായിരുന്നു.

സെല്പു—അത് സൗക്രാന്തിനിയുടെ കന്നു യവനഗൈശരവത്തിനു
ബാധയായി നില്പുകയോ?

വെരലൻ—യവനഗൈശരവം ജീവത്തിൽ റിഭ്രൂവലത്ര
വും അത്രാചാരവും റ്റാപിള്ളിക്കുന്നതിനാൽ ഉണ്ടാ
യിട്ടുള്ളതല്ല. * സുകരാതൻ, ഡിമോസ്സുനീസ്,
അചലാതുൻ, അരസ്സു, ഓരാമർ, യൂറിജൈപ്പസി
സ് ഇവരാണ് യവനഗൈശരവഫേതുകൾ. മി
സിഹിസ് ലൈക്കർഗസ്, സൈഫോ, പേരിക്കോസ്
ഹീറോസോട്ടസ്, സ്‌കാഫിലസ് ഇവരാണ് യവ
നഗൈശരവത്തിന്നേൻ ഉൽപാദകരാർ. അസംസ്
ക്രിയയോസ്സുവണ്ണയത്തിന് സൃഷ്ടുൻ എന്നപോലെ
പ്രകാശം നൽകിയതിൽ യവനരുടെ മഹത്രം സ്ഥി
തിചെയ്യുന്ന; എഷ്യാലുവണ്ണയത്തിൽ വിജ്ഞാനം
എടീ പരത്തിയ അത്യുന്നാർ ഭാരതവർഷത്തിനും രാ
ഖപതഗൈശരവം നൽകി. യവനാലുമീയും ഭാരത
വർഷവും സന്ധ്യാസൂത്രങ്ങയും ഷൂണ്ണച്ചന്നയും
പോലെ ഘുംപഞ്ചിമാകാശങ്ങളെ പക്ഷത്തെടുത്തു.
അവയുടെ സംഖ്യകമാത്രതാൽ പ്രളിയം സംഭ

വിഷം. അതു ശ്രദ്ധപ്രമല്ല. യുദ്ധം ദഹന്താവാ മായ ഒരു പ്രവസാധമാണ്.

സൈല്പ്പ്—അങ്ങളുാറി നിൽക്കെടവിസും ലിംഗാണിഡാനും ദഹന്താവ്യവസാധികളായിരുന്നോ?

ചെലവൻ—അല്ലെങ്കിലും ഒരുവിനാൽ ഒരു അക്കൗൺട്ടാഡിലേ ഒരു രക്ഷിക്കുന്നാണിനായിട്ട്—അഥവാപിഡി, ബാഹു മരണം, കവച്ച് മുതലായവശ്വപരിചരിക്കുന്നതിനായിട്ട്—ശാന്തിയുടെ ശ്രദ്ധയും പാശം നാട്ടിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായിട്ട്—യുദ്ധത്തിന് ഏഴുപ്പട്ടി; പറ എറിംസജ്ജായിട്ടല്ല.

സൈല്പ്പ്—ഞാൻ നിന്റെ വാക്കുകളെ വക്കവയ്ക്കുന്നില്ല.

ചെലവൻ—അച്ചു! അതുകൂടാതൊക്കെ യുദ്ധം അനിവാര്യമാണെങ്കിൽ, അതിൽ ഏഴുപ്പട്ടകൊള്ളുക. അതല്ലാതെ മരായനിപുത്തിയും ഇല്ല. ശാന്തിരക്ഷയ്ക്കായി ട്രക്കിലും യുദ്ധംചെയ്യാവും. ശാന്തിഭംഗത്തിനായി ട്രക്കി വേണ്ടതും. ഒരു ജനത് ശാന്തിദേവിയുടെ മടിയിൽ സുഖനിദ്രചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കും അ നിദ്രയുടെ ഭംഗംചെയ്യുന്നതു മഹാപാപമാണ്; നിശ്ചിന്തയുടെയന്നുള്ളിൽ അതംകാശിക്കുത്തുന്നതുപാപമാണ്; ഒരു ഉജ്ജപല സഭ്യതയുടെ ശൃംഖലയും ചെയ്യുന്നതുപാപമാണ്—കരിക്കലും അച്ചുന്ന് അനുച്ഛിതകമ്മം ചെയ്യുതതും. പരാജയമാണ് മഹം.

സൈല്പ്പ്—ഞാൻ മകളുടെ പ്രസംഗം കേരിംപ്പുണ്ണം ലുച്ചിക്കുന്നില്ല. കുട്ടിക്കാലത്തു് അമ്മയുടെ പ്രസംഗംകേട്ടിട്ടും വാല്പകുന്നതിൽ മകളുടെ പ്രസംഗവും കേരിംക്കുണ്ടിവനിരിക്കുന്നു. അരസ്ത്രത്വംതെരഞ്ഞെടുക്കുന്നു—

ചെലവൻ—എന്തോടു കൂട്ടുമാണിതു്! കരിടത്തു അരസു വിന്റെ അകമ്പിതോക്കാി; മരായിടത്തു് പാണി

നിശ്ചട അല്ലൂരമികവുാപ്പാനോ! ഇതാക്കെ കൂർ സംഗമാർഥം അതമുറതുചൊള്ളാൻപോധും തൊനി ദ്രോക്കനോ.

സെല്ലു—എത്രകൊണ്ട്? എറവൻ.

ബാറവൻ—അംഗു! വിഒര ഷ്യാമം അവരഡാരവും മഹത്തോയ ഈ വിദ്യേപരിവാരത്തെ പാട്ടുറം അക്കറിനി തുടങ്ങി; നദികളും പാവത്താളും സമുദ്രങ്ങളും അതു തൊളും അവരെ അകറ്റാനില്ല.

സെല്ലു—പോരു! ഇതൊന്നോ ഏനിങ്ങ് കേടിംകണ്ടു—ഭാസി!

(കയ ഭാസി പ്രഭാവലിക്കാൻ.)

സെല്ലു—ഇവളുടെ അട്ടത്തിരിക്കു—ബാറവൻ, നീ പോ തികിടിനോ ഉണ്ടു. (പോകുന്നോ.)

ബാറവൻ—(അഭ്യുദയരം മുകളിഭ്യോഷ നോക്കിട്ട്) ധിംസ തന്റെ സരവന്നുമണ്ണങ്ങളും വിച്ചത്തിക്കാണ്ടു. പാതയും സംസാരം ദൗണിമുഖമായി ചെ ഞ്ഞും അതിന്റെ നേർക്ക് നോക്കി അന്നാതെ നീ നുംപോകുന്നോ—കയ ഉപായവും കാണുന്നില്ല. ഭാ സി നടക്കു.

(രണ്ടുപേരും പോകുന്നോ.)

നംബു ഒ.

സ്വാനം—യവനരാജുത്തും കയ ഗ്രാമത്തിലുള്ള കയ നിശ്ചി റക്കിരത്തിന്റെ മുറി.

സമയം—പ്രഭാതം.

(ചൈണടിഗ്രാമസും അയാളുടെ മാതാവും സംഭാഷി സംചയ്യുകൊണ്ട് പ്രഭാവലിക്കാൻ.)

ചെറിയൻ—**ഹല്ലു-ശാൻ** നിങ്ങൾക്ക് തരുന്ന ഇലംപോലും
തൊടുകയില്ല. **ചെറിയൻ** അച്ചുനാരെന്ന് അഭിയാ
നായിട്ട് മാത്രമാണ് ഹാരിട വന്നിരിക്കുന്നതു്.

മാത്രാ—വരാൻ നീചന്ത് അഹമ്മദപ്പേ? മാത്രാസ്തുവാദത്വാട്ട
ക്രി കട്ടുവാട്ടം നീന്തണ്ണു ഇല്ലോ?

• ചെറു)ണ്ടി —കടപ്പാട്! (ഹോട്ടിച്ചിരിച്ചിട്ട്) അതു കേൾ! വ്യാനി ഒരു റൂണിതാളിയുറവിനൊടൊപ്പും ഈ ലപഞ്ഞത്തിൽ തജ്ജീവിച്ചിട്ട്, ഒരുപാടി ശരന്തതിനു അവശ്യി വില്പാർ നിന്മങ്ങളു പ്രസിദ്ധിച്ചു അതു മാത്രം എല്ലാറത്തിനൊടൊപ്പും ഏൻറെ കടപ്പാട്! നിന്മം ഒരു ലഭ്യത്വാനുഭവമേണ്ടു?

“മാതാ—ഞാൻ തൊറു വയ്ക്കേണ്ണി മകസന്! ചുനാൽ
അതിനു മാറ്റുതരാൻ നിന്നു സാധിക്കുമല്ലോ?
ക്ഷുഡാഗിജ്ഞാവയുടെ കാരിന്നും നീ ചുണ്ണ
നൈ അറിയും? ഞാൻ അതിനാൽ കേവലം ഭാരത
യാളിച്ചുമത്തുവോയി—ചുനാൽ അതിനുശേഷം—
എത്ര തീവ്രമായിട്ടും ചുരു നിങ്ങാവിനരാതി
കഴും, ദാഖലാലുകൾം വോഴിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ക
ഴിച്ചുകൂട്ടി. ഈ മുഖത്തിനെന്ന് സുരണ തുടർന്നു
ശാഖയുണ്ടാക്കുകയും പുന്നെന്ന് നേരുങ്ങളിൽനി
ന്ന് ഈ പ്രചാരം മാത്രത്തേപാക്കനു. നിന്നെ വി
റിച്ചു കിട്ടിയ ഒപ്പിടി അനും വായിൽ ഇട മാത്ര
യിൽ അതു് രഘുരോസത്തിനെന്ന് ഉജ്ജ്വലയാൽ ഭസ്തു
മായിപ്പോയി. ക്ഷുഡാത്തിയുടെ കാരിന്നും നീ ദം
റിത്തിട്ടുവോ?

• പെട്ടി— ഈ അന്തർഗ്ഗംഗമായ വാദവുമായേ— ഈ മാനസികവ്യാധിയുടെ മംഗലങ്കരക്തിയേ— നി ഞങ്ങളും പ്രഭാതരാ അഭിഷുദ്ധി അന്തുനിമിത്തം ശാഖ പ്രാന്തതന്ത്രങ്ങളാബേ ഉത്കാശപ്രാശമായ വേദത്തിൽ

ଓলାକମେତ୍ରୁଂ ଅଲାଶତୁତିରୀଣତ୍ରୁ; ସିଂହତିଳେଖିର
ଗର୍ଭଜୀନାୟିଂ ପ୍ରାଣୁତିଳେଖିର ତୁଳନା ଯହଁତୁ ଏଥିଂ ଆ
ଶାନ୍ତିର ଜୀବଦ୍ୱାରା, ଅଲିପ୍ରାଣୁତିଲେଖିର ପତନାୟିଂ
ରେତୁ ଶାନ୍ତିର ବୟାହାୟିଂ ପ୍ରାଣୁତିଲେଖିର ତୁଷ୍ଟମାୟିଂ ହେଲି
ଥିଲେ ତୋଳି ଚୁବିନକଙ୍ଗା. କ୍ରେମିଯୁକ୍ତ ଅଭିଭାବର
ତେଣାତୁଂ ଚୁବିନକଙ୍ଗାରେହିଂ ଲୁହ୍ରୁପାରିଂ ହୁତା ନା
ଶେଷତିର ଅଶ୍ରୁକରର ବାଣିରିଷଙ୍ଗା. ଶେଷତ୍ରୁତତାରୁଂ
ପରାକ୍ରମତାଧିଃ ତୋଳି ତର ସେବାଶ୍ରୁକରର
ନିର୍ମାଣ ସମ୍ବାଦିତ୍ତ ପ୍ରକାଶିତ୍ତ ନିଷେଧ ଯାତରାର
କଷିକାକୁହାଣେଂ ପ୍ରାଣେର ଲାବାନ୍ତରେବିର ପତିତ୍ତି
ଥିତଙ୍କାରୁଁ ଅତିଲେଖିର କାହାମି ବିନ୍ଦଫରାଯିଲ୍ଲ. ଏହି
ଲ୍ଲୁପି! ପାଇଁ. ପ୍ରାଣେର ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରୀ?

ମାତା—ଆଲ୍ଲାଂ ଶାନ୍ତିନାଧୁ! ପରିହାଂ.

ବ୍ୟାଣି—ଶାନ୍ତିକୋଣ୍ଡେ ତର ପ୍ରତ୍ୟେଜନାୟିଂଲ୍ଲୁ.
ପ୍ରାଣେର ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରୀ? ପାଇଁ.

ମାତା—(ଅଛି ସପରିତ) ହୋ! ଲୁହ୍ରୁଁ ଅର ମୁହେଂତଙ୍ଗ.
ପ୍ରାତ ପ୍ରାତ ତବଣା ଲୁହ୍ର ମୁହେ ତୋଳି ସପରିତରିର
କଳକିରିଷଙ୍ଗା! ପ୍ରାତ ପ୍ରାତ ତବଣା ଲୁହ୍ର ମୁହେତେ
ମାଝରାନ୍ତିରମାତ୍ର କଲ୍ପିତଣ୍ଣିଯତେନାନ୍ତିରି ଚୁଂବ
ନଂଶେଷିରିଷଙ୍ଗା. ପ୍ରାତ ପ୍ରାତ—

ବ୍ୟାଣି—ପାଇଁ. ଅରାଣେ ପ୍ରାଣେର ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ରୀ?

ମାତା—ଅନ୍ତର୍ମାନେର ପେରିବାର ନିନକ୍ଷେ ଲୁହ୍ର ଅର ଗ
ରମେହା? ତୋର ନିନକ୍ଷେ ଅରମଦିଲ୍ଲୁ?

ବ୍ୟାଣି—ଆଲ୍ଲୁ. ନିଷେଧ ପ୍ରାଣିକ୍ଷେ ଅରମଦିଲ୍ଲୁ. ଅର
ବସିଯତେ ନିଷେଧ ସପରିତ କେକରିଲାକୋଣ୍ଡେ
ତଙ୍ଗ ଅରଦୁରୁତ୍ତକଳ୍ପିତଙ୍ଗ. ସଂସାରିକରି ଅରରା
ଚେତ୍ତୁରାତର ତର କଠିନକମ୍ବ ନିଷେଧ ଚେତ୍ତୁ. ପ୍ରାତ
ଅମ ସପରିତଙ୍ଗରେ ବିଲାୟ୍ୟ କୋନ୍ତରୁତ୍ତକଳ୍ପିତଙ୍ଗ?

മാതാ—അതിന് പ്രുനിക്കു മാറ്റുതയു, മകൻ! അല്ലെങ്കിൽ ഒരു തെ പ്രാവല്ലും, ഒന്നു തെ പ്രാവല്ലും എന്നും പ്രുനാ കുന്ന വിളിശ്ശേയകിച്ചും ചെയ്യു.

ചുപ്പിക്കി—തെ സ്രീയുടെ ഓഡനം കേരിപ്പുന്നല്ല ഞാൻ വന്നതു്. പറയു! പ്രുനർ അച്ചുനാതു്?

മാതാ—ഞാൻ നിന്നാണ് അതുമരഞ്ഞു?

ചുപ്പിക്കി—അല്ലെന്ന പാണത്തുകഴിഞ്ഞതില്ലോ?

മാതാ—ഞാനല്ലെന്ന നിന്നു പത്രത്തുമാസം റംഭണിൽ ദ ഹിച്ചു്, മാരോട്ടനച്ചു് സൗന്ദര്യം നൽകി വളർത്തി വിട്ടതു്.

ചുപ്പിക്കി—ചുപ്പാതാരനഗ്രഹമാണു ചെയ്യുതു്! കഴുതതിൽ പിടിച്ചു എതക്കിനക്കാണ്ടിരുന്നുകും ഇതിനേക്കാൾ വച്ചിരിക്കുന്ന ആനഗ്രഹമാക്കമായിരുന്നു. വില്ലേക്കുന്നതിനുക്കാർം കൊല്ലുകയല്ലായിരുന്നു നല്ലതു്?

മാതാ—മകൻ!

ചുപ്പിക്കി—പ്രുനർ അച്ചുനാതു് വേശം പറയു. അല്ലെങ്കിൽ പ്രുനിക്കു ഭ്രാന്തപിടിച്ചുകും. പറയു. പ്രുനർ അച്ചുന്ന അന്നാണോ? അച്ചുന്ന അരരെന്നു പറയു.

മാതാ—പ്രുനാൽ കേടുകൊള്ളുക. ഞാൻ പറയാം. ഞാൻ ഇതേവരെ നിന്നുന്ന അച്ചുനെന്ന വേർ പറയാതിരുന്നതു് അതു വെള്ളിയിൽ പറഞ്ഞുപോകരു തെന്നു അണ്ടും. അജണാപിച്ചിരുത്തിരുന്നുകൊണ്ടുമാറ്റുണ്ടോ. ഞങ്ങളുടെ വിവാഹം നടന്നസമയത്തു—

ചുപ്പിക്കി—വിവാഹം നടന്നുണ്ടോ?

മാതാ—അം സമയത്തു് പ്രുനിക്കു പരിനമ്പുവയല്ലു പ്രായങ്ങെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അണ്ടും പറഞ്ഞതിനെന്നു

അത്മം എനിക്കു മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ട് വരി
വാഹകാന്തും ശ്രദ്ധമാഗിച്ചാണ് വച്ചിരുന്നതു്.

ചെറുണ്ടി—വിവാഹം നടപ്പനാ?

മാതാ—അംഗിരങ്ങരേഖിം അഭദ്രറഹം ഒരു വർഷ ആട്ടംവൈ
ത്തിലെ കല്ലുകൾക്ക് റിനാവറം വഴിച്ച് ഏതൊ ഉ
റോക്കിട്ടുകളുണ്ടു് എന്ന! കാരാരപ്പുകൾക്ക്!

ചെറുണ്ടി—അഞ്ചും വിവാഹംനടന്നാ—ഖുണ്ടും. ഒരു
ലൻ! നീ എനിക്കു അംഗാപ്പുജ്യം. സെപ്പുക്കരണ!
എന്താണ് നിങ്ങൾ ചെയ്തുന്നതു്?

മാതാ—അതുടെ പോരാണ് നീ ഖുണ്ടും പറഞ്ഞതു്?

ചെറുണ്ടി—എന്തു്? സെപ്പുക്കരണിന്റെ.

മാതാ—എ പേരു നീ എന്തിനാണെന്നും അഭിഭ്രതു്? തൊൻ
ഖുതേവരു പറഞ്ഞില്ലേണ്ടിം.

ചെറുണ്ടി—തൊൻ പുതാനെന്ന അഭിഭ്രതുവെന്നോ? അഭദ്രറഹ
ത്തിന്റെ കീഴിൽ എന്ന എത്തു സെന്നായുക്കുക്കുന്നായി
യാനു.

മാതാ—(അതുമല്ലെന്ന്) അഭദ്രവാത്തിന്റെ കീഴിലോ?
എനിട്ടും നീ തിരിച്ചുവെത്തില്ലോ?

ചെറുണ്ടി—(അതുമല്ലെന്ന്) റിരിച്ചുവെത്തില്ലെന്നോ?

മാതാ—അഭദ്രവാദും തിരിച്ചുവെത്തില്ലോ? എന്തൊരു കഠി
നപ്പുണ്ടോ! സ്വന്നനാനത്തെ റിരിച്ചുവിശാത്തെ റാ
ജുചിത്താൻ! ലക്ഷം കുട്ടികളുടെ ഇടയ്ക്കിനീനു എന്നെന്നു
കൂട്ടിയെ ഒരു നോട്ടുഡാരിനു തിരിച്ചുവിഡാൻ എനിക്കു
സാധിക്കുമല്ലോ.

ചെറുണ്ടി—അഹ! സൗം! എന്താണ പറയുന്നതു്? ഭാരത
പിടിച്ചും!

മാതാ—ഖുണ്ടു്! ഖുണ്ടു്. എനിക്കു ഭാരതചിച്ചിട്ടില്ലോ. എന്ന
നാൽ ഖുതേയാക്കേണ്ടിട്ടും ഭാരതചിട്ടിക്കാണ്ട

താന്ന് അംഗ്രേഷം സത്താട്ട്; ഞാൻ അങ്ങേ മഹിയിൽ കുറഞ്ഞായി—അംഗ്രേഷത്തിന്റെ പദ്ധതി വിഷയം എന്നാണ് ഉച്ചരാഗിക്കു ശമിപ്പിക്കാനായി ചുന്നിക്കു എന്നും സാരാനാരജ വിഭംഗിക്കാം താഴി വന്നതുടി. (കാലം ഓ)

ചുന്നിക്കി—(അപ്പോൾ ഒരു മാനസിക ഹത്യയും അംഗ്രേഷാർഥം—

മാതാ—മകൻ! അത് സെന്റ്രൂക്കല്ലൂഡാം നിന്റെ പിതാവും. (ചുന്നിക്കാം സപ്ലൈനേറം കതകിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു നിര്ദ്ദേശിക്കു. അനന്തരം മാതാവിന്റെ പാദത്തിൽ വിശ്വിട്ട് പറയുന്നു)

ചുന്നിക്കി—അംഗേ! ചുന്നിക്കു മാറ്റുതതു. ഞാൻ അമ്മയോടു കരിന്നായി പെത്തമാറി. ഹാ! മതഭാഗ്യയായ ചുന്നിന്റെ അഭ്യന്തരം!

മാതാ—അല്ല, നിന്നു സംഖ്യാധിച്ചിടതേന്നാളം ഞാൻ മതഭാഗ്യയും പരിപ്രക്രയയും അല്ല; കേവലം നിന്റെ അമ്മമാതാം. മകൻ! ദരിക്കരുളുടെ അഭ്യന്തരം! ചുന്നിവിളിക്കു. സകല തരുണകളും സകല കഷ്ടങ്ങളും അംഗ്രേഷാർഥ മരാംപോക്കം; അത് വിളി മാത്രം നന്ന കേരിക്കുക്കേണ്ട്.

ചുന്നിക്കി—രാജമഹിഷിയായിങ്ങനിട്ടും അമ്മയും ഇവ വസ്തു നേരിട്ടേണ്ടു!

മാതാ—കേവലം അംഗേ! കേവലം അമ്മമാതാം; ഞാൻ മരാംപോല്ലു. തന്നതുടി അംഗേ ചുന്നി വിളിക്കു മകൻ.

ചുന്നിക്കി—ചുന്നിന്റെ അഭ്യന്തരം!

മാതാ—തന്നതുടി. ഹാ ചുന്നി മധുരം!

ചുന്നിക്കി—ഹത്യയും അഭ്യന്തരുടെ കാൽ വിറയ്ക്കുന്നേണ്ടു. അമ്മയും നേരു നിവർഗ്ഗനിൽക്കുന്നേണ്ടു.

വന്ന അരുമെ! അക്കേതുക്കുചോട്ടുകാം. എന്നർ അരുമെ
യുടെ ചരണസേവ ചെയ്യാം. അരുമെ!

മാതാ—എൻ്റെ മകൻ! കൗതുടി വിളിക്കു.

ചെപ്പുവാടി—അരുമെ!

മാതാ—മതി, ഇതുതന്നെ സ്വന്തം. ഇതുതന്നെ സ്വന്തം!
മകൻ! ഏപ്പോൾ തലകറഞ്ഞാണ്. ചെപ്പുവാടിങ്ങാണു
ഒസ! നീ പ്രജ്ഞിടു? (കൈനീട്ടുണ്ടാണ്)

ചെപ്പുവാടി—ശാൻ ഇവിടെതന്നെയുണ്ട്; അരുമെ! എന്നർ
ഇം—

(ചെപ്പുവാടിങ്ങാണുസ് “നിലംപരിച്ച സ്വന്താവി
നെ താങ്ങിപ്പുടുത്തുകൊണ്ട് ഫോധിനു.)

രാഹം ഭ.

സമാനം—ചയുള്ളുൻ്റെ രാജഡാനി.

സമാനം—രാത്രി.

(ചയുള്ളുൻ്റെ രാജിച്ച്)

ചയു—കുവിൽ പ്പുന്റെ പ്രജകളിം, പ്പുന്റെ സേനയും
സരുക്കാളും ചേർന്നുകളിണ്ടു. ചുറ്റു ശരു! ഗുരു
അതിനാളുണ്ടില്ലോ ശരു! ഇന്തി രക്ഷജ്ഞാതമാർഗ്ഗംമില്ല.
ഈതു് പ്രതിതിയുടെ പ്രതിരോധമാണ്. പ്രതി
പ്രതിക്രിയ ചെയ്യാതെ വിടില്ല. ദിനതെപ്പണികളായി
തന്നെവാര പ്പില്ലോ എന്നർ ബവറിഡ്യുരിച്ചു. പ്പുന്റെ
അതു ബവറുവരൻ അഭിമാനപ്പും പ്പുനേ വിട്ടിട്ടു്
പൊയ്യേജുണ്ടു. ചയുകേതുവാന്റെ അഭിമാനത്താൽ
വിടുന്ന് അതു നേരുംപഠി ഇന്നാം ചാമ്പയിൽ വരുന്നു.
“ചയുള്ളു! നീ ഇതു മുതല്ലുന്നായിപ്പോഴുണ്ടോയോ?—
ഈ നിഃവിശദിക്ക അതുവരും നല്ലി. സൈന്യസ
രാജം നാല്ലി; നിഃവിശദിക്ക ഇവൻഫോബും

നൽകാൻ തയ്യാറായി; നിങ്ങളുടെ ഭീവനെ രക്ഷിച്ചു; മഹയാസിനാരാസന്നതിൽ നിങ്ങളെ ഇരത്തി; അതിനാശം നിങ്ങൾക്കു വേണ്ട പുരണ്ണാം ഇങ്ങനെയോ?" എന്ന് അത് കല്ലുകൾ വിഴിച്ചു പറയുമ്പോൾ ദേശാനി. ചുരുക്കെത്തു! നിങ്ങളെ ഈ അവസരത്തിൽ ഒന്ന് കാണാൻ കഴിവെന്തക്കിൽ, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ കാഡിൽ പിടിച്ചുവക്കാണ്ടു "സാത്രാജ്യം തുണ്ടതുപാക്കു; ഭീവനാധിം പോകുടു! ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു 'മാസ്തിനിരിക്ഷൻ' എന്ന് ഒന്ന് പറഞ്ഞുകേട്ടാൽത്തു" എന്ന് ഞാൻ പ്രാത്മിക്കം. പോകെ, സാത്രാജ്യം ആശിന്തുവയ്ക്കു. ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നില്ല. ഞാൻകു ചാളു അപരാധങ്ങൾക്കു സ്വന്നം പ്രതിക്രിയ ചെയ്യും. മഹയാസാത്രാജ്യം മോഹനം മറ്റൊരു പ്രാസാദംപൊലെ ശ്രൂം സ്വത്തിൽ വിലയം പ്രാപിക്കുക്കു. ഞാൻ എന്തിനു കേഷാഭിക്ഷനു?

(രാത്രി സെസനികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നു.)

ചുങ്കളുണ്ട് — സൈനികി! ചീളു വത്തമാനം?

സൈനിക — തിരമേഖി! കോട്ടയുടെ ഒക്സിജനാഹം
തകർ,

ചങ്ങ—ഒരി—പോകട്ട! അതിനെന്തു്? നിബാറിങ്ക
പോകാം. നിബാറിം പ്രാതിനിഃ് പ്രാജൈ തുറിച്ചു
അനാക്കിവക്കാണ്ടിനിക്കുന്നും? പോവു.

• സൈനി—രേതുവാസന്മാർക്ക് കോട്ടയ്യുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു
കഴിവെന്നു.

ചന്ദ്ര—പ്രഭവാലിക്കേട്ട്—മേരാറ്റക.

(റണ്ടു പ്രാക്തന)

ചാരക്കു—ഞാൻ യുംപം ചെയ്യുമില്ല. ഞാൻ സ്വന്തം പ്രതി
ക്രിയ ചെയ്യും; അതുവിനാൽ ചെയ്യും.

(വേദരാത്ര സൈനികൻ)

സൈനി—മഹാരാജാവേ!

ചങ്ങ—നിംബളാൽ? പോവു വേഗം.

സൈ—ശരു—

ചങ്ങ—സത്താണ് ശരു? ഒരു ശരുചുമില്ല.

ഇല്ല—മിത്രാഞ്ചാണ്; പേശചുക.

(സൈനികൻ പോകുന്ന.)

ചങ്ങ—ശരു ചാര? മിത്രമായ? ഏനു പ്രവിഷ്ട നിംബ
യമില്ല. പൂഞ്ഞരാറു; ഉള്ളിചുംശരു. വലിച നാം
ബ്രഹ്മതിൽവച്ചു് കൊട്ടക്കാറും പിശും; ഈ ഗൗക
ജ്ഞ കുന്നിധാനനില്ലാതെയുംവനു; മുണ്ടിപ്പുംകുട്ട—
നിംബളാണു മുണ്ടിപ്പുംകുട്ട. പ്രത്യോഗാനും! ഉപ
ദേവരിക്കാർ മാണാകുന്നില്ല; അണാപ്പണംചെച്ചു
സഹായിക്കാൻ ചങ്ങകേതുചുമില്ല—മുണ്ടിപ്പും
കുട്ട—മുണ്ടിപ്പുംകുട്ട.

(മുന്നാമത്തെ സൈനികൻ പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചങ്ങമുഖ—ഈതാ വേദരാത്രത്തൻ.

സൈനികൻ—മ മഹാരാജാവേ!

ചങ്ങമുഖ—ഈവിടെ മാറാരാജാവില്ല; ഒപാക്ക വേഗം.

(സൈനികൻ പോകുന്ന.

(വെള്ളിയിൽ റണ്ടേരിയുടെ ധനനി.)

ചങ്ങമുഖൻ—ഈതു് പ്രഭുശ്രേഷ്ഠം! ഈ റാത്രിയാഴിക്ക
ഭേരീയപനി! ഇതെന്തു്? യുദ്ധകാലാനുഭാവം!
അതു് ആരോടു യുദ്ധംചെച്ചുനു? ഇതാ ചീനു
യും ഭേരീയപനി! ചങ്ങമുഖ! നി ജീവിക്കിരിക്ക
നുനാ? അങ്ങനു മരിക്കും? ഈ ഭേരീയപനി കേട്ടാണു
നി നിർജ്ജീവഭാവന ദ്രവ്യത്തിനുംബും ഇരിക്ക
നുനാ? നിന്നും സൈന്യം യുദ്ധചെച്ചു ക്കൊണ്ടിരി

ക്കുന്ന; പ്രാണങ്ങൾ വെടിയുന്ന; പ്രിനിട്ട് നീ മരിയുള്ളിൽ ഇരിക്കുന്നോ? പീറ, പ്രിനില്ലെ. ഈ അംഗാധി ചെന്നരാലുമോഹപടലത്തിൽനിന്നു ഒരു മിന്നൽപ്പി സാരെന്നുചോലെ വെച്ചിപ്പുമിക്കുക; പ്രഭജനവൻറെ ദൃംകാരത്തെയും കവിതയും നിന്റെ വള്ളുനാഡം നുഞ്ഞിക്കുള്ളേട്ടു—അതിനുംപോലേയം പ്രില്ലോ അഴയജ്ജവലിയിൽ ആരംഭിച്ചോക്കുള്ളേ....

(ശ്രീ പ്രവേശിക്കുന്നു)

മുര—ചായമുണ്ടോ! ഇതെന്തു്?

ചായ—അരുമു! വിടത്തനാഡും! തൊൻ പോകുന്നു.

മുര—പ്രിദ്വേശാട്ടോ?

ചായ—ഈഡംചെയ്യു മരിക്കാൻ. പജാരാവെല്ലമായ വ്യാപ്തിക്കിട്ടിയിൽ പട്ടിഞ്ഞിട്ടുണ്ടും മരിക്കാൻ പ്രിനിക്കിപ്പുമില്ല. ഇഡംകുഷത്തിൽ—നക്ഷത്രജടി ലമായ മുക്കുന്നിലാകാഡാത്തിക്കാൻ കീഴിൽ—സ്വസേനയുടെ മലപുത്രിൽ വച്ചു ഇഡംചെയ്യു മരിക്കുണ്ടോ.

മുര—മകനു! പ്രിനിനു മരിക്കുന്നു; ഒരു വന്നിരിക്കുന്നു? നീ ഉരിന്നുപ്പേബു; ഇഡം ചെയ്യു. പ്രിനിനു മരിക്കുന്നു?

ചായ—അരത്തുപാത മരുവായപായവും ഇല്ല. പുരത്തുശരു! അകത്തുംശരു! അതശരു? അത മിത്രം? പ്രിനു തിരിച്ചിരിയാൻ മാറ്റുമില്ല. ശരുസേന ഒരു മഹാസമംഗലപോലെ—

മുര—പ്രിനാഡും.

ചായ—ഈനീ മരുവാനും അലോചിച്ചിട്ടു കാഞ്ഞമില്ല. അതായുംകൊലാറലും കേരിംക്കുന്നു. സൈനിക!

(സൈനികനു പ്രവേശിച്ചു അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു.)

ചയ്യുള്ള — ഞാൻ യുദ്ധംചെയ്യാൻ പോകുന്നു. പാർപ്പോര കുറിക്കേണ്ട അമശഭാവിക്കുക; ഇതാ നോക്കു. രണ്ട് ദേരിയുടെ ശ്രേഷ്ഠം ഇടവിടാതെ കേരിംക്കുന്നു. പോ യുക.

(സൈനികൻ പോകുന്നു)

(അംഗിഖാലയിൽ മഹാരാജു ചയ്യുള്ളു! ഇയല്ലു.)

ചയ്യുള്ളു—ഇതാത്? ഇംഗ്ലീഷ്യപനി വ്യവിടെന്നിനു? താൻ സപ്ലൈ കാണകയായിരിക്കുമോ? സിംഗ്ലൈ. ശ്രേംഗൾ ഹാസ്യസ്പരംതിൽ ഇയല്ലു ചുവിക്ക അതയിരിക്കുന്നും. മഹാരാജു ചയ്യുള്ളുവെൻ്റെ ഇയലെമല്ലോം ചാണക്രുവെൻ്റെയും ചയ്യേക്കേതുവിജെൻ്റെയും കൂടെ എഴുപ്പാം പോയി? അതു് ഇപ്പോറി മരാത്തേരോ സമീപത്രതു ഇരിക്കുന്നു. ഇതെന്തു്? ഇതെന്തു്? പരിചിതസ്പരമായി ദോന്നനാണല്ലോ. അതരതു്?

(ചുരകോട്ടു തിരിത്തുനോക്കുന്നു.)

(ചയ്യേക്കേതുവും ചരായയും ചാണക്രുവാം ത്രാവൾ ക്കുന്നു.)

ചയ്യു—സപ്രാണം! സപ്രാണം!

ചയ്യേകേ—അല്ലോ, സദമോദരാ! സദമോദരൻ ഇതാ വന്നി രിക്കുന്ന മുത്തേവനെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു്. ഇനി ഒരു പ്രേരണം.

മുര—മുത്തേവോ! രക്ഷിച്ചാലും, (ചാണക്രുവെൻ്റെ കാല്ലുകൾ വീഴുന്നു. ചരായ മുരയെ പിടിച്ചു ചുണ്ണിപ്പിക്കുന്നു.)

ചാണ—മുരേ! ചുണ്ണിൽക്കു, ചാണക്രുവു് മരിച്ചുംചരായ മനശ്ശുനെ ജീവിപ്പിക്കുന്നതൊഴിച്ചു് മരണ്ടും ചെയ്യാൻ കഴിയും. ഒരു ദേവവും വേണ്ടോ! ചയ്യുള്ളു

യുല്ലത്തിന് തയ്യാറാവു! മാനക്കുസ്സുള്ളിയെ റൂത്ത്
മാക്കേതെങ്കിൽ ശക്തി യവനന്മാക്കേണ്ടോ?

ചാരുകേ—ബന്ധു! മുന്നുത്തിലേക്ക് എക്കുളഷ്ടും നോ
ക്കിനിച്ചുനീതെന്തിനോടി വരു, ഈ അചുപദ്ധരാഹിൽ
ഹന്തുടി ചുവന്നു തോഞ്ചുട്ടേരാറിം ചേർന്നിൽക്കു.
ഈ രണ്ട് വകുപ്പശ്ശമല്ലെങ്കിൽ കന്നിച്ചുചേർന്നാൽ
അതിൽ ഒരു പദ്ധതം വന്നവിണ്ണാവും പൊടിഞ്ഞു
പോകയെ ഉള്ളി.

ചാരു—ചാരുകേതു! ബന്ധു! സദോദര!

(ബന്ധുവ്വകം അലിംഗനം ചെയ്യുന്ന.)

രംഗം നീ.

സ്ഥാനം—മഹയയിൽ ചാരുകേതുവിന്നു ഭഗം.

സമഖം—രാത്രി.

(ചരായയും സവികളും.)

മഹായ—അരുചുവിൻ! പാടുവിൻ; തോനം നിന്തുള്ളുചു
ചേരാം. മഹാരാജ! ചാരുകുളൻ യവനന്മായമാ
യുള്ള യുല്ലത്തിൽ വിജയിയായിരിക്കുന്ന. പ്രീതാ
ര അന്നദിക്കരമായ വാത്ത!

ക്രാംസവി—സവി! നിന്തും ചെയ്യുന്ന ഈ ജയഹാനം
ചാരുകുളൻ ദക്കംക്കുന്നേണ്ടോ?

മഹായ—പുണ്ണൻ ഗാനത്താൽ പ്രീതിക്കു അന്നദിം ഉണ്ടാ
ക്കുന്നണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കേട്ടാലെന്തു്?
കേട്ടില്ലെങ്കിൽ പ്രീതു്? വസന്താദമത്തിൽ വായു
വിന്നുരുംപ്പും മാറ്റും, പ്രകൃതി സപയം ഘുണ്ടുപാ
ത്തുംപും കുഞ്ഞും തലകുഡക്കി അന്നദിക്കുന്ന. ആതു
ക്കുന്നാലെന്തു്? കുഞ്ഞില്ലെങ്കിലെന്തു്? കോകിലാന്നും
സ്വരം പാടിക്കുണ്ടിരിക്കുന്ന; ആതു ദക്കംക്കുന്ന
പുണ്ണൻ? അവു അന്നപ്രശ്നിക്കുന്നേണ്ടോ?

ര-10സ—നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന നേർവിജംപോലെ
അദ്ദേഹം നിങ്ങളുടും നേർവിച്ചാൽ കൊണ്ടു
മെന്ന നിങ്ങൾക്കാശേയില്ലോ?

ചരായ—എനിക്ക് ഫ്രെമം സന്ദർത്തിയാണ്; അതു് സ്വ
യം ഘൃഷ്ണമായിരിക്കുന്നു. അത് ഫ്രെമത്തിൽ ഞാൻ
ഘൃഷ്ണകിഴ്ച്ചായിരിക്കുന്നു. അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ
പ്രഭീതിൽ പെടാൻപോലും ഞാൻ അവകാശം
നൽകുന്നില്ല.

ര-10സവി—അരവും! അദ്ദേഹം നിങ്ങളിൽ അന്നറക്ക
നല്ലു; എനിക്കും അനുമജ്ജീവനെ തുച്ഛമായി ശണി
ചീട്ടു് നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണരക്ഷ ചെ
യ്തിരിക്കുന്നു!

ചരാധാ—സവി! എനിക്ക് അയിരം ജീവനണ്ടായിരുന്നു
കിൽ അവയെ എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരണങ്ങ
ളിൽ അർപ്പിക്കമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു നൽ
കാൻ യോഗ്യമായി ധാരാതാനും എനിക്കില്ലപ്പോൾ
എന്നു സക്കടക്കും.

ര-10സ—എന്താണില്ലാത്തതു്?

ചരാ—നനാമതായി തുപം.

ര-10സ—നിങ്ങൾക്ക് ത്രാസവത്തു് ഈല്ലെന്ന അവ
പറയുന്നുണ്ടാ?

ചരാ—ത്രാസായിരുന്നുകിൽ അദ്ദേഹം ഏകലെക്കി
ലും എന്നു നോക്കമായിരുന്നു. പ്രപബ്രഹത്തിലെ
സവ് സൗഖ്യസ്ഥിനും എനിക്കണണായിരുന്നുകിൽ!
അത് സന്മുഖം സൗഖ്യരാശിയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
ചരണത്വത്തിലേക്ക് ഒന്നാമുഖിയാരയെന്നുണ്ട്
അതുാന്തയാരയായി ടുക്കമായിരുന്നു. എന്നാൽ
എത്രചെയ്യാം? എനിക്ക് ത്രാസം ഈല്ല.

എ-ംസവി—നിങ്ങൾക്കു അപ്പുല്ലുംായ ഒരു എഴുപ്പുണ്ട്
ഡ്രോ.

ചരാ—എത്ര ചുത്തശൻ മുച്ചതെന്തയ്ക്കാതെ എഴുപ്പുണ്ടെന്നു
പറ്റിക്കൊന്നോ.

ര-ംസവി ചുത്തശൻലാക്കത്തിന്റെ വിചാരംമുന്നുത!

ചരാ—(ബിൽഡിനിപ്പാസപും) അരക്കതെന്നു! നിങ്ങൾ
പുംനൊ കരയിക്കൊന്നോ. അതിനുള്ള സമയമല്ലിത്ത്.
ഈനോ ഒരു മദ്ദോസവദിനമാണ്. അതിനാൽ,
ജാഹരണംമുളം മലിനീത്രമായ മുഖങ്ങളിൽ പ്രാതഃ
കാലാസ്ത്രുങ്ങൾനും സുവർണ്ണകിരണങ്ങൾം പതിക്കുവെ
രായും, വികിരക്കുവത്തിന്റെ കളകളുടെയും നിങ്ങ
ളട്ടേട ക്ഷീണക്കൂയപനിയോടു സമ്മിഉതമായും
വരെയും പാടിക്കൊണ്ടിരിപ്പിൻ.

ഉശാനി.

മംഗളിത്രപിണിമാരണിയും
മംഗളാലംകൃതഹാത്രിമാരേ!
മംഗളവാദിത്രവാദനത്താടോത്തു
മംഗളഗാനങ്ങൾം പാടിട്ടവിൻ—നിങ്ങൾ
മത്തുള്ള ഗൃത്തങ്ങൾം ചെള്ളിട്ടവിൻ!
മാനനിയഹംരാശികളേ!
മാനനിമാരണിത്രപ്പകളേ!
അതനദിസിന്ധുവിൽ ജീവനനെഴുകകൾം
ഉംനംവരാത്തങ്ങിരക്കിട്ടവിൻ-അവ
ലാസ്യപ്രകാരങ്ങൾം കാട്ടിടങ്ക.
സപ്ത്രംഗരിത്രികൾ മേളിത്രപോത
അതലോകമാനിഞ്ഞകാണ്ണു നമ്മൾ
മാശുലമാതചരണങ്ങൾവച്ചുതി
ഡെഗിയിൽ നാൽനംചെള്ളിട്ടവിൻ നിങ്ങൾ—
മംഗളഗാനം മുഴക്കിട്ടവിൻ.

(കൂറ്റു് മര പ്രവേശിക്കുന്ന.)

മുര—ചരയേ! ചരാഡയേ! നീ ഉസുവത്തിൽ മുഴുകിയിരിം ക്കുന്നു. യുഖത്തിൽ ചായുങ്കെതുവിനു മുത്തു സം ഭവിച്ചുതുപോലും അവർം അറിഞ്ഞതിട്ടില്ല. എന്നാൽ അനിയുദ്ധമുാർ! ഏറാ! ഈ ദിവുപവാന്ത മാനം ഞാൻ എന്നുണ്ടെന്നു അറിവിക്കും? അഭാക്കന്തിൽ ദിവുപവാന്ത കുറം കൊണ്ടുവന്നവിവിക്കാൻ യാരാളം അരുളുകൾ ഉണ്ടു്. (മുന്നോട്ടെചനിട്ടു്) ചരാഡയേ!

ചരാ—(ബന്ധിയിട്ടു്) അതോ—അമ്മയോ!

മുര—ചരാഡയേ! ഒരു വത്തമാനം അറിവിക്കാനണ്ടു്.

ചരാ—ചുറ്റു വത്തമാനമാണോ അമ്മാ.

മുര—ചരാഡയേ! ഈ കാലംകചിഞ്ഞു് ഈനു് എന്നു് ജീവി തം ഘുത്തിയായി. (ചരാഡയേ വക്കുംസ്ഥലത്തിൽ ചേത്തണ്ണച്ചിട്ടു്) മക്കളു! നീ എന്നു് ഭാവിയിലെ ഘുത്തവധു —ഭാരതത്തിന്നു് ഭാവിസത്രാജ്ഞയി ഭേദിക്കുന്നു.

ചരാ—രാജമാതാവേ! ഞാൻ ചായുള്ളുന്നു ചന്തിഭാവ തേയും ഭാരതസത്രാജ്ഞയിത്പരതേയും ഒരുപോലെ തുച്ഛമാണി റണ്ണിക്കുന്നു. ചായുള്ളുന്ന ഒരു സത്രാ ത്രാണക്കിൽ ഞാനം ഒരു രാജക്കുകയാനു്. ഉപ ഫസിക്കുന്നതെന്നിനു്?

ചരാ—ഈതെന്താണ ചരാഡയേ! ഞാൻ നിന്നു ഉച്ചഹസി ക്കുമോ? ഞാൻ പരമാത്മമാണു പറയുന്നതു്.

ചരായ—(അഖിസപ്രഹരം) സത്രുമാണോ പറയുന്നതു്? ഇതു സത്രുമെന്നോ! എന്നു ധാരണയ്ക്കുപോലും ഇതു അപ്പുറത്താണു്. ഈ നിഷ്പരസുശാസ്ത്രം എത്തു അക്കസ്സിക്കാം എത്തു തീരും! എത്തു അസഹ്യം! അമേഖ! അമേഖ!

(മുഖ്യനട മാരാട്ട് ദച്ചൻകാണ്ട് കരയുന്ന.)

മും—ഇഗൾന്താൻം ചരായെ! നീ കരയുന്നതെന്തിന്?

ചരാ—ഇല്ലപ്പു. അദ്ദേഹം ഞാൻ കരയുകയില്ല. ദേവന്മാം പുസ്തവർഷം ചൊരിയാട്ട. ഇതെന്തു്! അതകാരം കുടക്കുന്ന നീലമായും ഗംഭീരമായും ഉജ്ജപലമായും കാണബ്രഹ്മന്. പുതമ്പി മാറാരത്തിന്റെ സൈരം തന്താൽ ത്രഷ്ടമായിരിക്കുന്ന! വായു വീണയുടെ ഡുക്കാരത്താൽ റ്റാപ്പമായിരിക്കുന്ന! ഇതെന്തു്! ഞാൻ സപർഭൂതത്തിലോ മത്തുലോകത്തിലോ? ഞാൻ ക്ഷുമശാഖയിൽ കിടക്കുന്നോ? മവയഹിപ്പോൾ തതിൽ പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോ. ഞാൻ എന്തു വിടു? പ്രിയതമാ! അദ്ദേഹവിടു? പ്രാണാധികപ്രിയ! അഞ്ചു് ഇപ്പോൾ ഏവിടു? റഹ! ഏന്റെ പ്രായപ്പെട്ട ചങ്ങളും ഇതുതനു! (മുട്ടക്കത്തീടു്) പ്രാണോപരാ! ഭീവിതസവസ്പദേ! ഏന്റെ ദേവതേ! ക്ഷമിച്ചാലും. ഞാൻ വളരെ അറിച്ചിത്തമായ വാക്കുകൾം പറഞ്ഞുപോയി. ഞാൻ പിതൃമാതൃധിന്യായ ഒരു ദഹനഭാഗ്യാദി! ഏന്തിക്കു അനേക ഭോഷ്യങ്ങളില്ലാണ്. ഏന്തിക്കു മാറ്റുതന്നാലും. (മുകളിലേക്കു രണ്ടുകെക്കകളും ഉയർത്തിട്ടു്) ഇംഗ്രേസ്! ഇതു സപ്രജ്ഞമില്ലാതിരിക്കുന്നു! (മുകളിലോടു് നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു.

(ചാണക്കുൻ പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചാണക്കുൻ—മും! ഇതെന്തു്? ഇതോക്കെഡുന്താൻം?

മും—വിജയോദ്ധാവം!

ചാണ—ഹാ (അല്ലെന്നും ചരായയെ നോക്കിക്കൊണ്ടി തനിടു് തീർഖനിശ്ചലപാസപ്പുവം മും! ഞാൻ

സാധിനടത്തി. എന്നാൽ ഇതുവരെ സാധിച്ചിട്ട്
ക്ഷുദ്രച്ചിത്രിപ്പ്.

മുരു—എന്താണ് സാധിയുടെ വൃഥാസമഹം?

ചാണക—മാറാംജി ചങ്ങളും സെസ്റ്റുക്കല്ലും അഭ്യന്തരം അടക്കരിക്കുന്ന കൊട്ടക്കണാം. അതിനാപകരമായി സെസ്റ്റുക്കല്ലും ചങ്ങളും ജീവിച്ചതായ ഒരതവപ്പീന്തി നേരിലും പുംഡക്കിണിണാം. അംഗൾ വിട്ടുകൊട്ടക്കണാം. സാധിരക്ഷാർത്ഥം ചങ്ങളും സെസ്റ്റുക്കല്ലും നേരിലും കനുകയെ കല്പാബനംകഴിച്ചുകൊട്ടക്കണമെന്നാം വുവാസമ ചാല്ലിരിക്കണം.

മുരു—ഇതെന്തു്? അതു പാടില്ല, മുതങ്ങോ! (ചരായങ്ങൾ മാറോട്ടണച്ചുകൊണ്ട്) ഇതാണ് പ്രംബംഗം ചുത്തുവയ്ക്കുന്നതോ!

ചാണക്കും—എന്നാൽ ആം! ഇതു ചാണക്കുന്നേരം ഉപഭോഗമാണ്.

മുരു—ഈ സാധുഖ്യാലിക—

ചാണക്കു—രാജാവിന്നേരം മംഗളത്തിനുവെണ്ടി ചരായ നിയുമുയും തന്നേരം ഇത്തുവിയ—സ്വാത്മത്തെ—ബലികഴിക്കം.

(ചോക്കന്ന)

മുരു—ചരായേ! ഇതെന്തു്? നിന്നേരം മുഖം വിളിയിരിക്കുന്നോ! ദണ്ഡികരിക്കിയിരിക്കുന്നോ! നിശ്വലമായിരിക്കുന്നോ! നി സാലഭജികപോലെ നിൽക്കുന്നോ!

മുരു—രാജാഗ്രഹ്യായ മകളേ!

(ചോക്കന്ന)

ചരാ—തുച്ഛസ്വാത്മമോ? മ്ലാമൻ, നിങ്ങൾ ദിനിച്ചുന്നോ? പുത്രപ്പാം നാരിയുടെ സുവർദ്ധിപ്പേണ്ടും

ഒരീവിതംപോലും തുച്ഛങ്ങളാണ്. ഇംപ്രേരാ! പ്രി
ന്റാണിതും! പ്രൗഢ്യം മുരുച്ചും—അതശയും നിംബം
യും—സ്വർഘവും നാക്കും നനിച്ചുംചന്നിരിക്കാം.
മുമി കാഞ്ഞം; അതകാശത്തിൽ ഹാരാ നക്ഷത്രവും
സൂര്യുംനെല്ലാലെ ഇജജപവിച്ചിട്ട് കൈകുപോകാൻ.
ഇംപ്രേര! ഒരു യദോഗ്രാമ മുംഖായപനിയോടുള്ള
ടി ഉൾന്തു ദിർഘാദ്ധപ്രാസരിൽ ലായിച്ചുവോക്കാൻ.
(മരാഡ മുകളിപ്പൊട്ട് നാക്കിക്കൊണ്ടുനിൽക്കുന്ന)

അരംബം അർഹം.

രംഗം മ.

സ്ഥാനം—നാമക്കരി പുവ്കമിതമായ പ്രമാദോദ്ധാനം.
സമയം—രാത്രി.

(സെസ്റ്റുക്കല്ലും ഏവലൻം)

സെസ്റ്റു—അപവരിഷ്ഠകുതനായ ചതുരപ്പുനു യവനസ്ത്രം
ചിക്കൻറുകഴായും വയ്ക്കുന്നുമായ സന്ധിക്കും
ക്കുവെങ്ങും പ്രിനിക്കിപ്പുമില്ല. ഇല്ല, ഞാൻ അതി
ന സമയതിക്കുന്നില്ല—രത്നക്കും ഇല്ല.

ഏവലൻ—അംഗു! ഇന്തി ഭദ്രം ദാഡാകരമല്ല. അപമാ
റം ചാറിക്കഴിഞ്ഞു. ഇന്തിയും ശ്രീരാമധത്തിസ്ത്രിടി
ച്ചിട്ട് പ്രയോജനം? ലാജുംതാനന്നിപ്പേ?

സെസ്റ്റു—അതുമണംനടത്തി, ഫലിച്ചില്ല. ഇതിൽ ലാജു
ജ്ഞം പ്രിനവകാരോ?

ഏവലൻ—അതുമണംനടത്താൻ അതപെണ്ടതു? ചതുര
പ്പുനു വല്ല അപരാധവും ചെങ്കും? അഞ്ചുമാം നി

സുവിശൻറെ മറുകരളിൽ സാത്രാജ്യം സമാപിച്ചു. അച്ചുന്ന് അതു സഹിച്ചില്ല. തൊൻ നേരത്തെ പറ ഞതില്ലോ? ഇങ്ങനെത്തെന്ന പറഞ്ഞാം.

സെല്ലു—നീ ഈ വിജാതിഖണ്ഡം വിജയത്തിൽ അദ്ദോഡിക്കുന്നവുന്നതോന്നുണ്ടോ!

ഹൈലൻഡ്—എന്നുള്ളകൊണ്ട് അതുവും അടിച്ചുകൂടിയാണ്. അന്ന് കൂർ തോറു; ധമ്മം ഒഴിച്ചു. അച്ചു! ബാറ്റും അവാക്കെ, രാജുത്തിലെ പ്രജകളിൽ തൈവനാക്കെ, അരാധിക്കന്നാലും പ്രതിഫുത്തമായ തെ രാജുത്തി നീറു ശാന്തിക്ക ഭേദവത്താൻ തൈവെട്ടുന്നവൻ മഹാപാതകിയാണ്. ലാക്ഷ്മാപലക്ഷിം മാരാക്കളെ ദൃതമീനരാക്കക; ബാലികകളെ ടിരുമീനരാക്കക, സതികളെ പത്രിപിരിതരാക്കക, ടിരുത്തിലെ വിടുകയും ഭയം പരത്തുക--എന്തിനായിട്ട്? ഏവലം വിജയഗ്രാഹവത്തിനായിട്ട്—തെ ഉദ്ദാമപ്രാണയു ടെ താഡനത്താൻ. അച്ചു! ഇതിനുക്കാം വലിയ തെ മഹാപാപമുണ്ടാ?

സെല്ലു—അദ്ദോഡി തൊൻ തെ പാവിഖാണ്! അദ്ദോഡി.

ഹൈലൻഡ്—അതിനീറെ മഹം അഥവിക്കുന്നു.

സെല്ലു—യുദ്ധത്തിൽ ജയാപാജയങ്ങൾം സഹജനാളാണ്. ഇത്തവണ തോറുപോളി. ബന്ധനമോക്ഷിം കിട്ടുന്നതായാൽ—

ഹൈലൻഡ്—വിജയിയായ അസല്ലഘോക്കത്തിനീറെ ദയയെ അവലംബിച്ചു ഓമാചന്ന! അവിടുത്തെ പ്രതിജ്ഞ പ്രിവിടെദ്ദോഡി! നേക്കിൽ ജയം; അഡ്ദോഡിക്കിൽ മുരു പ്രിനായിക്കന്നില്ലെ പ്രതിജ്ഞയും അച്ചു! ലാജ്ജ തോന്നുന്നില്ലെ. ഒ! എന്നാരുധിപതനും.

സെല്ലു—വെറലൻ! നിന്റെ നാവിൽനിന്ന് ഇംഗ്ലീഷ് മാതൃഭാഷയിൽ എഴുപ്പുകൊള്ളും എന്തെങ്കിലും അതുണ്ടാകാനിരിക്കുന്നോ? യാതൊരു മാതൃധൈന യായ കമ്പനിയും മാനീഫ്രേഞ്ച് സൊൻ ഉറക്കി വന്നു—ഈ കെക്കർബക്കാണ്ട് അതഡാരം കൊച്ചുതും പോഷിപ്പിച്ചു—ഈ വിജയയാത്രയിലും സവിഥം ഉറോക്കൾച്ചിട്ടും യാതൊരുവെള്ളു പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ സാധിക്കാതെ ഇങ്ങനൊട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു—അതു കമ്പനിയു—വാ! ഭാഗ്യമക്കുത്തിന്റെ വിപരീതാശ്വരി! (കമ്പനിസപരത്തിൽ) ഈ പരാജയം നിമിത്തം ഏനിക്കും ഈ ദുഃഖം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഏനാൽ— (ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു താൽക്കളുണ്ടെന്ന്.)

വെറലൻ—അംഗ്ലീഷ്! ഏനിക്കു മാപ്പുത്തതു. തൊൻ അപരാധം ചെയ്യപോയി.

സെല്ലു—ഈല്ല. വെറലൻ അപരാധം ഏന്തിനാണ് ചെയ്തതു.

ചെഹലൻ—അംഗ്ലീഷ്! തൊനാണ് അപരാധിനി. ഏനാൽ അഭിമാനംനാം പെട്ടെന്ന ജ്പലിച്ചതുകൊണ്ട് പരിഗ്രാമപായതാണ്. ഈ ഒരു ഒരുനൊട്ടു മാതൃധൈനംകാക്കുന്ന കുറായമാണ്—അനന്തരസൂര്യാ സമുദ്രത്തിന്റെ മമന്ത്രിൽ നിന്നുണ്ടായ റിക്രൂട്ടിലും അഭിമാനം. അംഗ്ലീഷ്! അഭിമാനം മോചനം സവാദിച്ചു, ഈ അപരാധത്തിനു പ്രതികാരം ചെയ്യാണും. തൊൻ അഭിമാനത്തെ മോചിപ്പിക്കാം. തൊൻ ചായുള്ളുന്ന കല്പാണം കഴിക്കാം.

സെല്ലു—മകഞ്ചേ! മോചനത്തിനു തൊൻ ഈ മുപ്പും നല്ല അഡ്സ്.

(ചായുള്ളുന്ന പ്രവാരിക്കുന്നു.)

ചങ്ങളു—വേണ! വീരവാ! ശ്രദ്ധം നേഥ്യാട്ട് അതിന്ത്രേചി
പ്പി. അവന്നസത്രാട്ടു! അവിട്ടനു മുക്തഹായിരി
ക്കാം. ഇച്ചുതോന്നനാട്ടക്കഷം അവട്ടന്ന് വീണ്ടും
മഹയ അതക്കുമിച്ചുകൊള്ളുക. ചങ്ങളും അതിനു,
തയാറാഡിന്നുകൊള്ളാം. വീരവാ! പോയാലും!
രാജകാള്യു! ചൊരജ്ഞാജ്ഞുക. നിങ്ങൾ മുക്തഹാ
യിരിക്കുന്നു. പാറാധ്യക്കാണോ!

സെല്ലു—എന്താണിത്തു?

ചങ്ങ—സത്രാട്ടു! ഹിന്ദുക്കൾം ബാർബാരജനങ്ങളും; അ
വക്കം സഭ്രതയുണ്ട്. അവാക്കം അഭിസ്ഥാഖ്യർ ചങ്ങ
വത്തി പുതാജാവിക്കാട്ട് പ്രദർശിപ്പിച്ചു സെഞ്ച
നൃത്തിനും ഉത്തരം നാട്ടാൻ കഴിയും. അവിട്ടനു
പോയാലും! പാറാധ്യക്കാണോ!

(രക്ഷക്കരണം പ്രഭവരിക്കുന്നു.)

ചങ്ങ—ഈവർ മുക്തഹാഡിക്കുന്നു. സത്രാട്ടു! തൊൻ
പോകുന്നു. (പോകാൻ ഭാവിക്കുന്നു.)

സെല്ലു—(അത്യുച്ചുപ്പം) ഭാരതസത്രാട്ടായ ചങ്ങളും!
നിങ്ങൾ മഹാനായ ഒരു പുതംഗക്കസർഖാണും.
രബിക്കൽ അഞ്ചു് ഏന്റെ പ്രാണാന രക്ഷിച്ചു;
തൊൻ അതിനു മറന്നിട്ടില്ല. ഇന്ന് അഞ്ചു് അക
തടങ്കും പ്രാഞ്ചമന്ത്രിനാരെതന്നെ ഞങ്ങളെ മോചി
ച്ചിച്ചു. അതും തൊൻ മരക്കയില്ല. ഭാരതസത്രാ
ട്ടു! തൊൻ സാധിച്ചുടെ സകല ഗ്രൂപ്പുകളും
സമതിക്കുന്നു. തൊൻ ഇം സാത്രാജ്യാവശ്യത്തെ
ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു. വാദളംവലത്താൽ വീണ്ടും
കീഴടക്കാൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ തന്നെയും തൊൻ അ
തിനു ശ്രമിക്കുണ്ടില്ല. ഏന്നാൽ ഏന്റെ കന്നുകയെ

നിങ്ങൾക്കു നല്ലാൻ സാധിക്കുമ്പോൾ. നിങ്ങൾക്ക്
ഹിന്തുവാനും.

ഒഹലൻ—ഹിന്തുവും മാറ്റുന്നതെന്ന.

ഐസു—ഒഹലൻ! (ഡിസ്ട്രിക്ട് പബ്ലിക് ഓഫീസ്
നോക്കൽ. ചാരവൻ അവരാക്കുന്നുണ്ട്.)

ചാരുപ്പൻ—രാജകരനു! ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഈ മഹാ
താഴു സമ്മാനണ്ണത നുറുംബുന്തുനായി സ്വീകരി
ക്കരാൻ. (ഐസുക്കും സ്വീകരിക്കുന്നതിനും അസമർപ്പ
നാണ്. അവിടുത്ത ക്രമക്രയാട്ചിയും പ്രേമത്തിൽ
ഞാൻ മുഹൂർത്തനാണ്' മുക്തക്കളും സമ്മതിക്കു
ന്നു. അതു പ്രേമം മന തുടങ്ങിയതുമ്പോൾ;—അനു
ക്രമിക്കാലത്തു് — സിസ്യുന്നടിയും തീരത്തു
വച്ചു്, നിഭാവായും സമുദ്രപ്രല സന്ദ്രംഗവോ
ക്കത്തിൽ ഈ ശാന്തമുഖചുവി കൗക്കണ്ട ദിവസം
മുതലേക്കു ഈ മുഖം പ്രൈൻറ സമസ്തയൂനണ്ണമുണ്ടാക്കി
ഉം അധികാരം നടത്തിവരുന്നു. പ്രൈന്റർ പ്രൈൻറ
അതു ചൊംവനകാലികസ്പ്രിംറ പ്രൈന്റേറും സമുദ്രം
ലമാക്കുമ്പോൾ, പ്രൈൻറ കാനസിക പ്രതിമ പ്രൈസ്പ്രാ
ച്ചജിലും മുത്തിമതിയായി അന്തരുഹിതാനായ്മം പ്രൈ
നിക്കു പ്രത്യുഷപ്പെട്ടുമെന്നുാ ഉള്ള ഭൂരാശ പ്രൈനി
ക്കണ്ണാഡിപ്പിലും. ഈനും അതു ചൊംവവം—അതു ഒന്നു
ആശ ബം—അതു സുധാ—പ്രൈൻറ മുഴുവിന്തമായി
കൂടം, അതിന്റെ കാണണ്ണംത്തിൽനിന്നും സ്വയം വഴി
തിരുപ്പായിരിക്കുന്നു. സത്രാട്ടു—ഇല്ല—പ്രൈൻറ വെ
സ്യുവാനായ ചാരുകേതു മരിക്കുംമുന്തു് തന്റെ ഭഗവി
നിയായ ചരായണു പ്രൈനിൽ സമുദ്ധിച്ചിട്ടാണു പോ
യതു്; അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിമല്ലാത്മനയും അതാ
യിരുന്നു. ഞാൻ നിതപായനായിത്തീന്തിന്റെക്കുന്നു.

ഭാരതവർഷജ്ഞനിലെ ഭാവി സത്രാജ്ഞനികലയാജ്ഞദ്വയി
താവായ ചരായക്കായിരിക്കും.

(ചരായ സഹസ്രാ പ്രവേശിക്കുന്ന)

ചരായ — ഈതു മാറാരാജാവിൻ്റെ അരാധ ദവമാതുമാണ്.

എന്നുണ്ട് ചരായ ഈ അരാധ വരദത്തമായ സമ്മാനം
തെരു സപ്രികരിക്കുന്നില്ല. ഭാരതസത്രാട്ടിൻ്റെ പട്ട
മാറിജീവിയാമാനാജ്ഞിനും അർഥവും ഈ ഘവനസത്രാട്ടി
നീൻ കൗക — ബാരാനാബൾ. (ഐഹലാങ്കാട്ട്)
ഓസാദരി! നിങ്ങൾ വലിയ ഭാഗ്രവതിഖാണം; മാറാ
രാജാ ചയറള്ളുന്നു വരനാണി ലാഭിക്കുന്നതിനെ
ഈറി വഘതായ ഒരു ഭാഗ്രോ നിങ്ങൾിൽക്കൊക്കാനി
ല്ല. ഞാൻസപ്രചൂദനമനസ്യാ പ്രജന്നരേഭയത്തിൻ്റെ
നിധിയെ — പ്രജന്നരും ജീവിത സവം തെരു — നിങ്ങ
ളിട്ടെ കൈകളിൽ അർപ്പിക്കുന്നു. സരവരാദരി! നോ
ശ്ശീ (കമ്പിതപാദങ്ങളുംഉച്ചകുടി ഐഹലാന്നീഞ്ചുക്കൾ
ചെന്നിട്ട് അവളുടെ കൈപിടിച്ചു് ലഭിരക്ഷേത്രിയായ
ചയറള്ളുന്നു കരത്തിൽ അർപ്പിക്കുന്നു) ഈ അകൂ
പ്രാതതെരു വക്ഷഃസമലാത്തിൽ ധരിച്ചാലും — ഈതാ
ണ് പ്രജന്നക്കു പ്രല്ലാറിലും അധികമായ ശൈരവ
നിന്നിരുത്തു മൂലത്തിനും. എന്നും— ഓസാദരി! പ്രാഹു
വില കൊടുത്താണ് ഈ അനംഗം ദാനാ വാഞ്ചീട്ടുള്ള
തൊന്തും നിങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞുള്ളൂ— (നേത്രങ്ങളെ
മഹിളയാർ മറച്ചുകൊണ്ടു വേദത്തിൽപ്പോകുന്നു.)

(ചയറള്ളുന്ന ചിന്താഭാവത്തിന് പോകുന്ന.)

സൗം — ഐഹലാൻ പ്രജന്നതാക്കുന്നു നടന്നതും.

ഐഹലൻ — പ്രജന്നക്കു നേരം മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

സഹൂ — നീ ചയറള്ളുനു കല്ലുണ്ടോ കഴിക്കുമോ?

ഐഹലൻ — അച്ചും — അനുമതി നൽകിയാറും.

— എസ്വീ — അനുമതി തരാം. ഏറ്റാൽ ഞാൻ ഈ സ്പാഷ്
ത്തിൽപ്പോലും വിവാരിച്ചിരുന്നതല്ല.

(ചീതിത്തോവേന പോകുന്ന)

— ഒഹവൻ — അ ചും? ഏന്തിങ്കു ഈ വിവാദം ഇഷ്ടമാണോ
അല്ലെങ്കാബ്ദിനോ അവിടുന്നോ എന്തൊന്നു അറിയും?
അനുഗ്രാഹവിനു നാളും തക്കവിതക്ക്കുള്ളാലും സാ
ധികാരത ആ മറ്റാകാര്യം ഞാൻ ഈ വിവാദപ്രാ
രാ സാധിക്കും. അങ്കുറാവത്തിനെ സ്നേഹിക്കാൻ
സാധിക്കുമല്ലോ? ഈ ശ്രദ്ധയും ഈ കരണാർട്ടു
നുഭളായ ഒന്നും ഇല്ല മഹത്തായ എഴുയും ഒ^ഒ
ക്കു കണ്ടിട്ടും അങ്ങുംവരത്തിനെ സ്നേഹിക്കാൻ സാധി
ക്കാത്ത താഴ്ക്ക്? ചെപ്പുനടക്കിരോന്നേല്ലോ! കുശമിച്ചാലും!
ഈ പ്രേരം! എഴുയത്തിനു വാലം നല്ലുണ്ടാ!

രംഗം 2.

ന്യാനം : — ചാണക്കുറവാം.

സമയം : — പ്രഭാതം.

(ചാണക്കുൻ തനിച്ചിരിക്കുന്ന)

ചാണക്കുൻ — തരംഗരഹിതമായി — നീരവമായി — അന
നമായി ഉണ്ടാക്കുന്നതാത്തവിയത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു
മഹാസുഖം! (ഡതുക്കു പതുക്കു ചുറ്റിനടന്നിട്ട്
ജീവംനിരപ്പാസചൂപ്പം) കേവലം കുശമത — സാമ
ത്യം — ഇതുകൊണ്ട് സ്നേഹാഭാവത്തെ പരിഹരി
ക്കാൻ സാധിക്കുമാ? എഴുയത്തിൽ സംശയിത്തമാ
ഡിഡിക്കുന്ന ആകാംക്ഷ നേരാരിക്കനിശ്ചാവം പ്രീന
പോലെ ചുറവുപുട്ട് വീണ്ടും സ്നേഹിതമായി ചീനി
ചീതിരിഴ്ചുപാകുന്നു. സ്നേഹാഭ്യൂതല്ലോ എഴുയത്തി
നേരു ഉഞ്ഞയിൽനിന്നും ഉംഗമിച്ചു മസ്തിശ്ചത്തി

നേരം തീയുള്ളപാലക്കാർ വാദ്ധമായി പരിശോഭിച്ചുപോകുന്നു. (വിഞ്ഞം സ്ഥിരത്തേപ്പും വിളക്കിനും തമായ മെതാനത്തിലേക്ക്” എന്നാക്കിക്കൊണ്ട്) ഈ സൗഖ്യരഹ്യത്വം! ഈ ശാംഭീരുമീലിമാ!—ങതാഡിവസം അരംതു്?

(പാരാധുകാരനം കാത്രായനനം)

മാണ—അല്ല; നിങ്ങൾ വന്നുചേരേൻാ? വരു സദോഹരി!

കാത്രാ—ഈ സമയത്തു് പരിഹസിച്ചതുകൊണ്ട് പ്പി മുപ്പേയാജിനം? എന്ന് നിങ്ങളുടെ കൈയ്ക്കിൽ ഒരു വാദ്യനാശമൾ—അപ്പരാധി—ശിക്ഷിച്ചാറും.

ചാണ—ശിപാധി! വിലാസു് പ്പിട്ടുത്തകളുണ്ടു്.

(ശിപാധി വിലബന്നേട്ടുക്കിന)

മാണ—ഈനി നിങ്ങൾ പ്പിനേൻ്റെ വാദ്യനാശമന്ത്രഭ്യും.

ഈഭ്യും നാം രജ്ഞുവേദം തെപ്പാലാതനനു. ഒരു ദേശവും ഇല്ല.

കാത്രാ—തെ ദേശവും ഇല്ലോ? പ്പിനേരം ചുറ്റും ശാശ്വാന്തര ധാരികളായ പാരാധുകാർ! നിങ്ങൾ സ്വന്തരുമാർക്ക്.

മാണ—നിങ്ങൾ പ്പില്ലാവരും അഭാഷവിന.

(പാരാധുകാർ ദോഷനം.)

മാണ—ഈഭ്യുംശാ? നാം താണിൽ വല്ല വ്യത്യാസവും ഇണ്ടാ?

കാത്രാ—ഈഉല്ലോ? നിങ്ങളുടെ തെ അരംഗമാത്രതാൽ പ്പിനേരം ജീവിതാശ്വരം അശ്വമിക്കം. എന്ന് ഏ ലഘുനാശമൾ. നിങ്ങളോ? തെ വിശ്വാവസാരാശ്വതികൾ ദരശാശ്വതനാശമൾ.

ചാണ—ഇതാ! ഈ വാദം എന്തുക്കും. ഇതിനെ എൻ്റെ ശ്രദ്ധയ്ക്കാതിൽ കൂട്ടിയിരക്കും. എന്നിട്ട്' മറ്റൊപ്പം താഴീയിക്കും.

(വാദംകൊടുക്കുന്ന)

കാര്യാ—ചാണകുൻ എന്നാണെ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം?

ചാ—ഞാൻ സാത്രാജ്യത്തെ കാടു വെച്ചിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഒരു ഉശ്ചിരമുഖിയെ ഉപരഞ്ചക്ഷതമാക്കിവിട്ടു. അതു നിങ്ങൾക്ക് സാധിക്കുന്ന ഒരു കാഞ്ചമായിരുന്നു. ഈ വിശാലസാത്രാജ്യത്തിൽ ഒരു തന്ത്രം ശാന്തി പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. വെളിയിൽരെത്തുകൾ തന്നെ രാജഭാഗ്യങ്ങളിൽപ്പോലും പമുക്കും തന്ത്രം സ്വയരൂപത്വക്കാണു നിർണ്ണയം കിടന്നാണോ. എന്നാൽ ഈ വിംബാംശാന്തി പബ്ലേതാപമം സ്ഥിരമും നിശ്ചാപ്യാണവുംആണോ. അതിനെ സജീവമാക്കാൻ എനിക്കു സാധിക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ നിങ്ങൾക്ക് സാധിച്ചുകൊണ്ടും നിങ്ങൾ മറ്റൊപദം കാംക്ഷിക്കുന്നുണ്ടിൽ അതു സ്ഥാനം ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണോ.

കാര്യാ—നിങ്ങൾ വലിയ കൂടിലത്തന്ത്രങ്ങളാണോ. നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിന്റെ സാരം അറിവാൻ എനിക്കു രേക്കിയില്ല.

ചാണ—നിങ്ങൾ മറ്റൊപദം കാംക്ഷിക്കുന്നുണ്ടിൽ ഈ നിമിഷത്തിൽ ഞാൻ അതിനെ കൈവിടാമെന്നു ഞാൻ സന്തുംചെയ്യുണ്ടു്; നിങ്ങൾ മുൻവന്നാണുക്കി മും ഏതെല്ലാലുവാണോ. പുനിക്കു സാധിക്കാത്തകാഞ്ഞും നിങ്ങൾക്ക് സാധിച്ചുകൊണ്ടും.

കാര്യാ—ഈതെന്തു? ഗ്രാമണപ്രക്രതപ്രതീക്ഷയുടെ കൂടുതലും ശിഖരംവരെ എന്തിച്ചുപ്പേശം—

ചാണ—എല്ലാം മും! മിഡ്യാമോ! പ്രഭയത്തെ കിട്ടിയിൽ
മാക്കിയിട്ട് മസ്തിഷ്ഠത്താൽ രാജുരാസനം നട
ത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നതു വ്യത്യം. ക്ഷമതയെ സ്വന്തു
ത്തിലെ പ്രാസാദം എന്നപോലെ അക്കാദേശ്വർന്മി
നിയാക്കി കെട്ടിപ്പൂശിയ എൻ്റെ കംബാരരാജനി
തി, അത് പ്രാസാദം എന്നെന്നെന്നെയാ അതുവേംമൊ
തന്നെ അക്കാദേശ്വരിൽ വിലയിക്കം. അതു ഗ്രഹമല്ല;
കേവലം ഖസ്തികാസ്തുവം; അതു പ്രക്ഷമല്ല, ഒക്കെ
വലം ഉണ്ണണ്ണിയ കാപ്പുങ്ങളിട കൂട്ടം. മ്രാഹമന്ത്ര
ടെ നിർജ്ജീവക്ഷമതയെ വിശ്വം മന്ത്രവലത്താണെല്ല
നപോലെ ഉയർത്താം; എന്നാൽ മ്രാഹമന്ത്രടെ
മ്രാഹമന്ത്രപത്രത തിരിച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ സാധിക്കു
യില്ല. കൂദാശ അതണ്ണാതണ്ണങ്ങളായ നേത്രങ്ങളാൽ
യൈപ്പെട്ടത്താം; എന്നാൽ അവൻ്റെ പ്രഭയത്തിൽ
ക്ഷതിഗ്രോത്തവ്യ പ്രവഹിപ്പിക്കാൻ കഴികയില്ല.
ഹോ!രാക്ഷസി! നീ എന്നെ എന്നേടുള്ളാണ് അത്
കഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് വന്നിരിക്കുന്നതു്. തൊൻ എന്നുണ്ട്
ചെങ്കു്. ഹാ!

കാത്രാ—നിങ്ങളെ തുച്ഛയു?

ചാണ—ഈ ബൗദ്ധയമ്മം വേതരച്ചുകഴിത്തു. ഏതാൻ
കുറഞ്ഞവിശിൽ കാണണ്ണതെന്നതനില്ലാമോ?

കാത്രാ—എന്താണ്?

ചാണ—ഈ സാത്രാജ്യം വിശ്വം വണ്ണബണ്ണമായിത്തീ
ൻ” അതിനേന്തൽ പ്രേതജ്ഞാം ദൈവവന്നതം ചെ
യ്ക്കാതായി തൊൻ കാണണ്ണ. അതിനും ഒരു
മഹാരക്ഷി അവിർദ്ദിച്ചു് ഈ ഗളിതാരവോപ
രി തന്റെ മാറ്റീക്കണ്ണം നാട്ടിയിട്ട് അതിലെ ജീ
ണ്ണിച്ചതുടങ്ങിയ വണ്ണബണ്ണമാംസപിണ്ണം നേരു
നീച്ചുചേരുതു്, ഒരു ചുതിയ ശേക്കിച്ചാൽ ഉള്ളാം ച

പുണ്ണക്കയും, ഗൃഹാസന്നതിൽ മ്രാഹമണം ഒരു അനും തുല്യസ്ഥാനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നതായി എം കാണുന്നു. നോക്കു, നിങ്ങൾ മറുപടം സ്വീകരിക്കു.

കാര്യാ—പ്രിയ മുല്യമാണ് നിങ്ങൾ അതിനു കല്പിക്കുന്നതു?

ചാണ —നിങ്ങളുടെ വാദ്യത്വം മാത്രം.

കാര്യാ—നിങ്ങൾ നല്ലപോവു അഭിനയിക്കുന്നു.

ചാണ —സദ്ബഹാരാ! വിശ്വസിക്കു. ഈ അഭിനഭമല്ല. എം ഇപ്പോൾ വാദിയ ദിനനായിരിക്കുന്നു. ചാണകുൻ കടിച്ചതരുതിൽ വിചക്ഷണനാണ്. ഈ ചാണകുൻ ഭാരതവർഷതിൽ വിവിധജാതികളുടെ സമബാധത്താൽ ഒരു മഹാസംഗ്രഹിതം റചിച്ചു. അതു കുറേതിൽ ഇംഗ്രേസംബന്ധിക്കു, അഭ്രേമം ചീരേറു ഈ വിചിത്രസ്വഭ്യിയെ മുഖ്യമായി നിരീക്ഷിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം എം ചെയ്തു; പ്രിനാൽ അതിൽ പ്രാണപ്രതിഭ്യ ചെല്ലാതു പ്രിനിക്കു സാധിച്ചില്ല. പ്രിങ്കെന സാധിക്കും! ചെളിയിൽ നിങ്ങൾ പ്രിനേരു ഈ അതുകൂടി ചുഡിയുടെ വ്യാപാരങ്ങൾ കാണുന്നു! പ്രിനാൽ പ്രിനേരു നീരു തൃജുഹത്തിലെ അവസ്ഥ ഒന്നു നോക്കു. അതു ഒരു മഴക്കുമിച്ചായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. അവിടെ ഒന്നു രഹതിക്കേരുന്നു കാരഞ്ഞുത്തിനേരുന്നു വിശ്വാസ തതിക്കുന്നുന്നു ഒരു കണ്ണികപോലും ഇല്ല. ഈ സ്ഥിരിക്കുന്ന പ്രിനു ചെയ്യും!

കാര്യാ—ചാണകു! നിങ്ങൾ ഇതു അധികനാശക്കുന്നു! ഈ ദ്രോഗത്തജ്ജലം ഈ നിന്മലപ്രതിജ്ഞയും ഈ തീക്ഷ്ണംമുണ്ടിച്ചും—

ചാണ—ബുദ്ധി! ബുദ്ധി! ബുദ്ധി! ഇതുകെട്ടുകെട്ട് ഞാൻ പ്രവയിരന്നായിത്തിന്റെപോയിരിക്കുന്നു. ലോകത്തിൽ പ്രവിടെ ചെന്നാലും ചാണക്കുന്ന് എന്നൊരു ബുദ്ധി! എന്നപറയുന്നതെ കേൾപ്പാനുള്ളൂ. സർജനു ഒരു ക്ഷേമം ഒരു ബിഭീഷികയേയോ യുമശക്തുവിനേയോ പ്രിന്നപോലെ പ്രിന്ന നിന്മിമേഷം വിസ്തൃതമായിരിതുവാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇന്നോടെ ഈ ബുദ്ധിയുടെ വാക്കിനെ ദേവബാണിയെന്നോടോ ലെ അനുസരിച്ചുവന്നു. എന്നാൽ ഈ ബുദ്ധി പ്രിനി കൂടുതൽ അഭ്യരംഗപ്പു—ക്കു അഭ്യരാധമാണ്. ഈ ദ്രോഹി അതു ഇത്തോടു തിരിത്തുനിൽക്കുന്നു; അതിന്റെ മുഖം പ്രിനിക്കു കാണുന്ന കഴിത്തു. അതു ക്കു സജീവമുന്തിയല്ല! നിങ്ങളിവപ്രതിഭയാണ്. ഈനാം വരെ അതു എന്ന ഭരിച്ചുപോന്നു. ഇനി ഇല്ല. എത്ര യേക്കരം!

(കമ്പിതനാവുന്ന.)

കാത്രാ—ചാണകു നിംബിങ്ക ഭാര്യപിടിച്ച്—

ചാണകു—(കുറച്ചുനേരം മിണ്ടാതിരന്നിട്ട്) എത്ര സുഖ രമായ പ്രഭാതം! പുമിവി വിവാഹത്തിനായി ഒരു സ്ത്രീയ ക്കു വയുവെഴുന്നാണും ദോശിക്കുന്നു. അവളുടെ മുഖത്തു സുഖമാർക്കിരണ്ണാണും ഇംഗ്രേസ് രണ്ടു അരബിപ്പാദമെന്നോണും പതിയുണ്ടു്, ഞാൻ മാത്രം കീക്ഷിക്കുന്നോണും വാതുക്കൽ നോക്കി നിൽക്കുന്നു.

കാത്രാ—ചാണകു! ചാണകു!

ചാണ—ഡാ! എത്ര സുഖരവും ഡാസുമായും അയ ഒരു ഗത്തു! ഞാൻ ഇതിനു അക്കയമല്ല. ഞാൻ ഇംഗ്രേസി മണസ്സും സാത്രാജ്യത്തിൽനിന്നു വെറിച്ചുതന്നു

യിരിക്കുന്നു. പ്രപദവത്തിൽ അനുതസ്ഥിതി ക്ഷാണ്ടിരാക്കുന്നു! വൈക്കിലും ഞാൻ ഒരു മടങ്ങ കൊന്നപോലെ താപിതവും തൃഷ്ണിതവുമായ മുദയ തേതാച്ചുള്ളടി അതിന്റെ തിരഞ്ഞെടുത്ത ഉർക്കണ്ണനിതനായി നിൽക്കുന്നു.

കാര്യം—അത്യുത്തും! അത്യുത്തും! ഞാനിന്നേന്ന ഏറിക്കും കണ്ണിട്ടില്ല.

ചാണ—ഹാ! ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു—

(മുറത്തു് ഒരു പാട്ടുകേൾക്കുന്നു.)

ചാണക്കു—ഒരു കാലം—എൻ്റെ ഗ്രഹം ഉത്സവമറിയോ പമം എന്നിക്കു തോന്തിയിരുന്ന ഒരു കാലംമുണ്ടായിരുന്നു. അന്ന് അതകാരതലവത്തിൽനിന്ന് സൈശമം സമുദ്ദം ഉച്ചപ്രസിതമായിട്ട് അങ്ങോട്ട് ഒഴുക്കംപോലെയും അതകാരം ഇത്രയന്നല്ലിൻ്റെ വല്ലംഞ്ഞളാണ് രജിതമായും തോന്താറുണ്ടായിരുന്നു—അതിനാശം പഠം—(സംഗ്രഹിതം അടച്ചതുവരുന്നു.)

ചാണക്കു—(ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടിട്ടു്) അതേ സ്വരം—അതേ രേഖയും—കാര്യാധികാരി! പോയി പത്രക്കു അവരെ വിശ്വാസിക്കാണ്ടി വരു.

കാര്യം—അതുണ്ടോ?

ചാണ—അതുണ്ടോ? ബാലികയെയും.

കാര്യം—ഇതെന്തും? നിന്നും—

ചാണ—(അനന്തരയച്ചുവായം) സമേരാദരാ! പോയി വിളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുവായും. (കാര്യാധികാരി പോകുന്നു)

ചാണ—ഇണ്ണേന്ന സംഭവിക്കുന്നതെന്തും? ഈ ബാലികയുടെ സ്വരം കേളിട്ട് എന്നിക്കും ഈ ഭാവങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നതെന്തും? (വിറയ്ക്കുന്നു)

(പാടിക്കാണ്ടു ഭിക്ഷുക്കനം ബാലികയും, മുടി ദിവസം തുഡിനം)

രക്ഷാവർഗ്ഗം.

പദ്ധതിമസിന്ദ്യവിൽനിന്നും—പോന്നി-

ങ്ങളുടെ സിതം ഗാനമൊന്ന്

ബാധ്യത്വം സാരധ്യരീണം, ക്ലീന്-

പിയുഷയും ചെമങ്ങോണം

വന്നിൽക്കുയുന്നമറ്റം—വള്ള—

അംഗീരജീവിതാനറ്റം.

വാ! വാ! സഹിയതിരംവന്ന—സദാ-

താവുംമുഖാ വാഴുക്കയേന്ന്

ചൊല്ലുന്ന കാതരണോവാൽ—താന

ഹില്ലോലമാലകളുാലേ

മുള്ളുഭയം തെള്ളുമില്ലു—സദാ-

സ്ത്രീഹംബമധുമാസമല്ലു.

കൈമുമ സൈരവോഹി—യെന്നം-

വീത്രുന്ന മരവവന്ന്.

ദുർഭരമാം ഭൂതഭാരം—പേരു-

നന്നകേ! നീ പുമാപാരം

വബ്ദിച്ചീടുന്നതുകണ്ണോ? സുഖാ-

വാൾപി പുഞ്ഞുംപുകാരാൽ.

ബന്ധിഗ്രഹംതന്നിൽ വാഴാൻ ... മതി-

മര! നീ കാംക്ഷിച്ചീടാതെ,

പ്രജനനതയന്ത്രിക്കം പുകി—പര-

മാനവമെന്നം ഉജ്ജിക്ക.

കാത്രു—ഹ്രസ്വന ഒരു ഭാർഥനിക്കിഷ്ടകനെ തോൻ
മുഖ്യമാം കണ്ണിട്ടില്ല. “തൻപുതശി സമാനാ
ധികരണപദഃ കമ്മ്യാരയഃ” അതുമാൽ— ആ ഏക
പുതശി പ്രത്തിയോച്ചേരിം സമാനമുണ്ടാന്ത്!

തനായിട്ട് —അതായതു് ജീവഭാവത്തോടുകൂടി ജീവ
റഹണംചെയ്യിട്ട് —കമ്മന്തയയരിക്കുന്നു. അതുകൊ
ണ്ട് കമ്മമലം അനുഭവിക്കുന്നു. ഒരു! ഭിക്ഷുക!
നിങ്ങൾ പാണിനി വായിച്ചിട്ടിണ്ടുനു തോന്ന
നാല്പും

ഭിക്ഷു—ഈപ്പു.

കാത്രാ—എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഗാനത്തിലെ കാരണ പക്ഷ
ത്തിലും പാണിനി വിരാജമാനനായിരിക്കുന്നു. ഈ ശ
പാടുകളും നിങ്ങൾ എവിടെനിന്നു പറിച്ചു?

ഭിക്ഷു—ഒരു മ്രാഹമണ്ണൻറെ അട്ടക്കത്തിനിനു.

കാത്രാ—അതു രണി. മ്രാഹമണ്ണന്റെ മറ്റായു് പാഠി
ച്ചിക്കം?

ചാണ—(ബാലികയോട്) മകളെ ഇണ്ടുവാ! (അവർം
അട്ടത്തുചല്ലുന്ന)

ചാണ—(അവളുടെ ശീരസ്സിൽ തദ്ദോട്ടിക്കൊണ്ട്) മുഖം
അതുപോലെതന്നെ; അതു രണ്ട് ക്ലിനിക്കളും അതു
പോലിരിക്കുന്നു. ഭിക്ഷുക! എന്നിക്കു് ഒരു കാഞ്ഞം
ചോദിക്കാനണ്ട്. പരമായും പരയുന്നു. ഈതു്
നിങ്ങളുടെ മകൾംതന്നെയുാ?

ഭിക്ഷു—എൻറെ മകൾംതന്നെ; അല്ലെന്നെതു്.

ചാണ—സത്രും പരയു. നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടുവോളും പാണം
തരാം. പരമായും പരയു.

ഭിക്ഷു—അല്ല ബാബു! ഈതു് എൻറെ മകളില്ല. ഈ മാ
ണിക്രത്തെ എന്നിക്കു് വഴിയിൽവച്ചു കിട്ടി. അന്നു
മുതല്ലു താൻ ഇവരെ എൻറെ പുതിയായി വ
ളംതി.

ചാണ—(അതുവും) നിങ്ങളുടെ മകളില്ല?

ഭിക്ഷു—അല്ല. മാർഗ്ഗമയേ കീടക്കന്നതുക്കൊണ്ട് തൊൻ പ്രീച്ച
തുവള്ളൂത്തി.

ചാണ—പ്രവിടെ കിടന്നിതനോ?

ഭിക്ഷു—ഈംപ്രേരൻ തന്ന; അബ്ദേജിൽ കണ്ണില്ലാത്ത ഈ ഉ
പ്രഖ്യാതന്റെ കൈ പിടിച്ചുകൊണ്ട് അതു നട
ക്കം—പ്രീതു യുണ്ടുമലിംകൊണ്ട് ഇവരെ കിട്ടി
ഞന്ന പ്രുനിക്കരിഞ്ഞുള്ളട. തൊൻ കവച്ചുവയ്ക്കു
ജീവിച്ചതുനിമിത്തം റണ്ട് ക്രൂസ് നാഡും നാഡുംപോയി.

ചാണ—(പുംബാധികം അതുവാഹിപ്പാർം) നിങ്ങൾ കവച്ചു
കാരനായിരുന്നോ? ഈദ്ദോടിം അതു തൊഴിൽ വിട്ടിരി
ക്കയാണോ?

ഭിക്ഷു—അല്ലോതെ പ്രീതുനില്ലെന്തി? ചാറുള്ളുന്നീരു രാജു
തനിൽ കവച്ചുവയ്ക്കുന്നീരു തന്നവാന്നും കഴുത്തിനേരു
പത്രതലകളുള്ളുവൻ അതുണ്ട്?

ചാണ—ഈ കട്ടിഞ്ഞ കിട്ടിയാതവിടെനീനോ?

ഭിക്ഷു—അവന്തിപുരുത്തനിനോ.

ചാണ—(ഉത്തരജ്ഞിതഭാവത്തിൽ) അവന്തിപുരുത്തവിടെ?

ഭിക്ഷു—വഴിയിൽ.

ചാണ—അല്ല. ഒരു മൂന്നുവർഷിന്റെ വീടുകവൻ; അവി
ടെനിന്നുകിട്ടി. സത്രംപരാജ്ഞ-ഭരദ്വാജൻ.

ഭിക്ഷു—അല്ല-ബാബാ.

ചാണ—സത്രം പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ കൊന്നുകളിയും. കവച്ചു
മയ്യു പ്രീച്ചതുകൊണ്ടുപോയതെന്തെല്ലു?

ഭിക്ഷു—അങ്കെ! ബാബാ.

ചാണ—നദിക്കു സമീചന്നു ശ്രദ്ധിച്ചിൽനിന്നു?

ഭിക്ഷു—അങ്കെ!

ചാണ—(ശ്രദ്ധിച്ചതു തടവിക്കൊണ്ട്) എങ്യും! ഉച്ചലി

ക്കാതിരിക്കു. വെയ്യുമവലംവി.ക്ക. അന്ന് ഇവർഡ്സ്
എന്തു പുായമുണ്ടായിരുന്നു?

ബിക്ഷി—നാലോ അരുളും.

ചാണ—പേരേന്തായിരുന്നു?

ബിക്ഷി—അതുതിരി.

ചാണ—അതുതുളി. കെറിക്കു കാരുംയന! ഇവഴ്ചട
പേര് അതുതുളി പ്രസാധിയിരുന്നു. അച്ചുനീരുംപേര്.

ബിക്ഷി—ചാണകുറൾ

ചാണ്ണ—(ഉച്ചസ്വരത്തിൽ)കുളു!—ഇല്ല—നിന്നെ കൊല്ലു
കയില്ല. നിന്നെ തൊട്ടകപോലും മെയ്യകയില്ല.
പേടിക്കേണ്ട. കാരുംയന—അവണ്ട. ശൈപായി!
(ശൈപായികൾ പ്രഭവരിക്കുന്നു.)

ചാണ—അവണ്ട. പോജ്ഞാളുക—ബിക്ഷിക! തൊന്നാണ്
അ റൂഹമണൻ! ഇവർഡ് എന്നീരു മകളാണ്.

(ശൈപായികൾ പോകുന്നു.)

ബിക്ഷി—എന്നീരു മകളേ അപവഹരിക്കുതെ' വാബാ.
ഇവർഡ് ഇല്ലെങ്കിൽ എന്നീക്കു തിന്നാനും കട്ടിക്കാനും
നും കിട്ടുകയില്ല.

ചാണ—നിന്നു ഒരു ദേശവാഴിരും. കവച്ചുക്കാരനായ
നീ എന്നെ വഴിനീരു പിച്ചുതെഞ്ചന്നവനാക്കിവിട്ട്;
ഇന്ന് ഒരു സത്രാട്ടാക്കിഞ്ഞിന്തിരിക്കുന്നു. നീ എന്നെ
നാകത്തിൽ തജ്ജീയതിനീരുംപേജംസപ്രൂത്തിലേക്ക്
വീണ്ടും ഉജ്ജംബി. എന്നു നിന്നെ കൊന്ന് നിന്നീരു
മുന്തിയെ രിടത്തു എശാപിച്ചു പൂജ്യിക്കുന്നുണ്ട്.
ഇല്ല—ഇല്ല. ഇതെന്തു്? ഇതു് എന്നുദേശം ദൃഢമോ?
ഞാൻ ഓവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് അറിയുന്നതിനായി
ഈഞ്ഞെ വല്ലതും മെയ്യണം.

(ചിരിക്കുന്നു)

കാത്രു—ചാണക്കു, ചാണക്കു.

ചാണ—കാത്രായന നിംബരംക്ക നാഡി നോക്കാനറിയാ
മോ? (കൈനീട്ടുന്ന) ഞാൻ ജീവിത്തിരിക്കുന്നാ എന്ന നോക്കു.
ഈതു് ഇഹലോകമോ പരലോകമോ?
സപ്ലീമോ? സത്രമോ? ഈ പ്രകാരത്തിന്റെ തുട്ടാം
സമോ? അണ്യകാരത്തിന്റെ പുഖിയേയാ? ഈ സു
ഷ്ടിയുടെ സംഗ്രഹമോ? പ്രജയത്തിന്റെ കഴുപ്പാവ
മോ? നോക്കു. അശ്ലൈക്കിൽ ഈ കാലങ്ങരിക്കുന്നേ
ഷം എന്നിൻറെ കന്ധക—ഭാരതാസനകത്താവിന്റെ
കന്ധക—അഥാള്ളടെ ഇഹദപാരതത്തിൽ ഭിക്ഷാടനം
ചെയ്യാനായിവന്നതെന്നെന്ന? കാത്രായന! കാത്രാ
യന! (കരഞ്ഞതുടങ്ടുന്ന)

കാത്രു—ചാണക്കു! ശാന്തനാബു.

ചാണ—ഇല്ല—ഈതു സംഖ്യേമല്ല. ഇതെല്ലാം കൂളി—പ്ര
താരണാ—ഷഡ്യുഗ്രം! കാത്രായന ഈ നിംബജ്ഞം
ഷഡ്യുഗ്രം തന്നെ; അല്ല. ഈ അത മുഖംതന്നെ; അത്
കണ്ണകളിലും എല്ലാം അതുതന്നെ, അതുത്തി മകളേ!
ഈതുനാളായിട്ട് ഈ സുഖനെ മറന്നിതന്നോ! പാ
ഷാണപ്രദയേ? നീ എന്നെന്നെ ഈതുനാൾ ജീവിത്തു?
(കന്ധയെ മാറോട്ടുന്നുന്ന) കാത്രായനാ കേരംക്കു. —
കണ്ണവന്തതിൽ സാമഗ്രാനം ഉകർക്കുന്നുണ്ടോ?
അതോ ഇല്ലാണോ നോക്കു. ഈ നടി അനന്തതായ
എൻ്റെ രോമാഖ്യിതയായി തീന്തിരിക്കുന്നു.
അകാരൈത്തിൽനിന്നോ ഒരു സ്ക്രിപ്റ്റിലുസെംഗ്രേഫുവാ
മം ഭ്രമിയിൽ വ്യാപിത്തിരിക്കുന്നു. എൻ്റെ ശ്രീരം
തള്ളുന്നു. എന്നെ കുടീരത്തിലേജ്ഞു കൊണ്ടുപോകു,
കാത്രായന.

രംഗം ന.

സ്ഥാനം—മലയരാജ്യങ്ങൾ.

സമയം—ഉള്ള പല പ്രഭാതം.

(മലയരാജ്യക്കും ചാരിയും മരഡാരാജ്യക്കും തന്നം.)

കമ്മ് ചാരി—മലയരാജ്യം ഭാരതസാന്നാജുത്തിൽ ഉറിംപേട്ടു. തൈക്കിലും സപ്തദ്രുമാഖിരിക്കേണ. സത്രാട്ട് ഈ രാജ്യത്വം സംബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നൊരും ധാരാതാതവിയ തീവ്രം ഹസ്താദ്ധിപതം ചെയ്യുന്നില്ല.

കൃതൻ—രാജ്യം വാഴുന്നതു് ഈ രാജ്യക്കുകയാണോ?

കമ്മ്—അതെ! ഓള്ളവും കുറഞ്ഞു മരഡാനന്തരം രാജ്യക്കമാരി ദരം സ്വീകരിക്കുന്നതു് നടത്തുന്നു.

കൃതൻ—ഈ വരെ കുമാരിക്ക് വിവാഹം നടന്നില്ലോ?

കമ്മ്—ഈല്ല.

കൃതൻ—വിവാഹം ചെയ്യുന്നില്ലോ?

കമ്മ്—അതു് പറവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. തന്മാര്യ നിർജ്ജനാധമാനത്തു ചെന്ന് തന്നിച്ചിരിക്കു പതിവാണ്. രാജ്യകാർത്ത്യങ്ങളെ കുറിച്ചുണ്ടാതെ മരഡാനിനെപ്പറ്റി യും അനുഭാട്ടം സംസാരിക്കാറുണ്ട്.

കൃതൻ—സത്രാട്ടിന്റെ അവസ്ഥയും ഈ തന്നെ. (എ) നാൽ അങ്കേരിയതിനു വിവാഹം നടക്കാൻ വോക്കുന്നു.

കർമ്മ—ഈ വരുത്തും! ഇതാ രാജണി ഇണ്ണോട്ടുവരുന്നു.

(രണ്ടുപേരും അരങ്ങരപ്പും മാറിനില്ലെന്നു. ചരായ പ്രവേശിക്കുന്നു. കർമ്മചാരി അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു.)

നീ—രാജണി ആയിക്കുട്ടി.

ചു—നിങ്ങൾ പ്രീസ്റ്റ്‌കാണ്ടറിൽ അവലേറ്റുമ്പോൾ

ചുത്തു—(തലക്കുക്കിടക്കാണ്ട്) അങ്ങെ നാജഞ്ചി.

ചു—പ്രീസ്റ്റിനായിട്ടു്.

ചുതൻ—ശാൻ മഹയയിൽനാം നിമന്ത്രണപത്രവുംകൊണ്ടു വന്നിരിക്കുന്നു. (പത്രം കൊടുക്കുന്നു)

ചു—(മന്ത്രിരംസ്ഥിതാർ പാത്രം വോട്ടിച്ചു നാണിക്കുന്നു) പ്രീസ്റ്റും കുറേംതന്നുംപ്ലോ.

ചുത—അഭേദ! നാജഞ്ചി.

ചരായ—(വായിച്ചു വായിച്ചു് വിചാരിച്ചായിത്തീന്തിന്തു് ചാത്തെ കൂടാര പ്രതിജ്ഞനു) ഭാരതസ്രൂജാജാവിധിടെ അനുഭവായംശപാലും! ആ സമ്മാജശി അവരു്? (അംഗും അഭവും അടക്കണ്ണു് എംബേരിസ്റ്റാത്തിരു) ഈ പ്ലി ശാൻ വരാം. (മച്ചിശ്ശാടു്) മലും! നാജഭാണ്യാഹാരത്തിൽ വിലാഖയിൽ പ്രീസ്റ്റല്ലോം നത്തു ഒരുണ്ടും അവയെ പ്രീസ്റ്റം അവൈരിച്ചു് ഒരു മാരം ഉണ്ടാക്കിക്കൂട്ടു. സ്പാസ്റ്റിക്കാരനെ വിജിക്കൂട്ടു.

കമ്മചാ—കല്ലുനുപോലെ.

ചരാഡാ—മഴവുന്നാർം പ്രാതികാശത്തു പ്രീസ്റ്റൻറ യാത്രയ്ക്കു തുടർന്നു കരക്കിറം പ്രീസ്റ്റം ചൊണ്ടു.

കമ്മ—കല്ലുനുപോലെ.

ചരാഡാ—ഇതേവരത്തിനെ വിശ്രമാഹാരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോക്കു.

(കമ്മചാവിച്ചും കൂതാനും ദോഷക്കുന്നു)

ചരായ—(പെട്ടുന്നു് ആ ചാത്തെപ്പുട്ടുത്തു് അഭിഭാഷ ചലപ്പാവലും ചുംബിക്കുന്നു) മാ പ്രീസ്റ്റൻ ഓവിതാനും കുറച്ചു! പ്രീസ്റ്റാ സവാസപരമ ആണു് ഈദ്ദോരിം പ്രീസ്റ്റാതല്ലോതാണും; അവാളുംതന്നും. ഇന്നെന്നു

സംവേദിച്ചുവത്തുകൊണ്ട്? ഈ ഞാൻതനന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിനെ ഒരു യവനക്കുകയുടെ കൈയിൽ ഏലിച്ചതു്. ഫുനിച്ചും ഈ സഹിക്കാത്തതെന്തു്? എങ്ങനെ പിള്ളയന്നവത്തു്? പുമിവി മുന്നുമായിതോന്നാൻ കാരണമെന്തു്! ചാറുള്ളും! ചാറുള്ളും! ഇല്ല—ചരാഞ്ഞു! നീ രാജതിയാണ്. സ്ഥിരചിത്ത യാഗിരിച്ചു. നിശ്ചമഭാവത്തിൽ നിന്റെ കത്തവ്യം പാലിച്ചു. ഫുതിരാ ഈ ദുഃഖവം? നിനക്കും ഈ സഹനരക്കില്ലോവത്തെപാഞ്ഞു? ഇല്ല—ഞാൻ ഈ ശ്രമത്തെ അടക്കണാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഖത്തിൽ ഞാനാം സുഷിരയാഗിരിക്കും. ഓ! പുംഗതമ! അങ്ങു് സുഖിയാഗിരിക്കുക. അംതുതനന്നാണ് ഫുന്നു ജീവിതത്തിന്റെ ഏകസാധനം.

(പോങ്ങാം)

രംഗം ല.

സമാനം—സെല്ലുക്കല്ലുന്നീൻറെ കുടീരം.

സമയം—പ്രഭാതം.

(സെല്ലുക്കസ്സ് തനിച്ചും കൂറുതു സെന്നിക്കുമായും—സെല്ലു—ചാറുള്ളും എപ്പറമായും) വിവാഹം, ടുവിൽ ഇതാ നടന്നു. ഈ നഗരത്തിൽ നടന്ന ഉസവങ്ങളും യവനരുടെ അവമാനത്തെ ഉൽ‌ഘാടിക്കണംപോലെ അതാനീ. ഫുവിടെ? മഹലൻ ഇനിയും വനിഞ്ഞു? അവരിൽ ഉസവത്തിൽ, മുഴുകി ദേപായിരിക്കാം. അവർം ഫുതാണ് നന്ന പുരുക്കാടു നോക്കാത്തതു്. അവർക്കു ഭാവിയേറ്റുററിമാത്രമേ മിന്തയുണ്ടു്. അച്ചും വിസ്തൃതിയിൽ ലയിച്ചു പോഡി. കന്നുകക്കെ വിവാഹംകഴിച്ചുകൊടുത്തും ഒപ്പം പിതാചു ഫുത്തുസുവത്തിനവേണ്ടി ജീവിച്ചിരി

ക്കുന്ന പ്രിനു പ്രിനിക്ക് നന്ദ്യിലാക്കന്തിലു. മുതി
പിനു തിരിഞ്ഞുനോക്കപ്പോവും ഇല്ലെന്നുണ്ടായ
ഒഴർഭാഗ്രും! അധാരം അധാരമെന്നുവായിനിന് ഒരു
പ്രതിഭാസവും ഇല്ലു. അതാ ഏവൻ വരുന്നു.

(ഒറവൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സൈല്ലു—ഹാഹാഹ്, എന്നും നിജാനു പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടി
രിക്കുമ്പോൾ.

ഹാര—ഈന്നും സ്വന്തംവന്നുതാൻഡ് അച്ചുനു രാജാസഭയി
ദലാക്കുകൊണ്ടപ്പോകുന്നായി. അച്ചും വരു.

സൈല്ലു—ഇല്ല മകളേ! തൊൻ വരില്ലു. അവിനുന്നായിട്ടും
ഈ തൊൻ നിന്നും ഇങ്ങോട്ടു വിളിച്ചതു.

ഹൈ—അച്ചുനു വിളിക്കാനായിട്ടുതനു തൊൻ വന്നതും.

സൈല്ലു—തൊൻ വരില്ലു, മകളേ!

ഹാരലൻ—അച്ചും! പ്രിയുക്കൊണ്ടും? സ്വന്തമകളുടെ കല്പ്പാ
നാത്തിന് അച്ചും വരുന്നില്ലെന്നോ?

സൈല്ലു—ഇല്ല! തൊൻ ഇവിടെനിന്നു പോകാൻ യാതു
പ്രാണിച്ചുകഴിത്തു.

ഹൈലൻ—മന്ദ്യിലായി. ഒരി! പോകയോ ഫോകാതി
രിക്കയോ—അതും അച്ചുംനീരുംപോലെ. ബൈ
ലം പ്രയോഗിച്ചു കൊണ്ടപ്പോകാൻ പ്രിനിക്ക ഒ
ക്കിയില്ല. അച്ചും പ്രിനീരു വാധനാസ്ഥന്റെല്ലോ.

സൈല്ലു—ഹാരലൻ! കോച്ചിക്കാതിരിക്കു.

ഹൈ—പ്രിന്തിന കോച്ചിക്കുന്നു? അവിടുത്തെങ്കും
അഭിമാനത്തിന് പ്രിനിക്കൊത്തവകാശം? അച്ചും
പോകാൻ വിടത്തു.

സൈല്ലു—ഈ വേശമോ? മുള്ളുത്തനേരത്തെ വിളംബം
പോലും സഹിക്കാൻ പാടില്ലു. മുൻവന്നായ പി

തായോ! ഇട അല്ല നിന്താടും--ഇട ശരദരവോടും--
ഈതു യഥാദാനം--പാലിച്ച വളർത്തപ്പെട്ട കുന്നക
തെ ദിവസംനക്കാണു് പരസപമാളിപ്പോക്കന.
ഒറ്റബൻ, ഏപ്രൽ മക്കളുാ! ഇന്നു ഞാൻ നിന്നുക്ക്
അഭ്യരജ്ഞാനത അതിഖിദ്ധുഃഖങ്ങാ? ഞാൻ നിന്നെന്ന
പ്രതിബന്ധ മാത്രപ്പു, ഇന്നിച്ചു ആനുമതാർക്കു ഡാതാ
ധൂമ്രക്കി അതിനാഫ്റ്റു. (ശ്രദ്ധിക്കാം മരിയുന്നു.)

റെറ്റ—അരച്ചുാ! മാസ്തുരംജനം അരച്ചുാ! പ്രിഞ്ചാണിത്രു് അ
ഹിന്ദുന്നതു കണ്ണുശജിത്ര ഇലക്കമാഡി അരതു് പ്രിനിക്കു
മാജനാൻ സാധാക്കയിച്ചു. അരച്ചുാ! മാസ്തുരത്തു. അം
വസാനമാഡി ക്ഷമാപ്പാവന ചെയ്യുന്നു. ഇന്നി
പ്രാംഗമിക്കാണിപ്പു. (ഇഴുക്കത്തുനു.)

സെല്ലു—പ്രിഞ്ചാണിപ്പു മക്കളുാ! (പിടിച്ചെല്ലാംപ്രിഥിക്കു് എ
ഉള്ളാട്ട നോക്കിനക്കാണു്,) മക്കളുാ! നീ അപരാധ
മൊന്നം ചൊ പ്രിഡു. അപരാധം പ്രിഞ്ചേരുതനെന.
പിംഗാറിന്നെൻ ചുംഭിരവേദനമെ നീ പ്രിഞ്ചേന അം
റിഡും സ്വീജനാഡി ഉച്ചരിക്കാൻഅപോലും കഴിയാത്ത
അതു കാലം ചുംഭക്കു് കൈ വള്ളതണ്ണോ കാൽ വള്ള
തണ്ണോ പ്രിഡു നോക്കിനുന്നു പാലിച്ച വളർത്തി
ഉ കുന്നക പ്രിഡുനുങ്ങുകമാഡി വിട്ടപിരിയാൻ
ഓംബാക്കുന്നു പിരാവപിനണ്ടാക്കന ദിവേം നീ
പ്രിഞ്ചേന ശ്രാവിക്കും? ചുത്തം ചുത്തിയും തെ
ക്കി ശുഭമില്ലു പാതാവിന്നു നേക്കു രേഖയുംപും നോ
ക്കി നിലപ്പിളിത്ര അരതു് സപ്താഭാവികമാണു്. അതിൽ
അപാരാധ ശ്വർണ്ണ യാതൊരു തെരുവുമില്ല. അതാ
ണി പ്രത്യേകിയാലു നീയമം. ഇഴ നിയമം അറി
ജനതിരന്നിട്ടും തന്നെന്ന നേരാധിക്കുമാണു് അതി
ഡാനം ഇച്ചിക്കും, അ പ്രത്യാശ മലിക്കാതെ വരി

അവാറം ഭിക്ഷയും ചെള്ളുന്ന പിതാവാണ് അപ്പ രാധി.

ഹൈലൻ—ഹൈതാതാണും! വിരദ്ധിപ്പോം അച്ചുറാമാതു മെയുള്ളിവാൻാണോ പറയുന്നതു്. മാതാപിതാക്കണ ഓരോ വേർ പിരിഞ്ഞുപോകുന്ന പുതിയുടെ എഴു യം പിള്ളതന്നില്ലോ? സൗംഗരിക്കാൻ അച്ചുറാമാതും അറിയാം; മക്കിൾക്ക് അറിഞ്ഞുതുട്ടോ. ഇല്ലോ?

സെല്ലു—(കുള്ളംപൊതിക്കൊണ്ടു്) ഇല്ല മഹിള! നിന്ന ഒരം അറിയാം.

ഹൈലൻ—ഹല്ലു—ഹല്ലു—ഞാൻ അച്ചുറാമെന്നുറിക്കുന്ന തേരില്ലു.

സെല്ലു—മക്കേജു താൻ കുള്ളും പറഞ്ഞതാണ്. കുറിക്കു.

ഹൈലൻ—അച്ചും! നാരിജീവിതം പ്രേമത്തിന്റെ ദാ ഹിതിഹാസാണ്. അച്ചുമായി മാതാപിതാക്കണ്ണാർ—പിനെ പതി—പിനെ സന്താനങ്ങൾ—ഹുവരോ സ്ഥാം ചേന്താണ് അവളുടെ കുട്ടിപ്പുംവയം. അവിടെയാണ് അവളുടെ അക്കരെയും സുഖവും സന്പത്തിയും പ്ലിപ്പാം. പുതിയൻ തന്റെ കൂട്ടവിട്ടുയൻ്തോ ഗഡനത്തിലെ സുഖത്തുംജ്ഞപലനീഡി മരിൽ ഹഷ്ടപ്പും ഹരിക്കുന്നും; നാരി തനി ചീരുന്നോ അതി കൂട്ടിനെ തന്റെ പക്ഷങ്ങളാൽ മുടി സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഏഴുവരം പുതിയ നീ വിശ്രമത്തിലെ പ്രഥമാദം—അരലസ്യത്തിലെ ചിത്ര—അവകാശത്തിലെ ചിത്രവിനോദം മാത്രമാണ്; നാരിങ്ങും! അതാണ് അവളുടെ സമസ്തുള്ള ത്രം—സമസ്ത ചിന്താ—സമസ്ത കാര്യം—സമസ്ത ജീവിതം! ഏഴുവരത്തിലാണ് അവളുടെ ജീനനവും അവളുടെ നിവാസവും അവളുടെ മുത്രുവും. മരണാനാതം സപ്രീം പ്ലിനോന്നാണെങ്കിൽ അതും ഇച്ച

അസ്തു വരാതിൽത്തന്നെ. അവളുടെ വിഹാരവും ശയനവും നിദ്രയും സ്വാദവും ആദരപ്രാസവും നിപോസയും ചീലിംഗം സ്നേഹമാണ്. ഫീനിക്കും തന്മരിയാണുവരിക്കുന്നില്ല ഫീനും പുതഞ്ചനാരാധ നിങ്ങൾ പറയുണ്ട്.

സൈലു—ഇല്ല, ഇല്ല—മകരേ! തൊൻ അറിയാതെ ആബു പിംഗാരത്തുപോയി.

ചാരലൻ—അംഗും ഫീനിക്ക് അച്ചു ഒന്നാട്ടു ആ അസ്തു വരം നനാകാശാട്ടു മാത്രമാണ് തൊൻ ഫീനിക്കോണ്ടുണ്ടും നൈ വിവാഹദക്ഷിക്കാതിരുത്തെന്നും അച്ചുനും അറിയാമോ? ഇന്ന് ഇം നഗരത്തിലെല്ലാം മുഴക്കുന്ന ഉത്സവദൃഢിഭാവാശം മരണത്തിന്റെ ആത്തനാട്ടു മെന്നപോലെയാണ് ഫീനെന്റെ ചെവികളിൽ പതിക്കുന്നെന്നും അച്ചുനന്ദിയാമോ? ഫീലുംവരും ചിരിക്കുന്നു; ആനന്ദിക്കുന്നു—ഫീനെന്റെ ഭാര്യാംകണ്ടിക്കും പെക്കും അശുഡ്യപുട്ടുകൊണ്ടും ഇരിക്കുന്നു. ഫീനാൽ പുന്നെന്റെ മമ്മാരെല്ല ഭേദിച്ചുകൊണ്ടും വെളിക്കുവരാൻ ശ്രമിക്കുന്നു—അച്ചു! അഖിട്ടുതെ വിട്ടപിരിയുന്ന തുനിമിന്ത്യം (ശ്രദ്ധയത്തിൽ കൈവച്ചുകൊണ്ടും, ഇം റൂപയുംപിഠിയും ഫീനതാണണാക്കുന്നതെന്നും അച്ചുനും അംഗിച്ചുനാണോ? പ്രളിയകാലാദിനതു അഭാരവായു!

സൈലു—ഇതെന്തും! നീ ചാറുമുള്ളെന സ്നേഹിക്കുന്നില്ലോ?

ചാരലൻ—അതും തൊൻ പറയുണ്ടോ?

സൈലു—പിംഗന ഇം വിവാഹം ഫീന്തിനു ചെയ്യും?

ചാരലൻ—വിവാഹമോ? അച്ചും! ഇതു വിവാഹമല്ല—
മുത്തുവാണ്. അച്ചുനും ഇതും മെലുന്നെന്റെ മുത്തുവാ

ஸം;—ഞാൻ വിവാഹം അല്ലെങ്കിൽ അതുമാവലിയാണ് ചെയ്യുന്നതു്.

സൈല്പ്പ്—എന്തുകൊണ്ടു്?

ഹൈലൻ—ഞാൻ മന്ദിരംജിയുടെ മഹാരഹിതത്തിനാ വേണ്ടി അതുമാവലിയാനുംചെയ്യുന്നു; സൈല്പ്പുക്കും ചായുടുപോം വീഴ്ചയാഗിരെ താഴുള്ളടക്ക രക്കം കകാണ്ടു ശമീപ്പിക്കരാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. പരമ്പരാം ഒരു ബുദ്ധി ചെയ്തു മരിക്കരാൻപോകുന്ന രണ്ടു ജോർജ്ജിക്കാനുടെ ഇടയിൽ ചാടിവിശ്വാസ് അവരാൽ ഉള്ളക്കമായ എഴു് ഗതേത പ്രശ്നരം എന്തയത്തിൽ എത്രക്കാൻപോരാധാനു.

സൈല്പ്പ്—ഹൈലൻ! നീ ഇതെന്തിനു ചെയ്യുന്നു? ഈ വിവാഹം എന്തെന്നറ എന്തയത്തിനു കണക്കാക്കുന്നതു്. നിന്നക്കു് ഇതിൽ ഇ ചുഡായുംനേരുന്ന വിചാരിച്ചു മാത്രം ഞാൻ അതിനു സന്തുതം നാല്പി. യീ ഈ വിവാഹം മുലം സുവിത്തയാചുനേരുക്കിൽ, നിന്നെന്ന അതനു തനിൽ എന്നർ ഭൂഖമെല്ലാം മാഞ്ഞുപോകും. ഏപ്രിൽ ഞാൻ വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ ഈ തു നിന്നക്കു് മില്ലാത്ത കാഞ്ഞമാണെങ്കിൽ—ഭൂഖക്രമാണെങ്കിൽ--

ഹൈലൻ—ഈ ചുഡാഖ്വകരമാണെങ്കിൽ ഞാൻ അപ്പച്ചുരു അങ്ങേയത്തിനെ പരിഞ്ഞുമോ? പരംന്നു യിരാത്താനും വേണ്ടി— കത്തവ്യപാലനത്തിനുവേണ്ടി— ചെയ്യുന്ന അതുമാവലിയാനുത്താൽ ഒരു പരമ്പരാം— ഒരു ഉല്ലാസഗഞ്ജരവം ഉണ്ടാകുന്നു.

സൈല്പ്പ്—അതു നിന്നക്കു് ഗൈരവപ്രദമാണെങ്കിലും യവന നാക്കൽ ലഭിക്കരമാണ്.

ഹൈലൻ—ലഭിക്കുന്നു? ഈ ഒരുപ്പുമായ ഒരു വിവാഹം ലോകത്തിൽ വേറെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? രജാവില്പുരം പ്രില്ലായേംഡം പീഠിക്കോട്ടെരുന്നു ഒരു ചാണക

വാതു ഇതിനാൽ രേമിച്ചു; വിദ്യേഷപും അകന്ന നിന്നിരുന്ന രണ്ട് ആത്മജാതികൾ പരസ്യരം അലിം ഗനംചെയ്തു. ഈതു് ചാരലൻററയും ചഞ്ചളപ്പൻറ യും വിവാഹമല്ല—ഈതു് ധർമ്മത്തിനെറയും മോ ക്ഷേ ശതിനെറയും— ചിന്തയുടെയും ക്ലുന്നുടെയും — പിജങ്ങാനത്തിനോടും കവിതാത്തിനോടും വാ വാധമാണ്. ഈ വിവാഹത്താൽ രണ്ട് സ്ത്രീകളുടെ ഇടയ്ക്കാഡിതന വുവയാനം നീങ്കി; വിദ്യേഷജലപ്രപാതത്തിനോടു മുകളിൽ കൈ ചാലം നിന്മിത്തമായി; രണ്ട് മഹാരാജ്യങ്ങൾ ഒന്നായി തന്നീൻ. ഈ മഹത്തായ ക്രവിവാരം മുമ്പ് റീടത്തും ഉണ്ടാക്കിട്ടു ഇല്ല.

സെച്ചു—ഇല്ല—മകളേ ഇല്ല—എന്നാൽ—

ചൊലൻ—നല്ലപോലെ സൂക്ഷ്മിച്ചുങ്ങാക്കി. ഈ വിവാഹത്തിന് ഒപ്പുവേറായും കൂവിലറം നന്നിച്ചുങ്ങേണ്ട് ഗാനംചെയ്യുന്നു. സോലാറം മനവും ചരസ്യരം അലിംഗനംചെയ്യുന്നു; മഹാമതകെട മുദംഗവാദനങ്ങൾ കൊത്തു് രാലീകി വീണവായിക്കുന്നു. എറിരോഡോക്കു സും വ്യാസരം-സുകരാതരം ബുദ്ധഗം-ഐക്കിലിസ്സും ലീഡ്സറം—പെരുമിയരം പുരാണവും ഒന്നായിച്ചു മണ്ണതു. ഈ വിവാഹത്താൽ ഘുംഘും പച്ചിമവും-സമുദ്രവും ആകാശവും—സപ്ത്യൂദ്ധവും മത്സ്യലോകവും ഇവായും പരവും. ഒന്നു മരുന്നാനിൽ ലീനമായിരിക്കുന്നു. ഈ മാറിരി കൈ വിവാഹം ഫോക്കത്തിൽ ഇദം പ്രമമമായുണ്ടായി. ഈ നി ഉണ്ടാക്കുമോ എന്ന റിഞ്ച്ചില്ല.

സെച്ചു—എഴാനാണ് നീ ഇങ്ങനെ ഒരു സ്ഥാപത്തക്കു നേര നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്?

ചെലവൻ—(പ്രതിസ്ഥയായിട്ട് പെരുന്ന് അസ്ഥിതന്ത്ര രത്തിൽ) സനമില്ല. അതു! പോവാൻ അനവാദം തന്നാലും—ചുന ആൾവിചിച്ചാലും!

സെല്ലു—മകളേ! കശലിനിയാണി ഭവിച്ചാലും,

വൈ—അപ്പോ. വിടതതു. (അപ്പുന്നേറ്റമടക്കിൽ മുഖം മറ ഫുന്ന.)

സെല്ലു—മകളേ! ഏറലാൻ—നീ കരയുന്നോ?

യൈ—ഇല്ലപ്പോ. (കുംബം അടക്കിട്ട്) അതും! കത്തർവ്വം പ്രിനെ വിളിക്കുന്നു. തൊൻ പോകട്ടേ. (മുട്ടക്കത്തി അച്ചുന്നേറ്റ പദ്ധതിലും സ്കർഡിച്ചിട്ട് ചരണാധ്യൂളി റീ റൂസീൽ അണിയുന്നു) തൊൻ ഭീവിച്ചിരിക്കുന്നകാല മല്ലോം ഈ ചരണാസ്കർഡേതിന്നേറ്റ സൗത്തി പ്രതി കു കു സജീവിനിയായിരിക്കുട്ട—ജഗദ്ദിപ്പേരം! അ വിടുന്ന് ഈ അത്മബലി സ്വീകരിച്ചാലും (വൈ ത്തിൽ പോകുന്നു.)

സെല്ലു—യൈലാൻ! (മുന്നോട്ടുപോയിട്ട്—വിഞ്ചും പി സ്വാഞ്ചുന്നു) ഇല്ല ഇതു ദേവിയാണ്—സപർഖ്യീയ മാണം. ഇതുവല്ലിയ അത്മബലി ഈ പ്രവച്ചയത്തിൽ ഇതിനമുഖ്യം അതുചെയ്തിട്ടുണ്ട്? ഇനി തിരിച്ചു പോകാം പ്രിങ്കോട്ട്? ഇതെത്തും യോരാന്തരകാരം! വഴിപോലും കാണുന്നില്ല! പ്രിനെ അന്നുന്നകി വിട്ടിട്ട് പ്രിന്നേറ്റുപോയി!

(ചെറുണ്ടിഗോണും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സെല്ലു—അതു?

പ്രൈണ്ടി—തൊൻ—ചെറുണ്ടിഗോണും.

സെല്ലു—(വിസ്താരപ്പെട്ടു) പ്രൈണ്ടിഗോണും—നിങ്ങൾ ഈ സമയത്തു്, ഇവിടെ പ്രിങ്കോനുവന്നു?

ചുമ്പി—സത്രാട്ട് അരയേൽക്കും തൊന്തരങ്ങോ?

സെല്പു—ഹ! ഏനെ ഉപദശിക്കാനായിട്ടാണോ നി ഞദിം വന്നിരിക്കുന്നതു?

ചുമ്പി—അല്ല സത്രാട്ട!

സെല്പു—പിനെ?

ചുമ്പി—ഞാൻ എന്നർ പിതാവിന്റെ സമാചാരങ്ങും കൊണ്ടു വന്നിരിക്കുംണ്.

സെല്പു—അതുകൊണ്ടു പ്രയോജനമാണമില്ലേല്ലോ.

ചുമ്പി—പ്രയോജനമില്ലായിരക്കുകിൽ ഞാൻ ഇതറിയാനായിട്ട് ഭാരതത്തെന്നോണം യവനങ്ങേം ഏല്ലാം കാട്ടിനടക്കമായിരുന്നോ? വിണ്ടും അത് വിവരഘും കൊണ്ടും ഭാരതവർഷജ്ഞിവേദകൾ കാട്ടിവരുകയും ഇല്ലായിരുന്നു. പ്രയോജനമുണ്ടു്.

സെല്പു—എന്നാൽ മഹലൻ ചയറ്റുള്ളേൻറെ മഹിഷിയായിരിക്കുന്നു.

ചുമ്പി—ഇതിനേന്താൽ യോഗ്യനായ കരവന്ന അംഗങ്ങൾ ലഭിക്കാനില്ല. ഞാൻ സ്വന്തം രാജദാന്തികളും അതിന്റെ വാദിക്കാനായി രാജസഭയിലേക്കുപോകുന്നു.

സെല്പു—ഇനിയും ഈ വ്യംഗ്യഭാഷണം നിന്തുകയില്ലോ?

ചുമ്പി—വ്യംഗ്യഭാഷണമല്ല; പരമാത്മമാണു്. തന്ത്രം രണ്ടുപേരുടേയും ഇടയ്ക്കുള്ള ക്രയ വലിയ ഗുമുദം വന്നും ചുന്നിരിക്കുന്നു. മൺകുട്ടയായിരുന്ന ഏൻറെ അംബരങ്ങളും അവരിം ക്ഷാളിനംചെയ്യുകളുണ്ടു്; ഒരേപ്പിത്തുതു ക്രയ ശേഖരിയാസ്തുചമാണുക്കിലും അതിന്റെ കാരണം പണ്ണിയും അതകാരങ്ങതു ക്കാം നിന്മലവും വജ്രിതത്തുക്കാം കരിന്തും അങ്ങ

നു. ദീംതപസ്യാൽ മാംസം പുല്ലും ഓഡി; ഒരു കക്കാളംമാത്രം ശ്രേഷ്ഠിച്ചു. പുന്നാൽ അതിനാം കാരണാജന്മിയും പവിത്രമാണ് പ്രതിക്രിഞ്ഞാണി; തന്ന കള്ളക്കം അണിച്ചിൽ നീറിപ്പോയിരിക്കുന്നു; ശ്രേഷ്ഠിച്ചതു് ശ്രദ്ധകനക്കം.

സെല്ലു—ഇതിന്റെ ഒമ്മെ അർത്ഥം?

ചുമ്പി—സകാമപ്രമത്തെ നിഃഖാക്ഷപ്രമത്താൽ വിഘടിക്കരിക്കുക—മനസ്സും ദേവതാഭാവം വത്തുക്കു, മുപ്പാത്തെ സപ്രീമാക്കുക,—ഇതെല്ലാം മനസ്സുനാം സാധ്യമല്ലാത്ത കാഞ്ഞമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. പുന്നാൽ സാധനകളുടെത്തു സിഡിയും ഉണ്ട്. ഇതു് പ്രതിക്രിഡിക്കുന്നുണ്ടെന്നു അഭിനാർഥം ഇന്നു വഹിപ്പെന്നു സോഡി പുന്ന മട്ടിൽ സ്നേഹിക്കാൻ ചെയ്യും.

സെല്ലു—നിങ്ങൾ പ്രതീക്ഷയുണ്ടോ പരിപ്രേക്ഷകാണ്ടിരാം ക്കുന്നതുവോ? പ്രതിക്രിഡിക്കുന്നുണ്ടോ?

ചുമ്പി—എങ്ങനെ മനസ്സും വിശ്വിവലക്കു കാണു പ്രഭവാനേണ്ടിയാൽ വശൈകരിച്ചു് പാണിഗരം എന്നും ചെറുംശേഷം ആ സാധ്യപിയെയും പുതുക്കുയും തെണ്ടിന്തിരിയാനായി സംസാരത്തിൽ താഴീയ ശ്രേഷ്ഠം സത്രാട്ടായി വാണികാണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരാറി ക്കു് ഇതൊക്കെ പ്രതിപാദന മനസ്സും വിശ്വിവലക്കു? സത്രാട്ടു, ആ ദ്രുതഗ്രന്ഥ—പ്രതിനിധി അമ്മ—മരിച്ചുപോയി. അങ്ങും നിന്മമപരിത്രാഗത്തിനു—ഘാതകവഡ്ഗരത്തിനു സാധിക്കാത്തകാഞ്ഞും പ്രതിനിധി സ്നേഹിപ്പോത്തുപാസം നിഷ്ടപ്പിയാസം സാധിച്ചു. പ്രതിനിധി അമ്മ സ്നേഹിപ്പോത്തിൽ ഒഴുകിപ്പോയി. ഇതു ശ്രേഷ്ഠരമായ ദ്രുതവാനാദോഹത്തിനു ശ്രേഷ്ഠം അമ്മയ്ക്കു് ആ

സുവം അനഭവിക്കാൻ രേക്തിയില്ലാതെ പോളി.
(തൊണ്ടഡിട്ടുന്ന) സത്രാട്ടേ!

സെല്ലു—കണ്ണകർംകു മുമ്പിൽ ഇതരം വ്യാപിക്കുന്നു.
നിങ്ങൾ അതു്? നിങ്ങൾ അതു്?

ചുവാടി—തൊൻ വിലയ്ക്കു വാങ്ങുപുട്ട് അടിമ—അക്കി
കൾ—ചുവാടും ജാരജ്ഞന്മലു. പ്രൈൻറ അച്ചുന്ന
അംഗങ്ങൾ ധമ്മാന്മാരാം വിവാഹം കഴിച്ചിരുത്തിനു.

സെല്ലു—(അംഗസ്പരംതിൽ) അതരാണോ നിങ്ങളുടെ
അച്ചുന്നോ?

ചുവാടി—എൻറു അച്ചുനോ! പരഖാൻ ഭാവിക്കു
ബോർഡ് പ്രൈൻറ ശ്രീരം്പു് ലജ്ജയാൽ താണ്ടപോകു
നു. (കമ്പിതസ്പരംതിൽ) എൻറു അച്ചുന്ന പത്രി
തൃാദിഖായ സെല്ലുക്കല്ലാണ്. (വേഗത്തിൽ ചോക്കു
നു) (സെല്ലുക്കുസ് വാതുക്കർപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് സ്ഥി
രഭാവത്തിൽ തലക്കനിച്ചു കുഞ്ഞേന്നും നിഃഖുനു.
പിന്നീട് പത്രക്കു ചതുരക്കു നടന്നപോകുനു.)

രംഗം ④.

സ്ഥാനം—മഹാരാജയാനി,

സമയം—രാത്രി.

(വിവിധനിരത്തിലുള്ള കൊടികൾ പറന്നക്കാടി
രിക്കുന്നു. അസോച്ചടയ്ക്കുസംഗ്രീതയപനി. ചതുരപ്പുനും
ചെലവും സിംഹാസനത്തിൽ—മരുത്തും ശരീരക്ഷക
നായം മുഴുവൻതും. മുഹിൽ ചാണക്കുനും കാത്രായനനും
അത്രേയിയും.)

ചാണ—മഹാരാജചത്രപ്പു! നിങ്ങൾ ബാധിവെല
തൊൽ മഹിസുക്കണ്ണുമുതല്ലു കമ്പുകമാരിവരെ വ്യാ
പിച്ചുകിടക്കുന്ന ഒരു വിസ്തൃതസാത്രാജ്യം സ്ഥാപി

ചുകഴിഞ്ഞു. ഇതോടെ ഭാരതവർഷത്തിലോ ഒരുപതിയുടെയും സകല്ലുന്നതിനുപോലും വരാത്ര ഒരു സാമ്രാജ്യമാണിതു". നിങ്ങൾ ബാഹ്യബലത്താൽ ധവനസ്ത്രാട്ടിക്കേൻ, വിരാംഭസന്ദരഖയും ഇതിലും നിങ്ങളുടെ നാമം ഭാരതചരിത്രത്തിൽ നാലുരാധി റീറൈ.

ചര്യ—ഈ കീത്തിയുടെ ചിരംസ്ത്രചന നൽകിയതു മുത്തേ പദവൻതന്നെയാണ്.

ചാണ—വത്സ! ഏക്കെൻ്റ് ഫജാലി ന ശാഫ്പുരാധി. ഈനു തൊൻ വിടവാഞ്ചാനാഡി വന്നിരിക്കയണണ്.

ചര്യ—മുത്തേദവ! ഏതുപരാധയത്താലാണ് അങ്ങു് ഏക്കെൻ ഉപേക്ഷിച്ചുവോക്കുന്നതു.

ചാണ—വത്സ! നിങ്ങളുടെ അഖാരാധാര കാണില്ല. തൊൻ മുഴുവൻ ചെയ്തതല്ലും അതുപരികരമാണെങ്കിലും ശ്രൂദമണ്ണാചിതകമ്മല്ല. ദ്രും, ഉച്ചാര, അതിവിംസ ഇവയെന്നം ശ്രൂദമണ്ണക്ക് ദേഹിച്ചതല്ല. കുമ, തിതിക്ഷ, തുശം ഇവയാണ് ശ്രൂദമണ്ണമം. വത്സൻ ബാഹ്യബലംകോണ്ട് നേടിയ ഈ സാമ്രാജ്യത്തെ ഈ ദേഹത്തുമന്ത്രിയുടെ സഹായ അനാട്ടുടി ശാസിച്ചാണും

കാര്യാ—അംഗങ്ങാ?

ചാണ—തൊൻ ഇന്തി മല്ലിപദംവച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നില്ല. വന്ന അദ്ദേഹം! (അംഗങ്ങയിൽ എന്നാക്കി) ഇന്തി നീ ഏക്കെൻറ മെത്തംശാസനന്നന്തരുക. ഈ ഭ്രാന്തചുരുക്കു ഇതുകരണ്ടുള്ളയും—ഒണ്ടു യുംരാഡ നവനിതചുരാം കെംഗ കൈക്കുള്ള ഏന്നാംവോലെ—ഒന്നുവഹാര താൽ ബാധിച്ച ശാസനം നടത്തിയാണും. കാര്യാ യന! ഇതോക്കെ കപടമാണെന്നു നിങ്ങൾ വിചാ

നിക്കുന്നോ? ഇവഴ്തെട മൊററനമ തുപ്പോവത്താൽ ഇന്ന പാശ്ചാദം എപ്പിള്ളൻം അതിൽനിന്ന് ജലം ഫ വരിച്ചുതുടങ്ങി; തുണ്ണുകൾക്കും തൃപ്പിത്രു; ഭൂമിയുടെ രാസ്വക്കാഡഡരേത്രു് സുധാസമുദ്രം തിരത്തല്ലിത്രു ടണ്ണി. വത്ര അഞ്ചു! എന്നെന്ന് ജീവിതത്തിലെ ഗോ യൂളിലഗ്നത്തിൽ ഘുണ്ണംജൂർക്കുംലോകം എന്ന ഷോബവ വന്നു് എന്നെന്ന് അകകാരത്തിനു പ്രകാശം നൽകിയാലും. ജീവാല്യാത്മിയായ അഥവയുടെ മട്ടിൽ ഇം ജീണ്ണമായിരാത്തിൽ ഇരണ്ണിവന്നു് എന്നെന്ന് കൈ പിടിച്ചുംകാണ്ട് അലോകിതപരകാലാന്തിശ്വസം എന്ന നാശിച്ചാലും.

(അതുകൂടിനുംകൂടിപ്പോകുന്ന.)

ചന്ദ്ര—ഈ തുണ്ണുശരീരത്തിനുള്ളിൽ എന്നൊരു വിഷ വാറ്റുമാണ് മരണത്തിൽനാൽ!

കാര്യാ—പുള്ളതി ഇന്ന പ്രത്യേകമായി. ഇതു ബുദ്ധി, ഏന്നാൽ എത്രം ഇല്ല. ഈ അനിയമം വ്രതമുണ്ടിൽ ദീർഘാകാലം ചരിക്കുമോ എന്നോ!

(ഇരു പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ചന്ദ്ര—മഹാരാജ ചന്ദ്രമുഴുവൻ ജീവിക്കുന്നു.

(ചന്ദ്രമുഴുവൻ ചെലവനും സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു എന്നീറു് പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന.)

ചന്ദ്ര—അത് തുണ്ടാണി സദ്ദേഖാധനയ്ക്കു ഇതാണു് സമുച്ചി തമായ ഉത്തരം! അത് തുണ്ടാണിപുത്രൻ ഇന്ന ഭവന വിജയിയായ ഭാരതസത്രാട്ടായിത്തിന്നിരിക്കുന്നു.

ചന്ദ്ര—അതു മാത്രാവിശ്വാസിനും നാമന്താൽ ഈ രാജവംശം മെംമ്പുവംശം എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധമായിത്താണി രഖ്ചു.

ചുര—ചിരജ്ജിവിയാണി വാഴു! ഏവൻറെ ഗ്രാഹംകളും!
വത്ര! ഏവൻറെ ഗ്രാഹങ്ങൾ ശ്ലാഭാതരളിത്തമാക്കി
അാലും. (അംഗം)

ചന്ദ്ര—ഹൈലൻ! ഇന്ന് ഒരു പ്രിഖസ്പരംതിന്റെ അഭാവ
തന്ത്രം ഈ ജൂഡലുടെ ഒരു പ്രകാശ്യദാദനം
ദ്രോജല ആക്കിരിക്കുന്നു.

ഹൈലൻ—മഹാരാജാവും! അതുടെ പ്രിഖസ്പരംതിന്റെ
അഭാവ എത്രം

ചന്ദ്ര—പ്രിഖബന്ധം, ചന്ദ്രകേരളവർഷിന്റെ. ഈ ഇം വിജ
ധോസവത്തിൽ അങ്കേറവത്തിന്റെ മുഖം ഏല്ലാവരു
ടേയുംകാരി അധികം ഉള്ളപ്രലമാക്കമായിരുന്നു; അര
ദ്രേഹത്തിന്റെ ഷ്ട്രാതിസ്സു് ഈ സദഭൂ പ്രഭേദമാ
ക്കമായിരുന്നു.

ഹൈലൻ—അങ്കേറവത്തിന്റെ അഭാവത്തെ ഏനിക്കും പരി
ഹരിക്കാൻ കഴിക്കില്ലോ!

ചന്ദ്ര—ഇല്ല, ഹൈലൻ, തന്റെസർജ്ജപത്രത്തായും ജീവനെ
ദ്വേശം—സ്വഭാവിച്ചാവണ്ടി അപ്പീച്ച അതു മ
ഹാരേയൻ്റെ വിരുദ്ധത്താൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന ദ്രോജലം. ഏ
ഞേനെ ആക്കം പരിഹരിക്കാൻ സാധിക്കും കഴിഞ്ഞം!
അതു ബന്ധവിനെ തൊന്തു രിംസ്കൂരിച്ചു; അവാദേഹം
നാഘുവം ചവിട്ടിത്തെച്ചു. ഏനിട്ടും അങ്കേഹം ഏ
നിക്കവേണ്ടി ജീവനെ താനുചെള്ളിക്കു—എന്നെ
നിത്യാപരാധിയാക്കി വിട്ടിട്ടു്—സ്വദ്ധാക്കാദേഹ
ക്കു കുന്നുകളും എന്തു.

(ഏവിണ്ടിഗ്രാണ്ട്സു് പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ചെമ്പിണ്ടിഗ്രാണ്ട്സു്—ഹൈലൻ?

ഹൈലൻ—(ശ്രദ്ധി) അതു്? ഏവിണ്ടിഗ്രാണ്ട്സു്? (രണ്ട്
കൈകളാലും മുഖം മറയ്ക്കുന്നു)

ചെറുജാക്കി—സദേഹാദരി, ഹൈലൻഡ്, യവനരാജുത്തിൽനിന്ന് നം തൊൻ നിങ്ങളുടെ വിവാദഹാസവത്തിനു സമ്മാനിക്കാനായി ഒരു സദോഹരണന്നർ സ്നേഹാദരിവാദം കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു. സ്പീകരിച്ചാലും! ഭാരതസത്രാട്ട്—ചയറുള്ളു! ഈ ഫോറമുള്ളിയായ വാസ്തവത്തെ അപിടിച്ചുന്ന സ്പീകരിച്ചും അതിനെ സാത്രാജുത്തിന്റെ കല്പാജാതിനായി നിങ്ങാൻിച്ചാലും (ചയറുള്ളന്നർ കാൽക്കൽ വാദിവയ്ക്കുന്നു)

ചയറു—ഒസനിക! നിങ്ങൾ അതു്?

ചെറുജാക്കി—തിരിച്ചറിയുന്നില്ലോ? ചയറുള്ളു! തൊൻ നിങ്ങളും മറന്നിട്ടില്ല. അതുടെ അഭ്യാത്മാത്തതാൽ അനന്ന് ചെറുജാക്കിഗാണ്ണുണ്ടിന്നർ വധം മുരു തെരിച്ചുപോയി. അഭ്യാത്മതിനെ ചെറുജാക്കിഗോണാണ് ചുമ്പിക്കുന്ന മരജം? പ്രിനാൽ അന്തു് കൈവേച്ചു യായിരുന്നു. അതു അഭ്യാത്മതാൽ തൊൻ പിത്രഭാതകഗാക്കാതെ വന്നു! അതു ചാപത്തിൽനിന്ന് തൊൻ വിമുക്തനായി.

ചയറു—അംഗങ്ങെന്നു് നിങ്ങളുടെ പിതാവാര്ത്ത?

ചെറുജാക്കി—യവനസത്രാട്ടാശ സെസ്റ്റുക്കല്ലു്.

ഹൈലൻഡ്—(ഒത്തടിയിട്ട്) പ്രിയതു്! സെസ്റ്റുക്കസു് നിങ്ങളുടെ പിതാവോ!

ചെറുജാക്കി—അംഗത, ഹൈലൻഡ്! നിങ്ങൾ അനന്ന് ഏകന്നർ പ്രുമം സ്പീകരിക്കാശതത്തു ഭാഗ്യമായി. അതു കൈവേച്ചു യായിരുന്നു. ഇന്ന് ഏകന്ന സദോഹരണഭാവത്തിൽ സ്നേഹാദരിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു കഴിയുമോ?

ഹൈലൻഡ്—ചെറുജാക്കിഗോണാം! നിങ്ങൾ ഏകന്നർ സദോഹരണെന്നു് ഇതു ഒരു മനോവില്ലവംപോലിരിക്കുന്നു! ധനംസദും സുഖ്യിയും മുത്തുവും ചുനർജ്ജന്നു

യും, ഒരേ കാലത്തിൽ. ചൃംഖിശാഖകൾ! നി ഞാൻ പ്രജന്മരം സദോദരനോ.

ചൃംഖി—അതെ, സോദരി!

ചഹലൻ—നിഞ്ചിൽ ഒരു മറ്റാപവ് തംപോലുള്ള ഭാരം പ്രജന്മരം ചുമലിൽനിന്നിക്കും. ഇനി പ്രജന്മക്കും പുംകം ശാസിക്കാരാണി. സദോദരാ പ്രജന്മക്കും മാസ്തരം. (അതശാപും) മാസ്തരം (ചൃംഖി അശാഖയ്യും) കാല്ലുകൾ വീഴ്ചാണ്.)

ചൃംഖി—ചഹലൻ പ്രജന്മിൽക്കൂ! (പിടിച്ചു പുഴുന്നേക്കു ആഭിച്ച) മറ്റുള്ള നിഞ്ചിൽക്കു ഇന്ന ലഭിച്ചു ഇം രതാന്തര യതചുവക്കം ദ്രാദയത്തിൽ ധരിച്ചാലും! ഇം മാതിരി ഒരു റത്നം ലോകത്തിൽ മരുന്നേം ലഭിക്കാണ്ടു. ഇം മറ്റം നിഭാമായിരെല്ലാ നിഞ്ചുമ്പോൾ ഭാതം ശാതൊൽ മറ്റുള്ള പ്രജന്മരം സാമീപ്യമായും തനാൽ മലിനീചെടിക്കുന്നു. വഷ്ടിത്തവിലേ നേരം വില്ലുല്ലത ലജ്ജിച്ചു തലതാഴ്ചുനു. ഇം മറ്റുള്ള മഹത്തരംതന്നു. പ്രജന്മാർ അതും അവളുടെ അന്തഃ കരണത്തിനു മുമ്പിൽ ലജ്ജിതമായിത്തീരുന്നു. ഏ ലൻ മറ്റുള്ളതിൽ അസ്സുരസ്സാണ്. അഭ്യർത്ഥിക്കരണ തനാൽ ദേവിയും.

(ചരായ പ്രദേശിക്കുന്നു)

ചരായ—ഭാരതസത്രാട്ടാ സത്രാജനിയും ജയിക്കാഞ്ചു.

മറ്റു—ഈതാൽ? ചരായയേ? വരു ചരായേ! ഇം മറിയമാണു മായ ഉസ്വവത്തെ സൗംഖ്യാസ്ത്രതനാൽ പുന്തജ്ജി വിപ്പിക്കു.

ചരാ—സത്രാഞ്ചു! ഞാൻ ഭാരതസത്രാജനിക്കും ഒരു തുമായ ഉപദാരം നല്കാനാണ് വന്നതും. അവി ടുന്നും അന്നവാദം തങ്ങന്പക്ഷം പ്രജന്മരം കൈകൈകാ

ശ്രദ്ധത്വനാ ഇം റോഡു നാട് സമ്മാനിയുടെ റൈ തനിൽ ഞാൻ അപ്പിച്ചിട്ടുപോവാം.

ചങ്ങ—(അതിനും പും) ചരാഴെ! ഏതൊട്ടു പോകുന്നു?

ചരാഡ—(ഭാഗാധാസ്യാത്താട്ടക്കിട) ഇം വിചുവണ്ണുമാണെങ്തിൽ സന്ദൃശിനിനിശ്ചായ എന്നയും അല്ലമായ ഒരു സ്ഥാനവും കിട്ടുകയില്ലെന്നോ?

ചങ്ങ—ചരാഴെ! വരുംകുത്രു പ്രീതി ഉപോക്ഷിച്ചിട്ടുപോകിയി. ഇങ്ങും നിങ്ങളും അഭ്യന്തരാ ചെയ്യുന്നതും. നിങ്ങൾ പ്രീതി ഭാരിയിസ്തതുപിണിശ്ചായി എന്നു തനിലെ ശ്രദ്ധാനുമാനത്തെ പൂർണ്ണിച്ചാലും.

ചരാ—മഹാരാജാവേ! (തലതാഴുത്തുന്ന; വീബന്ധം തലഔയ ത്തിപ്പിടിക്കുന്നു) മഹാരാജാവേ! ഞാൻ ഇം അഭിമാനത്തെ ചുറ്റിക്കരിക്കുന്നു. ഇം മഹത്തായ അശാഖാരീക്ഷയിൽ ഞാൻ ഭോഗഭോകയില്ല. പ്രീതാർ അവിട്ടതെത്തെ ഭോഗിയുടെ മട്ടിൽ അവിട്ടതെത്തെ പാർപ്പേതതിൽ ഇതുനോ രാജദംബവിയുടെ സൂര്യ തതാർ സൂഖ്യിതയായിരിക്കും. ഇതാണോ പ്രീതി പ്രതി ശ്രീവിതത്തിലെ തചാസ്യ! മഹാരാജാവേ അത് ശേഖവിച്ചാലും. ഇം തചാസ്യ ഫുഡിക്കുന്നതിനോ അത് ശേഖവിച്ചാലും. (മുഖം മറ്റുന്ന.)

കൊല്ലൻ—(ചരായും അടക്കുത്തെച്ചന് സ്നേഹപ്പുവക്കും അവളുടെ കൈപിടിച്ചിട്ടും) ചരാഴെയെ ചരാഴെ? പ്രീതിനീരും ഇം ഭൂഖിപോം? വരു സദ്ധാരണി! നാം രണ്ടുപേരു താം രണ്ടുന്നതികർം പ്രീതപോലെ ഒരേ സാഹരംതിൽ ലീനകളുംബാം. സൗംഖ്യകിരണങ്ങളും മുഴുിയും പ്രീതപോലെ ആഘാജിച്ചും മോഹരൈരത്തിൽ ഇത്രയും സ്നേഹിക്കാം. സദ്ധാരണി! പ്രീതിനും ഇം ഭൂഖിപോം—

കണ്ണ അക്കാഡമീയിൽ സൃഷ്ടി ചെയ്യും ചുരുവാം ഉചിക്കൻ്റി
പ്പേ? വന്നു സോജരി!

ചരായാ—ഹല്ലു, വെല്ലൻ തൊൻ സഹിച്ചുകൊള്ളും. സ
രിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ മും നാശിജ്ഞവം തൊൻ
പ്രാതിനിന്ദനക്കുള്ളോട് വന്നു നാമലറ്റ്, തൊൻ നിഞ്ഞേട്ട
കഴുതാറിൽ മും എന്നും ധരിസ്തീക്കേടു! (കൈചടിക്കിച്ചി
ട്ട്) മും ആശാ—മും സംസ്ഥാനം—മും വിശ്വാസാളും
യം, അലാറ്റാറിൽ അപ്പുപ്പത്തെന്നു. നിഞ്ഞറം പ്പി
നൻ ചുരുളുപ്പുണ്ടും സുഖിച്ചാക്കിജീണിക്കും. ഇനി പ്പി
നിക്കു ദിശപരിച്ചിട്ടാവശ്രമില്ലു. വന്നു ചെലവൻ.

(രത്നം ചെലവൻറെ കഴുതാറിൽ അഭ്യന്തിരം ഉല്പമിക്കുന്നു.)

വെല്ലൻ—(ചരായയുടെ റണ്ടു കൈകകളും പിടിച്ചിട്ട്)
ചരായെ! നിഞ്ഞറം മറന്നുകൂട്ടും നാ. വന്നു. മും രാ
റം അതരായാണ് ധരിസ്തീക്കേടുതെന്നു തൊൻ കാ
ണിച്ചുതരാം. (ചരായയെക്കാണ്ട് അതു രാറ്റെന്നു
ചുരുളുപ്പുണ്ടെന്നു കഴുതാറിൽ അഭ്യന്തിരിക്കുന്നു) അതിനേ
ക്കാറം വിലയേറിയ മും ധാരാത്തെ ചുറ്റുന്ന ഗജു
ത്തിലും അഭ്യന്തിരാണും (അതലിംഗനം ചെയ്യുന്നു.)
ചരായെ! നിഞ്ഞറം ചുരുളുപ്പുണ്ടെന്നു ഭാഗിക്കില്ലു;
പ്പിനുണ്ടെന്നു ഭാഗിക്കിയാണ്.

ചുറ്റുവാടി—ചുരുളുപ്പും! നിഞ്ഞറം ചരായയുടെ സദ്ദോഡം
നല്ലു; പ്പിനുണ്ടോ സദ്ദഹാദാനാണോ.

(അതലിംഗനം ചെയ്യുന്നു—)

(ഒരു വനികയുടെ പത്രം)

സ മ റ ചു .

40445

